

SVT VI : 55 ; 11

041	kieli	finfre
245	nimeke	Helsingin, Turun, Viipurin, Tampereen, Vaasan, Oulun, Porin, Kuopion, Lahden ja Kotkan väestölaskenta joulukuun 8 p. 1920
246	rinnakkaisn. fre	Recensement de la population de Helsinki (Helsingfors), Turku (Åbo), Viipuri (Viborg), Tampere (Tammerfors), Vaasa (Vasa), Oulu (Uleåborg), Pori (Björneborg), Kuopio, Lahti et Kotka au 8 décembre 1920
248	osan tiedot	Teksti
248	osan tiedot fre	Texte
260	julkaisija	Helsinki : [Tilastollinen päätoimisto], 1923
440	sarja fin	Suomen virallinen tilasto 6 : 55 ; 11
500	ylänimeke	Väestötilastoa
598	huom.	svt
650	svt aihealue	Väestö - Befolkning - Population
650	tietovuosi	1920
651	alue	Suomi - Finland

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO

VI

VÄESTÖTILASTOA

55 : 11

HELSINGIN, TURUN, VIIPURIN, TAMPEREEN,
VAASAN, OULUN, PORIN, KUOPION, LAHDEN
JA KOTKAN VÄENLASKENTA

JOULUKUUN 8 P. 1920

TEKSTI

RECENSEMENT DE LA POPULATION DE HELSINKI (HELSINGFORS),
TURKU (ÅBO), VIIPURI (VIBORG), TAMPERE (TAMMERFORS),
VAASA (VASA), OULU (ULEÅBORG), PORI (BJØRNEBORG), KUOPIO,
LAHTI ET KOTKA

AU 8 DÉCEMBRE 1920

TEXTE

HELSINKI 1923
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Esipuhe.

Esilläolevassa vihkossa esitetään katsaus joulukuun 8 päivänä 1920 maan suurimmissa kaupungeissa suoritetun todellisen väenlaskennan tuloksiin niiltä osilta, jotka koskevat väkilukua ja väestön rakennetta. Aikaisemmin on jo eri niteinä, jotka liittyvät Suomen Virallisen Tilaston VI sarjaan numeroina 55: 1—10, saatettu julkisuuteen yksityiskohtainen, taulustoksi yhdistetty aineisto erikseen kustakin kysymyksessä olevasta kymmenestä kaupungista — Helsingistä, Turusta, Viipurista, Tampereelta, Vaasasta, Oulusta, Porista, Kuopiosta, Lahdesta ja Kotkasta. Tässä vihkossa tehdään selkou laskennan suunnitelmasia ja toimeenpanosta sekä esitetään tärkeimmät tulokset samalla kehityksen valaisemiseksi verraten niitä aikaisempien väenlaskentojen vastaaviin tuloksiin.

Eri kaupungeissa kootun väenlaskennan ensi-aineiston käyttelyssä on valmistettu suuri määrä erikoistaulukkoja, jotka osoittavat väenlaskennan tuloksia erikoisilta pienemmiltä alueilta käyttäen verraten pitkälle menevää lukutietojen erittelyä. Useimmat näistä taulukoista on kuitenkin liian laajoina ollut pakko jättää julkaisematta, mutta

ne säilytetään käsikirjoituksina Tilastollisen Päätoimiston arkistossa mahdollisten asianharrastajain käytettäväksi.

Laskennan muista tuloksista on jo osa painettu, osa on vielä työn alaisena. Painosta on, Suomen Virallisen Tilaston VI sarjan numeroina 54: 1—10, julkaistu kiinteistö- ja asuntolaskennan tulokset erikseen kustakin kaupungista, kun taas niitä käsittelevä teksti ensi tilassa ilmestyy. Samaten valmistuvat ammattilaskennan tulokset piakkoin painosta, ja hedelmällisyystilastoa käytellään paraikaa Päätoimistossa.

Väkilukua ja väestön rakennetta koskevan aineiston tarkastus ja käyttely on Helsinkiin, Vaasaan ja Kuopioon nähden lähinnä ollut uskottuna toiselle aktuaarille, maisteri G. Modenille, muihin seitsemään kaupunkiin nähden r. t. toiselle aktuaarille, maisteri I. Laatile, joka myös allekirjoittaneen Tudeerin valvonnan alla on laatinut tekstin.

Helsingissä, Tilastollisessa Päätoimistossa, helmikuussa 1923.

Martti Kovero.

A. E. Tudeer.

Sisällysluettelo.

	Siv.
Lohdanto, suunnitelma väestö- ja asuntolaskentaa varten, käytetyt kyselykaavakkeet, ohjeet y. m.	1
I. Eri kaupunkien laskenta-alueet	16
II. Väkiluku	18
III. Talouskuunta- ja laitosväestö	25
IV. Väestön ryhmitys sukupuolen, iän ja siviilisäädyn mukaan	28
V. Demograafisia erillaisuuksia kaupungissa syntyneen ja kaupunkiin muuttaneen väestön välillä	37
VI. Väestön jakaantuminen syntymäpaikan mukaan	41
VII. Väestön jakaantuminen kielen mukaan ..	49
VIII. Väestön jakaantuminen sivistysasteen mukaan	65
IX. Väestön jakaantuminen uskontokunnan mukaan	83
X. Ulkovaltojen alamaiset	85
XI. Kaupungin ulkopuolella syntynyt väestö ryhmitettynä kaupunkiinmuuttovuoden mukaan	89

Table des matières.

	Page.
Préface, plan du recensement d'habitations et population, formulaires employés, instructions etc.	1
I. Districts du recensement dans les diverses villes	16
II. Nombre de la population	18
III. Population dans les ménages et dans les établissements	25
IV. Répartition de la population selon le sexe, l'âge et l'état civil	28
V. Differences entre la population née dans la ville et celle née hors de la ville	37
VI. Répartition de la population selon le lieu de naissance	41
VII. Répartition de la population selon la langue parlée	49
VIII. Répartition de la population selon le degré d'instruction	65
IX. Répartition de la population selon la confession	83
X. Sujets étrangers	85
XI. Personnes nées hors de la ville d'après de l'entrée dans la ville	89

Johdanto.

Kirjeissä maaliskuun 19 ja huhtikuun 8 päivältä 1919 esitti Tilastollinen Päätoimisto, että vuonna 1920 pantaisiin toimeen koko maan käsittävä todellinen väenlaskenta. Valtioneuvosto hyväksyi tämän periaatteessa ja otti puolestaan valtion menoarvioehdotukseen vuodelle 1920 väenlaskennasta johtuvien menojen peittämisiksi 1 milj. markan menoeran. Eduskunnan valtiovarainvaliokunta poisti kuitenkin säästäväisyyssyistä tämän menoeran, joten tämä suunnitelma raukesi. Sensijaan mainittu valiokunta Päätoimiston esityksestä menoarviossaan edellytti samanlaisen, suurimpia kaupunkia ja näiden lähimpää ympäristöä koskevan todellisen väenlaskennan suorittamista, kuin edellisinäkin vuosikymmenen päättävänä vuosina oli pantu toimeen. Tämän nojalla ryhtyi Päätoimisto valmistaviin toimenpiteisiin mainitunlaisen väenlaskennan aikaansaamiseksi. Kirjeellä maaliskuun 11 päivältä 1920 Tilastollinen Päätoimisto kääntyi niiden kaupunkien maistraatin puoleen, joiden väkiluku, kun esikaupungitkin otetaan huomioon, nousi yli 10 000 hengen, ehdottaen, että kaupunki ottaisi osaa laskennan toimeenpanoon siten, että se Päätoimistolta saatavien ohjeiden ja neuvojen mukaan ja käyttäen ilmaiseksi saatuja kyselykaavakkeita huolehtisi itse laskennan suorittamisesta ja kustantaisi kansliamenot kokonaan ja puolet laskennan aiheuttamista palkkausmenoista. Valtionvaroista oli sitä vastoin suoritettava toinen puoli kansliapäälliköiden, -apulaisten ja laskijoiden palkkauksesta, kaavakkeiden painatus sekä kerääntyneen aineiston käyttely ja julkaiseminen. Nämä ehdot olivat melkoista edullisemmat kaupungeille kuin ne, joilla kaupungit olivat ottaneet osaa edellisiin laskentoihin, mutta pelättiin, että kaupungit muuten eivät, kalliin ajan takia, olisi halukkaita ottamaan osaa väenlaskentaan taikka että tämä tulisi liiaksi varoja säästään ja huonosti suoritetuksi. Ehdotus tehtiin kymmenelle kaupungille,

jotka kaikki, toiset aluksi epäiltyään, antoivat myönteisen vastauksen. Täten tuli väenlaskenta käsittämään Helsingin, Turun, Viipurin, Tampereen, Vaasan, Oulun, Porin, Kuopion, Lahden ja Kotkan kaupungit ja näiden ympäröivää aluetta, asutuksen laadun mukaan, enemmän tai vähemmän laajalti. Kirjeellä syyskuun 28 päivältä Päätoimisto, esittäessään, että Valtioneuvosto päättäisi todellisen väenlaskennan toimeenpantavaksi yllämainituissa kaupungeissa äsken esitetyillä ehdoilla, ehdotti, että julkaistaisiin väenlaskennasta erikoinen asetus, jossa viranomaisten, kiinteistön haltijain ja yleisön velvollisuudet määriteltäisiin. Samalla Tilastolliselle Päätoimistolle pyydettiin oikeus vahvistaa kaavakkeet ja, neuvoteltuaan kaupunkien viranomaisten kanssa, laskenta-alueiden rajat. Valtioneuvosto katsoi asetuksen julkaisemisen tarpeettomaksi, mutta hyväksyi muuten Päätoimiston esityksen ja vahvisti ne periaatteet, joiden mukaan vuoden 1920 asunto- ja väenlaskenta oli suoritettava. Kun kaavakkeet olivat pääpiirteittäin valmiina, ryhdyttiin suullisiin neuvotteluihin väenlaskentaan osaaottavien kaupunkien viranomaisten ja näiden valitsemien keskuslautakuntien kanssa, jossa tarkoituksessa Päätoimiston tiiretori tai ensimmäinen aktuaari kävivät kaikissa kaupungeissa.

Laskenta suoritettiin sittemmin joulukuun 8 päivänä suunnitelmanmukaisesti. Suorittamisen käytännöllinen toimeenpano käy selville alempana julkaistuista suunnitelman erilaisten ohjeiden ja kaavakkeiden jäljennöksistä. Aineiston keräilystä ja esitarkastuksesta johtuvat kustannukset nousivat seuraaviin määriin:

	Kaikkiaan, mk	Laskettua asukasta kohden, mk
Helsingissä	326 172: 15	1: 75
Turussa	74 771: 20	1: 24
Viipurissa	106 056: 70	1: 98
Tampereella	66 460: —	1: 39

	Kaikkiaan, mk	Laskettua asu- kasta kohden, mk.	Alkuaan lähetetty	Tilauksesta myöhemmin lähetetty	Yhteensä lähetetty	
Vaasassa	35 592: —	1: 67				
Oulussa	47 565: 32	2: 47				
Porissa	26 973: 40	1: 54				
Kuopiossa	24 041: 40	1: 43				
Lahdessa	20 856: 20	1: 66				
Kotkassa	29 399: 70	2: 57				
			Huoneistokort- teja	133 000	17 000	150 000
			Laitoslistoja ...	1 785	200	1 985
			Henkilökortteja:			
			miesten	272 000	24 300	296 300
			naisten	341 000	12 000	353 000
			Liitekortteja:			
			miesten	14 600	10 300	24 900
			naisten	141 000	8 000	149 000

Kustannukset nousivat siis kaikkiaan Smk:aan 757 888: 07 eli 1: 70:een kultakin lasketulta hengeltä. Suurimpia menoeriä olivat palkkiot varsinaisille laskijoille, kanslia-apulaisille ja kansliapäälliköille, yhteensä Smk 701 342: 90. Kustannusten erilaisuus eri kaupungeissa johtuu varsinkin erilaisista palkkauksista, toiset kaupungit kun ovat voineet käyttää ilmaista tai puoli-ilmaista työvoimaa laajemmassa mitassa kuin toiset, osittain myös laskennan toimeenpanon paikallisista syistä aiheuttamista suuremmista tai pienemmistä vaikeuksista. Kuitenkaan ei saata olla ihmettelemättä, että eroavaisuudet ovat niin suuret toiselta puolen Turun, toiselta puolen Kotkan välillä.

Aineiston keräilykustannukset jakaantuivat kutakuinkin tasan valtion ja asianomaisten kuntien kesken, edellisen osuus oli Smk 376 528: 20 jälkimmäisten taas Smk 381 359: 87. Valtion osalle tulevat, kuten on mainittu, sitäpaitsi kaavakkeiden ja erilaisten ohjeiden painattamisesta ja lähettämistä sekä aineiston käyttäytystä ja julkaisemisesta johtuvat kustannukset.

Kaavakkeiden käyttöä valaisevat seuraavat lukusarjat:

	Alkuaan lähetetty	Tilauksesta myöhemmin lähetetty	Yhteensä lähetetty
Suunnitelmia ..	2 975	—	2 975
Johtosääntöjä laskijoille ...	3 175	—	3 175
Kiinteistöluet- teloita	1 550	60	1 610
Kiinteistökort- teja	22 300	11 150	33 450

Suunnitelma väestö- ja asuntolaskentaa varten Helsingin, Turun, Tampereen, Viipurin, Vaasan, Oulun, Porin, Kuopion, Kotkan ja Lahden kaupungeissa joulukuun 8 p. 1920.

1. Kussakin yllä mainitussa kaupungissa asetetaan keskuskomitea, jonka esimiehenä toimii läänin maaherra tai muu sopiva henkilö, jonka hän sijallensa määrää. Keskuskomitean

jäsenet valitsee kaupunginvaltuusto sekä, missä väenlaskenta käsittää osia maalaiskunnan tai taajaväkisen yhdyskunnan alueesta, näiden kunnallisvaltuusto. Suotavaa on, että kunnallis-

1) Vrt. esitystä kaupunkien kiinteistö- ja asuntolaskennasta, S. V. T. VI: 54.

pormestari, poliisimestari, henkikirjuri ja ainakin yksi kaupungin rakennuskonttorin jäsen sekä, jos laskenta käsittää alueita ympäröivästä maaseudusta, samoin kihlakunnan henkikirjuri ja maalaiskunnan nimismies valitaan komitean jäseniksi.

2. Keskuskomitean toimena on:

a) teettää tarkka kartta koko laskenta-alueesta;

b) teettää täydellinen koko laskenta-alueen käsittävä *kiinteistöluettelo* (Litt. A), jossa kiinteistöt luetellaan kaupunginosittain ja korttelittain siinä järjestyksessä, jossa kiinteistöt ja maat muuten ovat kaupungin tonttikirjassa tai muussa kiinteistörekisterissä. Jos laskenta-alue käsittää myös maaseutua, on kiinteistöluettelo vastaavasti täydennettävä otteilla kysymykseen tulevain maalaiskuntain kiinteistöluetteloista. Kiinteistöluettelo on myös otettava rakentamattomat tontit sekä sellaiset vuokralle annetut alueet, joilla on määrätty rajat. Samaten on jokaisen kiinteistön omistajan tai vuokraajan nimi ja arvonimi, virka tai ammatti tarkoin merkittävä luetteloon. Sitä vastoin kiinteistöluettelon sarakkeita 5—19 ei ennakolta täytetä;

c) jakaa laskenta-alue sopivaan määrään laskentapiirejä, jolloin on huomattava, että kaupungin alue tarkoin erotetaan niistä lähikuntien alueista, jotka laskenta mahdollisesti käsittää, ja että eriluontoisia alueita, mikäli mahdollista, pidetään erillään, joten esim. kaupungin asema-kaavan aluetta ei yhdistetä kaupungin arcenti-maahan, j. n. e.;

d) asettaa jokaista laskentapiiriä varten piirikanslia ja sen johtajaksi pätevä henkilö, joka laskenta-aikana saattaa omistautua kokonaan kanslian töiden johtoon ja kerääntyvän aineiston tarkastukseen, sekä, mikäli tarpeelliseksi katsotaan, hänelle apulaisjohtaja;

e) kuulutuksilla kirkoissa ja sanomalehdissä sekä muun tarkoituksenmukaisen ilmoittamisen avulla selittää yleisölle väestö- ja asuntolaskennan tarkoitusta ja toimeenpanoa sekä kehottaa kiinteistönomistajia ja -isännöitsijöitä, jokaista kiinteistönsä puolesta joko itse tai valtuutetun kautta, avustamaan laskentaa antamalla tietoja huoneistojen ja huoneiden lukumäärästä ja tarkoituksesta, huoneistonhaltijain nimistä ja ammanteista y. m. sekä muuten kaikella tapaa helpottamaan laskijain työtä laskennan onnelliseksi toimittamiseksi;

f) vetoamalla yleisön harrastukseen hankkia hyvissä ajoin tarvittava luku sopivia laskijoita ja jakaa nämä eri laskentapiireille niin, että kukin piiri saa suuruutensa mukaisen luvun laskijoita;

g) *kiinteistöluettelon* (Litt. A) johdolla kirjoituttaa jokaista rakennettua kiinteistöä varten erityinen *kiinteistökortti ja huoneistoluettelo* (Litt. B), johon kaupunginosan, laskentapiirin ja korttelin numero sekä kiinteistön osoite ja kiinteistönomistajan nimi ja ammatti merkitään tarkalleen;

h) viimeistään viikkoa ennen laskentaa toimittaa jokaiselle laskentapiiri-kanslialle kiinteistöluettelon johdolla tehty ote, joka käsittää kaikki laskentapiiriin kuuluvat rakennetut kiinteistöt, sekä piirin kiinteistökortit ja huoneisto-luettelot ynnä tarpeellinen määrä *huoneistokortteja* (Litt. C), *henkilökortteja* (Litt. D), *liitekortteja* (Litt. E) ja tarpeen vaatiessa *laitoslistoja* (Litt. F);

i) kohta laskennan tapahduttua tarkistuttaa piirikanslioissa, ovatko palautetut huoneisto-, henkilö- ja liitekortit sekä laitoslistat täydellisesti ja oikein täytetyt, sekä järjestää ne kaupunginosittain, korttelien ja kiinteistöjen mukaan;

j) viimeistään joulukuun 18 p. lähettää Tilastolliselle Päätoimistolle kaikki väestö- ja asuntolaskennasta kertyneet ainekset;

k) käyttää niitä varoja, joita määrätään väestö- ja asuntolaskentaa varten, hankkia sopivia huoneistoja piirikanslioita varten, määrätä palkkiot kansliain johtajille, laskijoille ja apulaisille ja muuten hoitaa laskennan yhteydessä olevia taloudellisia asioita.

3. Jokainen piirikanslia jakaa piiriin kuuluvat kiinteistöt, paitsi 12:nessä §:ssä mainittuja, laskijain kesken niin, että otetaan huomioon se suurempi tai vähempi määrä asumuksia ja henkilöitä, joita joka kiinteistöllä on, ynnä erityiset laskentavaikkeudet.

4. Jokaisen piirikanslian on valvottava, että laskijat hyvissä ajoin, *tarpeen vaatiessa poliisin avulla*, kiinteistöjen omistajilta ja isännöitsijöiltä hankkivat kiinteistökorttiin ja huoneistoluetteloon tarvittavat tiedot rakennuksista, huoneistoista ja huoneista samoin kuin tarkan tiedon kaikista kiinteistöissä olevien huoneistojen päämiehistä ja haltijoista, ja viimeistään joulukuun 4 p. merkitsevät jokaisen kiinteistön huoneistoluetteloon jokaisen huoneistonhaltijan nimen ja virkanimen, ammatin tai elinkeinon.

5. Joulukuun 6 p:nä käy laskija uudestaan laskenta-alueensa jokaisen kiinteistönomistajan tai isännöitsijän luona, tarkistaa aikaisemmin laadittuun kiinteistökorttiin ja huoneistoluetteloon merkityt tiedot ja tekee siihen tarpeelliset oikaisut ja lisäykset. Sen jälkeen hän antaa jokaiselle huoneistonhaltijalle, huoneistoluetteloon merkittyä kuittia vastaan, tälle aiotun

huoneistokortin ja tarvittavan määrän henkilö-kortteja, jälkimmäisiä yhden kutakin huoneistossa olevaa henkilöä kohden, ja liitekortteja, sekä tarpeen vaatiessa laitoslistan.

6. Joulukuun 8:nä tai viimeistään 9:nä päivänä käy laskija taas huoneistonhaltijain luona kokouksessa kaikki huoneistokortit henkilö- ja liitekortteineen ja laitoslistoineen ja tarkastaa, onko kaikkiin kysymyksiin täydellisesti vastattu, sekä täyttää paikalla ne listat ja kortit, joita mahdollisesti vielä ei ole täytetty.

Erityistä huomiota tulee laskijan panna siihen, että huoneistokorttiin ei merkitä muita henkilöitä kuin niitä, jotka siihen tulee merkitä, ja ettei laskennasta jätetä pois ei pikkulapsia eikä irtaimien väestöön kuuluvia henkilöitä, niinkuin itsellisiä ja kuljeksivia henkilöitä eikä matkustajia tai muukalaisia. Missä tarpeelliseksi katsotaan tai tyydyttäviä tietoja ei muuten voi saada, käyttäköön laskija poliisin avustusta. Kaikki kokoomansa kortit ja listat tuo laskija piirikansliaan joulukuun 8 tai viimeistään 9 päivänä.

7. Yleisenä sääntönä väestö- ja asuntolaskennassa on, että jokainen, joka on laskenta-alueella k:lo 12 yöllä joulukuun 8:ttä päivää vasten, on laskettava mukaan, huolimatta siitä, onko hän paikkakunnan henki- tai kirkonkirjoissa vai eikö, ja katsomatta siihen, onko hän siellä asuva vai ainoastaan sattumalta oleskeleva. Jokainen on merkittävä kortteihin siirä huoneistossa, missä hänellä mainittuna yönä on asuntonsa, katsomatta siihen, missä hän laskenta-alueen piirissä yllä mainitulla hetkellä oleskelee; ainoastaan se, jolla ei ole asuntoa ja yön kuluessa oleksii useammassa paikoin, on merkittävä siinä paikassa, missä hän on ollut k:lo 12. Huoneistonhaltijat ovat velvolliset katsomaan, ettei mikään huoneistossa asuva talouskunta tai mikään asuntoon kuuluva tai siellä tilapäisesti oleskeleva henkilö jää laskennasta pois sekä että annetut tiedot muuten ovat täydelliset ja oikeat.

8. Kun kiinteistö kortti ja huoneistoluettelo sekä siihen liittyvät huoneisto-, henkilö- ja liitekortit (samoinkuin laitoslistat) piirikansliassa vastaanotetaan, tarkastetaan heti, että kaikkien listojen ja korttien tiedot ovat oikeat ja keskenään yhtäpitävät ja että kysymyksiin muuten on täydellisesti vastattu. Jos tässä tarkastuksessa huomataan virheitä tai puutteita, tulee laskijan viipymättä pyytää kiinteistönomistajalta tai huoneistonhaltijalta selvitystä ja oikaisua. Sitä mukaa kuin tiedot on tarkastettu ja tarpeen tullen oikaistu, täytetään kiin-

teistö korttien ja huoneistoluetteloiden avulla kiinteistöluettelon sarakkeet 5—21 ja lasketaan kunkin sarakkeen loppusumma, jotta saadaan asianomaiset ennakkotiedot koko laskentapiiristä.

9. Laskentapiiri-kansliat pidetään yleisölle avoinna joulukuun 6, 7, 8 ja 9 p:nä määrättyinä tunteina sekä aamu- että iltapäivällä, samoin niin monta päivää ennen ja jälkeen laskennan kuin keskuskomitea katsoo tarpeelliseksi, ja tulee tästä ajoissa ilmoittaa yleisölle kuuluttamalla kirkoissa ja kaupungeissa ilmestyvissä sanomalehdissä sekä erityisten, piirikansliain kadunpuoleiselle ulkoseinälle naulattujen ilmoitusten avulla.

10. Sairashuoneissa, vankiloissa, köyhäntaloissa ja työhuoneissa, lastenkodeissa ym. muissa samanlaisissa laitoksissa toimittaa laskennan laitoksen johtaja; ja annetaan hänelle, kuten mainittu, sen piirin kansliasta, jossa laitos sijaitsee, laskennan lähinnä edellisenä päivänä tarpeellinen lukumäärä kaavakkeita. Tällöin tulee huomata, että laitoksessa asuvaa johtaja-, hoito- ja valvontahenkilökuntaa varten käytetään huoneistokortteja tavallisessa järjestyksessä, mutta että laitoksessa olevia muita henkilöitä varten käytetään yhteistä laitoslistaa. Jokaista laitoksessa olevaa henkilöä varten täytetään eri henkilökortti. Hotelleissa sekä matkustajakodeissa merkitään matkustavaiset yhteiseen laitoslistaan ja kaikki varsinaiset hotellihuoneet eri huoneistokorttiin; nämä liitetään hotellin tai matkustajakodin haltijan huoneistokorttiin ja tulee hänen ehdottomasti vaatia jokaista matkustajaa, joka asuu hänen luonaan k:lo 12 yöllä vasten joulukuun 8:ttä päivää, täyttämään henkilökortti (asianhaaran mukaan niinkään liitekortti).

11. Jokaisen henkilön puolesta, joka k:lo 12 yöllä joulukuun 8:ttä päivää vasten oleskelee laivassa, aluksessa tai veneessä y. m. s. kaupungin satamassa tai sen muilla vesialueilla, on henkilökortti täytettävä ja on siihen huoneistokorttiin, johon nämä henkilökortit kuuluvat, merkittävä jaivan, aluksen tai veneen nimi sekä omistaja.

12. Kasarmeihin sijoitettua tai sotalaivoilla olevaa sotaväkeä samoinkuin sotilassairaaloihin otettuja henkilöitä ei merkitä piirikansliain välityksellä. Sitä vastoin on otettava huomioon, että ne sotilashenkilöt, joilla on vakinainen asuntonsa tai jotka tilapäisesti asuvat laskenta-alueella mainittujen laitosten ulkopuolella, tavalliseen tapaan merkitään huoneisto-, henkilö- ja liitekortteihin.

Lukuunottamatta kohtia 2 a, b, ja c, jotka ovat uusia, on suunnitelma asiallisesti sama kuin vuonna 1910.

Opastukseksi huoneisto- ja henkilökorttien täyttämiseksi oli huoneistokortteihin painettu

erikoiset ohjeet, jotka eräitä nimityksien muutoksia ja muutamia selventäviä lisäyksiä lukuunottamatta olivat samanlaiset kuin vastaavaa tarkoitusta varten laaditut ohjeet vuonna 1910. Ohjeiden sisällitys oli seuraava:

Ohjeita huoneisto- ja henkilökorttien täyttämiseksi.

I.

Jokainen henkilö ilman poikkeusta, joka k:lo 12 yöllä vasten joulukuun 8:ttä päivää on laskenta-alueen rajain sisäpuolella, on laskennassa merkittävä asianomaisiin kortteihin, huolimatta siitä, onko hän paikkakunnan henki- ja kirkonkirjoissa vai eikö, ja onko hän siellä asuva vai eikö. Henkilöitä, jotka ennen tätä kellonlyöntiä ovat kuolleet tai poistuneet laskenta-alueelta tai mainitun kellonlyönnin perästä laskenta-alueelle saapuneet, sekä perästäpäin syntyneitä lapsia ei siis ole laskennassa otettava lukuun, sillä poikkeuksella kuitenkin, että henkilöt, jotka ovat laskenta-alueella asuvia, mutta laskentahetkenä ovat sieltä poissa, merkitään huoneistokortteihin (ks. alempana), mutta ei henkilökortteihin (ks. alempana).

Jokainen henkilö, jolla on asuntonsa laskenta-alueella, merkitään kortteihin siinä huoneistossa, missä hänellä ennen mainitulla kellonlyönnillä tämä asuntonsa on, katsomatta siihen, missä hän laskenta-alueella silloin sattumalta oleksi. Sitä vastoin on henkilö, jolla ei laskentahetkenä ole määrättyä asuntoa, merkittävä siinä, missä hän oleksi k:lo 12 yöllä vasten joulukuun 8:ttä päivää.

II.

Jokaista sekä **asuin-** että **muuta** (kauppa-, kahvila-, konttori-, y. m.) **huoneistoa** varten kirjoitetaan piirikansliassa erityinen **huoneistokortti** (Litt. C). Tämä ynnä tarvittava määrä **henkilökortteja** (Litt. D) ja **liitekortteja** (Litt. E), annetaan asianomaiselle **huoneistonhallijalle**.

Kortit täytetään k:lo 12 yöllä vasten joulukuun 8:ttä päivää vallinneiden olojen mukaan.

M u i s t. 1. Huoneistonhaltijana pidetään sitä, jonka nimessä huoneisto on vuokrattu suorastaan kiinteistön omistajalta tai hoitajalta taikka osakkeenomistajalta, sekä kiinteistön omistajaa tai hoitajaa, samoin kuin osakkeenomistajaa, joka asuu kiinteistössä tai siinä muuta tarkoitusta varten käyttää huoneistoa.

Jos huoneiston on vuokrannut kaksi tai useampi henkilö yhteisellä vastuulla, merkitään ainoastaan yksi huoneistonhaltijaksi.

M u i s t. 2. Jos kiinteistöön kuuluu vuokraamaton huoneisto, on kiinteistön omistajan taikka hoitajan täytettävä siihen kuuluva huoneistokortti. Samoin on meneteltävä vuokratun huoneiston suhteen siinä tapauksessa, että vuokralainen oleskelee muualla eikä ole laskijan tavattavissa.

III.

1. Huoneistokortin (Litt. C) etusivua täytettäessä otettakoon huomioon, mitä itse kortissa määrätään. Sen lisäksi on noudatettava seuraavia ohjeita.

Kysymykseen 1 on annettava myöntävä vastaus ainoastaan siinä tapauksessa, että asianomainen yksin omistaa sen talon, jossa hän asuu. Jos talo kuuluu osake- tai toisenhuontoiselle yhtiölle ja huoneistonhaltija siinä on osakkaana, vastaa hän myöntävästi kysymykseen 2.

Kysymykseen 3 on vastattava ilmoittamalla **kalkkien niiden huoneiden luku, jotka kuuluvat huoneistoon.** Jos huoneistonhaltija puolestaan on vuokrannut jonkun tai joitakin huoneita muille on nämäkin huoneet luettava huoneistoon kuuluviksi ja ne on siis otettava huomioon huoneistokorttia täytettäessä. Siirrettävällä kaminilla t. m. s. varustettua huonetta ei lueta lämmitettäväksi.

Keittiö luetaan huoneeksi.

Kysymyksen 4 selvittämiseksi huomautetaan, että hellauunilla tarkoitetaan tavallista keittiöuunia tai n. s. hellakaakeliuunia, katsomatta siihen, lämmitetäänkö sitä puilla, hiilillä, kaasulla vai sähköllä. Niiden, joilla on ainoastaan kaasukeittäjä, paloöljykeittiö tai muu senlaatuinen keittoväline, on sitä vastoin vastattava kieltävästi kysymyksiin 4a) ja 4c). Keittokomerolla tarkoitetaan huoneesta erotettua kulmausta, jossa on ruuan valmistamiseen tarkoitettu kaasukeittäjä t. m. s. Ne, joilla on ainoas-

taan osa yhteisestä keittiöstä, vastaavat kohtaan 4 d: $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ j. n. e. riippuen siitä, onko keittiö yhteinen kahdelle, kolmelle, neljälle j. n. e. huoneistolle.

Kysymyksessä 5 vaaditaan tietoja, **miten kutakin huonetta erikseen käytetään.**

Kysymykseen 6 nähden on huomattava, että pohja- eli kellarikerrokseen luetaan sellainen huoneisto, jonka lattiataso on kokonaan tai suurimmaksi osaksi ympäröivän maanpinnan alapuolella. Ullakkokerroksena pidetään kivirakennuksessa sellainen kerros, joka sijaitsee talon palopohjan yläpuolella.

2. Huoneistokortin **henkilöluettelon** ensimmäiseen sarakkeeseen merkitään järjestään yksi numero jokaista laskenta-alueella olevaa henkilöä varten: 1, 2, 3, 4 j. n. e. Sama numero kirjoitetaan vastaavan henkilön henkilökorttiin (ks. IV ohj.). Laskenta-alueella asuvaa, mutta laskentahetkenä sieltä poissa olevaa henkilöä varten, joka on huoneistokorttiin merkittävä, kirjoitetaan ensimmäiseen sarakkeeseen numero 0, eikä häntä varten poissaolevana täytetä mitään henkilökorttia (ks. I ohj.). Sellaisen huonekunnan jäsenen kohdalle, joka laskentatilaisuudessa on otettu johonkin laskenta-alueella sijaitsevaan laitokseen (sairashuoneeseen, vankilaan y. m.), merkitään ensimmäiseen sarakkeeseen numero 0 ja ilmoitetaan sarakkeissa 5—10 laitoksen nimi.

Henkilöluettelo laaditaan seuraavassa järjestyksessä. Ensiksi merkitään 2. ja 3. sarakkeisiin suku- ja etuniminen kaikki huoneistonhaltijan talouskuntaan kuuluvat henkilöt: talouskunnan isäntä (emäntä), isännän vaimo, hänen lapsensa ja muut sukulaisensa, sen jälkeen palvelusväki sekä viimeiseksi talouskuntaan kuuluvat vieraat henkilöt: perheessä asuvat ja matkustavaiset. Yksi rivi välikkeenä kirjoitetaan sen jälkeen samalla tapaa muut huoneistossa asuvat talouskunnat, jokainen talouskunta erotettuna edellisestä selvällä viivalla.

M u i s t. Missä useita perheitä tai henkilöitä asuu samassa huoneistossa, muodostavat ne henkilöt, jotka ovat samassa ruuassa, yhden talouskunnan, ja pidetään ruokakunnan päämiestä talouskunnan päämiehenä. Henkilöt, jotka asuvat samassa huoneistossa, mutta kuuluvat eri ruokakuntiin, muodostavat eri talouskuntia.

Neljännessä sarakkeessa ilmoitetaan jokaisen suhde talouskunnan päämieheen siten, kuin sarakkeen muistutuksessa on erityisesti sanottu.

Sarakkeissa 5—10 ilmoitetaan, merkitsenällä ykkönen (1) asianomaisen sarakkeeseen ja asian-

omaiselle riville, onko itsekukin henkilöluetteloon kirjoitettu henkilö laskentahetkenä:

1:o) laskenta-alueella ja siellä asuva.

2:o) laskenta-alueella, vaikkei siellä asuva, vaiko

3:o) laskenta-alueelta poissa, vaikka siellä asuva.

M u i s t. Laskenta-alueella asuvaksi katsotaan henkilö, jota ei voi pitää matkustavana; asuviksi luetaan siten esim. oppilaat paikkakunnan opetuslaitoksissa, paikkakunnalle sijoitettu sotaväki, vangit paikkakunnan vankiloissa j. n. e.

Jos jollakin henkilöllä, joka laskentahetkenä on jossakin laitoksessa (sairashuoneessa, vankilassa j. n. e.), on varsinainen asuntonsa muualla laskenta-alueella, on asunnon osoite selvästi ilmoitettava laitoslistassa.

IV.

Jokaista kello 12 yöllä joulukuun 8:ttä p:ää vastaan laskenta-alueella ollutta henkilöä varten, oli hän siellä asuva tai ei, täytetään erityinen **henkilökortti** (Litt. D), joka, kuten ylempänä (katso III ohjetta) huomautettiin, saa saman numeron, jolla henkilö on merkitty huoneistokortin henkilöluetteloon. Miespuolisille käytetään **siniselle**, naispuolisille **valkoiselle** paperille painettuja henkilö- ja liitekortteja.

Henkilökorttia täytettäessä on muuten huomioon otettava seuraavaa:

1) Suku- ja etunimet kirjoitetaan täydellisesti.

2) Sukupuoli merkitään joko sanalla miespuolinen tai naispuolinen taikka lyhennetään miesp. tai naisp.

3) Siviilisäädyn suhteen muistettakoon, että eronneiksi merkitään ainoastaan ne, jotka lailisen tuomion kautta ovat saaneet avioeron.

4) Jos syntymävuotta, -kuukautta ja -päivää ei voida ilmoittaa, on mahdollisimman tarkka tieto iästä annettava.

5) Syntymäpaikaksi, jos se on Suomessa, ilmoitetaan se **nykyinen kaupunki- tai maalaiskunta**, jonka alueella on syntynyt. Niinpä henkilö, joka on syntynyt siinä osassa entistä Nilsian pitäjää, joka nykyään kuuluu Varpaisjärven kuntaan, ilmoittaa syntymäpaikakseen Varpaisjärven eikä Nilsian.

6) Uskontokunta ilmoitetaan sanoilla: luterilainen, kreikkalais-katolinen, roomalais-katolinen, reformeerattu, baptisti, metodisti, kreikkalais-dissidentti, mooseksenuskolainen, muhamettilainen j. n. e. Kastamattomat lapset pidetään

samaan uskontokuntaan kuuluvina kuin heidän vanhempansa tai, jos nämä ovat eri uskontokuntaa, samaan kuin isä.

7) Asuinpaikaksi on merkittävä se kaupunki- tai maalaiskunta, jossa asianomainen todellisuudessa asuu, eikä sitä toista kaupunki- tai maalaiskuntaa, jossa hän ehkä on kirjoissa. Vakinaiseksi katsotaan sellainen asuinpaikka, jossa on oleskellut vähintään puoli vuotta tai johon on muuttanut tällaista pitempiä aikoja oleskelua varten. Henkilöt, joilla ei ole mitään vakinaista asuinpaikkaa, vastaavat 7. kysymyksen a)-kohtaan: ei ole ja vetävät b)-kohtaan viivan.

Edelleen on huomattava, että jos syntymä- tai asuinpaikaksi ilmoitettavalla maalaiskunnalla on sama nimi kuin jollakin kaupungilla, on nimen jälkeen kirjoitettava »pitäjä» (esim. Porvoon pitäjä). Jollei syntymä- tai asuinpaikka ole Suomessa, ilmoitetaan, paitsi paikkakunnan nimeä, myös maa, jossa paikkakunta on (esim. Jönköping, Ruotsi).

8) Mitä tulee virkaa, ammattia tai elinkeinoa koskevaan kysymykseen, on siihen mahdollisimman tarkasti vastattava. Kunkin harjoittaman ammatin tai toimen erikoislaatu on selvästi ilmoitettava sen oikealla erikoisnimityksellä, ja on siitä ilmenevä onko henkilö itsenäisessä toimessa vai toisen työssä tai palveluksessa.

Tämän vuoksi ei saa käyttää sellaisia epämääräisiä nimityksiä kuin työmies, liikemies, taiteilija, insinööri, tekniikko y. m. Ei myöskään sovi käyttää nimitystä tehtaalainen tai tehtaan työmies, vaikka sen yhteydessä mainittaisiinkin sen tehtaan laatu, jossa on työssä. Sen vuoksi ei kelpaa sellainen nimitys kuin sahan työmies, vaan on kirjoitettava esim. sirkkelimies sahaassa; viilaaja sahaassa; sahan lautatarhan työmies; sahan yövahti; sahan tukkimakasiinin työmies; sahan koneenkäyttäjä j. n. e. Ei kelpaa nimitys rakennustyöläinen, vaan on kirjoitettava esim. kirvesmies; muurari; uunintekijä; rappari; apuri rakennustöissä; betonityöntekijä j. n. e. Ei käsi-työläinen, vaan suutarimestari; leipurinsäili; puusepän oppilas; räätälintyöntekijä j. n. e.; ei tirehtööri, vaan vankilan tirehtööri; ei johtaja, vaan pankinjohtaja, sahan johtaja j. n. e.; ei tehtailija, vaan nahkatehtailija; sahanomistaja; puuseppätehtaan omistaja j. n. e.

Niiden työntekijäin, joilla ei ole mitään erikoisammattia, sallitaan käyttää sellaisiakin nimityksiä kuin sekatyöläinen tai ulkotyöläinen, mutta tulee heidän sen lisäksi, mikäli mahdollista, tarkkaan ilmoittaa, minkälaisissa töissä he väenlaskentavuonna etupäässä ovat olleet, kirjoit-

tamalla esim. »ulkotyöläinen rakennustöissä»; »sekatyöläinen halonhakuutöissä» j. n. e.

Arvonimiä (esim. varatuomari, hovineuvos, maisteri, tohtori y. m.) ei ole käytettävä yksikseen.

Siinä tapauksessa, että henkilöllä on useampia eri virkoja, ammatteja tai elinkeinoja, on näiden keskinäistä tärkeyttä arvosteltaessa otettava perustaksi niiden merkitys asianomaisen tulolähteenä, niin että a)-kohtaan merkitään se toimi, joka antaa suurimmat tulot, ja b)-kohtaan se, joka tuottaa lähinnä enimmäksen. Korkotulo on kuitenkin ilmoitettava tulolähteenä vain siinä tapauksessa, että henkilöllä ei ole mitään varsinaista ammattia tai tointa.

Virkaa, ammattia tai elinkeinoa koskeviin kysymyksiin ei ole vastattava ainoastaan ruokakunnan päämiehen, vaan jokaisen ruokakunnan jäsenen, jolla on oma toimi. Kysymyksiin on siis vastattava esim. vaimon, joka harjoittaa kauppaa, pesua y. m. s., muun perheenjäsenen, perheessä asuvan täysihoitolaisen y. m., jolla on virka konttorissa, virastossa tai muualla tai joka elää eläkkeellä, koroilla j. n. e.

Myöskin sellaisten ruokakuntaan kuuluvien, vähintään 16 vuotta vanhojen perheenjäsenten, jotka ottavat osaa kodin sisä- tai ulkotöihin, on vastattava ammattia tai elinkeinoa koskeviin kysymyksiin, kuitenkin lisäämällä ammattia tai tointa koskevan ilmoituksen jälkeen sanan: »kotona». Niin esim. 18-vuotias räätälin poika, joka työskentelee isänsä verstaassa, kirjoittaa: »räätälintyöntekijä kotona»; 20-vuotias tytär, joka toimii kotiaskareissa, ilmoittaa elinkeinonsa sanoilla: »kotiaskareissa kotona».

Ne, joilla ei ole mitään virkaa, ammattia tai elinkeinoa, kirjoittavat sanat: »ei mitään», mutta kuitenkin pitää niiden, jotka ovat virasta eronneet, eivätkä ole ryhtyneet uuteen toimeen, samoin kuin niiden, jotka eivät enään harjoita mitään ammattia (entisten virkamiesten, sotilashenkilöiden, kauppiaiden, käsityöläisten y. m.), lisätä a)-kohtaan sana »entinen» ynnä asianomainen toimi sekä, milloin eläke tai korot ovat pääasiallisena tulolähteenä, lisäksi myös sanat »eläkkeellä eläjä» tai »koroilla eläjä».

9) Tässä kohdassa olevan kysymyksen tarkoituksena on helpottaa edelliseen kohtaan merkittyjen tietojen tarkastamista. Sen vuoksi henkilön, joka on esim. Oy. Palomaan sahaassa viilarina, pitää kirjoittaa: Oy. Palomaa, maanviljelys- ja sahaliike; saha, Pori.

10) Pikktuloksen kieleksi merkitään äidin kieli.

11) Luku- ja kirjoitustaito ilmoitetaan: olen tai en.

12) Huomattava on, että kysymyksen a)-kohta tarkoittaa ylempää kansakoulua ja b)-kohta oppi- y. m. varsinaisia kouluja; kaikenlaisia lyhytaikaisia kurseja ei ole tähän merkittävä. Se, joka paraikaa käy koulua, ilmoittaa korkeimman luokan, minkä kurssin hän jo on suorittanut.

Liitekortin kysymyksiin vastaavat kaikki naimisissa olevat tai olleet naiset sekä kaikki leskimiehet ja avioeron saaneet miehet. Kohdassa 14 ei oteta lukuun avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia eikä niitä, jotka ovat syntyneet ennen avioliiton solmiamista tai laillistuttamista. Kun tiedustelu rajoittuu vain viimeksi solmittuun avioliittoon, ei myöskään sen, joka on useamman kuin yhden kerran ollut naimisissa, ole ilmoitettava, kuinka monta lasta yhteensä on syntynyt hänen kaikista avioliitoistaan, vaan ainoastaan, kuinka monta viimeksi solmitusta. Sitä vastoin on avioliiton ulkopuolella tai aikaisemmista avioliitoista syntyneiden lasten luku merkittävä kysymyksen 15 kohdalle. — Kuolleena syntyneenä pidetään ainoastaan sitä lasta, joka jo ennen syntymistään oli kuollut, jota vastoin lapsi, joka edes hetkisen hengitti, katsotaan elävänä syntyneeksi.

Jos ei voida varmasti ilmoittaa, minä vuonna naimisiinmeno tapahtui tai avioliitto päättyi, on muuten annettava mahdollisimman tarkka tieto näistä ajankohdista tai avioliiton pituudesta. Milloin avioliitto on päättynyt avioeron kautta, on sen päättymisvuodeksi merkittävä se vuosi, jolloin avioerokirja on annettu.

V.

Huoneistohaltijan tulee katsoa, ettei yksikään huoneistossa asuva tai kukaan laskentalueen ulkopuolella asuva, mutta huoneistossa matkustajana oleva tai mikään siellä sattumalta oleksiva ja ilman määrättyä asuntoa oleva henkilö jää laskennasta pois.

Huoneistohaltija, joka huomaa tarvitsevansa useampia kysymyskaavakkeita, kuin hän on laskijalta vastaanottanut, saa niitä piirikansliasta, jossa muuten maksutta annetaan ohjausta, mitä eri tapauksissa on huomio otettava.

Piirikanslian osoite on ilmoitettu huoneistokortin otsikossa.

Tämän lisäksi laadittiin nyt, samoin kuin v. 1910, väestö- ja asuntolaskentaa varten otetuille »laskijoille» erikoiset johtosäännöt, joiden tar-

koituksena oli oikean ja yhdenmukaisen nettelyn aikaansaaminen laskijoiden puolelta. Kysymyksessä olevat johtosäännöt kuuluivat:

Johtosääntöjä laskijoille.

Sen lisäksi, mitä »Ohjeissa huoneisto- ja henkilökorttien täyttämiseksi» on määrätty, tulee laskijan ottaa huomioon seuraavaa:

I.

Kiinteistö kortin ja huoneistoluettelon laatiminen.

Viimeistään jouluk. 4 päivän kuluessa käy laskija, varustettuna laskijanlipulla tai -merkillä sekä kiinteistökorteilla ja huoneistoluetteloilla (Litt. B), jotka on piirikanslioissa asianmukaisesti numeroitu ja joiden otsikko on täytetty, jokaisen hänen alueellaan olevan kiinteistön omistajan (tai hoitajan) luona ja merkitsee tämän ilmoitusten mukaan kiinteistön kiinteistö kortin yläosassa vaaditut tiedot rakennusten huoneistojen ja huoneiden luvusta, omistajan nimestä, ammatista j. n. e. sekä huoneistoluettelon 3:teen sarakkeeseen kiinteistön kaikkien »huoneistohaltijain» nimet eli kaikkien niiden henkilöiden nimet, jotka kiinteistön omistajalta

(hoitajalta) välittömästi ovat vuokranneet asunon tahi muun huoneiston kiinteistössä, sekä myöskin kiinteistön omistajan (hoitajan) nimen siinä tapauksessa, että hän käyttää jotain kiinteistössä olevaa huoneistoa. Huoneisto, joka on vuokraamatta, on myös hietteloon otettava. Tällöin on huomattava, että huoneistoluetteloon ei merkitä huoneistohaltijaa, joka ennen kl. 12 yöllä vasten joulukuun 8:tta päivää muuttaa toiseen kiinteistöön, vaan hänen sijalleen merkitään se, joka ennen mainittua hetkeä tulee huoneistoon muuttamaan. Erittäin tärkeätä on, että luettelo tulee oikea, niin ettei ketään huoneistohaltijaa jätetä luettelosta pois tai ketään henkilöä, joka ei ole huoneistohaltija, siihen merkitä. Samalla laskija 4. sarakkeeseen merkitsee tarvittavat osoitetiedot sekä samoin lyijykynällä huoneistoluettelon syrjään kunkin

huoneistonhaltijan nimen kohdalle sopivasti lyhennettynä (esim. su., ru.) sen kielen, jota tämä, kiinteistönomistajan (-hoitajan) ilmoituksen mukaan, käyttää.

Jos kiinteistönomistaja (-hoitaja) asuu laskijan laskenta-alueen ulkopuolella, tulee tämän käydä hänen asuntopaikassaan tai myös kääntyä asianomaisessa kiinteistössä asuvan sopivan henkilön puoleen.

Yllä mainitulla tavalla täytetyt huoneistoluettelot laskija pienin erin tuo piirikansliaan, joka pitää huolen siitä, että huoneistokortit viimeistään joulukuun 5 päivän kuluessa numeroidaan huoneistoluetteloiden mukaan ja että huoneistokorttien otsikot täytetään sillä kielellä, minkä laskija on merkinnyt asianomaisen huoneistonhaltijan kohdalle. — Kiinteistökortit ja huoneistoluettelot numeroidaan laskentapiirittain, niin että joka piirissä numeroiminen alkaa ykkösellä (1).

Huoneistokortit ovat piirikansliassa myös valmiiksi kokoon taitettavat siten, että sivulehdet käännetään samalle puolelle toistensa päälle, päällimmäisenä tietenkin se sivulehti, johon on kirjoitettu huoneenhaltijan nimi. Lisäksi taitetaan huoneistokortti kummastakin päästään, niin että se muodostaa ikäänkuin kotelon, jonka sisälle sitten huoneistoon kuuluvien henkilöiden henkilö- ja liitekortit pannaan.

II.

Henkilö- ja liite- sekä huoneistokorttien jakaminen huoneistonhaltijoille.

Joulukuun 6:n ja 7:n päivän kuluessa laskija käy kaikkien huoneistoluetteloon merkittyjen huoneistonhaltijain luona ja on hänellä mukanaan, paitsi laskijankorttia tai -merkkiä, huoneistoluettelot, pakka huoneisto- sekä liite- ja henkilökortteja. Tällä matkallaan laskija hankkii tarkan tiedon kunkin huoneiston henkilöiden luvusta, merkitsee tämän luvun asianomaiselle riville huoneistoluettelon 10:nteen ja 11:nteen sarakkeeseen sekä sarakkeeseen 12 antamansa liitekorttien luvun, ja jättää kullekin huoneistonhaltijalle, huoneistoluettelon 5. sarakkeeseen kuittina merkittyä nimikirjoitusta (tai nimien alkukirjaimia) vastaan, häntä varten kirjoitetun huoneistokortin sekä mukana olevista henkilökorkeista yhden tai kaksi varakorttia yli merkityn lukumäärän. Lisäksi on laskijan tiedusteltava huoneistonhaltijalta, onko huoneiston henkilöiden joukossa naisia, jotka ovat tai ovat olleet naimisissa, tai miehiä, jotka ovat leskiä tai eronneita. Kutakin tällaista henkilöä kohti on henkilökortin lisäksi jätettävä liite-

kortti. — Laskijan tulee samalla ilmoittaa huoneistonhaltijalle, että hän, laskija itse, käy nou-tamassa kaavakkeet joulukuun 8 tai 9 p:nä ajalla, josta, jos mahdollista, huoneistonhaltija ja laskija keskenänsä sopivat, että hän täyttää, mitä korteissa silloin vielä mahdollisesti on täyttämättä, ja että tarpeellisia tietoja muuten saadaan piirikansliasta, jonka huoneistokortissa olevasta osoitteesta hän huomauttakoon asianomaisia.

Tällä käynnillään pitää laskijan antaa huoneistonhaltijalle tarkka selitys siitä, miten on vastattava niihin kysymyksiin, jotka koskevat huoneistoa ja huoneita.

Edelleen tulee laskijan itsensä tarkastaa, ettei mikään kiinteistöön kuuluva rakennus tai siinä oleva huoneisto ole jäänyt pois kiinteistökortista ja huoneistoluettelosta.

Vuokraamatta olevasta huoneistosta täyttää huoneistokortin kiinteistön omistaja tai hoitaja.

III.

Täytettyjen huoneisto- ja henkilö- sekä liitekorttien kerääminen.

Joulukuun 8 ja 9 p:nä laskija kokoaa huoneisto-, henkilö- ja liitekortit. Heti vastaanottaessaan kortit vertaa hän niitä kiinteistö-kortin ja huoneistoluettelon tietoihin ja tarkastaa, että ainekset ovat täydelliset, että kaikkiin kysymyksiin on vastattu selvästi ja kyllin seikkaperäisesti, että tiedot ovat keskenään yhtäpitäviä ja, mikäli mahdollista, että ne ovat oikeat, sekä täydentää ne kaavakkeet, joihin mahdollisesti ei ole asianomaisia vastauksia annettu. Laskija tuo kokoamansa kaavakkeet vähitellen piirikansliaan ennen joulukuun 9:n päivän päättymistä.

Laskijan tehtävänä on edelleen oikaista huoneistoluettelon 10, 11 ja 12 sarakkeiden tiedot sekä 6—9 ja 13—19 sarakkeisiin tulevien merkintöjen tekeminen huoneisto- ja henkilökorttien mukaan samoin kuin huoneistoluettelon 6—19 sarakkeissa olevien lukujen yhteenlaskeminen.

IV.

Erityisiä muistutuksia, jotka koskevat henkilö- ja huoneistotilastoa.

1:o) Jos jostain huoneistosta kaikki henkilöt ovat laskentatilaisuudessa poissa alueen rajain ulkopuolella ja laskija sen takia ei voi tavata ketään heistä huoneistossa, kääntyköön hän kiinteistönomistajan (-hoitajan) tai muun kiinteistössä olevan sopivan henkilön puoleen saa-

dakseen tarvittavat tiedot huoneistokortin etusivulle ja, jos mahdollista, myöskin huoneistokortin henkilöluetteloon. Mikään henkilökorttien täyttämisen tässä tapauksessa ei tietenkään tule kysymykseen.

2:o) Jos henkilö on yhtä haavaa kahden tai useamman huoneiston haltijana, saa hän, mikäli huoneistoja ei käytetä yhtenä huoneistona, kutakin huoneistoa varten erityisen huoneistokortin (mahdollisesti myös henkilökortteja), ja kääntyköön laskija saadakseen tietoja huoneistokorttiin huoneistonhaltijan puoleen siinäkin tapauksessa, että tämä asuu hänen laskenta-alueensa ulkopuolella, tai muun sopivan henkilön puoleen. Missä huoneistonhaltija asuu laskenta-alueen ulkopuolella, merkitään hänen osoitteensa huoneistoluettelon laitaan.

3:o) Henkilöt, jotka poistuvat väenlaskenta-alueelta laivassa, yöjunassa tai muulla tavoin jälkeen kl. 12 yöllä vasten joulukuun 8 päivää, on tietysti laskettava, jos he klo 12 ovat olleet alueen rajain sisäpuolella. Näin ollen tulee siis laskijan huomauttaa hotellinomistajia, matkustajakotien ja yömajain johtajia ja kaikkia muita huoneistonhaltijoita, joiden luona sellaisia henkilöitä on, että heidän on pidettävä huolta siitä, että puheenalaiset henkilöt eivät joudu laskennasta pois. Samoin kuin heistä on täytettävä ohjeiden mukaisesti henkilö- ja liitekortit, on heidät myös merkittävä asianomaiseen sarakkeeseen huoneistokortin tai laitoslistan henkilöluetteloon.

4:o) Mitä laivoihin, aluksiin, veneisiin j. n. e. tulee, on henkilö- ja liitekortteja annettava niillä mahdollisesti olevista henkilöistä, ja sitä paitsi huoneistokortti, jonka etusivulla on tehtävä selkoa aluksen omistajasta, nimestä ja laadusta.

5:o) Niissä tapauksissa, joissa huoneistonhaltija välittömästi talonomistajalta tai -hoitajalta on vuokrannut yhden tai useampia huoneita (keittiö niihin luettuna) yhteisesti jonkun toi-

sen tai toisten huoneistonhaltijain kanssa, luetaan yhteinen huone (yhteiset huoneet) vain yhteen kyseessä olevista huoneistoista.

6:o) »Laitosväestöä» varten — jolla ymmärretään henkilöitä, jotka ovat hoidettavina sairaahuoneissa, vankiloissa, köyhäintaloissa, työhuoneissa ja lastenkodeissa tai asuvat hotelleissa ja matkustajakodeissa y. m. s., sitä vastoin ei laitoksen johtajaa, hoito- ja valvontahenkilökuntaa — ei täytetä huoneistokortin henkilöluetteloa, vaan huoneistokortin oheen liitetään erityinen luettelo (Litt. F) laitoksen henkilöistä. Tähän luetteloon on selvästi merkittävä niiden laitokseen otettujen tai siinä oleskelevien henkilöiden asuntojen osoitteet, joilla on varsinainen asuntonsa muualla laskenta-alueella. Huoneistokortin etusivun sitä vastoin laitoksen johtajaa säännönmukaisesti täyttää.

7:o) Huoneistokortit numeroidaan kiinteistöittäin niin, että jokaisessa huoneistoluettelossa numeroiminen sarakkeessa 2 alkaa ykkösellä (1), ja henkilökorttien numeroiminen tapahtuu huoneistoinnin, että se alkaa ykkösellä (1) huoneistokortin henkilöluettelon ensimmäisessä sarakkeessa.

V.

Yleisiä muistutuksia.

Laskijan tulee yleisölle selvittää, että laskennassa koottuja tietoja ei käytetä verotus- t. m. s. tarkoituksiin.

Hänen tulee maksutta täyttää ne kaavakkeet, joita mahdollisesti ei ole täytetty hänen tullessaan kaavakkeita perimään, ja tulee hänen saat- taa tämä asianomaisten tietoon; samoin on hänen huomautettava, että piirikansliasta maksutta annetaan neuvoja ja opetusta.

Epäiltävissä tapauksissa laskija merkitköön kysymysmerkin sen tiedonannon viereen, josta hän epäilee, ettei se ole oikea.

Niinkuin huoneisto- ja henkilökorttien täyttämistä varten julkaistut ohjeet, olivat myöskin nämä laskijain johtosäännöt kaikessa pääasiassa samanlaiset kuin v. 1910 käytetyt. Muutoksia oli tehty vain epäolennaisiin kohtiin.

Johtosääntöjen lisäksi painatettiin laskijoita ja piirikanslioita varten vielä erikoiset tarkastusohjeet, jollaisia aikaisemmissa väenlaskennoissa ei oltu käytetty. Tarkastusohjeet kuuluivat seuraavaan tapaan:

Tarkastusohjeita.

Kaavakkeita takaisin kerätessään on laskijan heti, vastaanottaessaan ne tietojenantajalta, tarkastettava, että kaavakkeet on kunnollisesti täytetty. Samoin tulee piirikanslian, vastaanottaessaan kaavakkeet laskijalta, mahdollisimman pian tarkastaa, että kaavakkeet ovat täydelliset sekä oikein ja täsmällisesti täytetyt.

Huomatut virheet on laskijan heti korjattava. Jotta tarkastus tulisi tehokkaaksi, on se tehtävä järjestelmällisesti. Tämän vuoksi on laskijan ja tarkastajan, sen lisäksi, mitä »johtosäännöissä», »ohjeissa» ja asianomaisissa kaavakkeissa itsessään on määrätty, hyvä pitää mielessään seuraavat ohjeet:

I. Tarkasta ensin huolellisesti huoneistokortti.

II. Katso tällöin, että huoneistokortin kaikkiin kysymyksiin on vastattu ja oikealla tavalla (vrt. ohjeiden III kohtaa).

III. Katso, että huoneistokortissa tiedot huoneiden luvusta kohdassa 3 ja 5 pitävät yhtä.

IV. Tarkasta tämän jälkeen huolellisesti vielä henkilökortit ja niihin kuuluvat liitekortit.

V. Katso, että täytettyjä henkilökortteja on yhtä monta kuin huoneistokorttiin on merkitty henkilöitä (sarekkeet 5 + 6 + 7 + 8 mutta ei 9 eikä 10).

VI. Katso, että täytettyjen henkilökorttien jakautuminen naispuolisten (valkoiisiin) ja miespuolisten (sinisiin) kortteihin vastaa sukupuolijakoa huoneistokortissa (naispuoliset sarekk. 6 + 8 ja miespuoliset sarekk. 5 + 7).

VII. Katso, että jokaista naishenkilökorttia, jossa siviilisäädäksi on ilmoitettu »naimisissa», »leski» tai »eronnut», ja jokaista mieshenkilökorttia, jossa siviilisäädäksi on ilmoitettu »leski» tai »eronnut», seuraa (valkoisen tai sinisen) liitekortti.

VIII. Katso, että henkilökorttien ja liitekorttien otsikot on oikein täytetty.

IX. Katso, että kaikkiin henkilökortin ja liitekortin kysymyksiin on vastattu ja oikealla tavalla (vrt. ohjeiden IV kohtaa) ja ettei mitään vastauksen kohtaa ole jätetty tyhjäksi. Ellei asianomainen henkilö voi antaa pyydettyä tietoa edes likimääräisesti, esim. pikkulapsen ruokinasta tai kuolleen aviopuolison syntymäajasta, -paikasta j. n. e., on korttiin pantava kysymysmerkki asianomaiseen kohtaan. Muuten tulee valvoa, että esim. sen osalta, joka koko elinajansa on asunut samalla paikkakunnalla, merkitään viiva (—) kohtaan 7 b, sen osalta, jolla ei ole sivuammattia, vastataan kohtaan 8 b »ei ole» sekä sen osalta, jota ensimmäisellä ikävuodellaan on ruokittu yksinomaan lehmänmaidolla t. m. s., liitekortin asianomaisiin sarekkeisiin merkitään »ei».

X. Katso, että päivämäärissä on aina ilmoitettu täydellisesti vuosi, kuukausi ja päivä (henkilökortti 4, liitekortti 4, 14 a, 14 c, 14 e ja 14 i).

XI. Katso, että ammatti (vrt. ohjeet IV: 8) on ilmoitettu kyllin tarkasti (henkilökortti 8 a, 8 b, 9 ja liitekortti 8 a ja 14 h).

XII. Katso, että koulunkäynti on ilmoitettu kyllin tarkasti (henkilökortti 12 a ja 12 b).

XIII. Katso, että jokaisessa liitekortissa ja sitä vastaavassa henkilökortissa kohdat 4, 5, 7 a, 8 a ja 10 a pitävät yhtä.

XIV. Katso, että annettuihin tietoihin ei sisälly mahdolltomuuksia.

XV. Jos jokin tiedonanto näyttää vaikkapa vain epäluotettavaltakin, on laskijan, kyselemällä tarkemmin asiaa, hankittava varmuus sen todenperäisyydestä; m. m. tietoja keittokomeroista ja kuolleena syntyneestä on aina kyselemällä vahvistettava.

XVI. Kun kaikki kortit on huolellisesti tarkastettu, pannaan henkilö- ja liitekortit huoneistokortin sisään ja taitetaan huoneistokortin ylä- ja alareuna kokoon, niin että henkilö- ja liitekortit eivät pääse putoamaan huoneistokortin sisältä.

XVII. Tämän jälkeen laskija panee korttinipun laukkuunsa, pitääen siinä korttiniput järjestettyinä kiinteistöittäin huoneistojen numeron mukaan.

XVIII. Kultakin keräysretkeltä kertyneet korttiniput laskija vie heti piirikansliaan ja täyttää siellä asianomaisen kiinteistö kortin huoneistoluettelon sarekkeet 6—19 kyseessä olevien huoneistojen kohdalta.

XIX. Katso, että kiinteistö kortin huoneistoluettelon sarekkeiden 10 + 11 yhteenlaskettu summa on yhtä suuri kuin sarekkeiden 13 + 14 + 15 summa samoinkuin sarekkeiden 16 + 17 + 18 + 19 summa ja että sarekkeessa 12 oleva summa on yhtä suuri kuin sarekkeiden 18 + 19 summa.

XX. Jos kortteja tarkastellessa huoneistoluettelon tehtäviä merkintöjä varten vastoin odotusta löytyy korteista puutteellisuuksia ja virheellisyyksiä, jotka kaavakkeita vastaanotettaessa ovat jääneet huomaamatta, palauttaa laskija sellaisen korttinipun asianomaiselle huoneistonhaltijalle korjattavaksi; muut korttiniput jätetään piirikansliaan huoneistoluettelon sarekkeeseen 1 tehtävää kuittausta vastaan.

XXI. Kun kaikki yhteen kiinteistöön kuuluvat kortit ovat kunnossa, lasketaan kiinteistön loppusummat kustakin sarekkeesta 6—19 ja tarkastetaan, että huoneiden luku (sarekk. 6 + 7 + 8 + 9) vastaa kiinteistö kortin otsikossa olevaa, kiinteistön omistajan ilmoituksen mukaan tietoa samasta asiasta sekä että huoneistoluettelossa on yhtä monta huoneistoa kuin kiinteistö kortissa on ilmoitettu.

XXII. Tämän jälkeen täytetään asianomaisen kiinteistön kohdalta kiinteistö luettelon sarekkeet 5—21. Jos tällöin ilmenee, että jostakin kiinteistöstä ei ole saatu asianomaisia kaavakkeita, on viipymättä otettava selville syy siihen ja, ellei havaita, että kiinteistö on rakentamaton, josta merkitään on tehtävä kiinteistö luetteloon asianomaiselle riville, ehdottomasti heti hankittava tarpeelliset tiedot sillä olevista rakennuksista ja näiden asukkaista.

Vuoden 1920 väestö- ja asuntolaskennassa käytetty kiinteistökortti oli yksinkertaistutettu yhdistelmä vuonna 1910 käytetyistä rakennuslistasta (Litt. B) ja laskukirjelistasta (Litt. C). Kun rakennuslistan kysymyksistä oli jätetty

pois rakennusainetta koskevat sekä kysymykset huoneiden luvusta kussakin kerroksessa, voitiin mainitut kaavakkeet yhdistää yhdeksi, ja oli siten saatu kiinteistökortti seuraavan sisältömen:

Laskentapiiri n:o .....

Litt. B.

Väestö- ja asuntolaskenta ..... jouluk. 8 p. 1920.

Kiinteistökortti ja huoneistoluettelo N:o .....

Kaupunginosa tai alue .....

Kortteli (nimi ja n:o) .....

Talo n:o ..... kadun varrella.

Kiinteistö käsittää ..... lämmitettävää ja ..... lämmittämätöntä rakennusta, ... vuokrattua ja ..... vuokraamatonta huoneistoa sekä kaikkiaan ..... huonetta. Onko siinä keskuskeittiötä? (Vast.: on, ei): .....

Kiinteistön omistaja { Nimi: .....
Virka, arvo tai ammatti: .....
Osoite: .....
Omistaa kiinteistön vuodesta? .....

Piirikansian kutsaus.	Huoneistokortin juokseva numero.	Huoneistonhaltijan suka- ja etanimet. (Vuokraa- mattoman huoneiston haltijaksi merkitään kiinteistön omistaja tai isännöitsijä).	Porras- ja huoneiston numero.	Huoneistonhaltijan kutsaus huoneisto- kortin ja henkilö- korttien saamisesta.	Asuin- huo- neita:		Muita huo- neita:		Henkilö- kortteja:		Läsnäole- vasta väes- töstä oli:	Väestön siviili- säätty:						
					ilman lämmi- tyslaitosta lämmitettä- vää.	ilman lämmi- tyslaitosta lämmitettä- vää.	mais- puolisita mies- puolisita.	ilman lämmi- tyslaitosta lämmitettä- vää.	liitekortteja.	ruusu- kiesiä.		ruusu- kiesiä.	suomen- kiesiä.	naimatonita.	naimi- sissa olevia miesp.	naisp.	leskiä tai eronneita.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Sen sijaan, että vuoden 1910 väenlaskennassa oli käytetty erikoista kirjekoteloä, »laskukirjettä», jonka sisään asuntokortti sekä yhteen huoneistoon tulevat henkilökortit ja ohjeet korttien täyttämässä oli pantu, pantiin henkilö- ja

liitekortit vuonna 1920 kahdesta kohtaa tai tetun ylä- sekä alapäästään käännetyn huoneistokortin sisään. Huoneistokortin sisältö esitetään seuraavassa:

Laskentapiiri ..... Kanslian osoite: .....

Litt. C.

Väestö- ja asuntolaskenta ..... jouluk. 8 p. 1920.

Huoneistokortti n:o .....

kuuluva
Huoneistoluetteloon n:o .....
Talo n:o ..... kadun varrella | Kaupunginosa tai alue .....
Kortteli (nimi ja n:o): .....
Huoneiston n:o .....

Huoneistonhaltijan nimi ja ammatti: .....

- Oletteko sen talon omistaja, jossa asutte? (Vastaus: olen, en): .....
- Oletteko osakkaana talossa, jossa asutte? .....
- Kuinka monta huonetta (keittiö niihin luettuna) on koko vuokraamassanne (tai muuten hallitsemassanne) huoneistossa: a) lämmityslaitoksella varustettua? ..... b) ilman lämmityslaitosta? .....

Muist. Huoneiksi ei lueta alkooveja, käytäviä, eteisiä, kylpyhuoneita, komeroita y. m. sell., vaikka niissä olisikin lämmityslaitos. — Kysymykseen vastaa talon omistaja (tai hoitaja) vuokraamatta olevan huoneiston puolesta.

4. a) Onko jossain huoneista hellauuni? (Vast.:

on, ei): .....

b) tai keittokomero? (Vast.: on, ei): .....

c) onko Teillä osuus keittiöstä? (Vast.: on, ei):

.....;

d) Kuinka suuri siinä tapauksessa tämä osuus

on: (Vast.: $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ j. n. e.): .....

	Lämmitys- laitoksella varustettu.	Ilman lämmitys- laitosta.
a) yksinomaan asuinhuoneiksi....		
b) sekä asuinhuoneeksi että muu- hun tarkoitukseen, nim.		
asuinhuon. ja		
asuinhuon. ja		
asuinhuon. ja		
c) yksinomaan muihin tarkoituk- siin, nim.		
.....		
.....		
.....		

6. Missä kerroksessa huoneet ovat? (Vast.: Kellari-, 1:ssä, 2:ssa, 3:ssa, 4:ssä, 5:ssä, 6:ssa, ullakko-): .....

7. Onko huoneistossa a) vesijohto: ....., b) lokakulppo: ....., c) kaasujohto: ....., d) sähkö-
valo: ....., e) kylpyhuone: ....., l) vesiklosetti: ..... (Vast.: on, ei.)

Edellä esitetty huoneistokortti erosi vuonna 1910 käytetystä asuntokortista sikäli, että kohta 3 b oli tullut lisää ja kohta 4, jota aikaisemmin vastasi vain kysymys, onko huoneiden joukossa

keittiö?, esiintyi lähemmin spesialisoituna. Huoneistokortin sisäsivu sen sijaan, joka esitetään alempana, oli samanlainen kuin asuntokortin sisäsivu vuonna 1910.

Kaikkien huoneistossa olevain henkilöiden luettelo.

Muist. Henkilöt luetellaan talouskunnittain, huomioon ottamalla että jokainen talouskunta erotetaan edellisestä yhden rivin välikkeellä ja selvällä viivalla.

1 Henkilökortin jokaiseva numero.	2 Sukunimi	3 Etunimi	4 Suhde talous- kunnan pää- mieheen ¹⁾	5 6 7 8 9 10 Laskenta-alueen rajain						
				sisäpuolella oleva				ulkopuolella oleva, vaikka alueella asuva ²⁾		
				ja siellä asuva ²⁾		vaikka siellä ei asuva				
				Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

¹⁾ Ilmoitetaan esim. sanoilla: vaimo, poika, tytär, isä, äiti, veli, sisar tai muilla sukulaisuutta ilmaisevilla nimityksillä; lisäksi sanoilla: palvelija, perheessä asuva, täysihoitolainen, matkustavainen j. n. e.

²⁾ Laskenta-alueella asuvana pidetään henkilöä, jota ei voi katsoa matkustavaksi. (Ks. ohje III.)

³⁾ Näihin sarakkeisiin merkittyjä henkilöitä varten ei täytetä henkilökortteja.

Henkilökortti käsitti allaolevat kysymykset:

Laskentapiiri n:o .....

Miespuolisille. 1)

Litt. D.

Väestö- ja asuntolaskenta ..... jouluk. 8 p. 1920.

Henkilökortti n:o .....

kuuluva
Huoneistokorttiin n:o ..... ja
Huoneistoluetteloon n:o .....

Kaupunginosa tai alue .....
Kortteli (nimi ja n:o) .....
Talo n:o ..... kadun varrella.

Lukekaa tarkoin ohjeet, ennenkuin kirjoitatte vastaukset!

1. Suku ja etunimet:	4. Syntymävuosi: .....;-kuuk.: .....;-päivä: .....
2. Sukupuoli: ..... 3. Siviilisääty: (naimaton, naimisissa, leski tai eronnut)	5. Syntymäkunta (ja lääni): .....
7. a) Nykyinen vakinainen asuinpaikka (kunta ja lääni):	6. Uskontokunta: .....
b) Minä vuonna olette muuttanut nykyiseen vakinaiseen asuinpaikkaanne?	
8. Virka, ammatti tai elinkeino (mahdollisimman tarkasti, vertaa ohjeiden IV: 8 kohtaan): a) Päävirka, -ammatti tai -elinkeino:	
b) Tärkein sivutoimenne, jos sellaista on:	
9. Jos harjoitatte pääammatianne tai -elinkeinoanne toisen työssä tai palveluksessa: ilmoittakaa kuka on tai, jos olette paikkaa vaille, kuka viimeksi oli työnantajanne (laitoksen, yhtiön, yksityisen liikkeenharjoittajan j. n. e. nimi ja ammatti tai toimiala):	
10. Kieli: a) Pääkieli (se kieli, jota parhaiten puhutte):	
b) Suomen- ja ruotsinkielisten vastattava: Osaatteko sitä paitsi auttavasti ainakin toista kotim. kieltä?	
11. Oletteko a) lukutaitoinen? ....., b) kirjoitustaitoinen?	
12. Koulunkäynti: a) Oletteko läpikäynyt ylemmän kansakoulun? ..... Ellette, montako luokkaa olette läpikäynyt? ..... b) Oletteko käynyt muuta koulua? Mitä? (koulun nimi selvästi ilmoitettava):	
13. Minkä valtion alamainen (ainoastaan sen ilmoitettava, joka ei ole Suomen kansalainen)?	

Liitekortit, joita nyt käytettiin väenlasken- kuin naisille ja sisällöltään seuraavanlaiset: 2)
nassa ensi kertaa, olivat miehille vähän erilaiset

Laskentapiiri n:o .....

Litt. E.

Väestö- ja asuntolaskenta ..... jouluk. 8 p. 1920.

Liitekortti

miehille, jotka ovat leskiä tai eronneita,

kuuluva
Henkilökorttiin n:o .....
Huoneistokorttiin n:o ..... ja
Huoneistoluetteloon n:o .....

Kaupunginosa tai alue .....
Kortteli (nimi ja n:o) .....
Talo n:o ..... kadun varrella

4. Syntymävuosi: .....;-kuukausi: .....;-päivä: ..... 5. Syntymäkunta (ja lääni): .....
7. a) Nykyinen vakinainen asuinpaikka (kunta ja lääni): .....
- b) Minä vuonna olette muuttanut nykyiseen vakinaiseen asuinpaikkaanne: .....
8. a) Virka, ammatti tai elinkeino (pääasiallisin ammatinne nyt, jos olette 40 v. nuorempi, tai muuten, mikä se oli ollessanne noin 40 vuoden vanha): .....
10. a) Pääkieli: .....
14. Ilmoittakaa viime avioliitostanne:
- a) milloin se solmittiin? Vuosi: ....., kuuk.: ....., päivä: .....
- b) montako lasta on syntynyt tästä avioliitosta? elävänä: ....., kuolleena: .....
- c) kohdassa b) mainittujen lasten syntymäpäivät ja, mikäli lapsia on kuollut, niiden kuolinpäivät (kuolleena syntyneistä merkitään kuolinpäivän asemasta lyhentäen sanat »kuoll. synt.»): .....

1) Naispuolisille käytettiin samanlaisia, mutta valkoiselle paperille painettuja kortteja.

2) Miehille käytettiin sinisiä, naisille valkoisia kortteja.

Järjestyks- numero	S y n t y n y t			Sukupuoli	K u o l l u t			Ensimmäisellä ikä- vuodella ruokittu ja kuinka kauan	
	Vuosi	Kuukausi	Päivä		Vuosi	Kuukausi	Päivä	äidin- maidolla	imettäjän maidolla
1									
2									
3									

e) **aviovaimonne** syntymävuosi : ....., -kuukausi: ....., -päivä: .....

f) aviovaimonne **syntymäkunta** (ja lääni): ..... g) aviovaimonne **pääkieli**: .....

h) aviovaimonne **virka** tai **ammatti**, jos hänellä sellaista oli: .....

i) 1) milloin avioliittonne purkautui: vuosi: ....., kuuk.: ..... päivä: ..... ja 2) millä tavalla (kuolemantapauksen, laillisen avioeron vuoksi): .....

15. Montako lasta vaimollenne oli syntynyt jo ennen 14. kohdassa mainittua, viimeistä avioliittoanne? elävänä: ..... kuolleena: .....

Laskentapiiri n:o .....

Litt. E.

Väestö- ja asuntolaskenta ..... jouluk. 8 p. 1920,

Liitekortti

naisille, jotka ovat tai ovat olleet naimisissa,

kuuluva

Henkilökorttiin n:o .....

Huoneistokorttiin n:o ..... ja

Huoneistoluetteloon n:o .....

Kaupunginosa tai alue .....

Kortteli (nimi ja n:o) .....

Talo n:o ..... kadun varrella.

4. Syntymävuosi: ....., -kuukausi: ....., -päivä: ..... 5. Syntymäkunta (ja lääni): .....

7. a) Nykyinen vakinainen asuinpaikka (kunta ja lääni): .....

b) Minä vuonna olette muuttanut nykyiseen vakinaiseen asuinpaikkaanne: .....

8. a) **Virka, ammatti tai elinkeino**: .....

10. a) **Pääkieli**: .....

14. Ilmoittakaa nykyisestä tai, jos olette leski tai eronnut, viime avioliitostanne:

a) milloin se solmittiin? Vuosi: ....., kuuk.: ....., päivä: .....

b) montako lasta on syntynyt tästä avioliitosta? elävänä: ....., kuolleena: .....

c) kohdassa b) mainittujen lasten syntymäpäivät ja, mikäli lapsia on kuollut, niiden kuolinpäivät (kuolleena syntyneistä merkitään kuolinpäivän asemasta lyhentäen sanat »kuoll. synt.»):

Järjestyks- numero	S y n t y n y t			Sukupuoli	K u o l l u t			Ensimmäisellä ikä- vuodella ruokittu ja kuinka kauan	
	Vuosi	Kuukausi	Päivä		Vuosi	Kuukausi	Päivä	äidin- maidolla	imettäjän maidolla
1									
2									
3									

e) **aviomiehenne** syntymävuosi: ....., -kuukausi: ....., -päivä: .....

f) aviomiehenne **syntymäkunta** (ja lääni): ..... g) aviomiehenne **pääkieli**: .....

h) aviomiehenne pääasiallinen **ammatti** nyt, jos hän on 40 v. nuorempi, tai muuten, mikä se oli hänen ollessaan n. 40 v. vanha: .....

i) jos olette leski tai eronnut, ilmoittakaa 1) milloin avioliittonne purkautui: vuosi: ..... kuuk.: ..... päivä: ..... ja 2) millä tavalla (kuolemantapauksen, laillisen avioeron vuoksi): .....

15. Montako lasta teille oli syntynyt jo ennen 14. kohdassa mainittua, viimeistä avioliittoanne? elävänä: ..... kuolleena: .....

Laitoslista taas oli seuraavan sisältöinen:

Laskentapiiri n:o .....

Litt. F.

Väestö- ja asuntolaskenta ..... joulukuun 8 p:nä 1920.

Luettelo henkilöistä ..... laitoksessa

(Laitoksen johtaja-, hoito- ja valvontahenkilökuntaa ja näiden asuntoväestöä ei merkitä tähän luetteloon. Katso »Suunnitelma väestö- ja asuntolaskentaa varten» § 10.)

Kuuluva

Kaupunginosa tai alue .....

Huoneistokorttiin n:o .....

Kortteli (nimi ja n:o) .....

Kiinteistökorttiin n:o .....

Talo n:o ..... kadun varrella.

1 Henkilö- kortin juokseva numero.	2 Sukunimi.	3 Etunimet.	4 Laskenta-alueen rajain						10 Henkilöihin nähden, joilla on varsinainen asuntonsa muualla laskenta-alueella. Ilmoitetaan mainitun asunnon osoite.	
			5 sisäpuolella oleva				6 ulkopuolella oleva, mutta laskenta- alueella asuva ²⁾			
			7 ja laskenta- alueella asuva ¹⁾		8 mutta ei las- kenta-alueella asuva		9			
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		

I. Eri kaupunkien laskenta-alueet.

Vuonna 1920 samoin kuin kymmenen vuotta aikaisemmin tahtoi Tilastollinen Päätoimisto seurata laskenta-alueiden rajojen määräämisessä sitä periaatetta, että laskennassa otettaisiin mukaan, paitsi varsinaista kaupunkia, myös kaupunkien lähimpään ympäristöön syntyneet esikaupungit ja yhdyskunnat, joiden asukkailla suurimmaksi osaksi on toimipaikkansa kaupungissa. Tätä periaatetta noudatettiin muiden kaupunkien paitsi Kotkan laskenta-alueiden määräämisessä, mutta Kotkan viranomaiset supistivat omavaltaisesti laskenta-alueen varsinaiseen kaupunkiin, ja Päätoimisto sai liian myöhään tietää näin tapahtuneen.

Kustakin kaupungista lähetettiin kaupungin ja sen lähimmän ympäristön kartat ja niiden pohjalla määrättiin laskenta-alueiden rajat kaupunkien viranomaisten toivomuksien mukaan.

Eri väenlaskentojen tulosten vertailun helpottamiseksi esitetään seuraavassa lyhyt katsaus kunkin kaupungin laskenta-alueeseen.

Helsinki. Paitsi varsinaisen kaupungin aluetta käsitti laskenta Helsingissä ensinnäkin koko kaupunkiin yhdistetyn kaupunginaseman ulkopuolella olevan alueen. Tähän on vuodesta 1911 laskettu myös osa Suomenlinnan linnoitus-

aluetta, lähemmin sanottuna Kustaanmiekan, Susisaaren, Ison ja Pienen Itä Mustasaaren, Länsi Mustasaaren, Längörnin, Pukkisaaren 1. Vallisaaren (Aleksanterinsaaren), Lonnanin ja Harakan saaret. Väenlaskennassa käsiteltiin näitä alueita kuitenkin erikseen nimellä Suomenlinnan linnoitusalue yhteydessä Santahaminan tilan kanssa Helsingin pitäjässä.

Kaupungin asemakaavaan on tehty eräitä muutoksia sitten vuoden 1910 väenlaskennan. Niistä on mainittava uuden kaupunginosan, XX:n, muodostaminen. Se käsittää Jätkä- ja Hietasaaret, jotka on yhdistetty mannermaahan. Neljänestä ja kolmännestatoista kaupunginosasta on erotettu osia Leppäsuon alueesta sekä Lapinlahden ja hautausmaat käsittävä alue, ja liitetty se kaupunginaseman ulkopuolella olevaan kaupungin alueeseen. Neljännentoista ja viidennentoista kaupunginosan välistä rajaa on siirretty pohjoiseen päin siten, että Huumalisto kokonaisuudessaan sisältyy neljännentoista kaupunginosaan. Viidennestätoista kaupunginosasta oli ainoastaan Yliopistonsairaalan tontti järjestetty väenlaskennan aikana, eikä kaupunginosan raja pohjoiseen päin vielä ollut määrätty. Muissa kaupunginosissa on kort-

¹⁾ Laskenta-alueella asuvaksi katsotaan henkilö, jota ei voida pitää matkustavaisena. (Katso III Ohjetta.)

²⁾ Näihin sarakkeisiin merkittyjä henkilöitä varten ei täytetä henkilökortteja.

telijakoa useissa tapauksissa muutettu, mutta kaupunginosien rajat ovat pysyneet muuttumattomina.

Helsingin laskenta-alueeseen on tällä kertaa liitetty suurenlainen alue kaupungin rajain ulkopuolelta. Tällöin on erikoisesti pidetty silmällä rautateiden varsilla olevaa asutusta, niin että alue ulottui lännessä Grankullan kauppalaan ja pohjoisessa Tikkurilaan.

Laskenta-alueen raja etelässä ja lännessä seurasi Helsingin kaupungin raja Länsi Rönnskäriin, sieltä pitkin Huopalahden kunnan eteläistä ja läntistä rajaa — tämä kunta kokonaisuudessaan kuului laskenta-alueeseen — kunnes se Bredvikin eteläosassa leikkasi Espoon pitäjän rajan.

Espoon pitäjästä kuului laskenta-alueeseen Bredvikin (Elfvikin) yksinäistila, Ison Huopalahden kylä ynnä Alberga, Bergans ja Leppävaara, Mäkkylän yksinäistila, Kilo ja Konungsböle, Pappila, Klobbskog sekä osia Smedsbyn ja Gammelgård'in kylistä.

Helsingin pitäjästä kuuluivat laskenta-alueeseen Tali, Kånala, Kårböle, Pakinkylä, Domarbyn tila, Malmi, Tapaninkylä, Skomakarböle, Tikkurila, Hanaböle, Haxböle, Fastböle, Viikin lato-kartano, Herttonaisten säteri, Botby, Kulosaaren säteri, Kulosaaren huvilakaupunki, osa Degerön kylää, Turholman yksinäistila sekä Santahaminan tila, joka viimeainittu kuitenkin on otettu Suomenlinnan linnoitusalue nimisen otsikon alle.

Laskenta-alueeseen kuuluivat vielä Oulunkylän kunta ja Grankullan kauppala.

Turku. Turun laskenta-alue käsitti paitsi kaupungin rajain sisäpuolella olevia alueita, kaupungin rajain ulkopuolelta Raunistulan esikaupungin, osan Hirvensalon saarta, Kähärlän, Ruohonpään, Pitkämäen ja Kärämäen kylät sekä Kastun, Virusmäen, Iso-Heikkilän, Kirveen, Taskulan, Mullin ja Hiisin tilat Maariasta ynnä Nummen esikaupungin, Kairisten ja Paaskunnan kylät sekä Koivulan, Peltolan, Halisten, Lausteen ja Vähä-Heikkilän tilat Kaarinasta sekä Pahanien kylän Raisiosta. Näistä eivät Pitkämäen ja Kärämäen kylät ja Kirveen, Taskulan, Mullin, Hiisin, Peltolan, Koivulan ja Halisten tilat ole aikaisemmin kuuluneet laskenta-alueeseen.

Viipuri. Tämän kaupungin laskenta-alue oli pääasiassa sama kuin vuonna 1910, käsittäen, paitsi kaupungin rajain sisällä olevaa aluetta, Papulan tilan ynnä Huusniemen, Linnansaaren, Monrepos'n, Sorvalin ja Kivisillan, Hiekan, Pikiruukin ynnä Vekrotniemen, Saunalahden, Li-

kolammen, Rosuvoin, Kelkkalan, Tiiliruukin, Kolikkoinmäen, Karjalan esikaupungin ja Kangasrannan sekä Ravansaaren, Essaaren, Suitasaaren, Kuurinsaaren ja Rahkasaaren Viipurin maalaiskunnasta ynnä Uraansaaren Johanneksen pitäjästä. Näistä olivat Kuurinsaari ja Rahkasaari ensi kertaa mukana laskennassa.

Asemakaavassa on tapahtunut pieniä muutoksia: Pavlovskin kaupunginosa on yhdistetty Hiekkaan ja osa Rosuvoita Kelkkalaan. Laskentapiirit ovat vuodesta 1910 muuttuneet sikäli, että Kivisilta vuonna 1910 laskettiin yhteen Linnansaaren y. m. kanssa, vuonna 1920 Sorvalin kanssa.

Tampere. Laskenta-alueeseen kuului, samaten kuin vuonna 1910, koko kaupungin rajain sisäpuolella oleva alue sekä Järvensivun, Pispalan ja Epilän esikaupunkialueet kaupungin rajain ulkopuolelta. Kaupungin asemakaavassa on tapahtunut sellaiset muutokset, että Tammerkosken länsipuolelle on järjestetty VIII ja itäpuolelle XVIII kaupunginosa. Sitäpaitsi on Hatanpään, Rantaperkiön, Vuohenojan ja Viinikan esikaupungit liitetty kaupungin alueeseen ja olivat ne laskennassa mukana ensi kertaa vuonna 1920.

Vaasa. Vaasan laskenta-alue oli sama kuin vuonna 1910, jolloin todellinen väenlaskenta ensimmäisen kerran kaupungissa toimitettiin. Kaupungin rajain ulkopuolella olevista laskenta-alueen osista ovat siten viime väenlaskennan varsinkin lähinnä kaupungin rajaa Palosaareen päin sijaitsevat Vikingaskiftet ja Palosaarenmaa saaneet suuremman merkityksen.

Oulu. Tämän kaupungin laskenta-alueeseen kuului, paitsi kaupungin rajain sisällä olevaa aluetta, myöskin Alalaanilan, Korvenkylän ja Oulunsuun väkirikkaat yhdyskunnat Oulujoen pitäjästä. Näistä olivat Korvenkylä ja Oulunsuu ensimmäisen kerran mukana laskennassa vuonna 1920.

Porl. Vuoden 1920 väenlaskenta käsitti pääasiassa saman alueen kuin lähinnä aikaisempikin, nimittäin, paitsi kaupunkiin yhdistettyä aluetta, myöskin kaupungin rajain ulkopuolella olevat Toejoen ja Uudenkoiviston alueet. Ensimmäistä kertaa kuuluivat laskenta-alueeseen Vähä-Katava, Pormestarinluoto ja eräät pienet saaret, jotka kaikki sijaitsevat kaupungin rajain sisällä.

Kuopio. Väestö- ja asuntolaskenta toimitettiin Kuopiossa ensimmäisen kerran vuonna 1920. Laskenta-alueeseen kuului kaupungin rajain sisällä oleva alue kokonaisuudessaan ja kaupun-

gin rajojen ulkopuolelta Kuopion maalaiskuntaan kuuluvat Linnanpellon, Puijonrinteen ja Peipposenrinteen alueet.

Lahti. Myöskään Lahdessa ei ennen vuotta 1920 ole toimitettu mitään väestö- eikä asuntolaskentaa. Laskenta-alue käsitti, paitsi kaupungin rajain sisällä olevaa aluetta kokonaisuudessaan,

lisäksi Lahdenkylän, Okeroisen, Jalkarannan, Mukkulan ja Järvenpään alueet Hollolan pitäjistä.

Kotka. Kotka oli niinkään vasta ensimmäisen kerran mukana väestö- ja asuntolaskennassa. Laskenta-alueeseen otettiin, kuten mainittu, vain kaupungin rajain sisäpuolella oleva alue.

II. Väkiluku.

Laskentahetkellä joulukuun 8 päivänä 1920 oli eri kaupungeissa väkeä seuraavat määrät:

Helsingissä	186 078 henkeä
Turussa	60 524 »
Viipurissa	53 564 »
Tampereella	47 865 »
Vaasassa	21 273 »
Oulussa	19 269 »

Porissa	17 564 henkeä
Kuopiossa	16 839 »
Lahdessa	12 556 »
Kotkassa	11 424 »

Kaikkiaan käsitti siis vuoden 1920 väenlaskenta 446 956 hengen suuruisen väestön.

Aikaisemmin suoritetuissa väenlaskennoissa oli todellinen väkiluku seuraava:

	1870	1880	1890	1900	1910
Helsingissä	32 113	43 142	65 535	93 217	136 497
Turussa	19 793	22 967	31 671	41 920	54 687
Viipurissa	13 466	14 668	20 348	36 808	49 007
Tampereella	—	13 750	20 489	38 778	44 147
Vaasassa	—	—	—	—	19 370
Oulussa	7 288	—	10 589	—	16 114
Porissa	—	—	9 077	—	17 466

Väestön lisääntyminen näissä kaupungeissa on siis väenlaskentojen välisinä aikoina, lau-

suttuna myöskin prosenteissa ajanjakson alussa olevasta väkiluvusta, ollut seuraava:

	1870—1880.		1880—1890.		1890—1900.		1900—1910.		1910—1920.	
	Henkeä.	%.	Henkeä.	%.	Henkeä.	%.	Henkeä.	%.	Henkeä.	%.
Helsingissä..	11 029	34.34	22 393	51.91	27 682	42.24	43 280	46.43	49 581	36.32
Turussa...	3 174	16.04	8 704	37.90	10 249	32.36	12 767	30.46	5 837	10.67
Viipurissa..	1 202	8.93	5 680	38.72	16 460	80.89	12 199	33.14	4 557	9.30
Tampereella	—	—	6 739	49.01	18 289	89.26	5 369	13.85	3 718	8.42
Vaasassa...	—	—	—	—	—	—	—	—	1 903	9.82

	1870—1890		1890—1910		1910—1920	
	Henkeä.	%.	Henkeä.	%.	Henkeä.	%.
Oulussa ..	3 301	45.29	5 525	52.18	3 155	19.58
Porissa. ..	—	—	8 389	92.42	98	0.56

Yllä esitetyt, eri väenlaskennoissa todetut väkiluvut eivät tarkkaan katsoen ole keskenään täysin verrannollisia johtuen siitä jo edellisessä huomautetusta tosiasiasta, että eri kaupunkien laskenta-alueet eivät ole pysyneet tarkalleen samoina kaikissa väenlaskennoissa, vaan että ne eräitä vähäpätöisiä, toiseen suuntaan meneviä poikkeuksia lukuunottamatta, vuosikymmenestä toiseen ovat laajentuneet. Syynä tähän on ollut se, että kaupunkien lähiseudut yhä suuremmassa määrin ovat alkaneet liittyä näihin. Se väestö, joka saa pääasiallisen toimeentulonsa

näissä kaupungeissa ja siten todellisuudessa määrää niiden taloudellisen ja yhteiskunnallisen elämän ja antaa tälle leiman, ulottaa asutuksensa yhä kauemmaksi kaupungin rajojen ulkopuolelle.

Joskin siis kaupunkien väenlaskenta täydellä syyllä käsittää tämän väestön kokonaisuudessaan, on selonteossa väenlaskennan tuloksista tietenkin tarkoin pidettävä silmällä, että varsinainen kaupunginalue ja kaupungin rajojen ulkopuoliset laskenta-alueet selvästi pidetään toisistaan erillään.

Yksityiskohtaista eri väenlaskentojen tulosten vertailua vaikeuttaa sitäpaitsi se seikka, että erinäisten laskenta-alueiden välisiä rajoja aikojen kuluessa on siirretty ja muutettu.

Jos lasketaan väestön lisääntyminen tai väheneminen vuoteen 1920 mennessä vuoden 1910 väenlaskennan käsittämällä alueella, saadaan Helsinkiin, Turkuun, Viipuriin, Tampereeseen, Vaasaan, Ouluun ja Poriin s. o. niihin kaupunkiin nähden, jotka sisältyivät vuoden 1910 väenlaskentaan, alla oleva yhdistelmä:

	Väkiluku.		Väenlisäys tai vähennys %.	
	1910	1920	Henkeä.	%.
Helsinki ...	136 497	160 921	24 424 +	17.89
Turku	54 687	59 234	4 547 +	8.31
Viipuri	49 007	53 314	4 307 +	8.79
Tampere ...	44 147	46 033	1 886 +	4.27
Vaasa	19 370	21 273	1 903 +	9.82
Oulu	16 114	15 985	—129 —	0.80
Pori	17 466	17 460	—6 —	0.03

Tässä esitetyt lisäysprosentit ovat, Vaasaa lukuunottamatta, alemmat kuin aikaisemmin esitetyt, jotka tarkoittavat väestöä koko väenlaskenta-alueella. Suurimmat olivat näiden prosenttilukujen väliset erotukset Oulussa ja Helsingissä, joissa ne olivat 20.38 ja 18.43 %. Muissa kaupungeissa sen sijaan oli suhteellisten väenlisäysten prosenttilukujen välinen erotus huomattavasti pienempi, nimittäin Tampereella 4.15 %, Turussa 2.36 %, Porissa 0.54 % ja Viipurissa 0.51 %, eikä Vaasassa, jossa laskenta-alue kumpaisenakin laskentavuotena oli sama, ollut mitään erotusta.

Seuraavassa esitetään yksityiskohtainen vertailu vuosien 1910 ja 1920 väenlaskentojen välillä. Vuoden 1920 väenlaskennassa todettuja väkilukuja verrataan mahdollisuuden mukaan vastaavien alueiden väkilukuun vuonna 1910, jolloin lukujen erotus välittömästi ilmaisee väestön lisääntymisen tai vähenemisen.

	V ä k i l u k u		Lisäys (+) tai vähenn. (—).	
	1/12 1910	1/12 1920		
Helsinki.				
<i>Koko väenlaskenta-alueella</i>	136 497	160 921	+	24 424
A. Kaupungin rajain sisällä	133 809	160 921	+	27 112
a) Kaupungin aseman alueella	124 935	142 110	+	17 175
I kaupunginosa	11 539	11 982	+	443
II »	6 228	5 337	—	891
III »	5 034	4 748	—	286
IV »	20 019	20 225	+	206
V »	8 521	9 547	+	1 026
VI »	10 245	12 159	+	1 914
VII »	18 221	18 174	—	47
VIII »	5 016	5 681	+	665
IX »	1 102	1 100	—	2
X »	7 187	8 003	+	816
XI »	17 733	20 158	+	2 425
XII »	7 200	11 328	+	4 128
XIII »	1 823	7 209	+	5 386
XIV »	4 207	6 405	+	2 198
XV »	860	30	—	830
XX ¹⁾ »		24	+	24
b) Kaupunkiin yhdistetyllä, kaupungin aseman ulkopuolella olevalla alueella	8 518	18 439	+	9 921
IV ja XIII kaupunginosien länsipuolella ²⁾	—	512	+	512
Rautatielinjan länsipuolella	1 104	4 238	+	3 134
Rautatielinjan itäpuolella	7 075	13 173	+	6 098
Saaret	339	516	+	177
c) Satamat	356	372	+	16

¹⁾ Käsittää Hietasaaren ja Jätkäsaaren.

²⁾ V. 1910 kuulunut osittain IV:een, osittain XIII:een kaupunginosaan.

	V ä k i l n k u		Lisäys (+) tai vähenn. (—).
	7/12 1910	8/12 1920	
B. Kaupungin rajain ulkopuolella	2 688	—	2 688
Bölen kruunutila, ¹⁾	2 688	—	2 688
Alueita, joita ei otettu lukuun v. 1910.	—	25 157	+ 25 157
Suomenlinnan linnoitusalue (Kaup. raj. ulkop.)	—	904	+ 904
Huopalahden kunta »	—	3 514	+ 3 514
Oulunkylän kunta »	—	2 924	+ 2 924
Alueita Helsingin pitäjistä »	—	13 344	+ 13 344
Alueita Espoon kunnasta »	—	2 960	+ 2 960
Grankullan kauppala »	—	1 511	+ 1 511
Turku.			
<i>Koko väenlaskenta-alueella</i>	54 687	60 524	+ 5 837
A. Kaupungin rajain sisällä	42 745	45 612	+ 2 867
<i>a) Linjain sisäpuolella</i>	40 493	42 927	+ 2 434
1. Aurajoen eteläpuolella:			
I kaupunginosa	6 243	7 896	+ 1 653
II »	3 307	3 419	+ 112
III »	3 830	3 736	— 94
IV »	2 426	2 745	+ 319
V »	756	702	— 54
2. Aurajoen pohjoispuolella:			
VI kaupunginosa	4 206	4 307	+ 101
VII »	8 346	8 597	+ 251
VIII »	8 635	8 891	+ 256
IX »	2 491	2 370	— 121
3. Laivat	253	264	+ 11
<i>b) Linjain ulkopuolella</i>	2 252	2 685	+ 433
Kaupungin laitaosat Aurajoen eteläpuolella	1 604	1 838	+ 234
» » Aurajoen pohjoispuolella	402	527	+ 125
Ruissalo ja Pukkisaaret	217	275	+ 58
Pikisaari	29	45	+ 16
B. Kaupungin rajain ulkopuolella	11 942	13 622	+ 1 680
a) Kaarinassa	5 274	5 683	+ 409
b) Maariassa	6 587	7 671	+ 1 084
c) Raisiossa	81	268	+ 187
Alueita, joita ei otettu lukuun v. 1910.	—	1 290	+ 1 290
Kaarinassa (Koivula, Peltola, Halinen) (Kaup. raj. ulkop.)	—	145	+ 145
Maariassa (Pitkämäki y. m.)	—	1 145	+ 1 145

¹⁾ Nytemmin kaupungin rajain sisällä.

	V ä k i l u k o		Lisäys (+) tai vähenn. (-).
	7/12 1910	7/12 1920	
Viipuri.			
<i>Koko väenlaskenta-alueella</i>	49 007	53 564	+ 4 557
A. Kaupungin rajain sisällä	22 710	25 159	+ 2 449
Entinen linnoitus	4 513	4 772	+ 259
Salakkalahti	720	915	+ 195
Repola	5 104	5 659	+ 555
Pyhä Anna	183	186	+ 3
Viipurin esikaupunki	1 255	1 562	+ 307
Saunalahti	188	212	+ 24
Hiekka }	223	169	
Paulovski }			
Anina	4156	4 560	+ 404
Papula	2 468	2 789	+ 321
Pantsarlahti	3 643	3 863	+ 220
Havi	186	182	- 4
Vesillä olevat alukset	71	290	+ 219
B. Kaupungin rajain ulkopuolella	26 297	28 155	+ 1 858
Papulan tila ynnä Huusniemi	417	679	+ 262
Linnansaari	176	17	- 159
Monrepos	31	40	+ 9
Sorvali & Kivisilta	2 633	3 405	+ 772
Hiekka }	1 622	1 810	+
Paulovski }			
Pikiruukki & Vekrotniemi	190	489	+ 299
Saunalahti	421	680	+ 259
Likolampi	340	918	+ 578
Rosuvoi	1 380	341	- 1 039
Kelkkala	2 218	3 149	+ 931
Tiiliruukki	4 811	4 287	- 524
Kolikoinmäki	6 508	5 925	- 583
Karjalan esikaupunki	1 424	1 487	+ 63
Kangasranta	2 033	2 510	+ 477
Saaret	2 093	2 418	+ 325
Alueita, joita ei otettu lukuun v. 1910	—	250	+ 250
Kuurinsaari, Rahkasaari (Kaup. raj. ulkop.)	—	250	+ 250
Tampere.			
<i>Koko väenlaskenta-alueella</i>	44 147	47 865	+ 3 718
A. Kaupungin rajain sisällä	39 021	38 368	- 653
1. Kosken länsipuolella	18 722	18 851	+ 129
I kaupunginosa	1 464	1 519	+ 55
II »	2 279	2 271	- 8
III »	3 946	3 931	- 15
IV »	5 558	5 529	- 29
V »	2 766	2 653	- 113
VI »	2 308	2 197	- 111
VII }	401	751	+
VIII }			

	V ä k i l u k u		Lisäys (+) tai vähenn. (-).	
	7/12 1910	8/12 1920		
2. Kosken itäpuolella	20 299	19 517	—	782
IX kaupunginosa	2 129	2 097	—	32
X »	2 470	2 684	+	214
XI »	2 179	1 910	—	269
XII »	1 832	1 133	—	699
XIII »	343	402	+	59
XIV »	3 696	3 740	+	44
XV »	3 143	2 928	—	215
XVI »	3 500	2 659	—	841
XVII }	490	659	+	169
XVIII }				
Lapinniemi	517	1 305	+	788
B. Kaupungin rajain ulkopuolella	5 126	7 152	+	2 026
Pispala	4 117	5 940	+	1 823
Järvensivu	1 009	1 212	+	203
Alueita, joita ei otettu lukuun v. 1910.	—	2 345	+	2 345
Hatanpää (Kaup. raj. sis.)	—	513	+	513
Rantaperkiö »	—	606	+	606
Viinikan esikaupunki »	—	924	+	924
Vuohenoja »	—	302	+	302
Vaasa.				
<i>Koko väenlaskenta-alueella</i>	19 370	21 273	+	1 903
A. Kaupungin rajain sisällä.	16 585	17 858	+	1 273
I. Kaupungin aseman alueella	15 928	17 026	+	1 098
a) Varsinainen kaupunki	13 098	14 287	+	1 189
I kaupunginosa	467	513	+	46
II »	917	1 015	+	98
III »	977	1 017	+	40
IV »	1 842	1 845	+	3
V »	1 259	1 478	+	219
VI »	1 196	1 357	+	161
VII »	647	803	+	156
VIII »	3 063	2 968	—	95
IX »	1 341	1 601	+	260
X »	637	707	+	70
XI »	752	983	+	231
b) Palosaari	2 233	2 225	—	8
c) Hietalahti	57	—	—	57
d) Vaskiluoto	492	514	+	22
e) Satamat	48	—	—	48
2. Kaupunkiin yhdistetyllä, kaupungin aseman ulkopuolella olevalla alueella	657	832	+	175
B. Kaupungin rajain ulkopuolella	2 785	3 415	+	630
Oulu.				
<i>Koko väenlaskenta-alueella</i>	16 114	19 269	+	3 155
A. Kaupungin rajain sisällä	14 640	14 555	—	85
a) Kaupungin aseman alueella	12 522	12 526	+	4
I kaupunginosa	2 795	2 601	—	194
II »	3 943	4 030	+	87

	V ä k i l u k u		Lisäys (+) tai vähenn. (-).	
	7/12 1910	8/12 1920		
III kaupunginosa.....	3 027	2 870	—	157
IV »	1 030	1 149	+	119
V »	1 208	1 423	+	215
VI »	519	453	—	66
b) Kaupunkiin yhdistetyllä, kaupunginase- man ulkopuolella olevalla alueella	2 118	2 029	—	89
Saaret	742	592	—	150
Oulujoen eteläpuolella oleva alue	605	562	—	43
Tuira	505	638	+	133
Toppila	266	237	—	29
B. Kaupungin rajain ulkopuolella	1 474	1 430	—	44
Alalaanila	1 474	1 430	—	44
Alueita, joita ei otettu lukuun v. 1910	—	3 284	+	3 284
Korvenkylä (Kaup. raj. ulkop.)	—	1 511	+	1 511
Oulunsuu » » »	—	1 773	+	1 773
Pori.				
<i>Koko väenlaskenta-alueella</i>	17 466	17 564	+	98
A. Kaupungin rajain sisällä	14 629	14 083	—	546
a) Kaupunginase- man alueella	11 584	11 289	—	295
I kaupunginosa	918	886	—	32
II »	873	819	—	54
III »	1 017	917	—	100
IV »	915	932	+	17
V »	3 831	3 625	—	206
VI »	2 886	2 770	—	116
VII »	429	488	+	59
VIII »	715	852	+	137
b) Kaupunkiin yhdistetyllä, kaupunginase- man ulkopuolella olevalla alueella	3 045	2 794	—	251
Vuokramaat	732	614	—	118
Reposaari	2 085	1 897	—	188
Tahkoluoto	35	54	+	19
Iso-Katava	25	28	+	3
Uniluoto	105	142	+	37
Leipuriluoto	13	14	+	1
Mäntyluoto	50	45	—	5
B. Kaupungin rajain ulkopuolella	2 837	3 377	+	540
Uusikoivisto	1 037	1 195	—	158
Toejoki	1 800	2 182	+	382
Alueita, joita ei otettu lukuun v. 1910	—	104	+	104
Vähä-Katava (Kaup. raj. sis.)	—	29	+	29
Pormestarinluoto y. m. pikku luodot (Kaup. raj. sis.)	—	75	+	75

Kuten edellä esitetyistä asetelmista näkyy, ovat eri kaupunginosien väenlisäykset hyvinkin erilaiset; onpa monin paikoin todettavissa, että väestö on vähentynytkin vuoden 1910 jälkeen.

Nämä erilaisuudet johtuvat tietenkin ensi jasssa siitä, missä määrin eri kaupunginosat ennestään olivat valmiiksi rakennetut. Vähennykset ovat johtuneet, paitsi tilapäisistä sei-

koista, siitä, että liikehuoneistot paikoitellen valtaavat asuinhuoneistoja siinä mitassa, että se voittaa muualla tapahtuneen lisäyksen.

Väenlaskennassa todettu väkiluku, **todellinen väkiluku**, jota edellä esitetyt luvut tarkoittavat, käsittää asutuksen kannalta erilaisia väestö-aineksia. Pääosana on asianomaisessa kaupungissa vakinaisesti asuva väestö, mutta sen rinnalla on väenlaskennassa otettu huomioon myös kaupungissa satunnaisesti oleskelevat henkilöt. Edellinen väestöaines edustaa pysyväistä ainesta, väestön ydintä, joka antaa leiman kaupungille. Jälkimmäiselle väestöryhmälle on kaupunki vain satunnainen olinpaikka, joka on vieras sen varsinaiselle toiminnalle ja harrastuksille. Mutta vaikka tämän väestöryhmän yksilöt nopeasti vaihtuvat, on ryhmä sellaisenaan kui-

tenkin pysyväinen aines kaupungeissa, varsinkin suuremmissa, jotka alati vetävät puoleensa matkustavia, matkailijoita ja liikemiehiä maan eri puolilta.

Kaupungin vakinainen väestö käsittää vielä erään aineksen, joka ei sisälly todelliseen väkilukuun, nimittäin sen osan kaupungissa vakinaisesti asuvaa väestöstä, joka laskentahetkenä tilapäisesti oli matkustanut toiselle paikkakunnalle. Myös näistä, **poissa olevista kaupungin asukkaista**, on vuoden 1920, samaten kuin aikaisemmissakin väenlaskennoissa, koottu summittaisia tietoja.

Yllämainittujen väestöryhmien absoluuttinen suuruus eri väenlaskentakaupungeissa vuonna 1920 käy ilmi allaolevasta yhdistelmästä.

Väkiluku jouluk. 8 p. 1920. — Population au 8 décembre 1920.

Kaupungit. Villes.	L ä s n ä o l e v i a . — P r e s e n t s .									Poissa olevia kaupungin asukkaita. Absents de la population domiciliée.			Kaupungissa asuva väestö yhteensä. Total de la population domiciliée.		
	Kaupungissa asuvia. Domiciliés.			Kaupungissa satunnaisesti oleskelevia. Non domiciliés.			Todellinen väestö yhteensä. Population de fait.			Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.
	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	N. p.	M. s. p.						
Helsinki ..	78 303	105 146	183 449	1 552	1 077	2 629	79 855	106 223	186 078	2 456	1 715	4 171	80 759	106 861	187 620
Turku	25 988	33 710	59 698	534	292	826	26 522	34 002	60 524	1 116	688	1 804	27 104	34 398	61 502
Viipuri	22 473	29 134	51 607	1 516	441	1 957	23 939	29 575	53 564	724	464	1 188	23 197	29 598	52 795
Tampere ...	19 709	27 711	47 420	255	190	445	19 964	27 901	47 865	717	467	1 184	20 426	28 178	48 604
Vaasa	8 900	12 099	20 999	150	124	274	9 050	12 223	21 273	487	274	761	9 387	12 373	21 760
Oulu	8 349	10 585	18 934	198	137	335	8 547	10 722	19 269	270	171	441	8 619	10 756	19 375
Pori	7 506	9 883	17 389	110	65	175	7 616	9 948	17 564	322	200	522	7 823	10 083	17 911
Kuopio....	7 427	9 241	16 668	81	90	171	7 508	9 331	16 839	325	194	519	7 752	9 435	17 187
Lahti	5 557	6 902	12 459	67	30	97	5 624	6 932	12 556	210	172	382	5 767	7 074	12 841
Kotka	5 348	5 696	11 044	338	42	380	5 686	5 738	11 424	150	84	234	5 498	5 780	11 278

Todellisen väkiluvun jakaantuminen kaupungissa asuvaan ja siellä satunnaisesti oleskelemaan väestöön käy, prosentteissa lausuttuna, näkyviin seuraavasta.

Kaupungit. Villes.	Vakinainen väestö. Population domiciliée.			Satunnaisesti läsnäoleva. Non domiciliée.		
	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.
Helsinki	98.06	98.99	98.59	1.94	1.01	1.41
Turku	97.99	99.14	98.64	2.01	0.86	1.36
Viipuri	93.68	98.51	96.35	6.32	1.49	3.65
Tampere	98.72	99.32	99.07	1.28	0.68	0.93
Vaasa	98.34	98.99	98.71	1.66	1.01	1.29
Oulu	97.68	98.72	98.26	2.32	1.28	1.74
Pori	98.56	99.35	99.00	1.44	0.65	1.00
Kuopio	98.92	99.04	98.98	1.08	0.96	1.02
Lahti	98.81	99.57	99.23	1.19	0.43	0.77
Kotka	94.16	99.25	96.67	5.94	0.75	3.33

Kaikissa näissä kaupungeissa satunnaiset asukkaat olivat verraten vähälukuiset. Viipurin ja Kotkan poikkeuksellisen korkeat suhdeluvut ovat johtuneet siitä, että edellisessä kaupungissa laskenta-päivinä oli markkinat, jälkimmäisen satamassa taas useita ulkomaisia laivoja.

Kuten ylläolevista luvuista näkyy, oli mies-sukupuoli paljon lukuisammoin kuin naissukupuoli edustettuna kaupungeissa satunnaisesti oleskelevan väestön keskuudessa. Varsinkin oli ero huomattavan suuri juuri Viipurissa ja Kotkassa.

Myös kaupungista satunnaisesti poissa olevan väestön keskuudessa miehet olivat tuntuvasti lukuisammat kuin naiset. Tätä valaisevat seuraavat suhdeluvut, jotka esittävät poissaolevien luvun prosenttina asianomaisessa kaupungissa vakinaisesti asuvasta väestöstä.

Poissaolevia oli, prosenttina paikkakunnalla vakinaisesti asuvasta väestöstä:

	Miesp.	Naisp.	M. s. p.
Helsingissä	3.04	1.60	2.22
Turussa	4.12	2.00	2.93
Viipurissa	3.12	1.56	2.25
Tampereella	3.51	1.66	2.44
Vaasassa	5.19	2.22	3.49
Oulussa	3.13	1.59	2.28
Porissa	4.11	1.98	2.91
Kuopiossa	4.19	2.06	3.02
Lahdessa	3.64	2.43	2.97
Kotkassa	2.73	1.45	2.07

On mielenkiintoista verrata väenlaskennassa todettua väkilukua niihin muihin tietoihin kaupungin väkiluvusta, joita on saatavissa. Nämä on yhdistetty allaolevaan asetelmaan:

	Todellisen väestö.	Vakinaisesti asuva.	Henkikirjoihin merkitty.	Kirkonkirjoihin merkitty.
Helsinki	186 078	187 620	154 922	197 848
Turku	60 524	61 502	45 481	58 367
Viipuri	53 564	52 795	21 831	30 071
Tampere	47 865	48 604	41 287	47 830
Vaasa	21 273	21 760	17 067	23 957
Oulu	19 269	19 375	15 260	21 332
Pori	17 564	17 911	14 272	17 074
Kuopio	16 839	17 187	16 094	18 725
Lahti	12 556	12 841	5 863	7 200
Kotka	11 424	11 278	10 546	11 960

Tiedot eroavat, kuten ylläolevasta näkyy, melkoisesti toisistaan. Tämä onkin luonnollista, sillä ne määräykset, joita on noudatettu todellisessa väenlaskennassa, eroavat niin suuresti

niistä säännöksistä, jotka ovat voimassa henkikirjoihin ja kirkonkirjoihin merkintään nähden, että eivät tulokset voi, eivätkä saakaan käydä yhteen. Jos tahtoi aikaansaada verrannollisia lukusarjoja, olisi äskeisen yhdistelmän lukuihin tehtävä erinäisiä muutoksia.

Ensinnäkin on sellaista vertailua tehtäessä väenlaskennassa todetusta väkiluvusta vähennettävä kaikki ne henkilöt, jotka oleskelivat kaupungin rajain ulkopuolella olevalla laskenta-alueella, koska mainitut henkilöt useimmiten henkikirjojen ja usein myös kirkonkirjojen mukaan kuuluvat maaseutuun. Tämä väestöryhmä oli erikoisen lukuisa Viipurissa ja Lahdessa. Myös sisältyvät laskenta-alueella oleskeleet ulkomaalaiset väenlaskentaan, mutta ei henkikirjoihin eikä kirkonkirjoihin. Toisaalta on taas kunkin kaupungin kirkonkirjoissa henkilöitä, jotka laskentahetkellä oleskelivat muualla kuin asianomaisessa kaupungissa eivätkä niin ollen tulleet otetuiksi mukaan väenlaskennassa todettuun väestöön.

Myös henkikirjoitettuun väestöön kuuluu sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole olleet mukana väenlaskennassa, nimittäin ensiksikin kaikki ulkomailla passilla oleskelevat, toiseksi kotimaassa kotikaupungin ulkopuolella oleskelevat ynnä kaupungeista maaseudulle tai toisiin kaupunkeihin lähetetyt vaivaishoitolaiset ja laivoissa kaupungin ulkopuolella olevat henkilöt. — Täsmällisiä tietoja kaikkii näihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden luvusta ei ole saatavissa, minkä johdosta tarkka vertailu eri lähteiden ilmoittamien väkilukutietojen välillä on mahdoton.

III. Talouskunta- ja laitosväestö.

Vuoden 1920 väenlaskennassa koottiin, samaten kuin edellisissäkin väenlaskennoissa, tietoja henkilöiden ryhmittymisestä talouskunniksi. Tämän jaoituksen pohjaksi pantiin silloin ruokakunta siten, että talouskunnaksi luettiin kaikki ne henkilöt, jotka kuuluivat samaan ruokakuntaan, siis perheenjäsenten ja sukulaisien lisäksi palvelijat ja vieraat henkilöt, kuten täyshoitolaiset ja matkustavaiset. Sitä vastoin samassa huoneistossa asuvia eri ruokakuntia ei ole laskettu yhteen, vaan luettu eri talouskunniksi. Myös yksikseen asuvien henkilöiden on katsottu muodostavan eri talouskuntia, jotka kuitenkin ovat varsin toisenluontoisia kuin perhe-

taloudet, s. o. vähintään kaksi henkeä käsittävät ruokakunnat.

Aivan erikoisasemassa ovat ne henkilöt, jotka laskentahetkenä olivat jossakin laitoksessa, kuten sairaalassa, vaivaistalossa, työlaitoksessa, vankilassa t. m. s. taikka edelleen hotellissa, matkailijakodissa, pensionaatissa t. m. s. Nämä henkilöt muodostavat yhdessä n. s. laitosväestön, joka jakaantuu kahteen olennaisesti erilaatuisen ryhmään. Huomattava on, että osa tällaisten laitosten hoitohenkilökuntaa kuuluu perhetaloustuntiin.

Väestön jakaantuminen mainittuihin kahteen ryhmään oli eri kaupungeissa seuraava:

	Taloukunta- väestö. <i>Population dans les ménages.</i>	Laitosväestö. <i>Population dans les établissements.</i>
Helsinki	176 695 94.96 %	9 383 5.04 %
Turku	56 782 93.82 »	3 742 6.18 »
Viipuri	51 163 95.52 »	2 401 4.48 »
Tampere	46 562 97.28 »	1 303 2.72 »
Vaasa	20 474 96.24 »	799 3.76 »
Oulu	18 502 96.02 »	767 3.98 »
Pori	17 194 97.89 »	370 2.11 »
Kuopio	16 209 96.26 »	630 3.74 »
Lahti	12 204 97.20 »	352 2.80 »
Kotka	11 107 97.23 »	317 2.77 »

Kuten luonnollista onkin, kuului valtava enemmistö kaupunkien asukkaista taloukuntaväes-

töön, jonka rinnalla laitosväestö oli aivan vähälukuinen. Kaikissa 10 kaupungissa yhteensä nousi taloukuntaväestön luku väenlaskennan mukaan 426 892 henkeen eli 95.5 %:iin koko väestöstä, laitosväestöön kuului sitä vastoin vain 20 064 henkeä eli 4.5 %. Vuosina 1910 ja 1900 olivat laitosväestön vastaavat suhdeluvut 3.6 ja 6.1 %. Vähentymisen vuodesta 1900 johtuu etupäässä siitä, että kasarmeihin sijoitettu sotaväki kahdessa viime väenlaskennassa on jäänyt laskennan ulkopuolelle.

Jos eri kaupunkien väestö jaetaan niihin neljään pääryhmään, joista äsken tehtiin selkoa, saadaan seuraava yhdistelmä.

K a u p u n k i. <i>Villes.</i>	Yksihenkisiä taloukuntia. <i>Personnes seules.</i>		Henkilöitä perhe- taloukunnissa. <i>Personnes dans les ménages.</i>		Henkilöitä laitoksissa. <i>Personnes dans les établis- sements.</i>		Henkilöitä hotel- leissa, matkustaja- kodeissa y. m. <i>Personnes dans les hotels, pen- sions etc.</i>	
		%		%		%		%
Helsinki	20 577	11.1	156 118	83.9	7 522	4.0	1 861	1.0
Turku	5 206	8.6	51 576	85.2	3 258	5.4	484	0.8
Viipuri	4 443	8.3	46 720	87.2	1 724	3.2	677	1.3
Tampere	4 704	9.8	41 858	87.5	1 053	2.2	250	0.5
Vaasa	1 493	7.0	18 981	89.2	693	3.3	106	0.5
Oulu	1 243	6.5	17 259	89.5	645	3.3	122	0.7
Pori	1 239	7.4	15 905	90.5	302	1.7	68	0.4
Kuopio	1 232	7.6	14 927	88.6	588	3.5	42	0.3
Lahti	991	7.9	11 213	89.3	200	1.6	152	1.2
Kotka	1 158	10.1	9 949	87.1	262	2.3	55	0.5
Yhteensä ja keskimäärin	42 386	9.4	384 506	86.1	16 247	3.6	3 817	0.9

Eri kaupunkien välillä on väenlaskennan tietojen mukaan puheenalaisessa suhteessa olemassa huomattavia eroavaisuuksia. Yksihenkisiä taloukuntia oli suhteellisesti enimminkin Helsingissä (11.1 %) ja Kotkassa (10.1 %), vähimmin taas Oulussa (6.5 %) ja Vaasassa (7.0 %). Laitoksissa oli suhteellisesti enimminkin väkeä Turussa (5.4 %) ja Helsingissä (4.0 %), vähimmin sitä vastoin Lahdessa (1.0 %) ja Porissa (1.7 %), kun taas matkustajain suhdeluku oli suurin

Viipurissa (1.3 %) ja Lahdessa (1.2 %), pienin Kuopiossa (0.3 %) ja Porissa (0.4 %).

Taloukuntaväestö, jakaantui 138 224 taloukuntaan, joista yksihenkisiä oli 42 386 ja perhetaloukuntia 95 838. Perhetaloukuntaa kohden tuli siten keskimäärin 4.01 henkeä ja yleensä taloukuntaa kohden 3.09 henkeä. Verrattuna vuoteen 1910 osoittaa kumpikin suhdeluku vähentymistä. Vastaavat luvut olivat nimittäin silloin 4.38 ja 3.60.

Yksityisiin kaupunkeihin nähden vastaavat luvut olivat seuraavat:

K a u p u n k i. <i>Villes.</i>	Perhetaloukuntia. <i>Ménages de famille.</i>	Perhe- yännä yksihenkisiä taloukuntia. <i>Ménages de fa- mille et de personne seule.</i>	Henkilöitä keskimäärin: <i>Moyenne des personnes:</i>	
			perhetaloukuntaa kohden. <i>dans les ménages de famille.</i>	perhe- yännä yksi- henkistä taloukuntaa kohden. <i>dans les ménages de famille et de personne seule.</i>
Helsinki	39 813	60 390	3.92	2.93
Turku	13 102	18 308	4.94	3.10
Viipuri	11 532	15 975	4.05	3.20
Tampere	10 280	14 984	4.07	3.11
Vaasa	4 684	6 177	4.05	3.31
Oulu	3 929	5 172	4.39	3.58
Pori	4 064	5 353	3.91	3.21
Kuopio	3 430	4 712	4.35	3.44
Lahti	2 693	3 684	4.16	3.31
Kotka	2 311	3 469	4.31	3.20
Yhteensä ja keskimäärin	95 838	138 224	4.01	3.09

Taloukskuntien suuruus vaihtelee huomattavasti kaupungista toiseen. Perhetaloudet olivat keskimäärin suurimmat Turussa, jossa kutakin tällaista taloukskuntaa kohden keskimäärin tuli yksi henkilö enemmän kuin Porissa ja Helsingissä. Viimeisen sarakkeen keskiluvut eivät

osoita yhtä suuria eroavaisuuksia, vaikka siinäkin erotus Oulun ja Helsingin välillä on melkoinen. Eroavaisuudet käyvät seikkaperäisemmin ilmi allaolevasta yhdistelmästä, joka esittää taloukskuntaväestön jakaantumista suuruuden mukaan.

Kaupunki. Villes.	Taloukskuntia, joihin kuului: — <i>Nombre de ménages composés de:</i>											Yhteensä. <i>Total.</i>
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 ja useamp.	
	henkilöä. — <i>personnes.</i>											
	Absoluuttisesti. — <i>Chiffres absolus.</i>											
Helsinki	20 577	10 184	9 450	7 899	5 314	3 193	1 864	1 008	491	232	178	60 390
Turku	5 206	3 391	3 182	2 439	1 710	1 080	630	353	169	79	69	18 308
Viipuri	4 443	2 897	2 563	2 157	1 564	1 112	584	315	176	80	84	15 975
Tampere	4 704	2 495	2 309	1 913	1 417	943	608	306	171	52	66	14 984
Vaasa	1 493	1 202	1 048	835	623	423	251	158	75	44	25	6 177
Oulu	1 243	899	765	697	526	353	280	203	105	46	55	5 172
Pori	1 289	1 049	973	764	559	329	199	111	43	23	14	5 353
Kuopio	1 282	733	690	627	501	360	212	143	97	42	25	4 712
Lahti	991	658	552	519	363	246	168	79	62	24	22	3 684
Kotka	1 158	483	526	421	328	229	163	82	42	15	22	3 469
Yhteensä	42 386	23 991	22 058	18 271	12 905	8 268	4 959	2 758	1 431	637	560	138 224
	%:ssa taloukskuntien luvusta. — <i>En %.</i>											
Helsinki	340.7	168.7	156.5	130.8	88.0	52.9	30.9	16.7	8.1	3.8	2.9	1 000.0
Turku	284.4	185.2	173.8	133.2	93.4	59.0	34.4	19.3	9.2	4.3	3.8	1 000.0
Viipuri	278.1	181.4	160.4	135.0	97.9	69.6	36.6	19.7	11.0	5.0	5.3	1 000.0
Tampere	314.0	166.7	155.1	127.0	94.6	62.1	40.6	20.5	11.4	3.5	4.5	1 000.0
Vaasa	241.6	194.5	169.7	135.2	100.9	68.5	40.6	25.6	12.1	7.1	4.2	1 000.0
Oulu	240.3	173.8	147.9	134.8	101.7	68.3	54.1	39.3	20.3	8.9	10.6	1 000.0
Pori	240.8	196.0	181.8	142.7	104.4	61.5	37.2	20.7	8.0	4.3	2.6	1 000.0
Kuopio	272.2	155.6	146.5	133.1	106.3	76.4	45.0	30.1	20.6	8.9	5.3	1 000.0
Lahti	269.0	178.6	149.8	140.9	98.8	66.8	45.6	21.4	16.8	6.4	5.9	1 000.0
Kotka	334.2	139.2	151.6	121.4	94.5	66.0	46.8	23.6	12.1	4.3	6.3	1 000.0
Keskimäärin	306.6	173.6	159.6	132.2	93.3	59.8	35.8	20.0	10.4	4.6	4.1	1 000.0

Pienimmät taloukskunnat ovat kaikissa kaupungeissa monta vertaa lukuisammat kuin suurimmat ja prosenttiluvut alenevat säännöllisesti, se on yhteistä kaikille kaupungeille, mutta muuten on kaikkiin suuruusluokkiin nähden todettavissa osittain hyvinkin suuria eroavaisuuksia.

Jos erikoisesti vertaa yksi- ja kaksihenkisten taloukskuntien keskenäistä suhdetta, niin huomaa, että toisaalla, kuten esim. Vaasassa ja Porissa, kaksihenkisiä taloukskuntia on paljon, kun yksihenkisiä on vähän, mutta että toiselta puolen esim. Kuopiossa kumpiakin on hyvin vähän.

Mitä erikoisesti tulee neljään suurimpaan kaupunkiin, voidaan todeta, että jo vuosina 1900 ja 1910 havaittu asianhaara, että yksihenkisiä taloukskuntia on paljon enemmän Helsingissä ja Tampereella kuin Turussa ja Viipurissa, edelleenkin pitää paikkansa. Koska ei tunnu todennäköiseltä, että kolmessa väenlaskennassa olisi eri kaupungeissa samalla tavalla noudatettu toisistaan poikkeavia periaatteita erotettaessa toisistaan sellaiset henkilöt, jotka on katsottu taloukskuntien veroisiksi, niistä, jotka ovat kuuluneet siihen ruokakuntaan, jonka luona asuvat, on syytä olettaa, että muiden luona asuminen todellakin on eri yleisesti käytännössä näissä kaupungeissa.

IV. Väestön ryhmitys sukupuolen, iän ja siviilisäädyn mukaan.

Väestön luonnolliset demograafiset jaotukset, nimittäin sukupuolen ja iän mukaan, osoittavat huomattavia eroavaisuuksia kaupunkien ja maaseudun väestöön nähden. Sama koskee myös siviilisäätystä, osittain seurauksena ikäjaotuksen erilaisuudesta.

Sukupuoleen nähden kaupunkien väestö vuoden 1920 yleisen, kirkonkirjoihin perustuvan n. s. väenlaskennan mukaan jakaantui siten, että läsnäolevan väestön kutakin 1 000 miespuolista kohden tuli 1 242 naispuolista, kun vastaava luku maaseudun väestöön nähden oli vain 1 023. Myös todellisen väenlaskennan tulokset osoittavat hyvin suurta naisten enemmyyttä useimpiin väenlaskentakaupunkiin nähden. Sukupuolen mukaan todellinen väkiluku jakaantui seuraavalla tavalla:

	Mies- puolisia.	Nais- puolisia.	Yhteensä.	Naisten enemm.
Helsingissä	79 855	106 223	186 078	26 368
Turussa ...	26 522	34 002	60 524	7 480
Viipurissa .	23 989	29 575	53 564	5 586
Tampereella	19 964	27 901	47 865	7 937
Vaasassa ..	9 050	12 223	21 273	3 173
Oulussa ...	8 547	10 722	19 269	2 175
Porissa	7 616	9 948	17 564	2 332
Kuopiossa .	7 508	9 331	16 839	1 823
Lahdessa ..	5 624	6 932	12 556	1 308
Kotkassa ..	5 686	5 738	11 424	52

Naisten luku 1 000 miestä kohden oli vuoden 1920 väenlaskennan tulosten mukaan sekä, vertailun vuoksi esitettynä, myös edellisinä väenlaskentavuosina, seuraava:

	1920	1910	1900	1890	1880	1870
Helsingissä	1 330	1 220	1 137	1 038	921	946
Turussa	1 282	1 258	1 136	1 115	1 123	1 063
Viipurissa	1 233	1 184	966	844	814	831
Tampereella	1 398	1 353	1 287	1 242	1 262	—
Vaasassa	1 351	1 348	—	—	—	—
Oulussa	1 254	1 257	—	1 199	—	1 362
Porissa	1 306	1 265	—	1 188	—	—
Kuopiossa	1 243	—	—	—	—	—
Lahdessa	1 233	—	—	—	—	—
Kotkassa	1 009	—	—	—	—	—

Ylläolevista lukusarjoista ilmenevät erilaisuudet johtuvat suuresti paikallisista olosuhteista. Naisten enemmisyys on sitä suurempi, mitä enemmän kaupungin väestöllä on kotipalvelijoita — sillä nehan Suomessa ovat melkein kaikki naisia — toiselta puolen naisten enemmisyys on suuri siellä, missä jokin etupäässä naisia käyttävä elinkeinonhaara on runsaasti edustettuna; niinpä esim. Tampereen, Vaasan ja Porin kutoma-teollisuuslaitokset osittain selittävät näiden kaupunkien suuret luvut.

Myös väestön erilainen ikärakenne on omansa

aiheuttamaan erilaisuuksia sukupuolten väliseen lukusuhteeseen, sillä tunnettuahan on, että poikalapset yleensä ovat tyttölapsia lukuisimmat, mutta että edellisten enemmisyys ikävuosi ikävuodeltä vähenee muuttuen vihdoin naisten enemmyydeksi, joka taas kasvaa, niin että ylimmissä ikäluokissa on hyvin vähän miespuolisia vanhuk-sia naispuolisiin verrattuna. Tätä valaisevat seuraavat suhdeluvut, jotka osoittavat koko maan sekä erikseen kaupunkien ja maaseudun suhteen, montako naista tuli 1 000 miestä kohden.

Combien du sexe féminin sur 1000 du sexe masculin de la population présente au 31 décembre 1920.

Ikäluokka, vuosia. <i>Groupes d'âge, ans.</i>	Kaupungit. <i>Villes.</i>	Maaseutu. <i>Campagne.</i>	Koko maa. <i>Pays entier.</i>
0—15.	991	965	969
15—20.	1 090	964	981
20—25.	1 348	982	1 033
25—30.	1 333	1 002	1 062
30—40.	1 316	1 053	1 104
40—50.	1 295	1 055	1 097
50—60.	1 412	1 107	1 154
60—	1 904	1 265	1 337

Eri väenlaskentakaupungeissa vastaavat suhteet laskennan tulosten mukaan olivat seuraavat:

Naispuolisia 1000 miespuolista kohden.
Combien du sexe féminin sur 1000 du sexe masculin.

Ikäluokka, vuosia. <i>Groupes d'âge, ans.</i>	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Oulu.	Pori.	Kuopio.	Lahti.	Kotka.
0—15	1 006	1 000	986	1 017	994	983	1 016	991	1 048	991
15—20	1 342	1 225	1 270	1 384	1 152	1 101	1 164	1 340	1 230	957
20—25	1 662	1 365	1 626	1 833	1 698	1 682	1 443	1 610	1 720	1 077
25—30	1 427	1 230	1 258	1 428	1 506	1 276	1 244	1 454	1 322	869
30—40	1 370	1 374	1 276	1 553	1 528	1 337	1 537	1 241	1 361	1 013
40—50	1 298	1 432	1 143	1 543	1 440	1 317	1 455	1 248	1 202	1 044
50—60	1 392	1 478	1 386	1 478	1 707	1 363	1 496	1 305	1 353	1 045
60—	2 162	2 115	2 137	1 930	2 513	2 254	2 536	1 799	1 392	1 271

Kaikissa väenlaskentakaupungeissa oli sukupuolten välinen lukusuhteet eri ikäluokissa suurin piirtein samansuuntainen kuin koko maassa, eroten kuitenkin jälkimmäisestä sikäli, että naisten enemmitys yleensä oli tuntuvasti, osittain hyvin paljon suurempi. Erikoisesti kannattaa panna merkille, miten suuri naisten enemmitys useimpien väenlaskentakaupunkien väestössä oli ikäluokissa 15—20 ja 20—25 verrattuna kaikkien kaupunkien vastaaviin lukuihin. Eroavaisuus johtuu etupäässä siitä, että näihin ikäluokkiin kuuluu tuntuva määrä henkilöitä, varsinkin naisia, jotka edelleen ovat kirkonkirjoissa kotipaikallaan maaseudulla ja siten yleisessä väkilukutilastossa on luettu maaseutuun, mutta jotka kaupunkiin asettuneina on otettu huomioon todellisessa väenlaskennassa. — Muista kaupungeista poikkeava on Kotkan väestön sukupuolten välinen lukusuhteet, siellä kun kaikissa ikäluokissa on suhteellisesti vähemmän naisia kuin muissa kaupungeissa, vieläpä useimmissa ikäluokissa vähemmän kuin maaseudulla.

Ikäluokitukseen nähden on niinkään huomattavissa suurina eroavaisuuksia kaupunkien ja maaseudun väestöjen välillä.

Maaseudun ikäryhmitys on kutakuinkin luonnollinen, s. o. sellainen, johon etupäässä luonnolliset väestömuutostekijät, syntyneisyys ja kuolleisuus ovat vaikuttaneet; poismuutot kaupunkiin ovat tosin jossain määrin häiritsevänä tekijänä. Toisin on kaupunkien ja varsinkin suurimpien kaupunkien väestön, jonka lisääntymisessä luonnolliset tekijät ovat vähemmän tärkeitä kuin sisäänmuutot, joiden runsaus ensi sijassa määrää väenlisäyksen suuruuden. Siten työkykyisimmät ikäluokat, jotka yleensä runsaslukuisimmin ottavat osaa muutto-liikkeeseen, kaupungeissa ovat poikkeuksellisen voimakkaasti edustetut.

Väenlaskentakaupunkien ikäsuhteet käyvät seikkaperäisesti ilmi kutakin kaupunkia erikseen koskevan tauluston V taulusta. Yhteenvetona näistä esitetään alempana oleva taulukko, joka esittää sekä absoluuttisen että suhteellisen ikäluokituksen. Huomattava on, että siitä on jätetty pois ne henkilöt, joiden iästä ei ollut tietoa; näitä oli kaikissa 10 kaupungissa yhteensä vain 881 henkeä, niistä 487 miestä ja 394 naista.

Väestön ikäryhmitys. — Répartition de la population par âge.

Ikä, vuosia. <i>Groupes d'âge.</i>	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Oulu.	Pori.	Kuopio.	Lahti.	Kotka.
Miespuoliset. — Sexe masculin.	A. Absoluuttiset luvut. — Chiffres absolus.									
0—10	13 818	5 172	4 681	3 770	2 028	1 922	1 437	1 780	1 269	1 165
10—20	16 055	5 803	5 349	5 057	2 261	2 189	2 010	1 734	1 440	1 319
20—30	16 587	4 969	4 252	3 556	1 389	1 285	1 299	1 179	741	1 032
30—40	14 113	3 899	3 828	2 738	1 145	1 167	921	1 032	811	901
40—50	9 715	3 009	3 108	2 288	1 056	947	852	826	713	637
50—60	5 767	2 062	1 631	1 382	689	554	591	545	346	354
yli 60	3 594	1 578	1 010	1 120	478	472	488	393	295	266
Yhteensä:	79 649	26 492	23 859	19 911	9 046	8 536	7 598	7 494	5 615	5 674

Ikä, vuosia. <i>Groupes d'âge.</i>	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Oulu.	Pori.	Kuopio.	Lahti.	Kotka.
<i>Naispuoliset. — Sexe féminin.</i>										
0—10	13 601	5 044	4 401	3 776	1 947	1 857	1 449	1 662	1 326	1 122
10—20	19 101	6 542	6 188	6 103	2 494	2 297	2 203	2 114	1 631	1 317
20—30	25 536	6 438	6 096	6 004	2 232	1 913	1 748	1 807	1 128	1 008
30—40	19 341	5 359	4 883	4 251	1 750	1 560	1 416	1 281	1 104	913
40—50	12 613	4 220	3 552	3 529	1 520	1 247	1 240	1 031	857	665
50—60	8 027	3 048	2 261	2 043	1 076	755	884	711	468	370
yli 60	7 769	3 338	2 158	2 162	1 201	1 064	984	716	411	338
Yhteensä	105 988	33 989	29 539	27 868	12 220	10 693	9 924	9 322	6 925	5 733
<i>Molemmat sukupuolet. Les deux sexes.</i>										
0—10	27 419	10 216	9 082	7 546	3 975	3 779	2 886	3 442	2 595	2 287
10—20	35 156	12 345	11 537	11 160	4 755	4 486	4 213	3 848	3 071	2 636
20—30	42 123	11 407	10 348	9 560	3 621	3 198	3 047	2 986	1 869	2 040
30—40	33 454	9 258	8 711	6 989	2 895	2 727	2 337	2 313	1 915	1 814
40—50	22 328	7 229	6 660	5 817	2 576	2 194	2 092	1 857	1 570	1 302
50—60	13 794	5 110	3 892	3 425	1 765	1 309	1 475	1 256	814	724
yli 60	11 363	4 916	3 168	3 282	1 679	1 536	1 472	1 114	706	604
Yhteensä	185 637	60 481	53 398	47 779	21 266	19 229	17 522	16 816	12 540	11 407
<i>Miespuoliset. — Sexe masculin.</i>										
<i>B. Suhteelliset luvut. — Chiffres relatifs.</i>										
0—10	17.35	19.52	19.62	18.93	22.42	22.52	18.91	23.75	22.60	20.53
10—20	20.16	21.90	22.42	25.40	24.99	25.65	26.46	23.14	25.65	23.25
20—30	20.83	18.76	17.82	17.86	15.36	15.05	17.10	15.73	13.20	18.19
30—40	17.72	14.72	16.04	13.75	12.66	13.66	12.12	13.77	14.44	15.88
40—50	12.19	11.36	13.03	11.49	11.67	11.03	11.21	11.02	12.70	11.22
50—60	7.24	7.78	6.84	6.94	7.62	6.51	7.78	7.27	6.16	6.24
yli 60	4.51	5.96	4.23	5.63	5.28	5.53	6.42	5.32	5.25	4.69
<i>Naispuoliset. — Sexe féminin.</i>										
0—10	12.83	14.84	14.90	13.55	15.93	17.37	14.60	17.83	19.15	19.58
10—20	18.02	19.25	20.95	21.90	20.41	21.48	22.20	22.68	23.55	22.97
20—30	24.10	18.94	20.64	21.55	18.26	17.89	17.61	19.38	16.29	17.58
30—40	18.25	15.76	16.53	15.25	14.32	14.59	14.27	13.74	15.94	15.93
40—50	11.90	12.42	12.02	12.66	12.44	11.66	12.49	11.06	12.38	11.60
50—60	7.57	8.97	7.65	7.33	8.81	7.06	8.91	7.63	6.76	6.44
yli 60	7.33	9.82	7.31	7.76	9.83	9.95	9.92	7.68	5.93	5.90
<i>Molemmat sukupuolet. Les deux sexes.</i>										
0—10	14.77	16.89	17.01	15.79	18.69	19.65	16.47	20.47	20.70	20.05
10—20	18.94	20.41	21.61	23.36	22.36	23.33	24.04	22.88	24.49	23.11
20—30	22.69	18.86	19.38	20.01	17.03	16.63	17.39	17.76	14.90	17.88
30—40	18.02	15.31	16.31	14.63	13.61	14.18	13.34	13.76	15.27	15.90
40—50	12.03	11.95	12.47	12.17	12.11	11.41	11.94	11.04	12.52	11.42
50—60	7.43	8.45	7.29	7.17	8.30	6.81	8.42	7.47	6.49	6.35
yli 60	6.12	8.13	5.93	6.87	7.90	7.99	8.40	6.62	5.63	5.29

Erikoista mielenkiintoa on omansa herättämään väestön jakaantuminen ansaitsemiskyvyn mukaan, mikäli se ilmenee äästä. Kuluttaviksi luetaan toiselta puolen lapset aina 20 ikävuoteen asti, toiselta puolen 60 vuotiaat ja sitä vanhemmat henkilöt, tuottaviksi taas näiden rajojen

väliset ikäluokat, joiden työstä kaikkien ikäluokkien toimeentulo olennaisesti on riippuvainen. Sovittamalla tämä jaotus vuoden 1920 väenlaskennan tuloksiin saadaan eri kaupunkeihin nähden seuraavat luvut:

	30 vuotta nuorem- pia.	20—60 vuoden ikäisiä.	60 vuotta täyttä- neitä.
Helsingissä	33.71	60.17	6.12
Turussa	37.30	54.57	8.13
Viipurissa	38.61	55.45	5.94
Tampereella	39.17	53.98	6.85
Vaasassa	41.05	51.05	7.90
Oulussa	42.98	49.03	7.99
Porissa	40.52	51.08	8.40
Kuopiossa	43.35	48.84	7.81
Lahdessa	45.18	49.19	5.63
Kotkassa	43.16	51.56	5.28

Kun koko maan vastaavat suhdeluvut ovat 41.53, 49.33 ja 9.14 %, nähdään siis, että useimmissa väenlaskentakaupungeissa, ja ennen kaikkea suurimmissa niistä, tuottavat luokat olivat suhteellisesti voimakkaammat kuin koko

maan väestössä samalla kuin vanhuksia kaikissa ja lapsia useimmissa kaupungeissa oli suhteellisesti vähemmän kuin koko maassa. Pisimmälle tämä kehitys on mennyt maan pääkaupungissa, jossa työkuntoisia oli $\frac{3}{5}$ väestöstä ja lapsia vain $\frac{1}{3}$, ja sitä lähinnä Viipurissa, Turussa ja Tampereella, mutta muissakin kaupungeissa se käy samaan suuntaan. Jos vertaa eri kaupunkien suhdelukuja vastaaviin lukuihin vuodelta 1910, voidaan todeta, että lapsia kaikissa kaupungeissa, joita mainitun vuoden väenlaskenta käsitti, vuonna 1920 oli suhteellisesti vähemmän kuin 10 vuotta aikaisemmin, jota vastoin sekä 20—60-vuotisten että 60 vuotta täyttäneiden luku on kasvanut. Ainoastaan Oulussa työkykyisten ikäluokkien suhdeluku on hiukan alentunut.

Jos vastaava jaotus suoritetaan erikseen kumpaankin sukupuoleen nähden, saadaan seuraavat lukusarjat:

	20 vuotta nuorempia.		20—60 vuoden ikäisiä.		60 v. ja sitä vanhempia.	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
Helsinki	37.51	30.85	57.98	61.82	4.51	7.33
Turku	41.43	34.08	52.62	56.08	5.95	9.84
Viipuri	42.04	35.85	53.73	56.85	4.23	7.30
Tampere	44.33	35.44	50.04	56.79	5.63	7.77
Vaasa	47.41	36.34	47.30	53.83	5.29	9.83
Oulu	48.14	38.83	46.31	51.18	5.55	9.99
Pori	45.37	36.80	48.21	53.28	6.42	9.02
Kuopio	47.24	40.51	47.81	51.81	5.15	7.68
Lahti	48.25	42.70	46.50	51.36	5.25	5.94
Kotka	43.78	42.54	51.53	51.56	4.69	5.90

Kaikille näille kaupungeille on yhteistä, että miehistä suurempi osa kuin naisista kuului 20 vuotta nuorempien ryhmään, kun taas 20—60 vuotisten ja 60 vuotta täyttäneiden ryhmässä suhde oli päinvastainen. Kotkassa on ero sukupuolten välillä aivan pieni, mutta kaikissa muissa kaupungeissa huomattavan suuri. Työkuntoisten ryhmässä naisten suhteellinen enemmisyys eri kaupungeissa oli seuraava: Tampereella 6.75 %,

Vaasassa 6.53 %, Porissa 5.07 %, Oulussa 4.87 %, Lahdessa 4.86 %, Kuopiossa 4.00 %, Helsingissä 3.84 %, Turussa 3.46 % ja Viipurissa 3.12 %, mutta Kotkassa vain 0.03 %.

Siviilisäädyn mukaan jakaantui vuoden 1920 väenlaskentaan osaaottaneiden kaupunkien todellinen väestö, kun sukupuolet samalla erotetaan, seuraavalla tavalla:

Väestö ryhmitettynä siviilisäädyn mukaan. — Répartition de la population d'après l'état civil.

Siviilisäätyryhmät. <i>État civil.</i>	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Oulu.	Pori.	Kuopio.	Lahti.	Kotka.
Miehet. — <i>Sexe masculin.</i>										
Naimattomia	48 915	16 355	14 375	12 506	5 681	5 540	4 648	4 708	3 465	3 681
Naineita	28 475	9 270	8 893	6 815	3 126	2 726	2 732	2 582	2 014	1 874
Leskiä	1 832	717	533	539	207	246	213	180	135	120
Eronneita	391	85	93	42	28	21	16	10	9	11
Siviilisääty tuntematon....	242	95	95	62	8	14	7	28	1	—

Siviilisäätyryhmät. <i>État civil.</i>	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Oulu.	Pori.	Kuopio.	Lahti.	Kotka.
<i>Naiset. — Sexe féminin.</i>										
Naimattomia	66 880	20 922	17 490	18 158	7 698	6 881	5 850	5 827	4 242	3 432
Naineita	28 810	9 327	8 516	6 949	3 284	2 808	2 779	2 629	2 070	1 710
Leskiä	9 625	3 608	3 434	2 649	1 180	970	1 260	820	597	579
Eronneita	730	138	126	106	58	34	37	20	23	17
Siviilisääty tuntematon.....	178	7	9	39	3	29	22	35	—	—

Väestön suhteellinen ryhmitys siviilisäädyn mukaan, kun ne henkilöt, joiden siviilisäädystä puuttuu tietoja, jätetään syrjään, oli eri kaupungeissa seuraava:

	Naimattomia.	Naineita.	Leskiä.	Eronneita.	Tampereella	Naimattomia.	Naineita.	Leskiä.	Eronneita.
Helsingissä	623.7	308.6	61.7	6.0	642.0	288.2	66.7	3.1	
Turussa	616.9	307.8	71.6	3.7	629.0	301.8	65.2	4.0	
Viipurissa	596.1	325.6	74.2	4.1	646.1	287.8	63.2	2.9	
					598.7	314.3	84.0	3.0	
					628.0	310.6	59.6	1.8	
					613.0	325.3	58.3	2.5	
					622.6	313.7	61.2	2.5	

Kummankin sukupuolen vastaavat luvut erikseen olivat:

	Naimattomia.		Naineita.		Leskiä.		Eronneita.	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
Helsingissä	614.4	630.7	357.7	271.6	23.0	90.8	4.9	6.9
Turussa	618.9	615.4	350.8	274.4	27.1	106.1	3.2	4.1
Viipurissa	601.6	591.6	372.2	288.0	22.8	116.1	3.9	4.8
Tampereella	628.4	651.7	342.4	249.4	27.1	95.1	2.1	3.8
Vaasassa	628.3	630.0	345.7	268.7	22.9	96.6	3.1	4.7
Oulussa	649.2	643.5	319.5	262.6	28.8	90.7	2.5	3.2
Porissa	610.8	589.4	359.1	280.0	28.0	126.9	2.1	3.7
Kuopiossa	629.4	626.8	345.2	282.7	24.1	88.3	1.8	2.2
Lahdessa	616.2	611.9	358.2	298.6	24.0	86.1	1.6	3.4
Kotkassa	647.4	598.1	329.6	298.0	21.1	100.9	1.9	3.0

Suurin piirtein katsoen on siviilisäätyjaotus kaikissa näissä kaupungeissa samanlainen, vaikka niiden välillä onkin huomattavissa tuntuvia eroavaisuuksia. Naimattomia miehiä, joiden luku tietenkin suuresti on riippuvainen väestön ikärakenteesta, oli enimmäin ja naineita miehiä taas vähimmin Oulussa ja Kotkassa, kun taas Viipuri ja Pori edustavat päinvastaista äärimmäisyyttä. Naimattomiin naisiin nähden esiintyivät suurimmat suhdeluvut Tampereella ja Oulussa, pienimmät taas Porissa ja Viipurissa. Naineita naisia oli enimmäin Lahdessa ja Kotkassa, vähimmin taas Tampereella ja Oulussa.

Naimattomien ja naineiden ryhmiin kuului

melkein kaikissa väenlaskentakaupungeissa suhteellisesti suurempi osa miehistä kuin naisista. Sitä vastoin olivat naisten suhdeluvut melkoista suuremmat eronneiden ja varsinkin leskien ryhmässä. Tämä johtuu tietenkin miesten suuremmasta kuolleisuudesta, jonka johdosta leskien ryhmässä, jotka yleensä kuuluvat korkeampiin ikäluokkiin kuin muut siviilisäädetyt, on niin paljon enemmän naisia kuin miehiä. Jos kuhunkin siviilisäätyyn nähden lasketaan, montako naista tuli kutakin 1 000 miestä kohden, saadaan selvempi kuva mainitusta ilmiöstä. Sitä valaisevat seuraavalla sivulla olevat lukusarjat:

	Naimatto- mat.	Naineet.	Lesket.	Eron- neet.
Helsingissä	1 367	1 012	5 254	1 867
Turussa	1 279	1 006	5 032	1 624
Viipurissa	1 217	958	6 443	1 355
Tampereella	1 449	1 020	4 915	2 500
Vaasassa	1 335	1 051	5 700	2 071
Oulussa	1 242	1 031	3 943	1 619
Porissa	1 259	1 017	5 915	2 313
Kuopiossa	1 238	1 018	4 556	2 000
Lahdessa	1 224	1 028	4 444	2 556
Kotkassa.....	932	912	4 825	1 545

Jos vertaa väenlaskennassa todettua kaupunkien väestön siviilisäätiryhmitystä maalaisväestön vastaavaan jaoitukseen, sellaisena kuin se

esiintyy kymmenvuotistaulustojen valossa, voidaan todeta, että usean kaupungin numerot eivät sanottavasti eroa maalaisväestöä koskevista luvuista. Toisissa kaupungeissa on sensijaan edelleen huomattavissa sama eroavaisuus, joka aikaisemminkin on todettu, nimittäin että naimattomia on suhteellisesti enemmän ja naineita vähemmän kuin maaseudulla. On siis puheenalaisessa suhteessa havaittavissa ainakin osittaista tasoittumista maan eri osien kesken. Avioeron saaneiden lukuun nähden maalaisväestö kuitenkin edelleen jää kauas kaupunkien jälkeen. — Kaupunkilais- ja maalaisväestön siviilisäätiryhmitys kymmenvuotistaulustojen mukaan oli seuraava:

	Naimattomia.		Naineita.		Leskiä.		Eronneita.	
	Kaup.	Maas.	Kaup.	Maas.	Kaup.	Maas.	Kaup.	Maas.
Miespuoliset	641.7	660.2	327.5	306.5	26.9	32.5	3.9	0.8
Naispuoliset	628.7	605.2	277.4	307.9	89.1	86.0	4.8	0.9
Molemmat sukupuolet	634.6	632.7	300.1	307.2	60.9	59.2	4.4	0.9

Koska siviilisäätijaotus on hyvinkin erilainen eri ikäluokissa, esitetään taulustoissa julkaistujen absoluuttisten lukujen lisäksi seuraavassa (siv. 34—37) viisivuositaisia suhdelukuja kus-

takin väenlaskentakaupungista erikseen. Yleiskatsauksen helpottamiseksi liitetään tähän taulukko, joka osoittaa, moniko kuhunkin ikäluokkaan kuuluvasta 1 000 hengestä oli naimisissa

Naimisissa olevien suhteellinen luku kussakin ikäryhmässä.
Promillelukuja. — *Nombre relatif des mariés par classes d'âge. En pourmilles.*

Ikä, vuosia. Ans.	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Oulu.	Por.	Kuopio.	Lahti.	Kotka.
A. Miehet. — <i>Hommes.</i>										
20—25	98.9	113.7	161.2	98.8	152.5	153.8	164.3	158.5	153.9	83.9
25—30	396.0	403.5	463.2	458.6	493.9	407.9	508.6	418.1	477.5	354.3
30—35	635.1	640.9	683.8	682.2	727.4	626.7	742.0	723.4	727.5	625.0
35—40	744.2	778.6	792.7	763.7	787.7	738.5	798.1	802.8	849.1	772.0
40—45	780.7	797.3	802.6	817.2	828.0	838.3	837.3	844.2	864.2	801.8
45—50	792.2	835.0	837.8	842.4	855.7	819.1	854.2	864.2	878.8	804.0
50—55	785.5	822.5	847.1	843.3	839.8	835.6	847.1	846.7	860.0	770.0
55—60	789.5	791.1	835.4	844.2	854.3	835.9	847.8	872.7	911.0	850.6
Keskimäärin — <i>Moyen.</i> ..	563.3	586.4	632.2	602.9	648.3	606.6	644.3	641.5	690.2	603.6
B. Naiset. — <i>Femmes.</i>										
20—25	146.1	156.9	203.7	125.0	163.6	160.1	196.4	195.8	210.9	211.8
25—30	361.4	399.2	443.9	343.2	398.6	397.6	442.5	440.1	480.1	496.6
30—35	493.3	507.0	577.1	470.5	539.5	530.0	532.8	607.6	660.1	675.6
35—40	535.4	539.9	605.4	501.8	562.7	617.4	597.9	678.9	649.4	647.9
40—45	552.8	591.4	602.3	551.3	579.9	579.8	568.9	646.1	635.2	641.5
45—50	527.1	551.1	544.2	536.9	575.2	592.2	551.7	615.7	641.9	649.4
50—55	474.8	507.7	510.1	491.2	520.4	524.1	529.7	541.1	592.3	599.0
55—60	420.4	446.6	413.5	443.6	454.0	472.3	482.1	515.0	544.7	523.8
Keskimäärin — <i>Moyen.</i> ..	408.2	443.1	470.6	396.0	450.7	456.1	468.4	496.5	536.7	535.5

Täydennykseksi yllä olevalle esitetään alempaa vastaavat kumpaakin sukupuolta erikseen koskevat suhdeluvut osaksi kaikkien kaupunkien,

osaksi maaseudun väestössä vuoden 1920 kymmenvuotistaulustojen mukaan.

Ikä, vuosia.— <i>Ans.</i>	Kaupungit.— <i>Villes.</i>		Maaseutu. <i>Communes rurales.</i>	
	Mp.— <i>S.m.</i>	Np.— <i>S.f.</i>	Mp.— <i>S.m.</i>	Np.— <i>S.f.</i>
20—25	107.2	178.0	103.6	236.8
25—30	379.1	368.1	373.6	494.1
30—35	542.2	465.3	544.7	618.8
35—40	615.5	498.3	639.9	679.1
40—45	676.0	525.8	712.8	698.6
45—50	721.1	512.3	755.2	697.1
50—55	705.0	485.4	763.2	666.1
55—60	694.5	427.9	757.9	613.8
Keskim.— <i>Moyen</i>	520.1	420.9	527.3	560.7

Vertaamalla ylläolevien taulukkojen lukusarjoja toisiinsa huomaa, että naimisissa olevien miesten suhdeluvut osittain ovat paljon suuremmat väenlaskentakaupungeissa kuin maaseudulla, jota vastoin naisiin nähden suhde on päinvastainen. Kaupunkilaisväestössä ilmenevä naisten suuri enemmisyys on siis johtanut siihen, että niistä suurempi osa jää naimattomaksi, kuin jos sukupuolet olisivat yhtä lukuisasti edustetut.

Väestö ryhmitettynä sukupuolen, iän ja siviilisäädyn mukaan, %/0. — *Population de fait, répartie par sexe, par âge et par état civil, %/0.*

Ikä, vuosia. <i>Age, ans.</i>	Naimattomia. <i>Non mariés.</i>		Naineita. <i>Mariés.</i>		Leskiä. <i>Veufs et veuves.</i>		Eronneita. <i>Divorcés.</i>		Siviilis. tuntematon.— <i>L'état civil inconnu.</i>	
	Mp. <i>S. m.</i>	Np. <i>S. f.</i>	Mp. <i>S. m.</i>	Np. <i>S. f.</i>	Mp. <i>S. m.</i>	Np. <i>S. f.</i>	Mp. <i>S. m.</i>	Np. <i>S. f.</i>	Mp. <i>S. m.</i>	Np. <i>S. f.</i>
H e l s i n k i.										
—10	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—	—	—
15—20	99.77	98.87	0.14	1.11	0.01	—	—	—	0.08	0.02
20—25	89.29	84.59	9.89	14.61	0.24	0.50	0.06	0.16	0.52	0.14
25—30	59.23	60.93	39.60	36.14	0.66	2.31	0.20	0.46	0.31	0.16
30—35	33.78	44.34	63.51	49.32	1.81	5.33	0.63	0.84	0.27	0.17
35—40	22.01	37.16	74.43	53.53	2.37	7.74	0.92	1.41	0.27	0.16
40—45	17.02	31.56	78.07	55.28	3.19	11.16	1.44	1.87	0.28	0.13
45—50	14.54	28.00	79.22	52.90	4.47	16.80	1.49	2.09	0.28	0.21
50—55	14.51	26.56	77.90	47.49	6.23	24.16	1.11	1.74	0.25	0.05
55—60	11.63	24.73	78.97	42.05	7.62	31.69	1.56	1.40	0.22	0.13
60—65	13.15	22.97	71.91	33.64	13.34	42.39	1.54	0.93	0.06	0.07
65—70	10.46	21.60	69.74	25.16	18.38	52.05	1.04	1.14	0.38	0.05
70—75	10.59	21.70	61.15	19.58	26.77	58.04	0.93	0.53	0.56	0.15
75—80	10.93	23.33	49.80	9.77	37.25	66.79	1.21	0.11	0.81	—
80—	16.53	20.08	40.50	5.23	42.97	73.85	—	0.63	—	0.21
Ikä tuntematon	41.74	41.28	18.45	22.13	1.46	5.53	—	0.85	38.35	30.21
Keskimäärin	61.26	62.96	35.66	27.12	2.29	9.06	0.49	0.69	0.30	0.17
T u r k u.										
—10	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—	—	—
15—20	99.53	99.16	0.40	0.78	—	0.06	—	—	0.07	—
20—25	87.72	83.37	11.37	15.69	0.17	0.82	0.12	0.09	0.62	0.03
25—30	58.01	56.87	40.35	39.92	0.86	2.70	0.31	0.51	0.47	—
30—35	32.93	43.34	64.10	50.69	1.82	5.43	0.67	0.54	0.48	—
35—40	18.45	37.45	77.86	53.99	2.37	7.74	0.44	0.78	0.88	0.04
40—45	14.76	29.39	79.73	59.15	3.99	10.42	0.82	1.00	0.70	0.04
45—50	10.70	26.78	83.49	55.11	4.34	17.02	0.91	1.09	0.56	—
50—55	11.43	23.74	82.26	50.77	5.20	24.65	0.74	0.84	0.37	—
55—60	10.65	22.10	79.10	44.66	8.62	32.31	1.12	0.93	0.51	—
60—65	9.58	23.50	76.20	34.74	13.17	41.42	0.90	0.34	0.15	—
65—70	8.30	23.06	72.43	27.05	18.83	49.09	0.22	0.80	0.22	—
70—75	10.21	21.74	62.98	21.22	26.81	56.87	—	0.17	—	—
75—80	7.19	20.85	52.53	13.32	40.28	65.83	—	—	—	—
80—	12.22	25.82	31.11	8.82	56.67	65.03	—	0.33	—	—
Ikä tuntematon	46.67	23.08	13.33	23.08	6.67	23.08	—	—	33.33	30.76
Keskimäärin	61.67	61.53	34.95	27.43	2.70	10.61	0.32	0.41	0.36	0.02

Ikä, vuosia. Age, ans.	Naimattomia. Non mariés.		Naineita. Mariés.		Leskiä. Veufs et veuves.		Eronneita. Divorcés.		Siviilis. tuntematon. L'état civil inconnu.	
	Mp. S. m.	Np. S. f.	Mp. S. m.	Np. S. f.	Mp. S. m.	Np. S. f.	Mp. S. m.	Np. S. f.	Mp. S. m.	Np. S. f.
V i i p u r i.										
—10	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—	—	—
15—20	99.51	98.37	0.49	1.63	—	—	—	—	—	—
20—25	83.63	78.56	16.12	20.37	0.20	0.95	0.05	0.12	—	—
25—30	52.48	51.31	46.32	44.39	0.80	3.95	0.40	0.35	—	—
30—35	28.70	34.67	68.38	57.71	2.27	6.94	0.40	0.68	0.25	—
35—40	17.32	27.44	79.27	60.54	2.87	10.76	0.54	1.26	—	—
40—45	15.47	21.98	80.26	60.23	3.11	16.98	1.16	0.81	—	—
45—50	9.95	18.56	83.78	54.42	5.11	26.26	1.16	0.76	—	—
50—55	8.60	17.70	84.71	51.01	5.69	30.12	1.00	1.17	—	—
55—60	6.26	17.02	83.54	41.35	8.84	40.41	1.36	1.22	—	—
60—65	7.48	13.48	82.05	35.29	9.40	50.50	1.07	0.61	—	0.12
65—70	6.23	11.39	73.36	26.52	19.03	61.46	1.38	0.47	—	0.16
70—75	4.80	10.80	69.86	16.71	25.34	72.49	—	—	—	—
75—80	6.85	11.66	61.64	13.90	31.51	73.54	—	0.90	—	—
80—	8.83	15.73	52.94	6.74	35.29	77.53	2.94	—	—	—
Ikä tuntematon	18.46	52.78	12.31	8.33	—	16.67	—	2.78	69.23	19.44
Keskimäärin	59.92	59.14	37.07	28.79	2.22	11.61	0.39	0.43	0.40	0.03
T a m p e r e.										
—10	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—	—	—
15—20	100.00	99.47	—	0.53	—	—	—	—	—	—
20—25	89.80	87.00	9.88	12.50	0.27	0.50	0.05	—	—	—
25—30	53.44	62.10	45.86	34.32	0.58	3.35	0.12	0.23	—	—
30—35	28.90	46.26	68.22	47.05	2.19	5.94	0.55	0.66	0.14	0.09
35—40	20.11	37.85	76.37	50.17	3.13	10.61	0.31	1.17	0.08	0.20
40—45	11.57	29.87	81.73	55.13	5.67	13.89	0.60	0.95	0.43	0.16
45—50	9.53	25.80	84.23	53.68	5.08	19.66	0.89	0.80	0.27	0.06
50—55	7.50	23.54	84.35	49.12	7.63	25.84	0.26	1.06	0.26	0.44
55—60	5.31	23.11	84.73	44.36	9.16	31.43	0.48	0.88	0.32	0.22
60—65	7.41	20.57	78.81	39.98	13.37	38.54	0.41	0.65	—	0.26
65—70	7.41	21.86	75.55	31.16	16.67	46.01	0.37	0.81	—	0.16
70—75	8.33	21.96	68.99	28.94	22.22	48.84	0.46	0.26	—	—
75—80	13.08	20.95	54.21	15.81	31.78	63.24	0.93	—	—	—
80—	12.20	17.73	36.59	7.09	51.21	75.18	—	—	—	—
Ikä tuntematon	9.43	24.24	—	9.09	1.89	9.09	—	—	88.68	57.58
Keskimäärin	62.64	65.08	34.14	24.91	2.70	9.49	0.21	0.38	0.31	0.14
V a a s a.										
—10	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—	—	—
15—20	99.56	98.54	0.44	1.46	—	—	—	—	—	—
20—25	84.54	82.67	15.18	16.36	0.14	0.81	—	—	0.14	0.16
25—30	48.78	57.51	49.70	39.86	1.22	2.02	—	0.61	0.30	—
30—35	24.96	40.17	72.74	53.95	1.64	5.56	0.66	0.32	—	—
35—40	16.79	36.49	78.73	56.26	3.17	6.27	0.75	0.98	0.56	—
40—45	12.59	29.56	82.80	57.99	4.08	10.44	0.53	2.01	—	—
45—50	8.74	25.66	85.57	57.51	4.27	15.17	1.42	1.66	—	—
50—55	11.11	26.55	83.98	52.03	3.62	21.24	1.03	0.18	0.26	—
55—60	8.28	25.83	85.43	45.41	5.63	27.59	0.66	1.17	—	—
60—65	9.71	22.51	78.63	36.57	11.17	39.90	0.49	1.02	—	—
65—70	4.72	29.15	78.75	29.47	14.17	40.75	2.36	0.63	—	—
70—75	6.02	27.20	63.86	17.15	30.12	55.65	—	—	—	—
75—80	2.17	26.09	54.35	9.94	43.48	63.97	—	—	—	—
80—	—	15.38	37.50	6.59	62.50	78.03	—	—	—	—
Ikä tuntematon	50.00	66.67	25.00	—	—	—	—	—	25.00	33.33
Keskimäärin	62.77	62.99	34.54	26.87	2.29	9.65	0.31	0.47	0.09	0.02

Ikä, vuosia. Age, ans.	Naimattomia. Non mariés.		Naineita. Mariés.		Leskiä. Veufs et veuves.		Eronneita. Divorcés.		Siviilis. tunte- maton.—L'état civil inconnu.	
	Mp. S. m.	Np. S. f.	Mp. S. m.	Np. S. f.	Mp. S. m.	Np. S. f.	Mp. S. m.	Np. S. f.	Mp. S. m.	Np. S. f.
O u l u.										
—10	100.00	100.00								
10—15	100.00	100.00								
15—20	99.90	99.30	0.10	0.70						
20—25	84.31	83.35	15.38	16.01	0.31	0.55		0.09		
25—30	58.27	57.56	40.79	39.76	0.94	2.56		0.12		
30—35	33.90	41.70	62.68	53.00	2.64	4.36	0.31	0.94	0.47	
35—40	22.90	32.07	73.86	61.74	2.29	5.77	0.95	0.42		
40—45	11.15	31.48	83.83	57.98	4.83	10.25	0.19	0.29		
45—50	10.51	22.87	81.91	59.22	6.36	16.31	1.22	1.60		
50—55	8.72	23.80	83.56	52.40	7.05	23.29	0.67	0.51		
55—60	7.81	23.61	83.60	47.22	8.20	28.61	0.39	0.56		
60—65	4.95	21.52	77.48	37.53	15.77	39.90	1.80	1.05		
65—70	7.56	22.03	73.11	33.22	19.33	44.41		0.34		
70—75	1.33	26.00	61.34	20.00	37.33	54.00				
75—80	10.53	25.00	42.11	14.81	47.36	59.26		0.93		
80—		26.25	33.33	7.50	61.11	66.25	5.56			
Ikä tuntematon									100.00	100.00
Keskimäärin	64.82	64.17	31.89	26.19	2.88	9.05	0.25	0.32	0.16	0.27
P o r i.										
—10	100.00	100.00								
10—15	100.00	100.00								
15—20	99.41	99.24	0.59	0.76						
20—25	83.41	79.00	16.44	19.65	0.15	1.25				0.10
25—30	48.67	50.31	50.86	44.25	0.47	5.18		0.13		0.13
30—35	22.40	37.53	74.20	53.29	2.60	8.66	0.80	0.52		
35—40	14.96	28.44	79.82	59.78	4.51	10.40	0.71	1.38		
40—45	10.63	24.72	83.73	56.89	4.99	17.91	0.65	0.48		
45—50	10.74	20.69	85.42	55.17	3.07	23.15	0.77	0.99		
50—55	10.19	15.30	84.71	52.97	4.78	30.59	0.32	0.91		0.23
55—60	3.99	14.13	84.78	48.20	10.51	36.32	0.72	1.35		
60—65	5.96	19.89	78.90	37.37	15.14	41.66		1.08		
65—70	5.59	17.75	78.33	31.52	16.08	50.73				
70—75	3.64	13.33	70.91	24.85	25.45	61.21				0.61
75—80	6.67	13.89	60.00	13.89	33.33	72.22				
80—	11.11	11.11	44.45	12.70	44.44	76.19				
Ikä tuntematon	33.33	8.33	22.22	12.50	5.56	4.17			38.89	75.00
Keskimäärin	61.03	58.80	35.87	27.94	2.80	12.67	0.21	0.37	0.09	0.22
K u o p i o.										
—10	100.00	100.00								
10—15	100.00	100.00								
15—20	99.53	98.94	0.47	1.06						
20—25	82.46	79.69	15.85	19.58	0.17	0.31			1.52	0.42
25—30	56.66	51.64	41.81	44.02	0.68	2.82	0.17	0.35	0.68	1.17
30—35	24.67	33.62	72.34	60.76	1.50	4.50	0.37	0.14	1.12	0.98
35—40	15.49	22.81	80.29	67.89	3.82	8.60	0.20	0.53	0.20	0.17
40—45	12.64	22.47	84.42	64.61	2.71	11.61		0.75	0.23	0.56
45—50	8.62	22.94	86.68	61.57	3.92	15.09	0.52	0.20	0.26	0.20
50—55	8.00	19.36	84.67	54.11	6.00	25.20	0.33	1.06	1.00	0.27
55—60	4.90	18.56	87.34	51.50	7.76	28.44		0.60		0.90
60—65	8.60	16.22	77.42	39.19	12.36	43.69	0.54	0.45	1.08	0.45
65—70	8.25	14.22	68.04	32.11	21.65	52.75	1.03	0.46	1.03	0.46
70—75	10.77	17.78	53.84	26.67	33.85	55.55	1.54			
75—80	3.03	21.05	78.79	9.21	18.18	67.11				2.63
80—		20.00	29.41	10.77	70.59	69.23				
Ikä tuntematon	78.57	44.45	21.43	22.22		22.22				11.11
Keskimäärin	62.71	62.45	34.39	28.17	2.40	8.79	0.13	0.21	0.37	0.38

Ikä, vuosia. Age, ans.	Naimattomia. Non mariés.		Naineita. Mariés.		Leskiä. Veufs et veuves.		Eronneita. Divorcés.		Siviilis. tuntematon.—L'état civil inconnu.	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
	S. m.	S. f.	S. m.	S. f.	S. m.	S. f.	S. m.	S. f.	S. m.	S. f.
L a h t i.										
—10	100.00	100.00								
10—15	100.00	100.00								
15—20	99.84	98.74	0.16	1.26						
20—25	84.89	78.75	15.11	21.09		0.16				
25—30	50.93	48.80	47.74	48.01	1.33	3.19				
30—35	25.00	26.51	72.75	66.02	2.00	6.94	0.25	0.53		
35—40	12.65	23.99	84.92	64.94	2.19	9.96	0.24	1.11		
40—45	8.62	21.46	86.42	63.52	4.18	14.16	0.78	0.86		
45—50	7.57	15.35	87.88	64.19	4.55	19.18		1.28		
50—55	8.00	12.02	86.00	59.23	5.00	27.04	1.00	1.71		
55—60	1.37	13.62	91.10	54.47	7.53	31.49		0.42		
60—65	7.96	14.48	79.65	51.73	10.62	33.79	1.77			
65—70	2.63	16.16	77.63	37.37	19.74	46.47				
70—75	7.27	12.94	69.09	28.24	23.64	58.82				
75—80	19.35	5.77	58.07	19.23	22.58	75.00				
80—	10.00	10.00	20.00	10.00	70.00	80.00				
Ikä tuntematon	55.56	57.14	33.33	28.57		14.29			11.11	
Keskimäärin	61.61	61.20	35.81	29.86	2.40	8.61	0.16	0.33	0.02	
K o t k a.										
—10	100.00	100.00								
10—15	100.00	100.00								
15—20	99.85	98.14	0.15	1.86						
20—25	90.65	77.09	9.16	21.18		1.56	0.19	0.17		
25—30	60.77	43.29	38.43	50.46	0.80	5.09		1.16		
30—35	36.25	21.77	62.50	67.55	1.04	10.27	0.21	0.41		
35—40	20.43	19.72	77.19	64.79	2.14	14.79	0.24	0.70		
40—45	14.79	17.93	80.18	64.15	4.44	17.92	0.59			
45—50	12.37	12.34	81.61	64.93	5.69	22.08	0.33	0.65		
50—55	14.50	11.39	77.00	59.90	8.00	27.72	0.50	0.99		
55—60	7.79	14.29	85.07	52.37	5.19	32.74	1.95	0.60		
60—65	3.51	14.62	86.84	40.77	8.77	44.61	0.88			
65—70	1.30	8.25	76.62	32.99	22.08	58.76				
70—75	9.09	3.45	68.18	34.48	22.73	62.07				
75—80	5.26	12.12	68.42	24.24	26.32	63.64				
80—	16.67		50.00	5.00	33.33	90.00		5.00		
Ikä tuntematon	91.67	40.00	8.33	20.00		40.00				
Keskimäärin	64.74	59.81	32.96	29.80	2.11	10.09	0.19	0.30		

V. Demograafisia erilaisuuksia kaupungissa syntyneen ja kaupunkiin muuttaneen väestön välillä.

Selonteossa vuoden 1910 väenlaskennan tuloksista on osoitettu, miten suuri eroavaisuus useissa demograafisissa suhteissa on olemassa kaupungissa syntyneen ja sinne muuttaneen väestön välillä, miten siis eri kaupunkien väestön jakaantuminen sukupuolen, iän ja siviilisäädyn mukaan suuresti on riippuvainen siitä, miten suuri osa väestöstä on syntynyt kaupungissa, mi-

ten suuri osa muualla. Seuraavassa esitetään vastaavasti tärkeimmät suhteet vuoden 1920 väenlaskennan tulosten perustalla.

Kuten myöhemmin esitetään, jakaantui kunkin kaupungin väestö kaupungissa ja sen ulkopuolella syntyneisiin seuraavalla tavalla, kun jätetään syrjään ne henkilöt, joiden syntymäpaikasta ei ole tietoa ¹⁾.

¹⁾ Huomattava on, että aineiston laadun takia kaupungissa syntyneisiin on laskettu, paitsi varsinaisessa kaupungissa syntyneitä, myös ne henkilöt, jotka ovat syntyneet laskenta-alueeseen osaksi kuuluneiden maalaispitäjien alueella.

	Kaupungin ulkopuolella syntyneitä.			%	Kaupungissa syntyneet.			Kaupungin ulkopuolella syntyneet.	
	Kaupungissa syntyneitä.	Kaupungin ulkopuolella syntyneitä.	%		Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
Helsingissä	69 608	115 622	63	Tampereella	46.3	53.7	37.5	62.5	
Turussa	27 446	32 960	55	Vaasassa	46.1	53.9	39.7	60.3	
Viipurissa	23 401	30 013	56	Oulussa	47.3	52.7	41.4	58.6	
Tampereella	21 666	26 100	55	Porissa	44.5	55.5	41.9	58.1	
Vaasassa	9 492	11 758	55	Kuopiossa	46.9	53.1	41.9	58.1	
Oulussa	9 795	9 417	49	Lahdessa	48.8	51.2	42.4	57.6	
Porissa	9 866	7 662	44	Kotkassa	48.4	51.6	49.2	50.8	
Kuopiossa	6 806	9 991	59						
Lahdessa	4 825	7 718	61						
Kotkassa	4 572	6 822	60						

Ylläolevista lukusarjoista voi siis päättää, että kaupungin ulkopuolella syntyneen väestön rakenne suurimmassa määrässä on ilmenevä Helsingissä, Lahdessa ja Kotkassa, pienimmässä määrässä taas Porissa ja Oulussa.

Sukupuolten välinen lukusuhte oli puheenalaisissa kahdessa väestöaineksessa seuraava:

	Kaupungissa syntyneet.		Kaupungin ulkopuolella syntyneet.	
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
Helsingissä	46.5	53.5	40.7	59.3
Turussa	45.6	54.4	42.2	57.8
Viipurissa	46.8	53.2	43.0	57.0

Ylläolevista lukusarjoista ilmenee, että naiset kaikkialla, paitsi Kotkassa, ovat tuntuvasti suurempana enemmistönä kaupungin ulkopuolella kuin itse kaupungissa syntyneessä väestössä. Tämä on täysin sopusoinnussa sen vanhastaan tunnetun tosiasian kanssa, että naiset suuremmissa määrin kuin miehet ottavat osaa muuttoihin maaseudulta kaupunkiin. Vielä mielenkiintoisempaa tämä erillaisuus esiintyy, jos lasketaan naisten lukusuhte miehiin verrattuna viisivuotislukittain. Kaikki 35 vuotta vanhemmat saattaa tässä vertailussa haitatta yhdistää yhteen ryhmään. Näin menetellen saadaan seuraava taulukko, jossa A:lla on merkitty kaupungissa ja B:llä sen alueen ulkopuolella syntynyt väestö.

Naispuolisia 1000 miespuolista kohden.

Combien du sexe féminin sur 1000 du sexe masculin de la population présente (A = personnes nées dans la ville; B = personnes nées hors de la ville).

Ikäluokka, vuosia. Groupes d'âge, ans.	A.		B.		A.		B.		A.		B.	
	A.	B.	A.	B.	A.	B.	A.	B.	A.	B.		
	Helsinki				Turku				Viipuri			
— 5	974	987	937	934	979	931	973	1 031	939	1 026		
5—10	995	983	1 010	1 006	860	898	978	1 190	962	987		
10—15	1 010	1 128	991	1 183	1 022	1 160	1 104	1 138	1 028	1 122		
15—20	1 096	1 621	1 092	1 099	1 185	1 382	1 093	1 967	1 061	1 303		
20—25	1 379	1 800	1 479	1 307	1 570	1 671	1 595	2 046	1 476	1 865		
25—30	1 309	1 470	1 420	1 200	1 045	1 285	1 239	1 716	1 449	1 529		
30—35	1 284	1 385	1 374	1 345	1 307	1 352	1 281	1 679	1 485	1 552		
35—	1 532	1 448	1 797	1 499	1 452	1 326	1 528	1 621	1 857	1 629		
	Oulu				Pori				Kuopio			
— 5	1 001	892	922	1 405	878	938	1 072	1 460	1 029	1 036		
5—10	935	1 059	1 001	1 113	978	992	1 008	906	895	993		
10—15	965	1 139	1 007	1 090	1 068	1 155	914	1 276	1 033	1 076		
15—20	1 001	1 273	1 103	1 321	1 076	1 586	967	1 424	1 003	914		
20—25	1 312	2 073	1 515	1 362	1 259	1 782	1 385	1 854	1 313	968		
25—30	1 080	1 427	1 114	1 372	1 155	1 562	1 011	1 432	1 330	764		
30—35	1 234	1 363	1 699	1 401	1 142	1 384	1 603	1 364	1 286	954		
35—	1 683	1 451	1 949	1 471	1 321	1 339	1 190	1 317	1 460	1 031		
	Lahti				Kotka							

Yllä esitetyt sukupuolten suhteellista lukuisuutta eri ikäluokissa valaisevat erikoisluvut osoittavat samoja merkkejä poikkeuksia normaalisuhteista kuin vuonna 1910. Lukuun-

ottamatta Kotkaa ja osittain Turku oli naisten enemmisyys sisäänmuuttaneessa väestössä verrattuna kaupungissa syntyneeseen väestöön erikoisen suuri ikäluokissa 15—20 ja 20—25 v., jota

vastoin 35 vuotta vanhemmassa väestössä naisten enemmisyys useimmissa kaupungeissa päinvastoin on paljon suurempi kunkin kaupungin syntyperäisen kuin muualta muuttaneen väestön keskuudessa.

Ikäryhmittäykseen nähden on havaittavissa vieläkin suurempia eroavaisuuksia kuin yllä sukupuolijakoon nähden esitetyt. Katsoen siihen, että muuttaneiden enemmistö on nuorta väkeä parhaassa iässään, on luonnollista, että kaikkein nuorimmat ikäluokat suhteellisesti ottaen ovat huo-

mattavasti runsaslukuisenmin edustetut kaupungissa kuin sen ulkopuolella syntyneen väestön keskuudessa. Samoista syistä työkykyisimmät ja vanhemmat ikäluokat päinvastoin ovat paljon suurempana osana muilla paikkakunnilla kuin kaupungissa syntyneessä väestössä. Näitä eroavaisuuksia valaisee seuraava taulukko, jossa A-sarekkeet esittävät kaupungissa syntyneen väestön ikäluokitusta, B-sarekkeet taas vastaavat suhteet muualla syntyneeseen väestöön nähden.

Väestön ikäryhmittäykset. Promillelukuja. — Répartition de la population par âge, en ‰.
(A=Personnes nées dans la ville. — B=Personnes nées hors de la ville.)

Ikä, vuosia. Groupes d'âge.	Mp. S. m.		Np. S. f.		M. s. p. D. s.		Mp. S. m.		N. p. S. f.		M. s. p. D. s.	
	A.	B.	A.	B.	A.	B.	A.	B.	A.	B.	A.	B.
	Helsinki						Turku					
—10 v.	353.5	48.5	302.9	32.7	326.4	39.1	350.6	56.1	286.6	40.0	315.8	46.8
10—20 »	308.0	128.4	280.8	126.0	293.6	126.9	315.2	133.3	273.6	129.2	292.6	130.9
20—30 »	150.0	248.9	175.8	276.6	163.8	265.3	141.4	228.6	165.5	208.0	154.5	216.7
30—40 »	88.5	238.7	101.6	226.7	95.5	231.5	84.5	202.7	100.6	202.4	93.3	202.5
40—50 »	53.7	169.0	63.1	149.3	58.7	157.5	52.0	168.7	69.7	166.8	61.6	167.6
50—60 »	31.0	101.0	40.1	95.2	35.9	97.5	34.9	116.6	51.0	120.0	43.6	118.6
Yli 60 »	15.3	65.5	35.7	93.5	26.1	82.2	21.4	94.0	53.0	133.6	38.6	116.9
Viipuri						Tampere						
—10 v.	340.5	73.7	280.3	53.3	308.5	62.1	312.6	63.9	263.2	44.0	286.1	51.4
10—20 »	315.7	146.5	302.1	142.3	308.5	144.1	357.2	149.0	322.1	145.0	338.4	146.6
20—30 »	130.9	218.3	159.5	240.6	146.2	231.0	151.7	206.2	188.6	234.9	171.4	224.1
30—40 »	93.4	217.3	101.6	211.9	97.7	214.3	76.2	199.9	85.9	200.3	81.4	200.1
40—50 »	66.4	184.7	72.9	154.6	69.8	167.5	54.8	176.2	67.4	169.1	61.8	171.8
50—60 »	30.3	100.7	42.8	101.1	36.9	100.9	27.6	111.8	37.5	99.0	32.8	103.8
Yli 60 »	22.8	58.8	40.8	96.2	32.4	80.1	19.9	93.0	35.3	107.7	28.1	102.2
Vaasa						Oulu						
—10 v.	384.5	73.6	312.9	48.3	345.8	58.4	351.2	74.6	304.2	52.0	326.5	61.4
10—20 »	347.3	159.3	310.0	128.1	327.1	140.5	337.2	161.2	296.8	138.7	315.9	148.0
20—30 »	115.5	189.2	144.7	210.0	131.6	201.8	126.7	179.2	137.9	217.1	132.5	201.4
30—40 »	55.3	193.3	70.2	195.8	63.3	194.8	79.0	205.1	92.7	195.3	86.3	199.3
40—50 »	46.9	182.1	60.1	170.9	53.9	175.3	54.4	178.4	63.5	165.9	59.2	171.1
50—60 »	31.3	118.2	44.6	119.5	38.5	119.0	29.8	107.2	43.2	96.5	36.6	100.9
Yli 60 »	19.2	84.3	57.5	127.4	39.8	110.2	22.2	94.3	61.7	134.5	43.0	117.9
Pori						Kuopio						
—10 v.	270.1	78.6	208.9	68.6	236.1	72.8	422.1	91.9	366.6	64.7	393.5	76.1
10—20 »	338.6	163.1	285.8	143.3	309.3	151.6	280.3	193.3	281.8	193.8	281.1	193.6
20—30 »	156.3	191.2	165.8	188.4	161.7	189.6	105.1	198.1	119.4	238.8	112.5	221.7
30—40 »	85.9	169.6	111.8	180.8	100.2	176.1	76.8	185.7	71.3	177.1	73.9	180.7
40—50 »	66.1	174.9	84.2	175.2	76.1	175.1	57.7	151.5	70.4	134.9	64.2	141.9
50—60 »	47.2	119.4	65.3	118.6	57.2	118.9	35.5	102.0	45.9	94.9	40.9	97.9
Yli 60 »	35.8	103.2	78.2	125.1	59.4	115.9	22.5	77.5	44.7	95.8	33.9	88.1
Lahti						Kotka						
—10 v.	413.8	91.4	406.4	71.8	409.8	80.1	427.3	63.1	381.8	65.4	403.8	64.2
10—20 »	323.8	208.3	285.3	207.8	304.0	208.0	349.0	157.3	333.9	156.7	341.3	157.1
20—30 »	82.8	167.3	94.8	200.9	88.9	186.7	114.8	225.0	141.9	199.2	128.8	212.3
30—40 »	58.0	206.4	77.9	204.9	68.2	205.5	68.7	216.4	86.4	210.8	77.8	213.7
40—50 »	58.0	176.5	59.3	159.5	58.6	166.7	25.3	168.1	38.1	170.7	31.9	169.3
50—60 »	29.0	85.0	34.7	85.9	31.9	85.5	7.7	97.8	8.5	104.1	8.1	100.8
Yli 60 »	34.6	65.1	41.6	69.2	38.6	67.5	7.2	72.3	9.4	93.1	8.3	82.6

Eroavaisuudet ovat, kuten ylläolevasta taulukosta näkyy, yhteisiä molemmille sukupuolille ja samaten kaikille kaupungeille. Viimemainittujen väliset pienet vivahduserot johtuvat siitä, että muutot yksityisiin kaupunkeihin eri aikoina ovat olleet eri vahvuisia.

Myös *siviilisäätyyn* nähden on havaittavissa melkoinen eravaisuus toiselta puolen kaupungin syntyperäisen, toiselta puolen niihin muualta muuttaneiden väestöainesten välillä. Läpikäyväksi ilmiönä, joka myös on molemmille

sukupuolille yhteinen, on näet, että naimattomien suhdeluku on hyvin paljon suurempi kaupungin syntyperäisessä väestössä, kun sitä vastoin naineiden, leskien ja eronneiden suhdeluku on suurempi kaupungin ulkopuolella syntyneeseen väestöön nähden. Lausuttuna promilleluvuissa, oli kunkin kaupungin väestön yleinen siviilisäätyryhmitys kumpaisessakin ryhmässä erikseen, joista A tarkoittaa kaupungissa ja B sen ulkopuolella syntyntä väestöä, seuraava.

Väestön siviilisäätyryhmitys. — Répartition de la population par état civil.
(A = personnes nées dans la ville. — B = personnes nées hors de la ville).

Kaupungit. Villes.	Naimattomia. Non mariés.		Naineita. Mariés.		Leskiä. Veufs et veuves.		Eronneita. Divorcés.	
	A.	B.	A.	B.	A.	B.	A.	B.
	%	%	%	%	%	%	%	%
Helsinki	805.2	513.8	163.1	396.7	28.5	81.8	3.2	7.7
Turku	796.8	467.1	166.7	425.8	34.9	102.2	1.6	5.4
Viipuri	764.4	464.6	191.7	430.3	41.5	99.6	2.4	5.5
Tampere	823.2	491.5	146.2	406.1	29.2	97.9	1.4	4.5
Vaasa	826.9	469.4	131.6	434.0	33.9	90.6	1.6	6.0
Oulu	805.5	480.1	157.9	422.9	34.8	93.1	1.8	3.9
Pori	724.5	436.7	212.8	444.9	60.5	114.3	2.2	4.1
Kuopio	809.4	503.8	162.3	412.3	27.3	81.0	1.0	2.3
Lahti	818.2	486.0	144.7	438.2	35.9	72.4	1.2	3.4
Kotka	868.6	457.4	110.0	450.8	21.0	88.0	0.4	3.8

Tämä eroavaisuus on suureksi osaksi luonnollista seurausta puheenalaisten väestöryhmien erilaisesta ikärakenteesta, mutta silloinkin, jos iän häiritsevä vaikutus syrjäytetään, on samanlainen eroavaisuus, vaikkakin heikompana, huomattavissa. Jos erikoisesti tarkastaa naimisissa olevien

lukua, joka väestön jatkamisen puolesta on tärkein, ja kustakin ikäluokasta erikseen lasketaan, miten suuri osa siihen kuuluvista henkilöistä oli naimisissa, saadaan, erottamalla sukupuolet, seuraava promillelukuja esittävä yhdistelmä.

Naimisissa olevien suhteellinen luku kussakin ikäluokassa.
Promillelukuja. — Nombre relatif des mariés par classes d'âge. En pourmilles.

Ikä. — Ans.	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Pori.	Oulu.	Kuopio.	Lahti.	Kotka.
<i>Kaupungissa syntyneet.</i>	M i e h e t. — Hommes.									
20—25	102.7	142.7	153.7	93.3	145.6	160.7	110.1	167.6	96.2	135.0
25—30	430.1	439.7	454.2	448.7	510.2	526.2	436.0	397.5	422.2	406.6
30—35	639.3	671.8	670.4	657.7	698.5	742.7	640.2	708.7	588.2	604.4
35—40	753.1	796.2	758.6	760.1	754.7	760.2	697.4	746.0	852.9	754.1
40—45	762.2	762.7	788.5	789.1	771.9	809.5	818.2	798.1	661.3	736.8
45—50	770.8	829.7	797.4	797.5	769.2	844.3	836.7	802.3	756.8	611.1
50—55	763.7	770.6	779.5	808.6	808.2	754.4	818.2	769.2	783.8	500.0
55—60	733.5	762.1	817.5	817.4	734.4	838.7	828.6	865.4	967.7	818.0
Keskimäärin — Moyenne	506.2	542.1	568.5	504.7	536.3	586.5	529.1	580.6	565.5	440.5

Ikkä. — Ans.	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Pori.	Oulu.	Kuopio.	Lahti.	Kotka.
<i>Kaupungin ulkopuolella syntyneet.</i>										
20—25 v.	96.6	96.6	165.9	103.8	156.8	169.4	201.3	155.9	173.1	72.6
25—30 »	384.5	387.8	467.8	465.1	492.4	490.4	390.6	425.9	494.8	379.3
30—35 »	634.5	632.7	688.5	693.3	735.7	741.5	623.0	726.6	756.0	631.4
35—40 »	743.1	778.5	806.8	764.9	799.1	824.0	757.4	822.1	848.4	775.0
40—45 »	786.1	814.8	807.8	828.4	843.8	853.2	846.4	860.5	903.4	810.0
45—50 »	797.4	840.6	848.6	854.4	875.3	858.2	812.9	885.5	914.1	829.2
50—55 »	783.7	837.1	865.9	854.3	849.8	900.0	840.5	871.8	877.3	778.4
55—60 »	801.7	801.8	839.2	658.1	886.6	852.5	837.8	875.6	895.7	807.9
Keskimäärin — <i>Moyen</i> ..	580.7	607.4	656.7	633.3	624.9	687.3	647.4	663.7	721.7	593.0
<i>N a i s e t. — Femmes.</i>										
<i>Kaupungissa syntyneet.</i>										
20—25 v.	149.8	139.6	207.1	102.6	131.6	165.5	170.0	176.0	222.2	168.2
25—30 »	372.5	363.3	466.3	306.6	404.9	403.7	403.3	397.8	417.6	421.5
30—35 »	482.4	471.5	615.3	406.1	430.7	481.1	465.7	517.2	568.8	598.3
35—40 »	514.5	471.9	476.4	407.0	490.4	546.7	534.4	561.9	583.3	540.2
40—45 »	524.0	516.3	594.1	518.2	479.3	523.8	528.2	586.8	658.8	606.6
45—50 »	522.1	449.6	515.1	450.6	442.0	521.7	521.1	547.6	580.6	620.7
50—55 »	459.7	448.5	503.4	409.1	484.4	458.3	485.5	454.5	540.5	300.0
55—60 »	466.2	357.0	392.6	364.1	380.0	320.4	423.9	523.8	469.4	300.0
Keskimäärin — <i>Moyen</i> ..	383.3	365.9	455.0	355.3	355.6	393.9	404.4	434.5	493.2	408.3
<i>Kaupungin ulkopuolella syntyneet.</i>										
20—25 v.	145.1	169.2	201.4	140.1	182.2	157.2	231.7	202.8	207.5	233.3
25—30 »	358.2	418.0	434.4	359.5	397.2	394.2	476.7	453.3	493.9	535.5
30—35 »	496.5	522.6	563.8	492.1	569.5	551.5	589.8	633.5	682.1	700.0
35—40 »	540.8	565.1	615.1	528.1	580.2	645.7	640.3	705.4	639.7	675.5
40—45 »	560.3	616.9	606.0	561.6	607.0	599.6	595.3	662.6	629.9	647.5
45—50 »	530.1	552.7	553.0	560.4	607.5	612.3	568.2	640.5	655.5	652.3
50—55 »	479.0	527.8	512.8	513.5	530.9	552.7	558.5	563.3	602.0	614.6
55—60 »	426.5	477.2	420.6	464.4	472.0	533.1	522.9	512.0	564.5	533.0
Keskimäärin — <i>Moyen</i> ..	416.2	476.6	476.8	431.0	482.5	484.1	519.3	517.8	550.1	570.6

Kuten näistä lukusarjoista ilmenee, on yleensä pienempi promilleluku naimisissa olevia kaupungeissa syntyneen kuin siihen muualta muuttaneen väestön keskuudessa. Tästä kaikkia ikäluokkia koskevasta säännöstä on erinäisiä poikkeuksia, jotka enimmäkseen esiintyvät alimmissa ikäluokissa. Koska avioliittoikä keskimäärin on al-

haisempi kaupungeissa kuin maaseudulla, viitataan mainittu asiahaara siihen, että ne henkilöt, jotka nuorina muuttavat kaupunkiin, enimmäkseen tekevät sen ollessaan vielä naimattomia, jota vastoin ne, jotka maaseudulla aikaisin menevät naimisiin, useimmiten jäävät kotipaikalleen.

VI. Väestön jakaantuminen syntymäpaikan mukaan.

Edellisessä luvussa esitetyt eroavaisuudet osoittavat, miten tärkeätä on valaista väestön jakaantumista syntymäpaikan mukaan. Kaikissa tähän asti suoritetuissa väenlaskennoissa onkin kerätty tietoja näistä seikoista. Vuoden 1920 tieto-

jen mukaan oli eri kaupunkien väestöstä seuraava luku miehiä ja naisia syntynyt toiselta puolen asianomaisessa kaupungissa, toiselta puolen josain muualla ¹⁾.

¹⁾ Vrt. muist. siv. 37.

Kaupungin. <i>Villes.</i>	Kaupungissa syntyneitä. <i>Personnes nées dans la ville.</i>			Kaupungin ulkopuolella syntyneitä — <i>Personnes nées hors de la ville.</i>			Yhteensä. <i>Total.</i>		
	Miesp. <i>S. m.</i>	Naisp. <i>S. f.</i>	Yh- teensä. <i>D. s.</i>	Miesp. <i>S. m.</i>	Naisp. <i>S. f.</i>	Yh- teensä. <i>D. s.</i>	Miesp. <i>S. m.</i>	Naisp. <i>S. f.</i>	Yh- teensä. <i>D. s.</i>
Helsinki	32 400	37 208	69 608	47 046	68 576	115 622	79 446	105 784	185 230
Turku	12 528	14 918	27 446	13 894	19 066	32 960	26 422	33 984	60 406
Viipuri	10 956	12 445	23 401	12 920	17 093	30 013	23 876	29 538	53 414
Tampere	10 035	11 631	21 666	9 877	16 223	26 100	19 912	27 854	47 766
Vaasa	4 375	5 117	9 492	4 663	7 095	11 758	9 038	12 212	21 250
Oulu	4 631	5 164	9 795	3 898	5 519	9 417	8 529	10 683	19 212
Pori	4 390	5 476	9 866	3 213	4 449	7 662	7 603	9 925	17 528
Kuopio	3 235	3 511	6 806	4 189	5 802	9 991	7 484	9 313	16 797
Lahti	2 345	2 480	4 825	3 271	4 447	7 718	5 616	6 927	12 543
Kotka	2 212	2 360	4 572	3 456	3 366	6 822	5 668	5 726	11 394
Yhteensä	87 167	100 310	187 477	106 427	151 636	258 063	193 594	251 946	445 540

Prosentteissa lausuttuna, oli kaupungissa syntyneen väestön suhteellinen luku vuoden 1920 sa-

moinkuin aikaisemmissa väenlaskennoissa seuraava ¹⁾:

	1870.	1880.	1890.	1900.	1910.	1920.
Helsinki	30.23	31.54	30.99	32.29	32.51	37.06
Turku	39.94	40.24	38.44	34.54	34.50	45.44
Viipuri	31.34	29.42	31.71	29.27	32.13	43.81
Tampere	—	33.92	37.11	32.44	39.12	45.36
Vaasa	—	—	—	—	36.59	44.67
Oulu	49.42	—	45.38	—	42.30	50.98
Pori	—	—	49.42	—	44.68	56.29
Kuopio	—	—	—	—	—	40.52
Lahti	—	—	—	—	—	38.47
Kotka	—	—	—	—	—	40.13

Tiedot eivät joka suhteessa ole täysin verrannollisia, sillä laskenta-alueiden laajentaminen on vaikuttanut häiritsevästi. Myöskään ei laskennoissa ole voitu suhtautua samalla tavalla kaupunkiin sijoitettuun sotaväkeen. Yleisenä ilmiönä näyttää kuitenkin olevan, että kaupunkien syntyperäisen väestön osuus koko väestöstä viime vuosikymmenellä on melkoisesti lisääntynyt, mikä onkin sopusuunnassa sen tosiasian kanssa, että sota-aika ja siihen liittyvät asunto- ja elintarvikepula olivat omansa vähentämään muuttoja kaupunkiin. — Yksityisiin kaupunkiin nähden on havaittavissa melkoisia eroavaisuuksia. Helsingissä ja Lahdessa ei edes $\frac{2}{5}$ väestöstä ollut syntyperäisiä kaupungin asukkaita, kun näitä taas Oulussa oli 50.98 ja Porissa

56.29 % koko väestöstä. Nämäkin eroavaisuudet johtuvat osin laskenta-alueiden eri laajuudesta, osin kaupunkiin muuttojen erilaisesta vilkkaudesta. Luonnollista on näet, että mitä nopeammin kaupunki kasvaa, sitä enemmän se vastaanottaa väestöaineiksia itsensä ulkopuolelta.

Väestön jakaantumisessa syntymäpaikan mukaan huomaa eri kaupungeissa tuntuvasti erilaisia suhdelukuja mies- ja naispuoliseen väestöön nähden. Prosentteissa lausuttuna oli näet kaupungissa syntyneen väestön suhteellinen luku vuonna 1920, samoinkuin edellisissä väenlaskennoissa, joista on saatavissa kysymyksessä olevia tietoja, seuraava.

	1880		1890		1900		1910		1920	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
Helsinki	28.52	34.82	29.93	32.02	33.04	31.64	34.42	30.94	40.57	35.03
Turku	36.86	43.24	36.23	40.41	33.64	35.33	36.05	33.27	47.24	43.87
Viipuri	23.59	36.73	27.47	36.73	27.24	31.38	33.28	31.16	45.67	42.08

¹⁾ Suhteellisia lukuja laskettaessa on sekä tässä että seuraavissa taulukoissa otettu huomioon nekin henkilöt, joiden syntymäpaikasta ei ole saatu varmoja tietoja.

	1880		1890		1900		1910		1920	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
Tampere	37.18	31.34	40.77	34.16	35.75	29.86	44.31	35.23	50.27	41.69
Vaasa	—	—	—	—	—	—	39.94	34.11	48.34	41.86
Oulu	—	—	43.87	46.63	—	—	44.81	40.30	54.18	48.18
Pori	—	—	49.18	49.62	—	—	46.97	42.87	57.64	55.05
Kuopio	—	—	—	—	—	—	—	—	43.89	37.63
Lahti	—	—	—	—	—	—	—	—	41.70	35.78
Kotka	—	—	—	—	—	—	—	—	38.90	41.13

Esitetyt luvut osoittavat, että kaikissa kaupungeissa, paitsi Kotkassa, suurempi osa miehistä kuin naisista oli kaupungin syntyperäisiä asukkaita. Edelleen näkyy ylläolevista lukusarjoista, että kaupungissa syntyneiden miesten suhteellinen luku säännöllisesti on kasvanut väenlaskennasta toiseen. Naisiin nähden ei niin säännöllistä kehitystä aikaisemmin ollut huomattavissa, mutta viime vuosikymmenen kuluessa on kehitys heihinkin nähden ollut sama.

Vertailun vuoksi esitetään seuraavat luvut,

jotka valaisevat kaupunkien viimeaikaista väestöliikettä ja jotka osoittavat, miten suuri oli toiselta puolen n. s. luonnollinen väenlisäys, s. o. syntyneiden enemmyyden kuolleisiin verrattuna, ja toiselta puolen muuttovoitto. Muistettava on kuitenkin, kuten edellä on huomautettu, että todellinen ja kirkonkirjojen mukainen väkiluku eivät tarkalleen vastaa toisiaan. Luvut koskevat vuosikymmentä 1911—1920, joka melkein täsmälleen vastaa vuosien 1910 ja 1920 väenlaskentojen välistä aikaa.

	Syntyneitä enemmän kuin kuolleita.			Muuttovoitto.		
	Miesp.	Naisp.	Mol. sukup.	Miesp.	Naisp.	Mol. sukup.
Helsinki	1 765	3 585	5 350	17 778	22 416	40 194
Turku	959	997	1 956	1 800	2 557	4 357
Viipuri	29	167	196	1 185	1 712	2 897
Tampere	210	543	753	84	1 155	1 239
Vaasa	765	541	1 306	725	911	1 636
Oulu	495	521	1 016	336	377	713
Pori	— 179	20	— 159	65	222	287
Kuopio	700	597	1 297	405	773	1 178
Lahti	260	390	650	565	819	1 384
Kotka	370	683	1 053	247	209	456

Koko väenlisäyksestä ovat siis nämä kaksi eri lähdettä tuottaneet allamainitun suuruiset osuudet.

	Syntyneiden enemmyyden kuolleisiin verrattuna.			Muuttovoitto.		
	Miesp.	Naisp.	Mol. sukup.	Miesp.	Naisp.	Mol. sukup.
Helsinki	9.03	13.79	11.75	90.97	86.21	88.25
Turku	34.76	28.05	30.98	65.24	71.95	69.02
Viipuri	2.39	8.89	6.34	97.61	91.11	93.66
Tampere	71.43	31.98	37.80	28.57	68.02	62.20
Vaasa	51.34	37.26	44.39	48.66	62.74	55.61
Oulu	59.57	58.02	58.76	40.43	41.98	41.24
Pori	— 157.02	8.26	— 124.22	257.02	91.74	224.22
Kuopio	63.35	43.58	52.42	36.65	56.42	47.58
Lahti	31.51	32.26	31.96	68.49	67.74	68.04
Kotka	59.97	76.57	69.78	40.03	23.43	30.22

Prosenttiluvut osoittavat, että muuttoliike useimmissa kaupungeissa on suurempi väenlisäyksen aiheuttaja kuin syntyneiden enemmyyden.

Poikkeuksen tästä säännöstä muodostavat Oulu, Kuopio ja Kotka, joissa kaikissa muuttoliike on ollut verraten vähäinen tekijä. Viipurissa ja

Helsingissä sitä vastoin on muuttoliike ollut melkein yksinomaan ja Porissa aivan yksinomaan väenlisäyksen aiheuttajana. Miespuolisen väestön suurempi kuolleisuus sotavuonna on aiheuttanut sen, että muuttoliike kysymyksessä olevana vuosikymmenenä on vaikuttanut miespuolisen väestön lisääntymiseen suhteellisesti enemmän kuin aikaisemmin.

Seikkaperäisempiä tietoja väenlaskentakaupunkien väestön jakaantumisesta syntymäpai-

kan mukaan annetaan VI taululiitteessä, jossa kaupungin ulkopuolella syntyneet on ryhmitetty maan eri osien sekä tärkeimpien ulkomaiden mukaan. Yhteenvetona siitä esitetään tässä kustakin kaupungista erikseen yhteenveto, joka promillelukuvin valaisee väestön jakaantumista syntymäpaikan mukaan. Vertailun vuoksi on taulukkoon otettu vastaavat tiedot myös edellisistä väenlaskennoista, mikäli niitä on suoritettu eri kaupungeissa.

Todellinen väestö jaettuna syntymäpaikan mukaan. — *Population de fait répartie selon le lieu de naissance.*

	1920			Molemmat sukupuolet				
	Mp.	Np.	M. s. p.	1910	1900	1890	1880	1870
H e l s i n k i								
Kaupunki	405.7	350.3	374.1	325.1	322.9	309.9	315.4	302.3
Muu saman läänin paikkakunta	147.1	159.2	154.0	186.4	202.6	215.9	223.8	265.3
Muut läänit	390.5	442.7	420.2	413.7	388.1	381.2	327.9	283.3
Siitä:								
Turun—Porin lääni	71.2	71.3	71.2	69.8	64.0	65.0	70.9	75.8
Ahvenanmaa ¹⁾	2.1	2.2	2.2					
Hämeen »	112.8	119.9	116.8	117.9	105.6	108.9	90.3	74.9
Viipurin »	52.3	51.6	51.9	40.7	33.8	31.5	24.7	27.7
Mikkelin »	38.5	50.0	45.1	46.3	44.4	35.2	23.6	18.6
Kuopion »	48.6	66.9	59.0	61.3	49.0	34.6	24.5	16.7
Vaasan »	47.1	57.1	52.8	56.3	68.7	80.8	74.1	58.0
Oulun »	17.9	23.7	21.2	21.4	22.6	25.2	19.8	11.6
Ilmoittamaton paikkakunta Suomessa	0.2	0.2	0.2	1.0	3.4	6.6	8.0	1.8
Yhteensä Suomessa	943.5	952.4	948.5	926.2	917.0	913.6	875.1	852.7
Muut maat	51.4	43.5	46.9	68.4	80.6	86.3	124.2	147.3
Siitä:								
Venäjä, Viro, Latvia, Liettua, Puola ja Ukraina	27.2	25.0	26.0	46.6	54.2	59.9	94.5	121.8
Ruotsi ja Norja	10.6	10.8	10.7	13.0	17.2	18.2	20.1	16.5
Euroopan muut maat ..	11.4	6.3	8.5	7.6	8.5			
Euroopan ulkopuolella olevat maat	2.2	1.4	1.7	1.2	0.7	8.2	9.6	9.0
Ilmoittamaton paikkakunta	5.1	4.1	4.6	5.4	2.4	0.1	0.7	[0.03]
Yhteensä	1 000.0	1 000.0	1 000.0	1 000.0	1 000.0	1 000.0	1 000.0	1 000.0
T u r k u								
Kaupunki	472.4	438.7	453.6	345.0	345.4	384.4	402.4	399.4
Muu saman läänin paikkakunta	317.7	383.7	354.7	476.7	474.3	428.6	361.1	375.2
Muut läänit	180.3	156.7	167.1	145.6	132.7	132.5	156.1	125.6
Siitä:								
Uudenmaan lääni	48.1	39.9	43.5	36.5	35.6	35.5	43.2	38.1
Ahvenanmaa	3.3	4.2	3.9	—	—	—	—	—

¹⁾ Vuosilta 1870—1910 on Ahvenanmaalla syntyneet luettu Turun—Porin läänissä syntyneiksi.

Näitä lukuja tarkastaessa huomaa, että kotimainen väestöaines suurimmissa kaupungeissamme ilmeisesti voittaa alaa sen väestön kustannuksella, jonka syntymäpaikka on maan rajojen

ulkopuolella. Vertailu Suomessa ja maamme ulkopuolella syntyneiden luvun välillä antaa nimittäin seuraavat, näiden västöröyhmiin suhteellista voimakkuutta osoittavat promilleluvut.

Suomessa syntyneitä:

	1870	1880	1890	1900	1910	1920
Helsingissä	852.7	875.1	913.6	917.0	926.2	948.5
Turussa	901.3	924.2	950.3	954.2	967.6	977.1
Viipurissa	799.7	749.1	802.6	848.8	895.4	937.4
Tampereella	—	984.4	986.0	982.9	986.3	988.7

Suomen ulkopuolella syntyneitä:

	1870	1880	1890	1900	1910	1920
Helsingissä	147.3	124.2	86.3	80.6	68.4	46.9
Turussa	98.1	56.3	49.6	41.5	28.6	22.8
Viipurissa	192.4	250.5	197.2	148.0	101.5	62.6
Tampereella	—	14.7	14.0	15.2	12.2	11.1

Näissä kaikissa kaupungeissa on siis havaittavissa selvä kehitys ulkomaisen väestöaineksen heikkenemiseen. Kun vuonna 1870 melkein $\frac{1}{5}$ Viipurin ja noin $\frac{1}{7}$, Helsingin sekä vielä vuonna 1910 $\frac{1}{10}$ Viipurin väestöstä oli syntynyt Suomen rajojen ulkopuolella, oli tämä väestöaines vuoteen 1920 supistunut niin, että se Viipurissa oli vain $\frac{1}{16}$ ja Helsingissä ei edes $\frac{1}{20}$ väestöstä. Syntymäpaikkaan nähden tärkeimmät olivat seuraavat Euroopan maat, kun väenlaskennassa todettujen niissä syntyneiden henkilöiden luvut lasketaan yhteen kaikista kymmenestä kaupungista.

Venäjä	7 382	Tanska	348
Ruotsi	3 096	Puola	301
Saksa	1 411	Norja	280
Viro	864	Iso-Britannia ...	219
Latvia	374	Liettua	118

Ukraina	88	Italia	64
Ranska	85	Sveitsi	61

Euroopan ulkopuolella syntyneitä oli kaikkiaan 850, niistä oli syntynyt Amerikassa 673, Aasiassa 136, Afrikassa 23, Australiassa 13 ja valtamerillä 5.

Vieraista väestöaineksista oli venäläinen v. 1920, samaten kuin aikaisemminkin, voimakaimmin edustettu. Ennen kaikkea on maan rajojen ulkopuolella syntyneiden luvun suhteellinen taantuminen havaittavissa juuri Venäjällä syntyneiden luvussa. Tätä valaisee seuraava yhdistelmä, jossa vuoden 1920 luvut verrannollisuuden vuoksi käsittävät myös Virossa, Latviassa, Liettuaassa, Puolassa ja Ukrainassa syntyneet henkilöt. Promilleluvuin väestöstä oli tämä väestöaines seuraavansuuruinen:

	1870	1880	1890	1900	1910	1920
Helsingissä	121.8	94.5	59.9	54.2	46.6	26.0
Turussa	73.2	20.2	25.5	19.8	11.1	8.3
Viipurissa	184.6	236.8	187.6	138.5	92.5	54.4
Tampereella	—	4.5	5.3	5.1	4.8	2.6

Ulkomailla syntyneistä on jokunen osa vierailuilla mailla oleskelleiden suomalaisten perheiden lapsia, mutta päätehtijänä ovat vierasmaalaiset. Näistä on taas osa sittemmin tullut Suomen kansalaisiksi, mutta suurin osa on edelleen jonkun vieraan maan alamaaisia, vaikka ne laskentahetkenä oleskelivat täällä (vrt. edempänä esitystä vieraiden maiden alamaaisista).

Kotimaassa syntyneisiin nähden on mielenkiintoista tutkia, miten pitkälle eri kaupunkien vetovoima ulottuu ja miten tämä vuosikymmenien kuluessa on kasvanut. Tätä valaisevat alla olevat lukusarjat, jotka promilleluvuin ilmaisevat, miten suuri osa neljän suurimman kaupungin väestöstä oli syntynyt kotimaassa, mutta ulkopuolella sen läänin, jossa he nykyään oleskelevät.

	1870	1880	1890	1900	1910	1920
Helsinki	283.3	327.9	381.2	388.1	413.7	420.2
Turku	125.6	156.1	132.5	132.7	145.6	167.1
Viipuri	293.0	282.5	279.5	321.1	313.8	285.9
Tampere	—	209.5	233.6	315.4	280.9	286.1

Helsingin vetovoima on, kuten näistä luku-sarjoista näkyy, hyvin paljon suurempi kuin muiden kaupunkien, sen väestöstä kun runsaasti $\frac{2}{5}$ on syntyisin Uudenmaan läänin ulkopuolelta. Lähinnä seuraavat Tampere ja Viipuri ja sitten hyvän matkan päässä Turku. Näihin lukuihin on tietenkin vaikuttanut, muuttoliikkeen erilaisuuden ohella, myös kotiläänin suuruus ja asianomaisen kaupungin maantieteellinen asema siinä.

Yleisenä ilmiönä on, että muissa lääneissä syntyneiden suhteellinen luku kasvaa väenlaskennasta seuraavaan. Tästä on kuitenkin eräitä poikkeuksia, jotka osittain ovat saattaneet aiheuttaa laskenta-alueiden rajoissa tapahtuneista muutoksista, mutta toiselta puolen viittaavat siihen, että asianomaisen kaupungin kasvaminen on hidastunut ja sen vetovoima niin ollen heikentynyt.

VII. Väestön jakaantuminen kielen mukaan.

Väestön kielisuhteista on koottu tietoja kaikissa tähän asti suoritetuissa väenlaskennoissa aina vuodesta 1870 lukien. Vuosina 1870, 1880 ja 1890 pyydettiin ilmoittamaan »äidinkieli», vuosina 1900, 1910 ja 1920 se kieli, »jota parhaiten puhuu». Kolmessa viime väenlaskennassa koetettiin samalla selvittää, miten suuri osa väestöstä osasi puhua molempia kotimaisia kie-

liä. Vertailut aikaisempien väenlaskentojen tuloksiin eivät siis perustu aivan täsmällisesti verrannolliseen aineistoon, vaikkakin vertailut suurin piirtein tulevat oikeiksi; kolmelta viime ajankohdalta on sensijaan olemassa täysin yhdenmukaisia tietoja kaupunkien kielisuhteista.

Vuoden 1920 väenlaskennassa jakaantui väestö puhekielen mukaan eri kaupungeissa seuraavasti:

	Suomeuk.	Ruotsink.	Venäjänk.	Saksank.	Muita kieliä puhuvia.	Kieli ilmoittamaton.
Helsinki	117 111	64 047	1 831	1 597	1 393	99
Turku	48 041	11 817	166	275	225	—
Viipuri	47 907	2 764	2 031	512	350	—
Tampere	45 971	1 655	41	104	94	—
Vaasa	11 164	9 989	46	46	28	—
Oulu	18 336	861	35	22	15	—
Pori	16 383	1 083	8	33	57	—
Kuopio	16 500	287	27	15	8	2
Lahti	12 198	276	26	20	36	—
Kotka	10 268	944	42	29	141	—
Yhteensä	343 879	93 723	4 253	2 653	2 347	101

»Muita kieliä» puhuvat jakaantuivat enemmän kuin 20 eri kielen osalle. Lukuisimmin edustettuina olivat viron-, englannin-, tanskan-, puolan- ja ranskankielet sekä juutalais-saksankieli. Näitä puhuvat olivat tietenkin suureksi osaksi ulkomaalaisia, jotka enemmän tai vähemmän tilapäisesti oleskelivat täällä.

Eri kieliryhmien voimakkuuden osoittamiseksi vielä selvemmin esitetään seuraavat suhdeluvut; tällöin ne henkilöt, joiden kielestä puuttuu tiedot, on jätetty syrjään. Ilmaistuna promilleluvuissa koko väestöstä, oli eri kieliä puhuvien henkilöiden luku seuraava:

	Suomenk.	Ruotsink.	Venäjänk.	Saksank.	Muunk.	Yhteensä.
Helsinki	629.6	344.5	9.8	8.6	7.5	1 000.0
Turku	793.8	195.2	2.7	4.5	3.8	1 000.0
Viipuri	894.4	51.6	37.9	9.6	6.5	1 000.0
Tampere	960.4	34.6	0.8	2.2	2.0	1 000.0
Vaasa	524.9	469.6	2.1	2.1	1.3	1 000.0
Oulu	951.6	44.7	1.8	1.1	0.8	1 000.0
Pori	932.7	61.7	0.5	1.9	3.2	1 000.0
Kuopio	980.0	17.0	1.6	0.9	0.5	1 000.0
Lahti	971.5	21.9	2.1	1.6	2.9	1 000.0
Kotka	898.8	82.6	3.7	2.6	12.3	1 000.0
Kaikki kaupungit	769.6	209.7	9.5	5.9	5.8	1 000.0

Kaikissa näissä kaupungeissa suomenkielinen väestöaines oli enemmistönä, nousten useimmissa noin $\frac{9}{10}$:aan väkilukua, jopa tuntuvasti sitäkin suuremmaksi. Kielellisesti yhtenäisin näistä kaupungeista oli Kuopio, jonka väestöstä vain 20 $\frac{0}{100}$ puhui muuta kuin paikkakunnan pääkieltä. Tuntuvimmat kielivähemmistöt esiintyivät Vaasassa, Helsingissä ja Turussa, joissa ruotsinkielisten suhdeluvut olivat 469.6, 344.5 ja 195.2 $\frac{0}{100}$. Tavallaan monikielisin kaupungeista

oli Viipuri, jossa esiintyi melkoisen ruotsinkielisen vähemmistön (51.6 $\frac{0}{100}$) rinnalla verraten huomattava venäjänkielinen aines (37.9 $\frac{0}{100}$) ja jossa myös saksankieltä samoin kuin muita kieliä puhuvia oli suhteellisen paljon.

Mielenkiintoista on seurata kielisuhteiden vaihteluja viime vuosikymmenien aikana, joiden kuluessa kaupunkien väestö on kasvanut.

Helsingissä oli väestön ryhmitys kielen mukaan vuosiensa 1870—1920 seuraava.

Répartition de la population de Helsinki (Helsingfors) selon la langue parlée.

	Suomenk. Finnois.	Ruotsink. Suédois.	Venäjänk. Russe.	Saksank. Allemande.	Muunkielisiä. Autres langues.
1870.....	8 308	18 323	3 878	562	1 042
1880.....	14 672	22 549	4 169	726	1 026
1890.....	29 787	29 860	3 656	818	1 389
1900.....	47 280	39 593	4 399	709	1 016
1910.....	80 792	47 907	5 466	911	1 235
1920.....	117 111	64 047	1 831	1 597	1 492
	Prosentteissa. — En $\frac{0}{100}$.				
1870.....	25.9	57.0	12.1	1.8	3.2
1880.....	34.0	52.3	9.6	1.7	2.4
1890.....	45.5	45.6	5.6	1.2	2.1
1900.....	50.8	42.6	4.7	0.8	1.1
1910.....	59.3	35.1	4.0	0.7	0.9
1920.....	62.9	34.4	1.0	0.9	0.8

Kielisuhteissa puheenalaisen ajanjakson kuluessa tapahtuneet muutokset näkyvät selvemmin seuraavista, eri kieliaineksiin kuuluvien hen-

kilöiden luvun kasvamisesta tai vähenemistä osoittavista luvuista.

Accroissement ou diminution (—) des groupes de langue.

	Suomenk. Finnois.	Ruotsink. Suédois.	Venäjänk. Russe.	Saksank. Allemande.	Muunkieliset. Autres langues.
1870—1880..	6 364	4 226	291	164	—16
1880—1890..	15 115	7 311	—513	92	363
1890—1900..	17 493	9 733	743	—109	—373
1900—1910..	33 512	8 314	1 067	202	219
1910—1920..	36 319	16 140	—3 635	686	257

Verrattuna kunkin ajanjakson alussa todettuun väkilukuun on suhteellinen lisäys ollut seuraava:

Accroissement ou diminution (—) relatif des groupes de langue.

	Vuosina 18.0—1920.	Vuosina 1910—1920.
Suomenkieliset	1 309.6 %	45.0 %
Ruotsinkieliset	249.5 »	33.7 »
Venäjänkieliset	— 52.8 »	— 66.5 »
Saksankieliset	184.2 »	75.3 »
Muunkieliset	43.2 »	20.8 »

Vielä vuonna 1870 suomenkieliset olivat vain $\frac{1}{4}$ Helsingin väestöstä, mutta vähitellen tämän kieliaineksen suhdeluku on kasvanut, siten että se vuonna 1910 oli noussut yli puoleen väestöstä ja vuonna 1920 noin 63 %:iin. Ruotsinkielinen väestöaines on sekin lisääntynyt puheenalaisen ajanjakson kaikkina vuosikymmeninä, mutta siksi paljon hitaammin, että sen osuus on laskenut 57.0 %:sta vuonna 1870 34.4 %:iin v. 1920. Huomattava on, että tämä kieliaines vuoden 1910

jälkeen on osoittanut entistä suurempaa lisäystä, se kun kasvoi lähes yhtä paljon kuin kahtena edellisenä vuosikymmenenä yhteensä. Tämä johtuu melkoiselta osalta väenlaskenta-alueen laajentamisesta, minkä johdosta melkoinen, etupäässä ruotsinkielinen maaseutuväestö on tullut otetuksi huomioon viime väenlaskennassa. Muuten on huomattava, että pääkaupunki ilmeisesti viime aikoina hyvin voimakkaasti on vetänyt puoleensa ruotsinkielistä väestöä muilta paikkakunnilta, kuten myös näkyy alempana esitetyistä, muita kaupunkeja koskevista luvuista. — Venäjänkielisten luku osoitti kauan pieniä absoluuttisia lisäyksiä, mutta on Suomen itsenäistymisen johdosta äkkiä alentunut kolmanteen vuoden 1910 määräst. Siten tämän kieliaineksen suhdeluku oltuaan vuonna 1870 12.1 % ja vielä vuonna 1910 4.0 %, ei vuonna 1920 ollut 1.0 % suurempi.

Turussa eri kieliryhmät vuosien 1870—1910 väenlaskennoissa käsittivät alla olevat henkilölut.

Répartition de la population de Turku (Åbo) selon la langue parlée.

	Suomenk. Finnois.	Ruotsink. Suédois.	Venäjänk. Russe.	Saksank. Allemande.	Muunkielisiä. Autres langues.
1870.....	9 594	8 566	1 285	79	114
1880.....	12 157	9 510	889	107	304
1890.....	19 898	10 685	670	142	276
1900.....	29 301	11 471	695	165	183
1910.....	41 738	11 969	374	187	309
1920.....	48 041	11 817	166	275	225
	Prosentteissa. — En %.				
1870.....	48.9	43.6	6.5	0.4	0.6
1880.....	52.9	41.4	3.9	0.3	1.3
1890.....	62.8	33.7	2.1	0.5	0.9
1900.....	70.1	27.4	1.7	0.4	0.4
1910.....	76.5	21.9	0.7	0.3	0.6
1920.....	79.3	19.5	0.3	0.5	0.4

Eri vuosikymmeninä tapahtuneet absoluuttiset muutokset olivat näin ollen seuraavat.

Accroissement ou diminution (—) des groupes de langue.

	Suomenk. Finnois.	Ruotsink. Suédois.	Venäjänk. Russe.	Saksank. Allemande.	Muunkieliset. Autres langues.
1870—1880..	2 563	944	— 396	28	190
1880—1890..	7 741	1 175	— 219	35	— 28
1890—1900..	9 403	786	25	23	93
1900—1910..	12 437	498	— 321	22	126
1910—1920..	6 303	— 152	— 208	88	84

Myös Turun väestö on puheenalaisen viisikymmenvuotiskauden kuluessa vähitellen suomalais-

tunut. Eri kieliryhmien suhteelliset kasvuprosentit olivat seuraavat:

Accroissement ou diminution (—) relatif des groupes de langue.

	Vuosina 1870-1920.	Vuosina 1910-1920.
Suomenkieliset	400.7 %	15.1 %
Ruotsinkieliset	38.0 »	— 1.3 »
Venäjänkieliset	— 87.1 »	— 55.6 »
Saksankieliset	248.1 »	47.1 »
Muunkieliset	97.4 »	— 27.2 »

Suomenkielinen väestöaines on kasvanut runsaasti kymmenen kertaa nopeammin kuin ruotsinkielinen väestöryhmä, nousten siten vähitellen vajaasta puolesta vuonna 1870 melkein $\frac{1}{5}$:een väestöä vuonna 1920. Huomiota herättää se asianhaara, että ruotsinkielisten luku viime vuosikymmenen kuluessa on vähentynyt absoluuttisesti.

Viipurin väestön kielijaoitus on puheenalaisina väenlaskentavuosina ollut seuraava.

Répartition de la population de Viipuri (Viborg) selon la langue parlée.

	Suomenk. <i>Finois.</i>	Ruotsink. <i>Suédois.</i>	Venäjänk. <i>Russe.</i>	Saksank. <i>Allemande.</i>	Muunkielisiä. <i>Autres langues.</i>
1870.....	6 845	2 261	3 257	610	440
1880.....	7 437	2 240	3 881	520	590
1890.....	12 501	2 548	3 774	520	999
1900.....	27 084	3 198	5 378	419	639
1910.....	39 824	3 195	5 240	349	373
1920.....	47 907	2 764	2 031	512	350
Prosentteissa. — <i>En %.</i>					
1870.....	51.0	16.9	24.3	4.5	3.3
1880.....	50.7	15.3	26.5	3.5	4.0
1890.....	61.5	12.5	18.6	2.5	4.9
1900.....	73.8	8.7	14.7	1.1	1.7
1910.....	81.3	6.5	10.7	0.7	0.8
1920.....	89.4	5.1	3.8	1.0	0.7

Ylläolevista lukusarjoista käy ilmi, miten Viipurin vanhastaan tunnettu kielellinen hajaannus vähitellen on poistunut ja kaupunki tullut yhä suomalaisemmaksi. Varsinkin on tämä kehitys viime vuosikymmenellä ollut voimakasta, kun

ei vain venäläinen, vaan myös ruotsinkielinen väestöaines absoluuttisesti on vähentynyt, kuten näkyy seuraavasta yhdistelmästä, joka osoittaa kunkin kieliryhmän muutoksia väenlaskentojen välisinä aikoina.

Accroissement ou diminution (—) des groupes de langue.

	Suomenk. <i>Finois.</i>	Ruotsink. <i>Suédois.</i>	Venäjänk. <i>Russe.</i>	Saksank. <i>Allemande.</i>	Muunkieliset <i>Autres langues.</i>
1870-1880..	592	—21	624	—90	150
1880-1890..	5 064	308	—107	—	409
1890-1900..	14 583	650	1 604	—101	—360
1900-1910..	12 740	— 3	—138	—70	—266
1910-1920..	8 083	—431	—3 209	163	—23

Koko ajanjaksona on suomenkielinen väestö kasvanut melkein seitsemänkertaiseksi, ruotsinkielinen sitä vastoin vain vajaan neljäsosan, muiden kieliryhmien osoittaessa vähenemistä. Tämä käy tarkemmin ilmi seuraavasta asetelmästä, joka samalla valaisee viime vuosikymmenen suhteellisia lisäyksiä ja vähennyksiä.

Accroissement ou diminution (—) relatif des groupes de langue.

	Vuosina 1870-1920.	Vuosina 1910-1920.
Suomenkieliset	599.9 %	20.3 %
Ruotsinkieliset	22.2 »	—13.5 »
Venäjänkieliset	—37.7 »	—31.2 »

	Vuosina 1870—1920.	Vuosina 1910—1920.
Saksankieliset	—16.1 %	46.7 %
Muunkieliset	—20.5	— 6.2 »

Tampereella on suomenkielinen väestö aina ollut voimakkaimpana väestöaineksena. Vuosien varrella on sielläkin ollut huomattavissa

sama kehitys kuin muuallakin, suomenkielinen aines on lisääntynyt erinomaisen nopeasti niin että muut kieliryhmät suhteellisesti ovat taantuneet. Koska ensimmäinen väenlaskenta Tampereella suoritettiin vasta vuonna 1880, koskee seuraava taulukko vain senjälkeistä ajanjaksoa.

Répartition de la population de Tampere (Tammerfors) selon la langue parlée.

	Suomenk. <i>Finois.</i>	Ruotsink. <i>Suédois.</i>	Venäjänk. <i>Russe.</i>	Saksank. <i>Allemande.</i>	Muunkielisiä. <i>Autres langues.</i>
1880.....	12 574	1 021	24	74	57
1890.....	18 910	1 404	60	72	37
1900.....	36 187	2 179	115	138	78
1910.....	41 835	2 058	76	68	97
1920.....	45 971	1 655	41	104	94
Prosentteissa. — <i>En</i> %.					
1880.....	91.5	7.4	0.2	0.5	0.4
1890.....	92.3	6.9	0.3	0.3	0.2
1900.....	93.5	5.6	0.3	0.4	0.2
1910.....	94.8	4.7	0.2	0.1	0.2
1920.....	96.0	3.5	0.1	0.2	0.2

Eri vuosikymmeninä tapahtuneet absoluuttiset muutokset olivat näin ollen seuraavat.

Accroissement ou diminution (—) des groupes de langue.

	Suomenk. <i>Finois.</i>	Ruotsink. <i>Suédois.</i>	Venäjänk. <i>Russe.</i>	Saksank. <i>Allemande.</i>	Muunkieliset. <i>Autres langues.</i>
1880—1890..	6 336	363	36	—2	—20
1890—1900..	17 277	775	55	66	41
1900—1910..	5 648	—121	—39	—70	19
1910—1920..	4 136	—403	—35	36	—3

Mainitsemista ansaitsee, että suomenkielinen väestö viime vuosikymmeninä on kasvanut hitaammin kuin aikaisemmin ja että muut kieliryhmät, myös ruotsinkielinen, samaan aikaan ovat suorastaan vähentyneet.

Ilmaistuna prosenttiluvuin ovat muutokset, toiselta puolen koko ajanjaksona, toiselta puolen viime vuosikymmenenä, olleet seuraavat:

Accroissement ou diminution (—) relatif des groupes de langue.

	Vuosina 1880—1920.	Vuosina 1910—1920.
Suomenkieliset	265.6 %	9.9 %

	Vuosina 1880—1920.	Vuosina 1910—1920.
Ruotsinkieliset	62.1 %	—19.6 %
Venäjänkieliset	70.8 »	—46.1 »
Saksankieliset	40.5 »	—52.9 »
Muunkieliset	64.9 »	— 3.1 »

Vaasaan nähden voidaan kielisuhteiden kehitystä seurata vasta vuodesta 1910, jolloin tässä kaupungissa suoritettiin ensimmäinen todellinen väenlaskenta. Kehitystä vuosikymmenen aikana kuvaa seuraava taulukko.

Répartition de la population de Vaasa (Vasa) selon la langue parlée.

	Suomenk. <i>Finois.</i>	Ruotsink. <i>Suédois.</i>	Venäjänk. <i>Russe.</i>	Saksank. <i>Allemande.</i>	Muunkielisiä. <i>Autres langues.</i>
1910.....	9 100	10 062	88	60	58
1920.....	11 164	9 989	46	46	28
Prosentteissa. — <i>En</i> %.					
1910.....	47.0	51.9	0.5	0.3	0.3
1920.....	52.5	47.0	0.2	0.2	0.1

Huomiota herättää, että kielisuhteet tässä ruotsinkielisessä ympäristössä sijaitsevassa kaupungissa ovat kehittyneet sellaisiksi, että suomenkielinen aines nyt on enemmistönä ja että kun suomenkielinen väestöryhmä vuosina 1910—20 kasvoi 2 064 henkeä, väheni ruotsinkielisten luku 73 henkeä.

Oulussa on väenlaskentoja toimitettu jo kolmasti ennen vuotta 1920, nimittäin vuosina 1870, 1890 ja 1910. Kielisuhteet mainittuina vuosina olivat seuraavanlaiset.

Répartition de la population d'Oulu (Uleåborg) selon la langue parlée.

	Suomenk. Finnois.	Ruotsink. Suédois.	Venäjänk. Russe.	Saksank. Allemande.	Muunkielisiä. Autres langues.
1870.....	5 928	1 279	44	23	14
1890.....	9 114	1 429	18	21	7
1910.....	14 887	1 084	57	41	43
1920.....	18 336	861	35	22	15
Prosentteissa. — <i>En</i> %.					
1870.....	81.3	17.6	0.6	0.3	0.2
1890.....	86.1	13.5	0.2	0.2	—
1910.....	92.4	6.7	0.4	0.2	0.3
1920.....	95.1	4.5	0.2	0.1	0.1

Absoluuttiset muutokset ovat näin ollen olleet seuraavat.

Accroissement ou diminution (—) des groupes de langue.

	Suomenk. Finnois.	Ruotsink. Suédois.	Venäjänk. Russe.	Saksank. Allemande.	Muunkieliset. Autres langues.
1870—1890..	3 186	150	—26	—2	—7
1890—1910..	5 773	—345	39	20	36
1910—1920..	3 449	—223	—22	—19	—28

Tässäkin kaupungissa voidaan todeta ruotsinkielisen väestöaineksen taantuneen sekä suhteessa koko väkilukuun että, viime aikoina, myös absoluuttisesti.

Eri kieliryhmien suhteelliset lisäykset tai vähennykset olivat seuraavat:

	Vuosina 1870—1920.	Vuosina 1910—1920.
Ruotsinkieliset	—32.7 %	—20.6 %
Venäjänkieliset	—20.5 »	—38.6 »
Saksankieliset	— 4.3 »	—46.3 »
Muunkieliset	7.1 »	—65.1 »

Accroissement ou diminution (—) relatif des groupes de langue.

	Vuosina 1870—1920.	Vuosina 1910—1920.
Suomenkieliset	209.3 %	23.2 %

Porissa toimitettiin ensimmäinen väenlaskenta vuonna 1890, seuraava vuonna 1910 ja kolmas vuonna 1920. Kielisuhteet mainittuina vuosina selviävät allaolevasta taulukosta.

Répartition de la population de Pori (Björneborg) selon la langue parlée.

	Suomenk. Finnois.	Ruotsink. Suédois.	Venäjänk. Russe.	Saksank. Allemande.	Muunkielisiä. Autres langues.
1890.....	7 537	1 501	12	22	5
1910.....	15 968	1 384	22	10	49
1920.....	16 383	1 083	8	33	57
Prosentteissa. — <i>En</i> %.					
1890.....	83.0	16.6	0.1	0.2	0.1
1910.....	91.6	7.9	0.1	0.1	0.3
1920.....	93.3	6.2	(0.04)	0.2	0.3

Muutosten suuruudet olivat siis eri vuosijaksoina seuraavat.

Accroissement ou diminution (—) des groupes de langue.

	Suomenk. <i>Finnois.</i>	Ruotsink. <i>Suédois.</i>	Venäjäink. <i>Russe.</i>	Saksank. <i>Allemande.</i>	Muunkieliset. <i>Autres langues.</i>
1890—1910..	8 431	—117	10	—12	44
1910—1920..	415	—301	14	23	8

Porin väenlisäys on tyrehtynyt melkein kokonaan: suomenkielisten luku on viime vuosikymmenenä kasvanut vain $\frac{1}{20}$ edellisen kaksikymmenvuotiskauden määrästä, mutta kun ruotsinkielinen aines on vähentynyt melkoisesti, on suomenkielisten suhdeluku koko väestöstä kasvanut vähäsen. Suhteelliset lisäykset tai vähennykset olivat seuraavat:

Accroissement ou diminution (—) relatif des groupes de langue.

	Vuosina 1890—1920.	Vuosina 1910—1920.
Suomenkieliset	117.4 %	2.6 %
Ruotsinkieliset	—27.8 »	—21.7 »
Venäjäinkieliset	—33.8 »	—63.6 »

	Vuosina 1890—1920.	Vuosina 1910—1920.
Saksankieliset	50.0 »	230.0 »
Muunkieliset	1 040.0 »	16.3 »

Kolmessa muussa kaupungissa, Kuopiossa, Lahdessa ja Kotkassa, suoritettiin ensimmäinen väenlaskenta vuonna 1920, joten ei ole mitään mahdollisuutta tilastolla valaista niiden kielisuhteiden kehitystä.

Edellisessä luvussa on osoitettu, miten suuria demograafisia eroavaisuuksia on olemassa kaupungin syntyperäisen ja muualta muuttaneen väestöaineksen välillä. Myös kielisuhteisiin nähden voidaan näiden kahden väestöryhmän välillä havaita eroavaisuuksia, joihin kannattaa kiinnittää huomiota. Näitä valaisee allaoleva taulukko.

Kaupungissa ja sen ulkopuolella syntyneen väestön kieliryhmitys. — Répartition de la population selon la langue.

A=kaupungissa syntyneet. — *Personnes nées dans la ville.*

B=kaupungin ulkopuolella syntyneet. — *Personnes nées hors de la ville.*

Kieli. <i>Langue.</i>	Helsinki		Turku		Viipuri		Tampere		Vaasa	
	A.	B.	A.	B.	A.	B.	A.	B.	A.	B.
Absoluuttiset luvut. — <i>Chiffres absolus.</i>										
Suomi	35 987	80 664	22 169	25 779	21 676	26 132	21 214	24 698	4 096	7 050
Ruotsi	32 803	30 968	5 168	6 628	858	1 897	431	1 224	5 388	4 596
Venäjä	532	1 284	25	141	709	1 317	7	34	3	43
Saksa	128	1 463	19	256	101	410	4	99	3	43
Muut kielet	153	1 225	65	156	57	257	9	44	2	26
Tuntematon kieli	5	18	—	—	—	—	1	1	—	—
Yhteensä	69 608	115 622	27 446	32 960	23 401	30 013	21 666	26 100	9 492	11 758
Prosentteissa. — <i>En %.</i>										
Suomi	51.71	69.78	80.77	78.21	92.63	87.07	97.92	94.63	43.16	59.95
Ruotsi	47.13	26.79	18.83	20.11	3.67	6.32	1.99	4.69	56.76	39.09
Venäjä	0.76	1.11	0.09	0.43	3.03	4.39	0.03	0.13	0.03	0.37
Saksa	0.18	1.26	0.07	0.78	0.43	1.37	0.02	0.38	0.03	0.37
Muut kielet	0.22	1.06	0.24	0.47	0.24	0.85	0.04	0.17	0.02	0.22

Kieli. <i>Langue.</i>	Oulu		Pori		Kuopio		Lahti		Kotka	
	A.	B.	A.	B.	A.	B.	A.	B.	A.	B.
	Absoluuttiset luvut. — <i>Chiffres absolus.</i>									
Suomi	9 508	8 774	9 467	6 885	6 754	9 706	4 792	7 393	4 343	5 910
Ruotsi	275	583	332	688	46	241	20	256	213	727
Venäjä	10	25	2	6	4	23	6	20	12	30
Saksa	—	22	3	30	1	14	—	20	2	26
Muut kielet	2	13	2	53	1	7	7	29	2	129
Tuntematon kieli.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	9 795	9 417	9 866	7 662	6 806	9 991	4 825	7 718	4 572	6 822
	Prosentteissa. — <i>En %.</i>									
Suomi	97.07	93.18	95.96	89.87	99.24	97.15	99.32	95.78	94.99	86.63
Ruotsi	2.81	6.19	3.97	8.97	0.63	2.41	0.41	3.32	4.67	10.66
Venäjä	0.10	0.27	0.02	0.08	0.06	0.23	0.12	0.26	0.26	0.44
Saksa	—	0.23	0.03	0.39	0.01	0.14	—	0.26	0.04	0.38
Muut kielet	0.02	0.13	0.02	0.69	0.01	0.07	0.15	0.38	0.04	1.89

Ylläolevista lukusarjoista näkyy, että suomenkielisiin kaupunkeihin muuttanut väestö on kielillisesti jonkin verran vähemmän yhtenäistä kuin kaupunkien syntyperäinen väestö. Luonnollista on, että muita kuin suomen- ja ruotsinkielistä puhuvia on enemmän edellisessä väestöryhmässä, mutta enemmän huomiota herättää, että myös ruotsinkielinen väestö on suhteellisesti voimakkaammin edustettu muualta muuttaneiden keskuudessa. Toisin on varsinaisesti kaksikielisten kaupunkien. Sekä Helsinkiin että Vaasaan nähden osoittavat taulukon luvut, että suomenkielinen aines on tuntuvasti voimakkaammin edustettuna muualla syntyneiden kuin kaupunkien syntyperäisten asukkaiden keskuudessa. Tu-

russa on kielijaoitus kumpaankin ryhmään nähdessä melkein sama.

Koska eri kielten leviäminen eri ikäluokissa on hyvin epätasainen, esitetään seuraavassa tätä seikkaa osoittavia suhdelukuja. Nämä luvut antavat eräitä viittauksia siihen, mihin suuntaan eri kieliryhmien voimausteet ilmeisesti ovat kehittyneissä. Näistä taulukoista näkyy myös, että molempien sukupuolien kielijaoitukseen nähden on havaittavissa erinäisiä eroavaisuuksia. Yleisenä ilmiönä näyttää olevan, että ruotsinkieli on voimakkaammin edustettuna naispuolisessa kuin miespuolisessa väestössä, kun taas miesten suhdeluvut ovat suuremmat sekä suomenkielisiin että muunkielisiin nähden.

Väestön kieliryhmitys eri ikäluokissa. — *Répartition de la population selon la langue parlée dans différentes catégories d'âge.*

A=Personnes nées dans la ville. — B=Personnes nées hors de la ville.

Ikä. — Age.	Suomenk. — <i>Finois.</i>			Ruotsink. — <i>Suédois.</i>			Muunkielisiä. <i>Autres langues.</i>		
	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.
H e l s i n k i.									
A. Kaupungissa syntyneet.									
—10 v.	64.43	63.56	64.00	34.41	35.18	34.79	1.16	1.26	1.21
10—20 »	59.67	58.12	58.88	39.33	40.79	40.08	1.00	1.09	1.04
20—30 »	50.18	47.60	48.70	48.89	51.45	50.36	1.93	0.95	0.94
30—40 »	36.57	35.91	36.19	62.42	62.77	62.62	1.01	1.32	1.19
40—50 »	24.55	22.80	23.54	74.41	75.59	75.09	1.04	1.61	1.37
50—60 »	15.50	14.80	15.09	82.41	83.06	82.79	2.09	2.14	2.12
60—70 »	7.49	7.64	7.59	89.57	91.05	90.59	2.94	1.31	1.82
70— »	8.20	4.50	5.24	90.98	93.46	92.96	0.82	2.04	1.80
Kaikki	53.83	49.85	51.70	45.07	48.92	47.13	1.10	1.23	1.17
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet.									
—10 v.	65.58	67.04	66.31	29.28	27.65	28.47	5.14	5.31	5.22
10—20 »	69.42	71.50	70.64	27.02	26.00	26.42	3.56	2.50	2.94
20—30 »	73.18	75.90	74.86	23.17	21.57	22.18	3.65	2.53	2.96
30—40 »	72.95	74.61	73.91	22.54	22.39	22.46	4.51	3.00	3.63
40—50 »	69.13	68.70	68.89	25.82	28.29	27.21	5.05	3.01	3.90
50—60 »	63.33	59.82	61.30	32.29	37.22	35.14	4.38	2.96	3.56
60—70 »	59.16	55.01	56.47	36.97	42.09	40.29	3.87	2.90	3.24
70— »	51.17	45.44	46.95	43.68	51.13	49.17	5.15	3.43	3.88
Kaikki	69.56	69.91	69.77	26.17	27.20	26.78	4.27	2.89	3.45

Ikä. — Age.	Suomenk. — Finnois.			Ruotsink. — Suédois.			Muunkielisiä. Autres langues.		
	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.
<i>Koko väestö.*) — Total.</i>									
—10 v.	64.63	64.19	64.41	33.54	33.87	33.70	1.83	1.94	1.89
10—20 »	63.34	64.14	63.77	34.69	34.12	34.38	1.97	1.74	1.85
20—30 »	66.43	68.63	67.76	30.70	29.23	29.81	2.37	2.14	2.43
30—40 »	65.49	67.03	66.37	30.67	30.30	30.46	3.84	2.67	3.17
40—50 »	61.08	60.16	60.56	34.60	37.09	36.00	4.32	2.75	3.44
50—60 »	54.90	51.46	52.90	41.08	45.72	43.78	4.02	2.82	3.32
60—70 »	51.86	47.19	48.80	44.38	50.17	48.17	3.76	2.64	3.03
70— »	45.47	37.81	39.75	50.00	59.00	56.72	4.53	3.19	3.53
Kaikki	63.08	62.83	62.94	33.87	34.83	34.42	3.05	2.34	2.64
T u r k u.									
<i>A. Kaupungissa syntyneet.</i>									
—10 v.	84.90	85.64	85.27	14.60	13.98	14.29	0.50	0.38	0.44
10—20 »	83.74	83.85	83.80	15.70	15.98	15.84	0.56	0.17	0.36
20—30 »	82.10	80.48	81.16	17.56	18.91	18.35	0.34	0.61	0.49
30—40 »	82.15	79.62	80.66	17.66	20.05	19.06	0.19	0.33	0.28
40—50 »	74.65	68.05	70.59	24.73	31.38	28.82	0.62	0.57	0.59
50—60 »	70.48	58.29	62.74	29.29	41.45	37.01	0.23	0.26	0.25
60—70 »	66.14	53.45	56.90	33.86	46.35	42.96	—	0.20	0.14
70— »	70.89	51.06	55.37	29.11	48.94	44.63	—	—	—
Kaikki	82.50	79.32	80.77	17.04	20.33	18.83	0.46	0.35	0.40
<i>B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet.</i>									
—10 v.	77.41	75.62	76.52	20.41	23.07	21.73	2.18	1.31	1.75
10—20 »	75.89	74.77	75.25	23.14	24.34	23.82	0.97	0.89	0.93
20—30 »	81.72	78.83	80.12	15.51	20.03	18.02	2.77	1.14	1.86
30—40 »	80.30	80.97	80.69	15.93	17.53	16.88	3.77	1.45	2.43
40—50 »	81.72	78.48	79.85	15.98	20.42	18.54	2.30	1.10	1.61
50—60 »	79.11	75.72	77.13	18.79	23.23	21.39	2.10	1.05	1.48
60—70 »	76.55	73.63	74.72	21.82	25.27	23.99	1.63	1.10	1.29
70— »	76.24	67.94	70.25	22.72	31.36	28.95	1.04	0.70	0.80
Kaikki	79.62	77.19	78.21	17.95	21.68	20.11	2.43	1.13	1.68
<i>Koko väestö.*) — Total.</i>									
—10 v.	83.78	84.08	83.93	15.47	15.40	15.43	0.75	0.52	0.64
10—20 »	81.20	80.44	80.79	18.11	19.12	18.65	0.69	0.44	0.56
20—30 »	81.83	79.45	80.49	16.28	19.62	18.16	1.89	0.93	1.35
30—40 »	80.79	80.59	80.68	16.44	18.27	17.50	2.77	1.14	1.82
40—50 »	80.29	75.93	77.74	17.78	23.10	20.89	1.93	0.97	1.37
50—60 »	77.35	71.39	73.80	20.95	27.76	25.01	1.70	0.85	1.19
60—70 »	74.86	68.68	70.85	23.79	30.45	28.11	1.35	0.87	1.04
70— »	75.43	64.19	67.18	23.71	35.26	32.19	0.86	0.55	0.63
Kaikki	80.99	78.12	79.38	17.51	21.09	19.52	1.50	0.79	1.10
V i i p u r i.									
<i>A. Kaupungissa syntyneet.</i>									
—10 v.	94.56	94.41	94.49	2.84	2.95	2.89	2.60	2.64	2.62
10—20 »	92.80	93.59	93.21	3.64	3.46	3.55	3.56	2.95	3.24
20—30 »	95.47	91.53	93.18	2.44	3.88	3.28	2.09	4.59	3.54
30—40 »	93.46	92.16	92.74	3.32	2.93	3.11	3.22	4.91	4.15
40—50 »	91.06	86.54	88.55	4.95	6.73	5.94	3.99	6.73	5.51
50—60 »	87.05	82.52	84.26	6.02	8.27	7.41	6.93	9.21	8.33
60—70 »	90.66	86.64	88.05	7.14	4.75	5.59	2.20	8.61	6.36
70— »	86.77	74.27	77.82	7.35	8.77	8.37	5.88	16.96	13.81
Kaikki	93.45	91.91	92.63	3.42	3.88	3.67	3.13	4.21	3.70

*) Tähän on luettu nekin henkilöt, joiden syntymäpaikka on tuntematon. — Y compris personnes dont le lieu de naissance est inconnu.

Ikä. — Age.	Suomenk. — <i>Finnois.</i>			Ruotsink. — <i>Suédois.</i>			Muunkieli-ä. <i>Autres langues.</i>		
	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet.									
—10 v.	89.58	86.82	88.23	5.79	6.81	6.29	4.63	6.37	5.48
10—20 »	85.80	86.87	86.40	6.62	5.93	6.23	7.58	7.20	7.37
20—30 »	92.21	90.61	91.26	4.41	4.21	4.29	3.38	5.18	4.45
30—40 »	89.43	88.69	89.01	4.32	5.67	5.08	6.25	5.64	5.91
40—50 »	85.59	85.72	85.66	6.89	6.89	6.89	7.52	7.39	7.45
50—60 »	82.51	81.17	81.75	8.40	9.79	9.19	9.09	9.04	9.06
60—70 »	77.83	84.05	81.94	10.30	8.15	8.88	11.87	7.80	9.18
70— »	76.09	74.38	74.83	14.13	16.51	15.89	9.78	9.11	9.28
Kaikki	87.37	86.84	87.07	6.07	6.61	6.32	6.56	6.65	6.61
Koko väestö.*) — Total.									
—10 v.	93.55	92.82	93.20	3.44	3.77	3.60	3.01	3.41	3.20
10—20 »	90.32	90.95	90.66	4.71	4.43	4.56	4.97	4.62	4.78
20—30 »	93.32	90.91	91.90	3.74	4.10	3.95	2.94	4.99	4.15
30—40 »	90.52	89.55	89.98	4.05	4.98	4.57	5.43	5.47	5.45
40—50 »	86.84	85.90	86.34	6.44	6.90	6.68	6.72	7.20	6.98
50—60 »	83.45	81.51	82.32	7.91	9.42	8.79	8.64	9.07	8.89
60—70 »	80.98	84.63	83.38	9.51	7.34	8.08	9.51	8.03	8.54
70— »	78.66	74.31	75.47	12.25	14.56	13.94	9.09	11.13	10.59
Kaikki	90.04	88.95	89.44	4.85	5.41	5.16	5.11	5.64	5.40
T a m p e r e.									
A. Kaupungissa syntyneet.									
—10 v.	97.67	97.81	97.74	2.01	2.06	2.03	0.32	0.13	0.23
10—20 »	98.16	97.17	97.65	1.76	2.78	2.28	0.08	0.05	0.07
20—30 »	98.62	97.67	98.06	1.38	2.28	1.91	—	0.05	0.03
30—40 »	98.82	98.20	98.47	1.18	1.80	1.53	—	—	—
40—50 »	99.27	99.11	99.18	0.55	0.89	0.75	0.18	—	0.07
50—60 »	98.56	98.62	98.60	1.44	1.38	1.40	—	—	—
60—70 »	98.55	96.04	96.87	1.45	3.96	3.13	—	—	—
70— »	98.39	95.45	96.39	1.61	4.55	3.61	—	—	—
Kaikki	98.21	97.66	97.91	1.65	2.28	1.99	0.14	0.06	0.10
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet.									
—10 v.	96.03	91.86	93.81	3.18	6.60	5.00	0.79	1.54	1.19
10—20 »	95.24	95.75	95.55	3.88	3.70	3.77	0.88	0.55	0.68
20—30 »	94.98	96.12	95.72	3.84	3.49	3.61	1.18	0.39	0.67
30—40 »	94.32	95.26	94.90	4.52	4.19	4.31	1.16	0.55	0.79
40—50 »	94.88	93.59	94.09	4.32	5.94	5.31	0.80	0.47	0.60
50—60 »	93.75	91.83	92.61	5.71	7.73	6.91	0.54	0.44	0.48
60—70 »	94.48	94.27	94.35	5.03	5.18	5.13	0.49	0.55	0.52
70— »	93.69	92.12	92.62	4.98	7.57	6.75	1.33	0.31	0.63
Kaikki	94.73	94.57	94.63	4.33	4.91	4.69	0.94	0.52	0.68
Koko väestö.*) — Total.									
—10 v.	97.40	96.69	97.04	2.20	2.91	2.56	0.40	0.40	0.40
10—20 »	97.31	96.62	96.94	2.37	3.13	2.79	0.32	0.25	0.27
20—30 »	96.55	96.67	96.62	2.78	3.05	2.95	0.67	0.28	0.43
30—40 »	95.54	95.96	95.79	3.58	3.62	3.61	0.88	0.42	0.60
40—50 »	95.93	94.81	95.26	3.41	4.82	4.26	0.66	0.37	0.48
50—60 »	94.65	93.30	93.84	4.85	6.36	5.75	0.50	0.34	0.41
60—70 »	95.24	94.57	94.81	4.37	4.92	4.73	0.39	0.51	0.46
70— »	94.51	92.70	93.27	4.40	7.04	6.20	1.09	0.26	0.53
Kaikki	96.35	95.83	96.04	2.97	3.80	3.46	0.68	0.37	0.50

*) Kts. muist. siv. 57. — *Voir la note page 57.*

Ikä. — Age.	Suomenk. — Finnois.			Ruotsink. — Suédois.			Muunkielisr. Autres langues.		
	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.
V a a s a.									
A. Kaupungissa syntyneet.									
—10 v.	58.56	58.94	58.75	41.44	40.94	41.19	—	0.12	0.06
10—20 »	50.56	50.73	50.64	49.24	49.27	49.26	0.20	—	0.10
20—30 »	33.27	32.57	32.85	66.34	67.43	66.99	0.39	—	0.16
30—40 »	23.14	18.66	20.47	76.45	81.34	79.37	0.41	—	0.16
40—50 »	8.78	8.45	8.59	91.22	91.55	91.41	—	—	—
50—60 »	5.11	3.95	4.38	94.89	96.05	95.62	—	—	—
60—70 »	1.61	0.65	0.93	98.39	99.35	99.07	—	—	—
70— »	—	1.38	1.19	100.00	98.62	98.81	—	—	—
Kaikki	4 5.78	40.90	43.16	54.08	59.06	56.76	0.14	0.04	0.08
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet.									
—10 v.	64.14	61.81	62.97	34.40	37.32	35.86	1.46	0.87	1.17
10—20 »	59.71	59.96	59.84	39.62	39.27	39.44	0.67	0.77	0.72
20—30 »	65.42	66.44	66.06	33.11	32.95	33.01	1.47	0.61	0.93
30—40 »	70.81	67.67	68.91	27.08	31.75	29.91	2.11	0.58	1.18
40—50 »	65.96	60.07	62.49	32.51	39.69	36.73	1.53	0.24	0.78
50—60 »	50.09	47.41	48.46	48.64	51.30	50.25	1.27	1.29	1.29
60—70 »	45.02	39.31	41.19	54.61	59.79	58.09	0.37	0.90	0.72
70— »	38.52	36.99	37.39	59.84	62.72	61.97	1.64	0.29	0.64
Kaikki	61.87	58.71	59.96	36.74	40.63	39.09	1.39	0.66	0.95
Koko väestö.*) — Total.									
—10 v.	59.56	59.48	59.52	40.19	40.27	40.23	0.25	0.25	0.25
10—20 »	53.56	54.09	53.84	46.09	45.63	45.85	0.35	0.28	0.31
20—30 »	53.71	55.20	54.63	45.21	44.40	44.71	1.08	0.40	0.66
30—40 »	60.79	57.00	58.86	37.46	41.94	40.17	1.75	0.46	0.97
40—50 »	54.93	49.61	51.79	43.84	50.20	47.59	1.23	0.19	0.62
50—60 »	41.22	38.20	39.38	57.76	60.78	59.60	1.02	1.02	1.02
60—70 »	36.94	30.99	32.89	62.76	68.31	66.54	0.30	0.70	0.57
70— »	32.41	26.48	27.83	66.21	73.32	71.70	1.38	0.20	0.47
Kaikki	54.14	51.26	52.48	45.08	48.34	46.96	0.78	0.40	0.56
O u l u.									
A. Kaupungissa syntyneet.									
—10 v.	97.36	97.71	97.53	2.52	2.17	2.35	0.12	0.12	0.12
10—20 »	97.70	97.19	97.45	2.24	2.61	2.42	0.06	0.20	0.13
20—30 »	98.47	97.75	98.07	1.36	1.97	1.70	0.17	0.23	0.23
30—40 »	98.09	96.86	97.39	1.91	2.93	2.49	—	0.21	0.12
40—50 »	97.22	95.72	96.37	2.78	4.28	3.63	—	—	—
50—60 »	96.32	91.93	93.59	3.68	8.07	6.41	—	—	—
60—70 »	98.65	90.91	93.01	1.35	9.09	6.99	—	—	—
70— »	89.66	86.67	87.25	10.34	13.33	12.75	—	—	—
Kaikki	97.60	96.59	97.07	2.31	3.25	2.81	0.09	0.16	0.12
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet.									
—10 v.	88.97	91.29	90.12	10.00	8.01	9.01	1.03	0.70	0.87
10—20 »	93.30	93.47	93.39	6.22	6.27	6.25	0.48	0.26	0.36
20—30 »	95.70	94.32	94.83	4.16	5.01	4.70	0.14	0.67	0.47
30—40 »	94.74	95.07	94.93	4.51	4.28	4.38	0.75	0.65	0.69
40—50 »	93.23	92.79	92.98	4.90	6.78	5.97	1.87	0.43	1.05
50—60 »	88.97	90.79	89.99	9.11	8.83	8.96	1.92	0.38	1.05
60—70 »	94.72	92.87	93.53	5.28	7.13	6.47	—	—	—
70— »	91.18	86.42	87.74	8.82	13.21	11.99	—	0.37	0.27
Kaikki	93.28	93.10	93.17	5.85	6.43	6.19	0.87	0.47	0.64

*) Kts. muist. siv. 57. — Voir la note page 57.

Ikä. — Age.	Suomenk. — <i>Finois.</i>			Ruotsink. — <i>Suèdois.</i>			Muunkielisiä. <i>Autres langues.</i>		
	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.
<i>Koko väestö.*) — Total.</i>									
—10 v.	96.10	96.72	96.40	3.64	3.07	3.36	0.26	0.21	0.24
10—20 »	96.44	95.95	96.19	3.38	3.83	3.61	0.18	0.22	0.20
20—30 »	96.96	95.56	96.12	2.88	3.92	3.50	0.16	0.52	0.38
30—40 »	95.81	95.64	95.71	3.68	3.85	3.78	0.51	0.51	0.51
40—50 »	94.30	93.59	93.90	4.33	6.09	5.33	1.37	0.32	0.77
50—60 »	90.80	91.13	90.99	7.76	8.61	8.25	1.44	0.26	0.76
60—70 »	95.31	92.31	93.31	4.69	7.69	6.69	—	—	—
70— »	90.84	86.60	87.67	9.16	13.14	12.14	—	0.26	0.19
Kaikki	95.63	94.79	95.16	3.93	4.90	4.47	0.44	0.31	0.37
P o r i.									
<i>A. Kaupungissa syntyneet.</i>									
—10 v.	97.55	97.46	97.51	2.20	2.36	2.28	0.25	0.18	0.21
10—20 »	97.11	95.66	96.36	2.89	4.28	3.61	—	0.06	0.03
20—30 »	97.08	97.80	97.49	2.92	2.20	2.51	—	—	—
30—40 »	96.55	96.57	96.56	3.45	3.43	3.44	—	—	—
40—50 »	95.52	94.14	94.68	4.14	5.86	5.19	0.34	—	0.13
50—60 »	94.20	88.80	90.78	5.80	11.20	9.22	—	—	—
60—70 »	94.45	89.67	91.18	5.55	10.33	8.82	—	—	—
70— »	93.55	82.80	84.57	6.45	17.20	15.43	—	—	—
Kaikki	96.83	95.26	95.96	3.08	4.69	3.97	0.09	0.05	0.07
<i>B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet.</i>									
—10 v.	86.91	87.54	87.26	9.92	10.49	10.23	3.17	1.97	2.51
10—20 »	89.49	90.42	90.00	10.13	9.11	9.57	0.38	0.47	0.43
20—30 »	90.70	92.12	91.52	7.02	7.04	7.03	2.28	0.84	1.45
30—40 »	89.52	92.66	91.40	7.72	6.72	7.12	2.76	0.62	1.48
40—50 »	88.06	91.53	90.07	10.16	7.96	8.88	1.78	0.51	1.05
50—60 »	88.25	88.80	88.57	10.97	10.82	10.88	0.78	0.38	0.55
60—70 »	89.79	87.27	88.24	8.51	11.94	10.62	1.70	0.79	1.14
70— »	85.42	84.92	85.09	14.58	13.97	14.18	—	1.11	0.73
Kaikki	89.02	90.47	89.86	9.21	8.81	8.98	1.77	0.72	1.16
<i>Koko väestö.*) — Total.</i>									
—10 v.	95.69	95.38	95.53	3.55	4.07	3.81	0.76	0.55	0.66
10—20 »	95.07	94.15	94.59	4.78	5.67	5.25	0.15	0.18	0.16
20—30 »	94.07	95.02	94.62	4.85	4.58	4.69	1.08	0.40	0.69
30—40 »	92.40	94.35	93.58	5.97	5.30	5.56	1.63	0.35	0.86
40—50 »	90.49	92.50	91.69	8.10	7.18	7.55	1.41	0.32	0.76
50—60 »	90.36	88.80	89.42	9.14	10.97	10.24	0.50	0.23	0.34
60—70 »	91.41	88.27	89.40	7.48	11.27	9.91	1.11	0.46	0.69
70— »	87.40	83.93	84.88	12.60	15.48	14.69	—	0.59	0.43
Kaikki	93.50	93.11	93.28	5.67	6.54	6.17	0.83	0.35	0.55
K u o p i o.									
<i>A. Kaupungissa syntyneet.</i>									
—10 v.	99.28	99.30	99.29	0.72	0.54	0.64	—	0.16	0.07
10—20 »	99.78	99.60	99.68	0.22	0.10	0.16	—	0.30	0.16
20—30 »	99.71	99.52	99.61	—	0.48	0.26	0.29	—	0.13
30—40 »	100.00	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—
40—50 »	100.00	98.39	99.08	—	1.61	0.92	—	—	—
50—60 »	99.15	95.03	96.76	0.85	4.97	3.24	—	—	—
60—70 »	98.15	96.12	96.82	1.85	3.88	3.18	—	—	—
70— »	100.00	88.89	91.89	—	11.11	8.11	—	—	—
Kaikki	99.55	98.95	99.24	0.42	0.91	0.68	0.03	0.14	0.08

*) Kts. muist. siv. 57. — *Voir la note page 57.*

Ikä. — Age.	Suomenk. — Finnois.			Ruotsink. — Suédois.			Muunkielisiä. Autres langues.		
	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet.									
—10 v.	98.96	98.40	98.69	0.78	1.33	1.05	0.26	0.27	0.26
10—20 »	98.76	99.29	99.07	0.37	0.71	0.57	0.87	—	0.36
20—30 »	99.28	98.48	98.78	0.72	1.45	1.17	—	0.07	0.05
30—40 »	97.43	95.62	96.40	2.06	3.31	2.77	0.51	1.07	0.83
40—50 »	97.79	96.29	96.97	1.58	3.32	2.54	0.63	0.39	0.49
50—60 »	95.08	93.27	94.06	4.45	5.82	5.22	0.47	0.91	0.72
60—70 »	94.76	94.63	94.68	4.80	4.48	4.61	0.44	0.89	0.71
70— »	94.74	86.82	89.21	5.26	12.73	10.48	—	0.45	0.31
Kaikki	97.81	96.67	97.15	1.74	2.90	2.41	0.45	0.43	0.44
Koko väestö.*) — Total.									
—10 v.	99.21	99.10	99.16	0.73	0.72	0.73	0.06	0.18	0.11
10—20 »	99.31	99.43	99.38	0.29	0.43	0.36	0.40	0.14	0.26
20—30 »	99.41	98.73	99.00	0.51	1.22	0.94	0.08	0.05	0.06
30—40 »	98.06	96.49	97.19	1.55	2.65	2.16	0.39	0.86	0.65
40—50 »	98.31	96.40	97.47	1.21	2.91	2.15	0.48	0.29	0.38
50—60 »	95.96	93.67	94.67	3.67	5.63	4.78	0.37	0.70	0.55
60—70 »	95.41	95.00	95.16	4.24	4.32	4.29	0.35	0.68	0.55
70— »	95.65	87.32	89.77	4.35	12.32	9.97	—	0.36	0.26
Kaikki	98.56	97.53	97.99	1.16	2.14	1.70	0.28	0.33	0.31
L a h t i.									
A. Kaupungissa syntyneet.									
—10 v.	98.36	99.21	98.79	0.82	0.29	0.55	0.82	0.50	0.66
10—20 »	99.60	99.72	99.66	0.40	0.28	0.34	—	—	—
20—30 »	99.48	99.57	99.53	0.52	0.43	0.47	—	—	—
30—40 »	99.26	100.00	99.70	0.74	—	0.30	—	—	—
40—50 »	100.00	99.32	99.65	—	0.68	0.35	—	—	—
50—60 »	100.00	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—
60—70 »	100.00	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—
70— »	100.00	100.00	100.00	—	—	—	—	—	—
Kaikki	99.11	99.52	99.32	0.55	0.28	0.41	0.34	0.20	0.27
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet.									
—10 v.	95.32	96.24	95.79	2.68	1.25	1.94	2.00	2.51	2.27
10—20 »	98.68	98.27	98.44	1.03	1.41	1.25	0.29	0.32	0.31
20—30 »	96.16	96.19	96.18	2.74	2.80	2.78	1.10	1.01	1.04
30—40 »	95.56	95.72	95.65	3.26	3.29	3.28	1.18	0.99	1.07
40—50 »	95.32	95.77	95.57	3.47	3.95	3.73	1.21	0.28	0.70
50—60 »	94.24	93.20	93.64	5.04	6.54	5.91	0.72	0.26	0.45
60—70 »	92.72	92.27	92.46	7.28	6.19	6.67	—	1.54	0.87
70— »	87.10	85.09	85.80	12.90	12.28	12.50	—	2.63	1.70
Kaikki	95.84	95.75	95.79	3.21	3.40	3.32	0.95	0.85	0.89
Koko väestö.*) — Total.									
—10 v.	97.64	98.49	98.07	1.26	0.53	0.89	1.10	0.98	1.04
10—20 »	99.17	98.90	99.03	0.69	0.92	0.81	0.14	0.18	0.16
20—30 »	97.03	96.90	96.95	2.16	2.30	2.25	0.81	0.80	0.80
30—40 »	96.18	96.47	96.34	2.84	2.72	2.77	0.98	0.81	0.89
40—50 »	96.21	96.39	96.31	2.81	3.38	3.12	0.98	0.23	0.57
50—60 »	95.38	94.45	94.84	4.05	5.34	4.79	0.57	0.21	0.37
60—70 »	94.18	93.85	94.00	5.82	4.92	5.31	—	1.23	0.69
70— »	92.45	89.82	90.84	7.55	8.38	8.06	—	1.80	1.10
Kaikki	97.21	97.10	97.15	2.10	2.28	2.20	0.69	0.62	0.65

*) Kts. muist. siv. 57. — Voir la note page 57.

Ikä. — Age.	Suomenk. — <i>Finnois.</i>			Ruotsink. — <i>Suëdois.</i>			Muunkielisiä. <i>Autres langues.</i>		
	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.	Mp.	Np.	M. s. p.
K o t k a.									
A. Kaupungissa syntyneet.									
—10 v.	95.98	96.67	96.32	4.02	3.22	3.63	—	0.11	0.05
10—20 »	94.69	95.30	95.00	5.31	4.57	4.94	—	0.13	0.06
20—30 »	93.31	94.03	93.72	5.51	5.07	5.26	1.18	0.90	1.02
30—40 »	92.11	91.67	91.86	7.24	6.86	7.02	0.65	1.47	1.12
40—50 »	94.64	91.11	92.47	3.57	7.78	6.16	1.79	1.11	1.37
50—60 »	94.12	100.00	97.30	—	—	—	5.88	—	2.70
60—70 »	88.89	76.93	81.82	11.11	15.38	13.64	—	7.69	4.54
70— »	85.71	100.00	93.75	14.29	—	6.25	—	—	—
Kaikki	94.85	95.13	94.99	4.88	4.45	4.66	0.27	0.42	0.35
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet.									
—10 v.	92.20	86.37	89.27	7.34	12.27	9.82	0.46	1.36	0.91
10—20 »	85.85	86.15	86.00	11.58	12.90	12.23	2.57	0.95	1.77
20—30 »	82.26	91.04	86.33	9.77	8.36	9.12	7.97	0.60	4.55
30—40 »	85.83	92.39	89.02	8.69	7.05	7.89	5.48	0.56	3.09
40—50 »	89.16	88.33	88.74	7.40	10.98	9.18	3.44	0.69	2.08
50—60 »	84.87	81.71	83.26	13.65	16.86	15.28	1.48	1.43	1.46
60—70 »	81.87	81.69	81.78	14.29	16.43	15.44	3.84	1.88	2.78
70— »	75.00	77.00	76.19	19.12	21.00	20.24	5.88	2.00	3.57
Kaikki	85.47	87.82	86.63	10.07	11.26	10.66	4.46	0.92	2.71
Koko väestö.*) — Total.									
—10 v.	95.28	94.65	94.97	4.64	4.99	4.81	0.08	0.36	0.22
10—20 »	91.05	91.65	91.35	7.89	7.90	7.89	1.06	0.45	0.76
20—30 »	84.98	91.97	88.43	8.72	7.34	8.04	6.30	0.69	3.53
30—40 »	86.90	92.22	89.58	8.44	7.01	7.72	4.66	0.77	2.70
40—50 »	89.64	88.57	89.09	7.07	10.68	8.91	3.29	0.75	2.00
50—60 »	85.31	82.70	83.98	13.00	15.95	14.50	1.69	1.35	1.52
60—70 »	82.20	81.50	81.82	14.14	16.30	15.31	3.66	2.20	2.87
70— »	76.00	79.28	77.96	18.67	18.92	18.82	5.33	1.80	3.22
Kaikki	88.96	90.80	89.88	8.05	8.47	8.26	2.99	0.73	1.86

Samaten kuin vuosina 1900 ja 1910 otettiin myös vuoden 1920 väenlaskennassa tutkittavaksi, miten laajalti väestö osaa puhua molempia kotimaisia kieliä. Kaksikieliseksi on luettu kaikki ne suomen- ja ruotsinkieliset, jotka oman ilmoituksensa mukaan ainakin auttavasti puhuivat myös toista kotimaista kieltä. Tässä mielessä kaksikielisiä oli kaikissa tutkimuksenalaisissa kaupungeissa yhteensä 135 631 henkeä, niistä 56 432 miespuolista ja 79 199 naispuolista. Koko väkilukuun verrattuna kaksikielisiä siis oli 30.4%, ollen miespuolisen väestön vastaava suhdeluku 29.1% ja naispuolisen 31.4%. Koska koko väestöön sisältyy myös vieraskielisiä aineksia, jotka eivät tässä voi tulla kysymykseen, on kuitenkin oikeampaa laskea suhdeluvut panemalla vertailun pohjaksi yksinomaan suomea ja ruotsia puhuva väkiluku. Tällöin saadaan kaksikielisten suhdeluvuksi 31.0%, miespuolisiin nähden 29.7% ja naispuolisiin nähden 32.0%.

Kaksikielisyys on levinnyt hyvin eri tavalla eri kaupungeissa. Yleisin se oli Helsingissä, jonka väestöstä lähes puolet, 46.8%, tuli toimeen myös toisella kotimaisella kielellä. Lähinnä seurasivat Vaasa (41.2%) ja Turku (31.0%), kun sitä vastoin muissa kaupungeissa kaksikielisiä oli tuntuvasti vähemmän; nim. 16.9% Kotkassa, 16.2% Viipurissa, 16.0% Porissa, 12.6% Oulussa, 11.1% Tampereella, 10.5% Lahdessa sekä 9.9% Kuopiossa. Tästä huomaa, että kaksikielisiä oli enimmäkseen niissä kolmessa kaupungissa, joissa asui rinnan kaksi melkoisen suurta kieliryhmää, kun niitä taas oli suhteellisesti vähemmän pääasiallisesti suomenkielisisä kaupungeissa. Tämä on sängen luonnollista, koska toisen kotimaisen kielen taidon tarve tietenkin edellisissä kaupungeissa on suurempi kuin jälkimmäisissä.

Kaksikielisyys oli eri laajalti levinnyt suomen- ja ruotsinkielisten keskuuteen. Kaksikielisiä oli näet:

*) Kts. muist. siv. 57. — Voir la note page 57.

	ruotsinkielisessä ryhmässä		suomenkielisessä ryhmässä	
	abs.	%	abs.	%
miespuolisia	28 605	73.4	27 827	18.5
naispuolisia	37 644	68.8	41 555	21.5
kaikkiaan	66 249	70.7	69 382	20.2

Se tosiasia, että kaksikielisyys on paljon yleisempää ruotsinkielisessä kuin suomenkielisessä väestöryhmässä, on seurausta näiden kieliryhmien voimasuhteista. Kuten vuoden 1910 väenlaskennan tulosten nojalla saattaa näet myös

vuoteen 1920 nähden todeta, että vähemmistö yleensä paljon useammin osaa enemmistön kieltä kuin enemmistö vähemmistön. Tämä sangen luonnollinen ilmiö näyttäytyy myös siten, että vähemmistön toisen kotimaisen kielen taito on sitä suurempi, mitä pienempänä osana se on paikkakunnan koko väestöstä, kun taas enemmistön kielitaito vastaavasti vähenee. Tätä valaisevat osaltaan kaksi seuraavaa taulukkoa, jotka osoittavat kaksikielisten lukua kumpaisestakin kieliryhmässä eri laskentakaupeissa.

Kaksikielisiä suomenkielisessä ryhmässä. — *Finois parlant aussi le suédois.*

Kaupunki.	Miespuolisia.		Naispuolisia.		Molemmat sukupuolet.	
	Absoluuttisesti.	%	Absoluuttisesti.	%	Absoluuttisesti.	%
Helsinki	15 701	31.2	23 769	35.6	39 470	33.7
Turku	3 529	16.4	6 040	22.7	9 569	19.9
Viipuri	2 463	11.4	3 281	12.5	5 744	12.0
Tampere	1 681	8.7	2 268	8.5	3 949	8.6
Vaasa	1 561	31.9	2 030	32.4	3 591	32.2
Oulu	727	8.9	997	9.8	1 724	9.4
Pori	743	10.4	1 126	12.2	1 869	11.4
Kuopio	530	7.2	761	8.4	1 291	7.8
Lahti	414	7.6	648	9.6	1 062	8.7
Kotka	478	9.5	635	12.2	1 113	10.8
Yhteensä ja keskimäärin	27 827	18.5	41 555	21.5	69 382	20.2

Kaksikielisiä ruotsinkielisessä ryhmässä. — *Suèdois parlant aussi le finnois.*

Kaupunki.	Miespuolisia.		Naispuolisia.		Molemmat sukupuolet.	
	Absoluuttisesti.	%	Absoluuttisesti.	%	Absoluuttisesti.	%
Helsinki	19 949	73.8	25 415	68.7	45 364	70.8
Turku	3 575	77.0	5 430	75.7	9 005	76.2
Viipuri	1 033	88.8	1 444	90.2	2 477	89.3
Tampere	505	85.0	848	79.9	1 353	81.8
Vaasa	2 327	57.0	2 801	47.4	5 128	51.3
Oulu	283	84.2	414	78.9	697	81.0
Pori	370	85.6	561	86.2	931	86.0
Kuopio	79	90.8	184	92.0	263	91.6
Lahti	106	89.8	147	93.0	253	91.7
Kotka	378	82.5	400	82.3	778	82.4
Yhteensä ja keskimäärin	28 605	73.4	37 644	68.8	66 249	70.7

Suomenkielisessä väestössä on, sopuoinnussa äsken mainitun säännön kanssa, ruotsinkielen taito yleisin Helsingissä ja Vaasassa sekä sitä lähinnä Turussa, kun se taas pääasiallisesti suomenkielisissä kaupungeissa oli melkoista pienempi. Ruotsinkielisessä väestössä oli suhde aivan päinvastainen: Vaasassa osasi vain vähän enemmän kuin puolet tästä kieliryhmästä puhua suomea, Helsingissä ja Turussa oli tämä taito noin 71:llä ja 76 %:lla ja muissa kaupungeissa

puhui vähintään 80 %, Kuopiossa ja Lahdessa yli 90 % ruotsinkielisistä myös suomea.

Erinomaisen mielenkiintoista on tutkia, miten kaksikielisyys on kehittynyt väenlaskentojen välisenä aikana niissä kaupungeissa, joista on tietoja saatavissa osin vuosilta 1900, 1910 ja 1920, osin vain kahdelta viimeainitulta. Yleiskatsauksen tähän kehitykseen antaa seuraava taulukko, joka osoittaa kaksikielisten luvun %:ssa väestöstä.

Nombre relatif des personnes parlant et le finnois et le suédois 1900, 1910 et 1920.

Kaupunki.	Miespuoliset.			Naispuoliset.			Molemmat sukupuolet.		
	1900	1910	1920	1900	1910	1920	1900	1910	1920
Suomenkielisessä ryhmässä. — <i>Finnois parlant aussi le suédois.</i>									
Helsinki	26.5	24.1	31.2	32.4	27.7	35.6	29.6	26.1	33.7
Turku	14.0	12.3	16.4	20.9	16.7	22.7	17.6	14.7	19.9
Viipuri	8.3	7.4	11.4	8.6	8.0	12.5	8.5	7.7	12.0
Tampere	5.8	5.8	8.7	6.1	6.4	8.5	6.0	6.2	8.6
Vaasa	—	23.6	31.9	—	21.7	32.4	—	22.5	32.2
Oulu	—	7.9	8.9	—	8.1	9.8	—	8.0	9.4
Pori	—	7.3	10.4	—	9.0	12.2	—	8.2	11.4
Ruotsinkielisessä ryhmässä. — <i>Suédois parlant aussi le finnois.</i>									
Helsinki	46.0	53.7	73.8	39.1	47.5	68.7	42.1	50.1	70.8
Turku	54.4	56.5	77.0	49.9	51.6	75.7	51.8	53.5	76.2
Viipuri	75.4	74.9	88.8	70.2	71.4	90.2	72.5	72.8	89.3
Tampere	65.5	75.1	85.0	66.6	73.1	79.9	66.1	73.9	81.8
Vaasa	—	33.5	57.0	—	24.2	47.4	—	28.1	51.3
Oulu	—	82.2	84.2	—	73.3	78.9	—	77.1	81.0
Pori	—	69.8	85.6	—	69.1	86.2	—	69.4	86.0
Suomen- ja ruotsinkielisten keskuudessa. — <i>Personnes parlant et le finnois et le suédois.</i>									
Helsinki	35.0	34.7	46.1	35.6	35.4	48.4	35.3	35.0	46.8
Turku	24.0	21.2	27.2	29.9	25.1	34.0	27.2	23.4	31.0
Viipuri	14.8	12.0	15.4	15.6	13.0	16.9	15.2	12.6	16.2
Tampere	9.2	8.9	11.0	9.5	9.6	11.2	9.4	9.3	11.1
Vaasa	—	28.7	43.3	—	23.0	39.7	—	25.4	41.2
Oulu	—	12.2	11.9	—	13.1	13.2	—	12.7	12.6
Pori	—	11.8	14.7	—	15.7	17.0	—	13.1	16.0

Vuodesta 1900 vuoteen 1910 näyttää kaksikielisyys vähentyneen suomenkielisessä, mutta lisääntyneen ruotsinkielisessä väestössä. Vuoteen 1920 mennessä on sensijaan molemmissa kieli-ryhmissä huomattavissa melkoista kaksikielisuuden edistystä, useissa kaupungeissa hyvinkin tuntuvassa määrin.

Koska asian luonnosta johtuu, että lapset yleensä ovat yksikielisiä ja toisen kotimaisen

kielen taito saavutetaan vasta kouluikässä tai varttuneemmalla iällä, on syytä tutkia kaksikielisuuden yleisyyttä eri ikäluokissa. Tällainen tarkastus antaa samalla sen mielenkiintoisen tiedon, että vanhemmissa ikäluokissa toisen kotimaisen kielen taito eräissä kaupungeissa on vähän vähemmän yleistä kuin keskiluokissa. Sanottu seikat näkyvät yksityiskohtaisesti seuraavasta taulukosta.

Kaksikielisten suhteellinen luku eri ikäluokissa.

Nombre relatif des personnes parlant et le finnois et le suédois dans différentes catégories d'âge.

Ikä. -- Age.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.
Suomenkielisiä, jotka myöskin puhuvat ruotsia. — <i>Finnois parlant aussi le suédois.</i>															
	Helsinki.			Turku.			Tampere.			Viipuri.			Vaasa.		
—10 v.	6.54	7.94	7.23	2.42	2.71	2.57	0.93	1.34	1.13	1.69	1.96	1.82	9.44	8.81	9.13
10—20 »	28.82	32.71	30.95	13.79	19.08	16.58	6.44	6.88	6.68	8.82	9.28	9.06	39.06	41.36	40.27
20—30 »	43.91	42.34	42.94	19.80	29.40	25.15	13.31	10.48	11.53	16.26	17.02	16.70	40.62	39.85	40.14
30—40 »	37.74	41.06	39.68	23.17	27.16	25.48	14.56	11.38	12.62	16.91	17.54	17.26	39.39	37.30	38.09
40—50 »	34.65	39.79	37.53	23.47	29.40	25.91	10.98	10.22	10.52	15.71	15.11	15.39	38.10	32.89	35.16
50—60 »	36.54	44.06	40.80	25.77	30.24	28.35	11.31	10.70	10.95	15.21	14.98	15.07	41.90	35.52	38.13
60—70 »	35.58	43.90	40.85	21.46	31.82	27.98	10.56	9.88	10.12	12.72	13.38	13.16	36.59	31.82	33.53
70— »	32.52	40.97	38.52	25.71	30.09	27.65	7.27	9.12	8.52	9.05	12.67	11.67	27.66	30.00	29.38
Kaikki ¹⁾	31.17	35.61	33.70	16.43	22.74	19.92	8.74	8.48	8.59	11.40	12.47	11.99	31.86	32.40	32.17

¹⁾ Tähän on luettu nekin henkilöt, joiden ikä on tuntematon. — *Y compris personnes dont l'âge est inconnu.*

Ikkä. — Age.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.
	Oulu.			Pori.			Kuopio.			Lahti.			Kotka.		
— 10 v.	0.65	1.73	1.18	1.60	1.45	1.52	1.13	1.28	1.20	0.73	1.00	0.86	2.25	2.45	2.35
10—20 »	7.27	6.26	6.51	7.27	9.02	8.18	5.17	5.57	5.39	5.04	9.11	7.20	6.67	10.69	8.65
20—30 »	11.32	13.07	12.36	11.70	14.09	13.08	10.41	10.93	10.72	12.10	14.18	13.36	13.11	17.80	15.52
30—40 »	15.65	13.34	14.33	16.92	13.92	15.09	13.33	14.40	13.92	16.03	14.93	15.39	13.92	15.56	14.77
40—50 »	13.10	11.57	12.23	15.69	17.79	16.94	11.95	10.82	11.33	10.25	11.86	11.11	11.03	14.43	12.76
50—60 »	13.72	13.52	13.60	19.29	14.14	16.22	6.50	10.06	8.49	10.00	9.50	9.72	18.37	18.63	13.75
60—70 »	13.23	14.42	14.01	15.45	20.45	18.63	10.00	12.68	11.63	6.74	10.04	8.60	12.74	17.84	15.50
70— »	21.85	21.43	21.54	18.02	23.40	21.88	5.45	9.13	7.98	6.12	7.33	6.85	15.79	9.09	11.72
Kaikki ¹⁾	8.90	9.81	9.40	10.43	12.16	11.41	7.16	8.36	7.82	7.57	9.63	8.71	9.45	12.19	10.84

Ruotsinkielisiä, jotka myöskin puhuvat suomea. — *Suëdois parlant aussi le finnois.*

	Helsinki.			Turku.			Tampere.			Viipuri.			Vaasa.		
—10 v.	29.18	27.55	28.36	33.88	42.21	37.98	54.22	56.36	55.41	57.76	60.24	59.02	18.53	22.32	20.39
10—20 »	77.34	74.19	75.64	83.82	80.34	81.93	85.00	80.10	81.99	93.25	93.43	93.35	61.71	59.31	50.46
20—30 »	87.49	79.21	82.70	85.78	82.26	83.64	92.93	78.14	83.33	94.33	99.20	97.31	69.75	59.03	3.19
30—40 »	85.88	78.96	81.90	88.14	84.17	85.74	89.80	88.31	88.89	93.55	93.83	93.72	73.89	53.99	34.48
40—50 »	85.69	75.76	79.91	89.72	79.49	83.11	93.59	78.24	83.06	93.50	90.20	91.69	74.51	49.41	58.89
50—60 »	82.14	71.80	75.86	85.88	78.96	81.30	92.54	87.69	89.34	96.90	93.43	94.74	63.84	43.73	53.23
60—70 »	80.55	65.59	70.34	85.66	76.87	79.48	90.91	92.65	92.08	94.44	88.79	91.06	53.59	34.43	40.20
70— »	69.76	56.64	59.58	77.27	68.51	70.23	81.25	80.00	80.28	90.32	94.12	93.23	48.96	28.61	32.89
Kaikki ¹⁾	73.75	68.69	70.83	76.96	75.71	76.20	85.02	79.92	81.75	88.82	90.19	89.62	57.03	47.40	51.34

	Oulu.			Pori.			Kuopio.			Lahti.			Kotka.		
—10 v.	58.57	63.16	60.63	62.75	54.24	58.18	76.92	75.00	76.00	56.25	85.71	65.22	62.96	50.00	56.36
10—20 »	90.54	87.50	88.89	86.46	92.80	90.04	80.00	100.00	92.86	100.00	93.33	96.00	82.69	94.23	88.46
20—30 »	78.38	62.67	67.86	82.54	90.00	86.01	100.00	90.91	92.86	93.75	100.00	97.62	82.22	86.49	84.15
30—40 »	93.02	86.67	83.32	87.27	34.00	85.38	100.00	94.12	96.00	100.00	93.33	96.23	82.89	85.94	84.29
40—50 »	92.68	80.26	84.62	89.86	92.13	91.14	90.00	96.67	95.00	90.00	96.55	93.88	86.67	85.92	86.21
50—60 »	97.67	75.38	84.26	96.30	89.69	92.05	85.00	85.00	85.00	92.86	88.00	89.74	91.30	79.66	84.76
60—70 »	87.50	88.46	88.23	96.30	87.67	90.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	92.59	78.38	84.38
70— »	100.00	91.00	92.06	87.50	88.46	88.24	100.00	94.12	94.87	87.50	78.57	81.82	92.86	35.71	88.57
Kaikki ¹⁾	84.23	78.86	80.95	85.65	86.18	85.96	90.80	92.00	91.64	89.83	93.04	91.67	82.63	82.30	82.42

VIII. Väestön jakaantuminen sivistysasteen mukaan.

Kaikissa tähän asti suoritetuissa väenlaskennoissa on koetettu valaista väestön sivistystasoa tutkimalla, miten henkilöt jakaantuivat lukuja kirjoitustaitoon nähden. Vuoden 1910 väenlaskennassa pyrittiin seikkaperäisempään sivistysasteen selvittelyyn sikäli, että vaadittiin

tietoja siitä, ketkä olivat käyneet ylemmän kansakoulun tai saavuttaneet korkeamman sivistysasteen. Vuoden 1920 väenlaskennassa asetettiin henkilökortin kysymykset entistä yksityiskohtaisemmiksi, jotta varmuudella voitaisiin päättää, mikä oli minkin henkilön todellinen

¹⁾ Tähän on luettu nekin henkilöt, joiden ikä on tuntematon. — *Y compris personnes dont l'âge est inconnu.*

sivistystaso, eikä oltaisi pakotettuja perustamaan ryhmittelyä yksinomaan henkilöiden omaan arvosteluun sivistysasemastaan. Aineiston käyttelyssä on ylempään kansakoulun käyneet ja vastaavan sivistyksen saaneet luettu yhteen ryhmään, kun taas korkein sivistysaste on jaettu kahtia, nim. keskikoulun kurssin tai vastaavan oppimäärän suorittaneisiin ja kor-

keamman sivistyksen saaneisiin. Viimemainittuun ryhmään on luettu vain ylioppilastutkinnon suorittaneet tai vastaavan sivistyksen omaavat henkilöt.

Väestön jakaantuminen sivistysasteen mukaan oli eri väenlaskentakaupungeissa vuonna 1920, kun vain 15 vuotta täyttäneet henkilöt otetaan huomioon, seuraava:

	Sekä luku- että kirjoitus- taidottomia. <i>Ne sachant ni lire ni écrire.</i>	Lukutaitoisia. <i>Sachant lire.</i>	Sekä luku- että kirjoitus- taidoista. <i>Sachant lire et écrire.</i>	Ylemmän kansakoulun käyneitä tai vastaavan siv- saaneita. <i>Ayant fait les cours de l'école primaire ou les cours d'instruc- tion y corres- pondant.</i>	Keskikoulun kurssin tai vastaavan oppi- määrän suo- rittaneita. <i>Ayant fait les cours de l'école secondaire ou les cours d'in- struction y cor- respondant.</i>	Korkeamman sivistyksen saaneita. <i>Degré d'instruc- tion supérieur.</i>
Helsinki	0.7	5.4	31.6	43.2	10.2	8.9
Turku	0.4	9.7	39.6	39.3	8.0	3.0
Viipuri	0.9	7.5	36.8	42.8	8.8	3.2
Tampere	0.7	8.9	40.6	42.1	5.5	2.2
Vaasa	0.5	10.1	39.4	37.7	8.5	3.8
Oulu	0.5	8.0	46.3	35.8	6.5	2.9
Pori	0.5	13.0	42.4	37.1	4.9	2.1
Kuopio	1.2	10.3	35.8	41.7	7.8	3.2
Lahti	0.9	11.4	39.3	41.0	5.4	2.0
Kotka	1.0	8.0	39.4	43.5	5.9	2.2
Kaikki kaupungit	0.7	7.6	36.1	41.6	8.5	5.5

Kuten näistä lukusarjoista näkyy, oli Helsinki sivistystasoon nähden melkoisesti edellä kaikista muista kaupungeista sekä sikäli, että ylimpään sivistysluokkaan kuului suhteellisesti enemmän väkeä kuin muissa kaupungeissa, että myös siinä suhteessa, että alimpiin kuului suhteellisesti vähemmän väkeä. Lähinnä seurasivat Vaasa, Viipuri ja Turku, muiden jäädessä kauemmas taakse.

Kehitys on viime vuosikymmeninä voimakkaasti kulkenut siihen suuntaan, että luku- ja kirjoitustaito käyvät yhä yleisemmiksi. Neljään suurimpaan kaupunkiin nähden tämä näkyy seuraavista lukusarjoista, jotka osoittavat 15 vuotta vanhemman väestön jakaantamista puheenalaisessa suhteessa vuosina 1900, 1910 ja 1920.

	Hel- sinki.	Tur- ku.	Viipu- ri.	Tam- pere.
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia.				
1900	85.3	78.6	79.4	78.2

	Hel- sinki.	Tur- ku.	Viipu- ri.	Tam- pere.
1910	90.1	84.3	85.0	83.9
1920	93.9	89.9	91.6	90.4
Ainoastaan lukutaitoisia.				
1900	13.0	20.8	16.1	21.5
1910	8.8	15.3	12.6	15.4
1920	5.4	9.7	7.5	8.9
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia.				
1900	1.7	0.6	4.5	0.3
1910	1.1	0.4	2.4	0.7
1920	0.7	0.4	0.9	0.7

Seikkaperäiset tiedot kunkin väenlaskenta-kaupungin väestön jakaantumisesta sivistystason mukaan annetaan seuraavissa taulukoissa, joissa erottamalla sukupuolet esitetään sekä koko väestöä että 15 vuotta vanhempaa väestöä koskevat suhdeluvut.

Väestön jakaantuminen sivistysasteen mukaan, % — Répartition de la population selon le degré d'instruction, %.

	Sekä luku- että kirjoitus- taitottomia. <i>Ne sachant ni lire ni écrire.</i>			Lukutaitoisia. <i>Sachant lire.</i>			Sekä luku- että kirjoitus- taitoisia. <i>Suchant lire et écrire.</i>			Ylemmän kansakoulun käyneitä. <i>N'ayant fait que les cours de l'école pri- maire.</i>			Keskikoulun kurssein tai vastaavan oppi- määrän suorit- taneita. <i>Ayant fait les cours de l'école secondaire ou les cours d'in- struction y cor- respondant.</i>			Korkeamman sivistyksen saaneita. <i>Degré d'instruc- tion supérieur.</i>		
	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.
Koko väestö.— Toute la popula- tion.																		
Helsinki	13.4	9.9	11.4	3.3	5.3	4.4	33.0	34.4	33.8	35.0	36.2	35.7	5.3	9.8	7.9	10.0	4.4	6.8
Turku	14.9	11.3	12.9	5.1	9.4	7.5	40.1	39.9	40.0	32.1	31.2	31.6	4.5	6.9	5.9	3.3	1.3	2.1
Viipuri	15.0	11.9	13.2	3.7	7.7	5.9	39.3	38.3	38.8	34.0	32.9	33.4	4.5	7.8	6.4	3.5	1.4	2.3
Tampere	14.1	10.3	11.9	4.5	8.5	6.9	42.7	42.1	42.4	32.8	33.6	33.2	3.4	4.5	4.0	2.5	1.0	1.6
Vaasa	16.9	11.9	14.0	4.7	10.3	7.9	39.8	40.2	40.1	30.3	28.7	29.4	4.5	7.1	6.0	3.8	1.8	2.6
Oulu	17.1	13.2	15.0	4.2	7.9	6.2	44.7	45.7	45.2	27.6	26.8	27.2	3.5	5.2	4.4	2.9	1.2	2.0
Pori	14.2	10.9	12.3	7.1	13.0	10.5	43.8	42.3	42.9	30.3	28.4	29.2	2.6	4.3	3.6	2.0	1.1	1.5
Kuopio	19.1	14.1	16.3	4.7	9.7	7.5	38.8	35.5	37.0	30.8	32.4	31.7	3.6	6.8	5.3	3.0	1.5	2.2
Lahti	17.9	14.9	16.3	7.7	9.5	8.7	40.6	39.3	39.9	29.7	30.7	30.3	2.2	4.7	3.5	1.9	0.9	1.3
Kotka	15.4	15.4	15.4	4.1	7.6	5.8	41.8	40.6	41.2	33.3	30.6	32.0	3.6	4.5	4.1	1.8	1.3	1.5
Kaikki kaupungit	14.7	11.0	12.6	4.2	7.5	6.0	37.7	37.8	37.8	33.2	33.4	33.3	4.1	7.7	6.3	5.8	2.6	4.0
15 v. vanhem- mat henkilöt.— Personnes au- dessus de 15 ans.																		
Helsinki	0.8	0.7	0.7	4.0	6.4	5.4	30.0	32.6	31.6	44.2	42.6	43.2	7.2	12.2	10.2	13.8	5.5	8.9
Turku	0.4	0.4	0.4	6.7	11.9	9.7	39.6	39.6	39.6	42.1	37.3	39.3	6.4	9.1	8.0	4.7	1.7	3.0
Viipuri	0.7	1.0	0.9	4.5	9.7	7.5	37.1	36.5	36.8	46.0	40.4	42.8	6.6	10.4	8.8	5.1	2.0	3.2
Tampere	0.7	0.8	0.7	6.0	10.7	8.9	40.5	40.7	40.6	44.2	40.7	42.1	5.0	5.8	5.5	3.6	1.3	2.2
Vaasa	0.6	0.5	0.5	5.7	13.0	10.1	39.1	39.5	39.4	41.9	35.0	37.7	6.8	9.6	8.5	5.9	2.4	3.8
Oulu	0.7	0.4	0.5	5.2	10.0	8.0	45.8	46.7	46.3	38.3	34.0	35.8	5.5	7.2	6.5	4.5	1.7	2.9
Pori	0.5	0.6	0.5	8.7	16.1	13.0	43.2	41.8	42.4	40.9	34.5	37.1	3.6	5.6	4.9	3.1	1.4	2.1
Kuopio	1.3	1.2	1.2	6.5	13.1	10.3	38.9	33.5	35.8	43.1	40.6	41.7	5.5	9.5	7.8	4.7	2.1	3.2
Lahti	0.8	0.9	0.9	10.1	12.5	11.4	40.1	38.8	39.3	42.5	39.8	41.0	3.4	6.7	5.4	3.1	1.3	2.0
Kotka	0.9	1.1	1.0	5.5	10.5	8.0	40.3	38.5	39.4	45.5	41.5	43.5	5.1	6.6	5.9	2.7	1.8	2.2
Kaikki kaupungit	0.7	0.7	0.7	5.2	9.3	7.6	35.7	35.4	35.1	43.7	40.2	41.6	6.3	10.0	8.5	8.4	3.4	5.5

Väestön sivistysasteita selviteltäessä on tärkeätä ottaa huomioon väestön ikäryhmitys, sillä vasta siten voidaan saada oikea kuva. — Mielenkiintoista on myös nähdä kaupungissa syntyneen ja kaupungin ulkopuolella syntyneen väestön sivistystasossa esiintyviä eroavaisuuksia.

Seuraavat, vuoden 1920 väenlaskennassa mu-

kana olleita kaupunkeja koskevat taulukot on laadittu edellä esitettyjä näkökohtia silmällä pitäen. Taulukoissa on yksinomaan prosenttilukuja, jotka ilmaisevat kuhunkin ikäluokkaan kuuluvien henkilöiden suhteellisen ryhmittymisen sivistysasteen mukaan.

Eri ikäluokkien sivistystaso, % — Degré d'instruction des différents groupes d'âge, %.

Ikä, vuosia. Age, ans.	Sekä luku- että kirjoitus- taitottomia. Ne sachant ni lire ni écrire.			Lukutaitoisia. Sachant lire.			Sekä luku- että kirjoitus- taitoisia. Sachant lire et écrire.			Ylemmän kansakoulun käyneitä. N'ayant fait que les cours de l'école primaire.			Keskikoulun kurssin tai vastaavan oppi- määrän suorit- taneita. Ayant fait les cours de l'école sécundaire ou les cours d'in- struction y cor- respondant.			Korkeamman sivistyksen saaneita. Degré d'instruc- tion supérieur.		
	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.
	H e l s i n k i.																	
A. Kaupungissa syntyneet. — Personnes nées dans la ville.																		
—10.....	75.47	73.91	74.70	1.76	1.69	1.72	22.77	24.40	23.58	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.02	0.82	0.92	0.41	0.43	0.42	69.70	66.61	68.15	27.96	30.71	29.34	0.91	1.43	1.17	—	—	—
15—20.....	0.62	0.31	0.46	0.29	0.07	0.17	12.24	8.83	10.46	69.24	69.94	69.60	14.54	17.07	15.87	3.07	3.78	3.44
20—30.....	0.60	0.54	0.56	0.21	0.12	0.16	10.36	9.21	9.70	62.15	62.46	62.34	10.92	17.65	14.78	15.76	10.02	12.46
30—40.....	0.66	0.77	0.72	1.40	1.03	1.19	19.66	17.66	18.52	54.26	56.05	55.28	8.24	15.41	12.32	15.78	9.08	11.97
40—50.....	0.86	0.47	0.64	4.78	4.40	4.56	30.61	27.25	28.68	42.80	43.23	43.05	5.47	16.96	12.06	15.48	7.69	11.01
50—60.....	1.49	1.21	1.32	8.06	9.40	8.86	35.42	30.40	32.43	31.74	36.51	34.59	4.38	17.65	12.30	18.91	4.83	10.50
60—.....	3.43	2.19	2.53	23.84	22.16	22.62	31.72	38.43	36.60	18.79	18.76	18.77	5.86	17.10	14.03	16.36	1.36	5.45
Kaikki	27.23	22.90	24.91	1.76	2.16	1.97	26.64	26.70	27.61	31.63	34.98	35.42	4.92	9.38	7.31	5.82	3.88	4.78
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet. — Personnes nées hors de la ville.																		
—10.....	64.22	62.89	63.56	2.99	3.21	3.10	32.79	33.90	33.34	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.81	1.02	0.92	0.77	0.45	0.60	65.54	61.15	63.21	31.25	35.45	33.48	1.63	1.93	1.79	—	—	—
15—20.....	0.22	0.12	0.16	0.35	0.10	0.20	17.90	20.24	19.35	59.63	63.84	62.23	13.46	11.91	12.50	8.44	3.79	5.56
20—30.....	0.52	0.21	0.33	0.72	0.36	0.50	21.65	27.88	25.51	50.47	53.43	52.29	6.76	10.44	9.04	19.88	7.68	12.33
30—40.....	0.39	0.39	0.39	1.94	2.15	2.06	35.94	44.56	40.95	43.20	37.37	39.81	5.02	9.61	7.69	13.51	5.92	9.10
40—50.....	0.71	0.69	0.70	5.04	8.17	6.80	46.28	51.12	49.00	31.10	25.99	28.22	5.03	10.31	8.01	11.84	3.72	7.27
50—60.....	0.99	1.25	1.14	10.70	17.57	14.67	47.41	44.58	45.77	22.72	20.43	21.40	4.66	13.46	9.75	13.52	2.71	7.27
60—.....	2.38	2.17	2.24	23.09	36.67	32.27	47.20	38.74	41.48	12.00	10.52	11.00	3.98	11.27	8.91	11.35	0.63	4.10
Kaikki	3.78	2.68	3.12	4.30	7.04	5.93	35.95	38.55	37.49	37.44	37.01	37.19	5.60	10.05	8.24	12.93	4.67	8.03
Koko väestö*). — Toute la population.																		
—10.....	73.69	72.14	72.92	1.95	1.97	1.96	24.36	25.89	25.12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.98	0.92	0.95	0.51	0.43	0.47	68.54	64.90	66.68	28.85	32.15	30.54	1.12	1.60	1.36	—	—	—
15—20.....	0.44	0.20	0.30	0.34	0.09	0.20	14.94	15.31	15.15	64.68	66.48	65.71	14.02	14.14	14.09	5.58	3.78	4.55
20—30.....	0.55	0.29	0.39	0.57	0.30	0.41	18.35	23.12	21.25	53.90	55.72	55.00	7.97	12.30	10.60	18.66	8.27	12.35
30—40.....	0.47	0.48	0.48	1.83	1.93	1.89	32.66	39.29	36.49	45.41	41.03	42.87	5.68	10.74	8.61	13.95	6.53	9.66
40—50.....	0.82	0.79	0.80	4.98	7.45	6.37	43.45	46.62	45.24	33.15	29.16	30.90	5.10	11.53	8.73	12.50	4.45	7.96
50—60.....	1.18	1.34	1.27	10.21	16.03	13.59	45.30	41.91	43.33	24.27	23.40	23.77	4.60	14.22	10.19	14.44	3.10	7.85
60—.....	2.74	2.39	2.50	23.19	34.16	30.69	44.94	38.59	40.60	12.93	11.88	12.21	4.22	12.23	9.70	11.98	0.75	4.30
Kaikki	13.46	9.90	11.42	3.26	5.32	4.44	32.97	34.36	33.77	34.99	36.24	35.70	5.31	9.80	7.87	10.01	4.38	6.80
T u r k u.																		
A. Kaupungissa syntyneet. — Personnes nées dans la ville.																		
—10.....	74.80	74.18	74.49	2.32	1.96	2.15	22.88	23.86	23.36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.36	0.49	0.93	0.44	0.49	0.46	70.93	68.31	69.62	26.87	30.36	28.62	0.40	0.35	0.37	—	—	—
15—20.....	0.30	0.11	0.20	0.30	0.11	0.20	18.55	15.08	16.74	67.03	68.75	67.92	12.87	14.69	13.82	0.95	1.26	1.12
20—30.....	0.23	0.12	0.17	0.45	0.16	0.28	19.67	19.30	19.46	64.67	60.99	62.53	8.65	15.45	12.60	6.33	3.98	4.96
30—40.....	0.10	0.07	0.08	0.76	1.48	1.18	30.86	34.21	32.82	55.71	51.34	53.15	6.57	10.28	8.76	6.00	2.62	4.02
40—50.....	0.16	0.39	0.30	5.13	5.83	5.56	38.41	41.16	40.11	44.48	38.74	40.94	4.98	11.46	8.97	6.84	2.42	4.12
50—60.....	0.92	0.53	0.68	12.93	13.01	12.98	49.66	47.69	48.40	24.71	27.49	26.48	4.62	10.36	8.26	7.16	0.92	3.20
60—.....	0.53	0.79	0.72	23.66	24.95	24.60	53.23	51.68	52.11	11.29	12.68	12.30	4.84	9.70	8.39	6.45	0.20	1.88
Kaikki	26.66	21.55	23.88	2.30	3.56	2.98	33.63	33.49	33.55	31.09	32.97	32.11	4.07	7.13	5.75	2.25	1.30	1.73

*) Tähän on luettu nekin henkilöt, joiden syntymäpaikka on tuntematon. — Y compris personnes, dont le lieu de naissance est inconnu.

Ikä, vuosia. Age, ans.	Sekä luku- että kirjoitus- taidottomia. <i>Ne sachant ni lire ni écrire.</i>			Lukutaitoisia. <i>Sachant lire.</i>			Sekä luku- että kirjoitus- taidoista. <i>Sachant lire et écrire.</i>			Ylemmän kansakoulun käyneitä. <i>N'ayant fait que les cours de l'école primaire.</i>			Keskikoulun kurssin tai vastaavan oppi- määrän suorit- taneita. <i>Ayant fait les cours de l'école secondaire ou les cours d'in- struction y cor- respondant.</i>			Korkeamman sivistyksen saaneita. <i>Degré d'instruc- tion supérieur.</i>		
	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet. — Personnes nées hors de la ville.																		
--10.....	67.27	66.31	66.80	3.46	2.88	3.18	29.27	30.81	30.02	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.37	2.00	1.71	0.50	0.53	0.51	66.63	63.01	64.67	30.88	33.83	32.48	0.62	0.63	0.63	—	—	—
15—20.....	0.19	—	0.08	0.67	0.07	0.31	24.25	22.73	23.35	58.49	61.63	60.35	14.77	13.98	14.30	1.63	1.59	1.61
20—30.....	0.16	0.18	0.17	1.33	0.73	1.00	35.22	35.58	35.42	53.61	51.71	52.55	5.47	9.52	7.72	4.21	2.28	3.14
30—40.....	0.47	0.29	0.36	2.68	3.04	2.89	45.87	53.75	50.43	39.61	34.65	36.74	5.25	6.11	5.75	6.12	2.16	3.83
40—50.....	0.43	0.44	0.44	7.32	13.51	11.10	58.46	59.38	58.98	24.10	19.10	21.22	4.12	6.34	5.40	5.07	1.23	2.86
50—60.....	0.62	0.70	0.67	17.80	29.03	24.39	55.97	50.66	52.85	16.86	12.47	14.29	3.56	6.61	5.35	5.19	0.53	2.45
60—.....	0.66	1.62	1.26	30.13	50.55	42.94	54.91	37.07	43.72	7.42	5.51	6.22	2.72	5.12	4.23	4.16	0.13	1.63
Kaikki	4.29	3.25	3.69	7.66	13.88	11.26	46.02	44.95	45.40	33.13	29.81	31.21	4.80	6.79	5.95	4.10	1.32	2.49
Koko väestö *) — Toute la population.																		
--10.....	73.67	73.00	73.34	2.49	2.10	2.30	23.84	24.90	24.36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.36	0.94	1.15	0.45	0.50	0.48	69.81	66.74	68.24	27.92	31.39	29.68	0.46	0.43	0.45	—	—	—
15—20.....	0.26	0.06	0.15	0.44	0.09	0.25	20.73	18.54	19.52	63.77	65.53	64.74	13.59	14.37	14.02	1.21	1.41	1.32
20—30.....	0.18	0.16	0.17	1.01	0.51	0.73	29.63	29.35	29.47	57.52	55.26	56.24	6.60	11.79	9.53	5.06	2.93	3.86
30—40.....	0.36	0.23	0.28	2.15	2.61	2.41	41.84	48.30	45.59	43.94	39.30	41.25	5.61	7.28	6.58	6.10	2.28	3.89
40—50.....	0.37	0.43	0.40	7.23	11.62	9.80	54.10	54.89	54.57	28.51	23.94	25.83	4.34	7.60	6.25	5.45	1.52	3.15
50—60.....	0.69	0.66	0.67	16.80	25.09	21.75	54.58	49.88	51.77	18.51	16.20	17.13	3.78	7.54	6.03	5.64	0.63	2.65
60—.....	0.64	1.41	1.14	29.04	44.22	38.91	54.63	40.70	45.57	8.07	7.27	7.53	3.09	6.25	5.14	4.53	0.15	1.69
Kaikki	14.91	11.29	12.87	5.11	9.35	7.50	40.13	39.92	40.01	32.15	31.19	31.61	4.45	6.94	5.86	3.25	1.31	2.15
V i i p u r i.																		
A. Kaupungissa syntyneet. — Personnes nées dans la ville.																		
--10.....	74.09	75.12	74.59	2.55	2.52	2.54	23.36	22.36	22.87	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.30	1.22	1.26	0.81	0.38	0.59	78.39	73.92	76.13	19.26	24.25	21.78	0.24	0.23	0.24	—	—	—
15—20.....	0.65	0.06	0.33	0.22	0.18	0.20	23.78	19.56	21.49	65.38	68.61	67.13	9.24	11.47	10.45	0.73	0.12	0.40
20—30.....	0.49	0.41	0.44	0.42	0.45	0.44	24.55	20.21	22.03	61.96	59.78	60.69	7.90	15.12	12.10	4.68	4.03	4.30
30—40.....	0.59	0.63	0.61	1.57	1.43	1.49	36.83	32.36	34.63	50.93	51.46	51.23	4.89	11.32	8.45	5.19	2.30	3.59
40—50.....	1.10	1.21	1.16	5.11	8.27	6.86	43.03	40.02	41.36	40.28	38.48	39.28	5.93	10.48	8.46	4.55	1.54	2.88
50—60.....	1.20	2.44	1.97	10.24	18.61	15.39	53.31	40.79	45.60	26.51	28.95	28.01	4.82	8.46	7.06	3.92	0.75	1.97
60—.....	1.65	4.45	3.47	19.78	41.25	33.72	54.95	35.91	42.58	17.03	12.76	14.26	2.75	5.34	4.43	3.84	0.29	1.54
Kaikki	25.85	21.78	23.69	2.44	4.23	3.39	38.16	34.09	36.00	28.55	32.42	30.61	3.30	6.43	4.96	1.70	1.05	1.35
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet. — Personnes nées hors de la ville.																		
--10.....	67.79	65.82	66.83	3.26	3.63	3.44	28.95	30.55	29.73	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.62	1.39	1.03	2.11	0.53	1.26	68.77	67.20	67.93	27.13	30.13	28.75	1.37	0.75	1.03	—	—	—
15—20.....	0.19	0.20	0.20	0.37	0.20	0.27	23.67	27.13	25.68	60.91	58.14	59.30	14.02	13.66	13.81	0.84	0.67	0.74
20—30.....	0.25	0.24	0.25	0.61	0.68	0.65	28.21	33.71	31.49	57.28	49.88	52.87	7.49	12.25	10.32	6.16	3.24	4.42
30—40.....	0.39	0.44	0.42	1.94	3.43	2.78	38.40	44.86	42.04	46.88	38.34	42.06	5.55	10.08	8.11	6.84	2.85	4.59
40—50.....	0.84	1.36	1.12	7.29	12.99	10.29	48.36	51.25	49.88	32.73	25.23	28.78	4.59	8.11	6.44	6.19	1.06	3.49
50—60.....	1.54	2.96	2.35	11.49	26.01	19.78	51.27	44.15	47.20	25.06	18.19	21.14	4.32	7.47	6.12	6.32	1.22	3.41
60—.....	2.62	3.23	3.02	21.15	42.56	35.31	55.60	40.77	45.79	12.41	7.62	9.24	4.20	5.28	4.92	4.02	0.54	1.72
Kaikki	5.69	4.59	5.06	4.79	10.20	7.88	40.27	41.40	40.91	38.72	33.21	35.58	5.60	8.83	7.44	4.93	1.77	3.13

*) Kts. muist. siv. 68. — Voir la note page 68.

Ikä, vuosia. Age, ans.	Sekä luku- että kirjoitus- taitottomia. <i>Ne sachant ni lire ni écrire.</i>			Lukutaitoisia. <i>Sachant lire.</i>			Sekä luku- että kirjoitus- taitoisia. <i>Sachant lire et écrire.</i>			Ylemmän kansakoulun käyneitä. <i>N'ayant fait que les cours de l'école primaire.</i>			Keskikoulun kurssin tai vastaavan oppi- määrän suorit- taneita. <i>Ayant fait les cours de l'école secondaire ou les cours d'in- struction y cor- respondant.</i>			Korkeamman sivistyksen saaneita. <i>Degré d'instruc- tion supérieur.</i>		
	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.
Koko väestö *). — <i>Toute la population.</i>																		
—10.....	72.83	73.21	73.01	2.69	2.75	2.72	24.48	24.04	24.27	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.12	1.27	1.19	1.17	0.43	0.79	75.70	71.87	73.73	21.46	26.04	23.82	0.55	0.39	0.47	—	—	—
15—20.....	0.45	0.13	0.27	0.29	0.19	0.23	23.73	23.18	23.42	63.39	63.60	63.51	11.37	12.52	12.01	0.77	0.38	0.56
20—30.....	0.33	0.30	0.31	0.54	0.61	0.58	26.96	29.31	28.35	58.87	53.11	55.47	7.63	13.18	10.91	5.67	3.49	4.38
30—40.....	0.45	0.51	0.48	1.83	2.91	2.44	38.01	41.76	40.11	47.94	41.72	44.45	5.37	10.40	8.20	6.40	2.70	4.32
40—50.....	0.90	1.32	1.13	6.77	11.78	9.44	47.11	48.42	47.81	34.51	28.59	31.35	4.90	8.71	6.93	5.81	1.18	3.34
50—60.....	1.47	2.88	2.29	11.23	24.29	18.82	51.65	43.32	46.81	25.40	20.71	22.67	4.42	7.70	6.32	5.83	1.10	3.09
60—.....	2.39	3.56	3.16	20.93	42.35	35.04	55.36	39.53	44.94	13.51	8.79	10.40	3.84	5.29	4.79	3.97	0.48	1.67
Kaikki	14.94	11.86	13.24	3.74	7.69	5.92	39.30	38.31	38.75	34.03	32.86	33.39	4.54	7.82	6.35	3.45	1.46	2.35
T a m p e r e.																		
A. Kaupungissa syntyneet. — <i>Personnes nées dans la ville.</i>																		
—10.....	73.19	72.92	73.06	1.79	1.92	1.86	25.02	25.16	25.08	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.57	0.77	0.67	0.41	0.15	0.28	79.92	77.34	78.63	19.00	21.58	20.29	0.10	0.16	0.13	—	—	—
15—20.....	0.30	0.39	0.35	—	0.11	0.06	26.90	22.79	24.75	65.80	66.46	66.14	6.76	9.53	8.20	0.24	0.72	0.50
20—30.....	0.33	0.64	0.51	0.33	0.09	0.19	23.21	20.08	21.36	64.63	66.87	65.95	6.57	9.31	8.19	4.93	3.01	3.80
30—40.....	1.44	0.60	0.96	0.65	0.80	0.74	34.64	28.26	31.03	56.21	61.42	59.16	2.35	5.81	4.31	4.71	3.11	3.80
40—50.....	1.82	1.15	1.42	2.37	4.21	3.45	51.55	49.23	50.19	38.43	41.84	40.44	2.19	3.19	2.78	3.64	0.38	1.72
50—60.....	1.08	1.84	1.54	7.58	19.04	14.59	56.68	55.96	56.24	29.24	20.64	23.99	1.81	2.29	2.10	3.61	0.23	1.54
60—.....	2.17	2.16	2.17	24.64	35.61	31.97	62.32	52.51	55.77	10.15	6.48	7.69	—	3.24	2.16	0.72	—	0.24
Kaikki	23.38	19.84	21.48	1.61	3.04	2.38	39.47	36.45	37.85	31.60	35.54	33.72	2.48	4.15	3.37	1.46	0.98	1.20
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet. — <i>Personnes nées hors de la ville.</i>																		
—10.....	64.07	63.48	63.76	3.02	3.65	3.36	32.91	32.73	32.81	—	0.14	0.07	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.31	0.67	0.50	0.77	0.54	0.65	73.43	70.04	71.62	24.88	28.34	26.73	0.61	0.41	0.50	—	—	—
15—20.....	0.24	0.06	0.12	—	0.06	0.04	26.37	28.37	27.69	59.10	62.94	61.65	13.19	8.20	9.88	1.10	0.37	0.62
20—30.....	0.49	0.16	0.27	0.84	0.37	0.53	30.91	38.48	35.84	55.17	53.54	54.11	8.41	5.85	6.75	4.18	1.60	2.50
30—40.....	0.40	0.62	0.54	2.64	2.22	2.38	43.63	55.19	50.83	42.51	35.29	38.01	3.91	4.96	4.56	6.91	1.72	3.68
40—50.....	0.40	0.95	0.74	8.98	12.73	11.27	57.40	61.67	60.01	27.81	19.04	22.44	2.07	4.55	3.60	3.34	1.06	1.94
50—60.....	0.73	1.25	1.03	13.69	31.44	24.21	61.65	48.85	54.07	18.22	12.79	15.00	2.27	5.36	4.10	3.44	0.31	1.59
60—.....	0.65	1.55	1.23	30.52	60.25	45.60	56.82	31.50	43.32	7.95	4.41	6.41	1.46	2.29	2.51	2.60	—	0.93
Kaikki	4.58	3.44	3.87	7.43	12.47	10.57	46.09	46.20	46.15	34.02	32.17	32.87	4.38	4.75	4.61	3.50	0.97	1.93
Koko väestö *). — <i>Toute la population.</i>																		
—10.....	71.64	71.16	71.40	1.99	2.25	2.12	26.37	26.56	26.47	—	0.03	0.01	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.50	0.75	0.62	0.50	0.26	0.38	78.30	75.35	76.80	20.47	23.42	21.97	0.23	0.22	0.23	—	—	—
15—20.....	0.28	0.23	0.26	—	0.09	0.05	26.72	25.44	25.98	63.58	64.79	64.28	8.89	8.89	8.89	0.53	0.56	0.54
20—30.....	0.45	0.33	0.38	0.62	0.27	0.40	27.62	31.76	30.22	59.19	58.41	58.70	7.62	7.11	7.30	4.50	2.12	3.00
30—40.....	0.73	0.63	0.67	2.08	1.91	1.98	41.10	48.83	45.80	46.33	41.42	43.34	3.47	5.16	4.50	6.29	2.05	3.71
40—50.....	0.79	1.02	0.93	7.39	10.83	9.48	55.97	58.90	57.75	30.34	24.09	26.55	2.10	4.25	3.40	3.41	0.91	1.89
50—60.....	0.87	1.47	1.23	12.45	28.76	22.18	60.61	50.32	54.47	20.42	14.45	16.86	2.17	4.70	3.68	3.48	0.30	1.58
60—.....	0.93	1.74	1.45	29.37	50.22	42.84	57.80	39.13	45.74	8.46	5.80	6.74	1.19	3.11	2.43	2.25	—	0.80
Kaikki	14.08	10.32	11.89	4.49	8.54	6.85	42.75	42.12	42.38	32.79	33.56	33.24	3.42	4.49	4.05	2.47	0.97	1.59

*) Kts. muist. siv. 68. — *Voir la note page 68.*

Ikä, vuosia. Age, ans.	Sekä luku- että kirjoitus- taidottomia. <i>Ne sachant ni lire ni écrire.</i>			Lukutaitoisia. <i>Sachant lire</i>			Sekä luku- että kirjoitus- taitoisia. <i>Sachant lire et écrire.</i>			Ylemmän kansakoulun käyneitä. <i>N'ayant fait que les cours de l'école primaire.</i>			Keskikoulun kurssin tai vastaavan oppi- määrän suorit- taneita. <i>Ayant fait les cours de l'école secondaire ou les cours d'in- struction y cor- respondant.</i>			Korkeamman sivistyksen saaneita. <i>Degré d'instruc- tion supérieur.</i>		
	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.
V a a s a.																		
A. Kaupungissa syntyneet. — Personnes nées dans la ville.																		
—10.....	75.09	73.87	74.50	4.04	3.19	3.62	20.87	22.94	21.88	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.47	1.08	1.27	0.49	0.24	0.36	76.29	71.68	73.96	21.50	26.76	24.17	0.25	0.24	0.24	—	—	—
15—20.....	0.71	0.40	0.55	0.57	0.40	0.48	23.55	19.65	21.54	62.98	63.37	63.18	11.20	15.24	13.29	0.99	0.94	0.96
20—30.....	0.59	—	0.24	0.99	0.14	0.48	23.37	14.73	18.24	60.00	64.05	62.41	10.50	15.00	13.17	4.55	6.08	5.46
30—40.....	0.41	0.56	0.50	1.65	1.67	1.66	28.10	27.58	27.79	55.37	51.25	52.91	7.03	15.32	11.98	7.44	3.62	5.16
40—50.....	0.49	—	0.20	2.44	8.47	6.05	37.07	40.07	38.87	48.78	42.34	44.92	3.41	7.17	5.66	7.81	1.95	4.30
50—60.....	0.73	0.88	0.82	11.68	17.10	15.07	36.49	37.72	37.26	26.28	32.02	29.87	5.11	10.53	8.49	19.71	1.75	8.49
60—.....	1.18	0.67	0.78	21.18	35.91	32.64	43.53	42.95	43.08	23.53	15.10	16.97	4.70	5.03	4.96	5.88	0.34	1.57
Kaikki	29.42	23.45	26.20	2.84	4.59	3.78	33.99	32.42	33.14	27.70	31.35	29.67	3.86	6.70	5.40	2.19	1.49	1.81
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet. — Personnes nées hors de la ville.																		
—10.....	61.81	61.22	61.52	5.83	5.54	5.68	32.36	33.24	32.80	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.63	1.12	0.89	0.63	0.84	0.74	67.08	68.99	68.09	31.03	28.77	29.84	0.63	0.28	0.44	—	—	—
15—20.....	0.47	0.36	0.41	1.42	0.73	1.03	23.40	27.22	25.56	58.16	55.35	56.57	15.37	14.52	14.89	1.18	1.82	1.54
20—30.....	—	0.40	0.25	1.02	1.01	1.01	37.68	41.71	40.21	49.49	45.26	46.84	6.47	8.13	7.51	5.34	3.49	4.18
30—40.....	0.67	0.29	0.44	3.44	6.06	5.03	44.95	53.75	50.28	37.18	26.84	30.94	5.44	9.45	7.87	8.32	3.61	5.47
40—50.....	0.35	0.50	0.44	7.31	16.28	12.58	53.66	54.63	54.23	29.25	18.84	23.13	2.71	8.10	5.88	6.72	1.65	3.74
50—60.....	0.54	0.71	0.64	11.43	29.37	22.30	53.18	46.93	49.39	21.96	16.39	18.59	4.72	6.13	5.58	8.17	0.47	3.50
60—.....	1.53	1.55	1.54	28.50	49.28	42.98	50.63	35.00	39.74	10.69	8.75	9.34	3.31	5.09	4.55	5.34	0.33	1.85
Kaikki	5.06	3.56	4.15	6.55	14.33	11.24	45.23	45.89	45.63	32.76	26.80	29.17	5.04	7.46	6.50	5.36	1.96	3.31
Koko väestö *). — Toute la population.																		
—10.....	72.83	71.70	72.28	4.34	3.60	3.97	22.83	24.70	23.75	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.24	1.09	1.16	0.53	0.42	0.47	73.70	70.88	72.25	24.18	27.36	25.82	0.35	0.25	0.30	—	—	—
15—20.....	0.62	0.38	0.49	0.89	0.54	0.70	23.49	22.86	23.16	61.17	59.97	60.53	12.77	14.94	13.93	1.06	1.31	1.19
20—30.....	0.22	0.27	0.25	1.01	0.72	0.83	32.49	32.76	32.66	53.31	51.50	52.20	7.93	10.40	9.45	5.04	4.35	4.61
30—40.....	0.61	0.34	0.45	3.06	5.15	4.32	41.49	48.37	45.64	40.96	31.88	35.48	5.76	10.65	8.71	8.12	3.61	5.40
40—50.....	0.38	0.40	0.39	6.35	14.69	11.27	50.52	51.71	51.22	32.99	23.58	27.44	2.84	7.91	5.83	6.92	1.71	3.85
50—60.....	0.58	0.74	0.68	11.47	26.77	20.79	49.78	44.98	46.86	22.79	19.70	20.91	4.93	7.07	6.23	10.45	0.74	4.53
60—.....	1.46	1.33	1.37	27.20	45.96	40.62	49.37	36.97	40.50	12.97	10.33	11.08	3.56	5.08	4.64	5.44	0.33	1.79
Kaikki	16.86	11.92	14.02	4.74	10.24	7.90	39.31	40.24	40.06	30.29	28.70	29.37	4.48	7.14	6.01	3.82	1.76	2.64
O u l u.																		
A. Kaupungissa syntyneet. — Personnes nées dans la ville.																		
—10.....	72.51	74.64	73.55	2.83	2.61	2.79	24.66	22.75	23.73	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.46	1.28	1.37	1.35	0.47	0.91	75.53	78.37	76.93	21.66	19.88	20.79	—	—	—	—	—	—
15—20.....	0.45	0.30	0.37	0.30	0.45	0.37	28.95	24.74	26.85	58.36	64.82	61.59	11.04	9.09	10.07	0.90	0.60	0.75
20—30.....	0.17	0.28	0.23	0.34	0.14	0.23	32.93	24.61	28.37	55.46	57.38	56.52	6.83	11.82	9.56	4.27	5.77	5.09
30—40.....	0.55	—	0.24	1.64	1.47	1.54	33.61	28.03	30.45	56.83	55.23	55.92	2.18	12.13	7.82	5.19	3.14	4.03
40—50.....	—	0.31	0.17	1.59	3.67	2.76	47.62	49.85	48.88	43.25	35.47	38.86	1.19	9.78	6.05	6.35	0.92	3.28
50—60.....	0.74	1.35	1.12	6.62	10.31	8.91	56.62	58.74	57.94	27.94	23.77	25.35	3.67	5.83	5.01	4.41	—	1.67
60—.....	0.98	0.94	0.95	13.72	19.50	18.10	68.63	63.21	64.52	12.75	11.00	11.43	1.96	4.72	4.05	1.96	0.63	0.93
Kaikki	25.92	23.11	24.44	2.05	3.02	2.56	40.00	38.76	39.35	27.58	28.76	28.20	2.85	5.09	4.03	1.60	1.26	1.42

*) Kts. muist. siv. 68. — Voir la note page 68.

Ikä, vuosia. Age, ans.	Sekä luku- ettää kirjoitus- taidottomia. Ne sachant ni lire ni écrire.			Lukutaitoisia. Sachant lire.			Sekä luku- ettää kirjoitus- taitoisia. Sachant lire et écrire.			Ylemmän kansakoulun käynnissä. N'ayant fait que les cours de l'école pri- maire.			Keskikoulun kursin tai vastaavan oppi- määrän suorit- taneita. Ayant fait les cours de l'école secondaire ou les cours d'in- struction y cor- respondant.			Korkeamman sivistyksen saaneita. Degré d'instruc- tion supérieur.		
	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet. — Personnes nées hors de la ville.																		
—10.....	73.45	67.60	70.54	1.72	3.48	2.60	24.83	28.92	26.86	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	4.74	2.43	3.51	2.77	5.56	4.25	64.82	62.15	63.40	27.27	29.86	28.65	0.40	—	0.19	—	—	—
15—20.....	0.27	0.21	0.24	2.41	0.21	1.18	27.81	32.08	30.20	54.81	57.65	56.40	14.17	9.64	11.63	0.53	0.21	0.35
20—30.....	0.43	—	0.16	2.15	0.50	1.11	44.48	46.87	45.99	43.61	43.86	43.77	4.88	6.52	5.91	4.45	2.25	3.06
30—40.....	0.63	0.19	0.37	4.13	5.11	4.70	50.00	57.71	54.43	34.84	27.69	30.73	4.13	6.88	5.71	6.27	2.42	4.06
40—50.....	0.72	0.76	0.74	7.64	13.13	10.76	61.24	67.07	64.55	21.90	13.24	16.98	2.31	5.14	3.92	6.19	0.66	3.05
50—60.....	2.16	0.56	1.26	11.99	25.56	19.60	57.79	59.40	58.69	13.19	9.78	11.28	6.24	4.32	5.16	8.63	0.38	4.01
60—.....	1.63	0.54	0.90	23.44	44.81	37.73	64.58	47.50	53.16	5.45	3.78	4.33	1.63	3.10	2.62	3.27	0.27	1.26
Kaikki	6.54	3.95	5.02	6.62	12.29	9.94	50.24	52.19	51.38	27.79	25.12	26.23	4.34	5.29	4.90	4.47	1.16	2.53
Koko väestö *) — Toute la population.																		
—10.....	72.74	73.56	73.14	2.65	2.75	2.70	24.61	23.69	24.16	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	2.18	1.57	1.88	1.66	1.74	1.70	73.19	74.30	73.75	22.88	22.39	22.63	0.09	—	0.04	—	—	—
15—20.....	0.38	0.35	0.36	1.05	0.35	0.68	23.55	27.76	28.14	57.09	61.79	59.56	12.16	9.31	10.67	0.77	0.44	0.59
20—30.....	0.39	0.16	0.25	1.32	0.42	0.78	39.22	38.54	38.82	48.95	48.85	48.89	5.76	8.47	7.38	4.36	3.56	3.88
30—40.....	0.60	0.19	0.37	3.34	4.23	3.85	44.94	48.46	46.95	41.68	36.03	38.44	3.52	8.46	6.35	5.92	2.63	4.04
40—50.....	0.53	0.72	0.64	6.02	10.76	8.71	57.65	62.44	60.37	27.56	19.02	22.71	2.01	6.34	4.47	6.23	0.72	3.10
50—60.....	1.81	0.79	1.22	10.65	21.06	16.66	57.40	59.21	58.44	16.97	13.91	15.20	5.59	4.77	5.12	7.58	0.26	3.36
60—.....	1.49	0.66	0.91	21.49	37.44	32.55	65.32	52.02	56.10	7.02	5.93	6.26	1.70	3.57	3.00	2.98	0.38	1.18
Kaikki	17.12	13.23	14.96	4.15	7.90	6.23	44.67	45.64	45.21	27.64	26.84	27.19	3.52	5.19	4.45	2.90	1.20	1.96
P o r i.																		
A. Kaupungissa syntyneet. — Personnes nées dans la ville.																		
—10.....	73.00	72.70	72.85	4.05	4.38	4.21	22.95	22.92	22.94	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	2.75	1.69	2.21	3.66	2.08	2.87	77.12	72.73	74.92	16.08	23.11	19.61	0.39	0.39	0.39	—	—	—
15—20.....	1.11	0.88	0.99	1.66	0.75	1.19	33.84	30.82	32.25	58.95	61.13	60.09	4.02	5.16	4.62	0.42	1.26	0.86
20—30.....	0.58	0.33	0.44	1.46	1.43	1.44	32.51	32.67	32.60	58.16	57.32	57.68	4.23	5.83	5.14	3.06	2.42	2.70
30—40.....	0.27	—	0.10	3.71	3.92	3.84	49.07	50.65	50.05	41.91	38.89	40.04	1.86	4.58	3.54	3.18	1.96	2.43
40—50.....	—	—	—	6.21	11.50	9.45	53.10	45.98	48.74	36.21	35.14	35.55	2.76	6.51	5.06	1.72	0.87	1.20
50—60.....	—	—	—	17.87	29.69	25.35	52.17	41.46	45.39	24.16	20.73	21.99	2.42	7.84	5.85	3.38	0.28	1.42
60—.....	1.91	1.87	1.88	35.03	48.36	44.79	51.60	40.42	43.42	8.92	6.31	7.01	1.27	3.04	2.56	1.27	—	0.34
Kaikki	20.55	15.74	17.88	5.06	8.68	7.07	42.34	40.31	41.22	29.02	30.80	30.00	1.89	3.58	2.83	1.14	0.89	1.00
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet. — Personnes nées hors de la ville.																		
—10.....	63.89	65.57	64.81	5.16	8.53	7.00	30.95	25.90	28.19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.86	—	0.41	1.29	1.18	1.23	66.95	69.29	68.17	29.18	27.56	28.34	1.72	1.97	1.85	—	—	—
15—20.....	0.34	0.78	0.59	3.45	0.52	1.78	31.73	30.55	31.06	53.10	55.88	54.68	10.00	11.49	10.85	1.38	0.78	1.04
20—30.....	0.33	0.12	0.21	3.26	3.34	3.31	37.36	42.48	40.32	51.55	44.63	47.55	3.75	6.21	5.17	3.75	3.22	3.44
30—40.....	0.18	0.13	0.15	4.96	6.22	5.71	45.22	54.35	50.67	42.10	32.21	36.20	2.21	5.47	4.15	5.33	1.62	3.12
40—50.....	0.53	0.26	0.37	8.38	19.77	15.00	52.05	54.30	53.36	29.95	17.84	22.91	3.92	6.55	5.45	5.17	1.28	2.91
50—60.....	—	0.76	0.44	20.63	38.71	31.10	54.57	47.06	50.22	17.49	8.73	12.42	2.87	4.17	3.62	4.44	0.57	2.20
60—.....	1.51	1.98	1.80	35.95	62.69	52.65	50.45	27.16	35.85	6.95	5.39	5.98	3.02	2.70	2.82	2.12	0.18	0.90
Kaikki	5.45	5.01	5.20	9.93	18.35	14.82	45.80	44.67	45.14	31.97	25.45	28.18	3.46	5.24	4.49	3.39	1.28	2.17

*) Kts. muist. siv. 68. — Voir la note page 68.

Ikä, vuosia. Age, ans.	Sekä luku- että kirjoitus- taitottomia. <i>Ne sachant ni lire ni écrire.</i>			Lukutaitoisia. <i>Sachant lire.</i>			Sekä luku- että kirjoitus- taitoisia. <i>Sachant lire et écrire.</i>			Ylemmän kansakoulun käyneitä. <i>N'ayant fait que les cours de l'école pri- maire.</i>			Keskikoulun kurssin tai vastaavan oppi- määrän suori- taneita. <i>Ayant fait les cours de l'école secondaire ou les cours d'in- struction y cor- respondant.</i>			Korkeamman sivistyksen saaneita. <i>Degré d'instruc- tion supérieur.</i>		
	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.

Koko väestö *) — *Toute la population.*

—10.....	71.40	71.20	71.30	4.24	5.25	4.75	24.36	23.55	23.95	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	2.30	1.27	1.78	3.11	1.85	2.47	74.75	71.90	73.31	19.14	24.20	21.70	0.70	0.78	0.74	—	—	—
15—20.....	0.89	0.85	0.87	2.17	0.68	1.37	33.30	30.73	31.92	57.22	59.42	58.40	5.73	7.22	6.53	0.69	1.10	0.91
20—30.....	0.46	0.23	0.33	2.31	2.35	2.33	34.80	37.38	36.28	55.04	51.23	52.86	4.00	6.01	5.15	3.39	2.80	3.05
30—40.....	0.22	0.07	0.13	4.45	5.23	4.92	46.80	52.75	50.41	42.02	35.10	37.83	2.06	5.08	3.89	4.45	1.77	2.82
40—50.....	0.35	0.16	0.24	7.63	16.69	13.00	52.35	51.21	51.67	32.16	24.28	27.49	3.52	6.53	5.31	3.99	1.13	2.29
50—60.....	—	0.45	0.27	19.63	35.07	28.88	53.64	44.80	48.34	19.96	13.57	16.14	2.71	5.66	4.47	4.06	0.45	1.90
60—.....	1.64	1.93	1.83	35.66	56.40	49.52	50.82	32.93	38.86	7.58	5.79	6.39	2.46	2.85	2.72	1.84	0.10	0.68
Kaikki	14.16	10.93	12.33	7.11	13.02	10.46	43.86	42.26	42.93	30.29	28.40	29.22	2.55	4.32	3.55	2.09	1.07	1.51

K u o p i o.

A. Kaupungissa syntyneet. — *Personnes nées dans la ville.*

—10.....	78.63	75.29	77.02	1.30	1.63	1.46	20.07	23.08	21.52	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.55	0.73	1.13	0.39	0.18	0.28	73.79	70.54	72.11	24.08	28.55	26.39	0.19	—	0.09	—	—	—
15—20.....	—	0.46	0.24	0.49	0.23	0.35	20.59	12.07	16.17	66.91	74.71	70.96	11.52	12.07	11.81	0.49	0.46	0.47
20—30.....	0.58	0.72	0.65	1.16	1.43	1.31	22.83	15.75	18.95	63.00	56.80	59.61	6.36	20.53	14.12	6.07	4.77	5.36
30—40.....	1.58	—	0.80	2.77	1.60	2.19	31.22	24.00	27.63	60.08	53.20	56.66	1.98	13.60	7.75	2.37	7.60	4.97
40—50.....	1.58	1.62	1.60	5.79	11.74	9.15	45.26	40.49	42.56	40.00	34.01	36.62	2.11	9.31	6.18	5.26	2.83	3.89
50—60.....	0.85	3.73	2.52	9.40	21.12	16.19	47.86	39.13	42.80	37.61	25.46	30.57	1.71	8.70	5.76	2.57	1.86	2.16
60—.....	1.35	1.91	1.73	22.97	33.12	29.87	60.81	45.86	50.65	10.81	12.74	12.12	—	5.73	3.90	4.06	0.64	1.73
Kaikki	33.75	28.22	30.90	2.18	4.22	3.23	33.08	31.33	32.18	27.16	28.51	27.86	2.46	6.24	4.41	1.37	1.48	1.42

B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet. — *Personnes nées hors de la ville.*

—10.....	64.94	64.80	64.87	4.16	2.13	3.16	30.90	33.07	31.97	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	4.81	4.63	4.71	0.80	0.93	0.87	66.05	59.95	62.78	28.34	34.26	31.52	—	0.23	0.12	—	—	—
15—20.....	3.91	1.45	2.40	0.69	0.15	0.36	25.51	20.83	22.65	57.48	65.70	62.52	11.95	11.72	11.81	0.46	0.15	0.26
20—30.....	0.97	0.36	0.59	1.45	1.52	1.49	29.79	31.50	30.86	55.97	54.91	55.31	7.48	9.25	8.59	4.34	2.46	3.16
30—40.....	0.39	0.78	0.61	2.45	6.82	4.93	41.57	43.63	42.74	41.57	36.12	38.47	5.01	9.44	7.54	9.01	3.21	5.71
40—50.....	0.79	1.53	1.20	10.76	18.80	15.21	52.06	51.03	51.49	28.16	21.61	24.54	2.22	5.37	3.96	6.01	1.66	3.60
50—60.....	1.41	2.55	2.05	15.93	34.54	26.41	59.01	42.00	49.43	16.16	13.82	14.84	3.04	5.82	4.61	4.45	1.27	2.66
60—.....	2.16	2.17	2.16	28.09	56.14	45.79	56.48	28.34	38.72	6.48	6.86	6.72	1.54	6.49	4.67	5.25	—	1.94
Kaikki	7.50	5.58	6.39	6.69	13.00	10.35	43.28	37.94	40.18	33.77	34.77	34.35	4.42	7.19	6.03	4.34	1.52	2.70

Koko väestö *) — *Toute la population.*

—10.....	75.73	72.93	74.38	1.91	1.74	1.83	22.36	25.33	23.79	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	2.92	2.44	2.67	0.56	0.51	0.53	70.60	65.95	68.16	25.81	31.00	28.53	0.11	0.10	0.11	—	—	—
15—20.....	2.02	1.06	1.47	0.59	0.18	0.35	23.13	17.43	19.87	62.04	69.20	66.15	11.75	11.86	11.81	0.47	0.27	0.35
20—30.....	0.93	0.44	0.64	1.36	1.49	1.44	27.76	27.95	27.87	57.98	55.29	56.35	7.14	11.84	9.98	4.83	2.99	3.72
30—40.....	0.68	0.62	0.65	2.52	5.86	4.37	39.05	39.81	39.47	46.12	39.42	42.41	4.26	10.23	7.57	7.37	4.06	5.53
40—50.....	0.97	1.55	1.29	9.59	17.17	13.81	50.61	48.50	49.43	30.83	24.54	27.33	2.18	6.30	4.47	5.82	1.94	3.67
50—60.....	1.47	2.81	2.23	14.50	31.50	24.12	56.51	41.35	47.93	20.73	16.46	18.31	2.75	6.47	4.86	4.04	1.41	2.55
60—.....	2.01	2.10	2.07	27.14	51.19	42.59	57.28	32.17	41.15	7.29	8.11	7.82	1.26	6.29	4.49	5.02	0.14	1.88
Kaikki	19.13	14.10	16.34	4.71	9.72	7.49	38.78	35.48	36.95	30.81	32.38	31.68	3.55	6.82	5.36	3.02	1.50	2.18

*) Kts. muist. siv. 68. — *Voir la note page 68.*

Ikä, vuosia. Age, ans.	Sekä luku- että kirjoitus- taidottomia. <i>Ne sachant ni lire ni écrire.</i>			Lukutaitoisia. <i>Sachant lire.</i>			Sekä luku- että kirjoitus- taifoisia. <i>Sachant lire et écrire.</i>			Ylemmän kansaoulun käyneitä. <i>N'ayant fait que les cours de l'école pri- maire.</i>			Keskikoulun kursin tai vastaavan oppi- määrän suorit- taneita. <i>Ayant fait les cours de l'école secondaire ou les cours d'in- struction y cor- respondant.</i>			Korkeamman sivistyksen saaneita. <i>Degré d'instruc- tion supérieur.</i>		
	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.
L a h t i.																		
A. Kaupungissa syntyneet. — Personnes nées dans la ville.																		
—10.....	78.45	75.97	77.19	4.54	4.67	4.60	17.01	19.36	18.21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	3.07	1.34	2.24	1.43	0.67	1.07	80.37	73.38	77.03	15.13	24.61	19.66	—	—	—	—	—	—
15—20.....	—	0.38	0.19	0.74	—	0.38	19.26	11.54	15.47	76.67	78.85	77.73	2.96	9.23	6.04	0.37	—	0.19
20—30.....	1.55	0.85	1.17	0.52	—	0.23	24.74	25.11	24.94	68.56	59.15	63.40	3.09	12.34	8.16	1.54	2.55	2.10
30—40.....	1.47	0.52	0.91	7.35	5.18	6.08	53.68	55.95	55.02	33.82	33.17	33.43	6.74	3.63	2.43	2.94	1.55	2.13
40—50.....	1.47	1.36	1.41	21.32	14.29	17.67	61.77	70.06	66.08	15.44	14.29	14.84	—	—	—	—	—	—
50—60.....	5.88	1.16	3.25	11.77	43.03	29.22	75.00	46.51	59.09	7.35	9.30	8.44	—	—	—	—	—	—
60—.....	7.41	4.85	5.98	58.02	72.82	66.30	32.10	21.36	26.09	2.47	0.97	1.63	—	—	—	—	—	—
Kaikki	33.82	31.57	32.67	6.31	7.86	7.11	38.08	35.69	36.85	20.81	22.10	21.47	0.64	2.42	1.55	0.34	0.36	0.35
B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet. — Personnes nées hors de la ville.																		
—10.....	66.89	67.71	67.31	6.69	4.39	5.50	26.42	27.90	27.19	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.97	0.76	0.86	0.65	0.76	0.71	70.78	66.92	68.61	27.27	31.30	29.53	0.33	0.26	0.29	—	—	—
15—20.....	0.54	0.19	0.33	1.07	—	0.44	21.45	16.95	18.81	67.83	69.30	68.70	9.11	12.24	10.95	—	1.32	0.77
20—30.....	—	0.45	0.28	2.01	1.23	1.53	28.88	29.90	29.51	59.60	58.34	58.82	4.39	8.18	6.74	5.12	1.90	3.12
30—40.....	0.30	0.55	0.44	4.15	4.72	4.48	41.19	49.18	45.78	44.59	35.68	39.47	4.74	7.68	6.43	5.03	2.19	3.40
40—50.....	0.17	1.13	0.70	15.60	13.96	14.70	52.17	57.12	54.90	27.38	22.71	24.80	1.21	4.23	2.88	3.47	0.85	2.02
50—60.....	1.08	0.79	0.91	19.42	35.34	28.64	58.27	43.19	49.54	15.11	17.54	16.52	1.44	2.88	2.27	4.68	0.26	2.12
60—.....	1.88	2.92	2.50	33.80	51.93	44.53	50.70	35.39	41.65	8.45	5.52	6.72	2.35	4.22	3.45	2.82	—	1.15
Kaikki	6.57	5.60	6.01	8.62	10.48	9.69	42.32	41.29	41.72	36.13	35.57	35.82	3.27	5.91	4.79	3.09	1.15	1.97
Koko väestö *). — Toute la population.																		
—10.....	75.73	73.98	74.84	5.04	4.60	4.81	19.23	21.42	20.35	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	2.26	1.07	1.65	1.13	0.71	0.92	76.66	70.36	73.43	19.82	27.74	23.88	0.13	0.12	0.12	—	—	—
15—20.....	0.31	0.25	0.28	0.93	—	0.42	20.53	15.17	17.57	71.54	72.44	72.04	6.53	11.25	9.13	0.16	0.89	0.56
20—30.....	0.41	0.53	0.48	1.62	0.98	1.23	27.80	28.90	28.47	61.94	58.51	59.87	4.05	9.04	7.06	4.18	2.04	2.89
30—40.....	0.49	0.54	0.52	4.69	4.80	4.75	43.28	50.36	47.36	42.79	35.24	38.44	4.07	6.98	5.74	4.68	2.08	3.19
40—50.....	0.42	1.16	0.83	16.69	14.00	15.22	54.00	59.40	56.94	25.11	21.24	22.99	0.98	3.50	2.36	2.80	0.70	1.66
50—60.....	2.02	0.85	1.35	17.92	36.75	28.75	61.56	43.81	51.35	13.58	16.03	14.99	1.16	2.35	1.84	3.76	0.21	1.72
60—.....	3.39	3.41	3.40	40.34	57.18	50.14	45.76	31.87	37.68	6.78	4.38	5.38	1.70	3.16	2.55	2.03	—	0.85
Kaikki	17.94	14.89	16.26	7.65	9.54	8.69	40.57	39.30	39.87	29.73	30.74	30.29	2.17	4.66	3.55	1.94	0.87	1.34
K o t k a.																		
A. Kaupungissa syntyneet. — Personnes nées dans la ville.																		
—10.....	72.80	74.81	73.78	1.38	1.33	1.35	25.82	23.86	24.87	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.65	0.84	0.75	0.65	—	0.32	78.87	80.38	79.64	19.61	18.78	19.18	0.22	—	0.11	—	—	—
15—20.....	0.32	0.64	0.48	0.32	—	0.16	23.00	15.92	19.46	68.37	73.88	71.13	7.67	8.60	8.13	0.32	0.96	0.64
20—30.....	—	—	—	1.18	0.60	0.85	29.14	20.30	24.11	61.81	64.18	63.16	5.51	12.83	9.68	2.36	2.09	2.20
30—40.....	0.66	—	0.28	—	0.49	0.28	34.87	30.88	32.58	56.58	58.34	57.59	5.92	6.37	6.18	1.97	3.92	3.09
40—50.....	3.57	1.11	2.05	—	2.22	1.37	50.00	52.23	51.37	44.64	41.11	42.47	—	3.33	2.05	1.79	—	0.69
50—60.....	—	—	—	23.53	25.00	24.32	64.71	60.00	62.16	11.76	15.00	13.52	—	—	—	—	—	—
60—.....	6.35	9.09	7.89	43.75	68.18	57.90	50.00	13.63	28.95	—	4.55	2.63	—	4.55	2.63	—	—	—
Kaikki	31.46	28.94	30.16	1.40	1.57	1.49	38.52	35.55	36.99	25.95	29.49	27.78	2.17	3.69	2.95	0.50	0.76	0.63

*) Kts. muist. siv. 68. — Voir la note page 68.

Ikä, vuosia. Age, ans.	Sekä luku- että kirjoitus- taidottomia. <i>Ne sachant ni lire ni écrire.</i>			Lukutaitoisia. <i>Sachant lire.</i>			Sekä luku- että kirjoitus- taitoisia. <i>Sachant lire et écrire.</i>			Ylemmän kansakoulun käyneitä. <i>N'ayant fait que les cours de l'école primaire.</i>			Keskikoulun kurssin tai vastaavan oppi- määrän suorit- taneita. <i>Ayant fait les cours de l'école secondaire ou les cours d'in- struction y cor- respondant.</i>			Korkeamman sivistyksen saaneita. <i>Degré d'instruc- tion supérieur.</i>		
	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.	Mp.	Np.	M.s.p.

B. Kaupungin ulkopuolella syntyneet. — *Personnes nées hors de la ville.*

—10.....	65.14	71.36	68.27	2.29	2.73	2.51	32.57	25.91	29.22	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	1.09	—	0.52	0.54	0.51	0.52	73.91	80.80	77.49	22.83	18.18	20.42	1.63	0.51	1.05	—	—	—
15—20.....	0.28	0.30	0.29	0.28	0.30	0.29	21.39	20.67	21.04	73.89	68.39	71.26	4.16	9.43	6.68	—	0.91	0.44
20—30.....	0.64	0.15	0.41	0.39	0.89	0.62	32.78	34.03	33.36	56.04	52.54	54.42	6.68	8.51	7.53	3.47	3.88	3.66
30—40.....	0.53	0.71	0.62	3.34	4.80	4.05	44.39	52.75	48.46	41.58	35.12	38.43	5.21	4.65	4.94	4.95	1.97	3.50
40—50.....	1.55	1.39	1.47	8.09	13.94	11.00	55.94	57.49	56.71	28.57	20.56	24.59	3.61	5.23	4.42	2.24	1.39	1.81
50—60.....	0.59	1.43	1.02	16.91	28.57	22.85	54.60	48.86	51.67	18.99	16.00	17.47	5.05	4.29	4.66	3.86	0.85	2.33
60—.....	4.40	6.39	5.51	25.60	53.04	40.85	57.20	31.95	43.16	10.00	6.39	7.99	2.00	2.23	2.13	0.80	—	0.36
Kaikki	5.09	5.85	5.47	5.87	11.74	8.76	44.07	44.21	44.14	37.91	31.43	34.71	4.40	5.17	4.78	2.66	1.60	2.14

Koko väestö*). — *Toute la population.*

—10.....	71.42	74.16	72.76	1.54	1.60	1.57	27.04	24.24	25.67	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10—15.....	0.77	0.60	0.68	0.62	0.15	0.38	77.52	80.50	79.04	20.47	18.60	19.52	0.62	0.15	0.38	—	—	—
15—20.....	0.30	0.47	0.38	0.30	0.15	0.23	22.11	18.45	20.32	71.36	71.01	71.19	5.79	8.99	7.35	0.14	0.93	0.53
20—30.....	0.48	0.10	0.29	0.58	0.79	0.69	31.88	29.37	30.64	57.46	56.55	57.01	6.40	9.92	8.14	3.20	3.27	3.23
30—40.....	0.55	0.55	0.55	2.78	3.83	3.31	42.73	47.86	45.31	44.17	40.31	42.23	5.33	5.04	5.18	4.44	2.41	3.42
40—50.....	1.72	1.35	1.54	7.38	12.33	9.91	55.42	56.85	56.14	29.98	23.31	26.57	3.30	4.96	4.15	2.20	1.20	1.69
50—60.....	0.56	1.35	0.96	17.23	28.38	22.93	55.09	49.46	52.21	18.65	15.95	17.27	4.80	4.05	4.42	3.67	0.81	2.21
60—.....	4.51	6.51	5.63	26.69	54.14	42.05	56.77	30.77	42.22	9.40	6.21	7.62	1.88	2.37	2.15	0.75	—	0.33
Kaikki	15.37	15.36	15.36	4.12	7.56	5.85	41.80	40.64	41.22	33.33	30.64	31.98	3.57	4.55	4.06	1.81	1.25	1.53

Muiden seikkojen ohella selviää edellä olevista tauluista se tosiasia, että kaikissa laskentakau-
pungeissa sivistysmäärä on suhteellisesti suu-
rempi 10—15 vuotisten ryhmässä kuin van-
hemmissa ikäluokissa. Jos verrataan luku- ja
kirjoitustaitoisten sekä ylemmän kansakoulun
käyneiden ja sitä korkeamman sivistyksen
saaneiden yhteissummaa 10—15 vuotisten ryh-
mässä vastaaviin summiin esim. 40—50 sekä
60 vuotisten ja vanhempien ryhmässä, saadaan
suhteita osoittamaan seuraavat prosenttiluvut:

	10—15 v.	40—50 v.	60 v. ja sen yli.
Helsinki	98.58 %	92.83 %	66.81 %
Turku	98.37 »	89.80 »	59.95 »
Viipuri	98.02 »	89.43 »	61.80 »
Tampere	99.00 »	89.59 »	55.71 »
Vaasa	98.37 »	88.84 »	58.01 »
Oulu	96.42 »	90.65 »	66.54 »
Pori	95.75 »	86.76 »	48.65 »
Kuopio	96.80 »	84.90 »	55.34 »

	10—15 v.	40—50 v.	60 v. ja sen yli.
Lahti	97.43 %	83.95 %	46.46 %
Kotka	98.94 »	88.55 »	52.32 »

Tästä ilmenee siis se varsin luonnollinen tosi-
asia, että kysymyksessä olevissa kaupungeissa
nuoremmilla ikäluokilla paljon suuremmassa
määrin kuin vanhemmilla on ollut tilaisuus
hankkia sivistystä ja että he myöskin ovat
käyttäneet sitä hyväksensä.

Huomion arvoinen toiseikka on myöskin se,
että useimmissa — poikkeuksia kuitenkin on
— laskentakauungeissa on kaupungissa synty-
neen väestön sivistystaso korkeampi kuin kau-
pungin ulkopuolella syntyneen. Jos nimittäin
otetaan toisaalta kaupungissa, toisaalta kau-
pungin ulkopuolella syntyneiden, vähintään
luku- ja kirjoitustaidon omaavien henkilöiden
suhteellinen luku 10—15 vuotisten ikäryhmässä,
saadaan eri kaupunkeihin nähden seuraavat
tulokset:

*) Kts. muist. siv. 68. — *Voir la note page 68.*

	Kaupung. synt. kes- kuudessa.	Mualla synt. kes- kuudessa.
Helsinki	98.66 %	98.48 %
Turku	98.61 »	97.78 »
Viipuri	98.15 »	97.71 »
Tampere	99.05 »	98.85 »
Vaasa	98.37 »	98.37 »
Oulu	97.72 »	92.24 »
Pori	94.92 »	98.36 »
Kuopio	98.59 »	94.42 »
Lahti	96.69 »	98.43 »
Kotka	98.93 »	98.96 »

Kysymyksessä olevien kahden väestöaineksen korkeampien ikäluokkien sivistystasoa verrattaessa huomaa taas toisaalta, että yksinomaan luku- ja kirjoitustaitoisia on olennaisesti enemmän kaupungin ulkopuolella kuin kaupungissa syntyneiden keskuudessa, sekä toisaalta, että ylempään kansakoulun käyneiden suhteellinen luku kaikissa kaupungeissa on melkoista suurempi kaupungissa syntyneen kuin muun väestön keskuudessa. Niinpä esim. 15—20, 20—30 ja 30—40 vuotisten ikäluokissa näihin sivistysluokkiin kuuluvien suhdeluvut olivat:

	<i>Kaupungissa syntyneet.</i>			<i>Mualla syntyneet.</i>		
	Sekä luku-	että	kirjoitustaitoisia.	15—20 v.	20—30 v.	30—40 v.
Helsinki	10.46 %	9.70 %	18.52 %	19.35 %	25.51 %	40.95 %
Turku	16.74 »	19.46 »	32.82 »	23.35 »	35.42 »	50.48 »
Viipuri	21.49 »	22.03 »	34.63 »	25.68 »	31.49 »	42.04 »
Tampere	24.75 »	21.36 »	31.03 »	27.69 »	35.84 »	50.83 »
Vaasa	21.54 »	18.24 »	27.79 »	25.56 »	40.21 »	50.28 »
Oulu	26.85 »	28.37 »	30.45 »	30.20 »	45.99 »	54.43 »
Pori	32.25 »	32.60 »	50.05 »	31.06 »	40.32 »	50.67 »
Kuopio	16.17 »	18.95 »	27.63 »	22.65 »	30.86 »	42.74 »
Lahti	15.47 »	24.94 »	55.02 »	18.81 »	29.51 »	45.78 »
Kotka	19.46 »	24.11 »	32.58 »	21.04 »	33.36 »	48.46 »

Ylemmän kansakoulun käyneitä.

	15—20 v.	20—30 v.	30—40 v.	15—20 v.	20—30 v.	30—40 v.
Helsinki	69.60 %	62.34 %	55.28 %	62.23 %	52.29 %	39.81 %
Turku	67.92 »	62.53 »	53.15 »	60.35 »	52.55 »	36.74 »
Viipuri	67.13 »	60.69 »	51.23 »	59.30 »	52.87 »	42.06 »
Tampere	66.14 »	65.95 »	59.16 »	61.65 »	54.11 »	38.01 »
Vaasa	63.18 »	62.41 »	52.91 »	56.57 »	46.84 »	30.91 »
Oulu	61.59 »	56.52 »	55.92 »	56.40 »	43.77 »	30.73 »
Pori	60.09 »	57.68 »	40.04 »	54.68 »	47.55 »	36.20 »
Kuopio	70.96 »	59.61 »	56.66 »	62.52 »	55.31 »	38.47 »
Lahti	77.73 »	63.40 »	33.43 »	68.70 »	58.82 »	39.47 »
Kotka	71.13 »	63.16 »	57.59 »	71.26 »	54.42 »	38.43 »

Se tosiasia, että väenlaskentakaupunkien ulkopuolella syntyneen väestön ylempät ikäluokat, mitä saavutettuun kansakoulusivistykseen tulee, jäävät kauemmas syntyperäisten kaupunkilaisten jälkeen kuin nuoremmat ikäluokat, näyttää osoittavan paitsi sitä, että kansakoulujen toiminta on ollut vilkkaampi kaupunkien kuin maaseudun väestön keskuudessa, myöskin sitä, että tässä suhteessa ilmenevä erilaisuus vuosien kuluessa on vähentynyt maaseudun eduksi.

Myös kaupunkien eri kieliryhmien sivistyssuh-

teisiin nähden on havaittavissa mielenkiintoisia eroavaisuuksia.

Alempana olevassa taulukossa on eri kieliryhmät jaettu sivistysasteen mukaan: luku- ja kirjoitustaidottomiin, yksinomaan lukutaitoisiin ja sekä luku- että kirjoitustaitoisiin kunakin väenlaskentavuotena alkaen vuodesta 1870. Luvut esittävät kunkin ryhmän osuutta prosenttina saman ryhmän koko henkilöluvusta, kun kaikki 10 vuotta nuoremmat lapset on jätetty syrjään.

Répartition des personnes âgées au-moins de 10 ans selon le degré d'instruction et la langue parlée, en %.

Vuosi. Année.	Sekä luku- että kirjoitus- taidottomia. <i>Ne sachant ni lire ni écrire, parlant:</i>				Lukutaitoisia. <i>Sachant lire seulement, parlant:</i>				Sekä luku- että kirjoitus- taitoisia. <i>Sachant lire et écrire, parlant:</i>					
	Suomen- Kieliset. Finnois.	Suomalais- Kieliset. Suédois.	Ruotsin- Kieliset. Parlant d'autres langues.	Muu- Kieliset. Parlant d'autres langues.	Kalkki. Total.	Finnois.	Suomen- Kieliset. Suédois.	Ruotsin- Kieliset. Parlant d'autres langues.	Muu- Kieliset. Parlant d'autres langues.	Kalkki. Total.	Finnois.	Suomen- Kieliset. Suédois.	Ruotsin- Kieliset. Parlant d'autres langues.	Muu- Kieliset. Parlant d'autres langues.
Helsinki.														
1890	0.8	0.6	16.9	2.2	28.4	15.6	5.0	20.4	70.8	83.8	78.1	77.4		
1900	0.7	0.5	15.0	1.6	15.3	9.5	3.9	12.0	84.0	90.0	81.1	86.4		
1910	0.5	0.4	11.5	1.1	9.4	6.8	2.6	8.1	90.1	92.8	85.9	90.8		
1920	0.8	0.6	1.9	0.8	5.4	4.2	1.2	4.9	93.8	95.2	96.9	94.3		
Turku.														
1890	1.1	0.4	19.0	1.6	39.9	13.4	4.3	29.3	59.0	86.2	76.7	69.1		
1900	0.5	0.3	18.1	0.7	23.7	7.9	1.1	18.8	75.8	91.8	80.8	80.5		
1910	0.4	0.2	7.8	0.5	16.3	6.0	3.7	13.7	83.3	93.8	88.5	85.8		
1920	0.5	0.3	2.9	0.5	9.9	3.6	4.2	8.6	89.6	96.1	92.9	90.9		
Viipuri.														
1890	1.7	0.2	32.3	3.5	33.7	7.1	4.2	24.7	64.6	92.7	63.5	71.8		
1900	1.0	0.3	17.9	4.2	19.1	4.2	3.7	14.8	79.9	95.5	78.4	81.0		
1910	0.8	0.2	13.2	2.3	13.2	2.7	3.3	11.2	86.0	97.1	83.5	86.5		
1920	0.8	0.2	4.5	1.0	7.2	1.3	1.6	6.7	92.0	98.5	93.9	92.3		
Tampere.														
1890	0.3	0.2	0.7	0.3	38.6	10.7	7.5	36.2	61.1	89.1	91.8	63.5		
1900	0.4	(0.06)	6.6	0.5	20.6	3.8	0.8	19.4	79.0	96.2	92.6	80.1		
1910	0.6	0.1	13.5	0.7	14.1	1.7	2.6	13.4	85.3	98.2	83.9	85.9		
1920	0.7	0.1	1.2	0.7	7.9	3.4	4.2	7.8	91.4	96.5	94.6	91.5		
Vaasa.														
1910	0.4	0.4	9.0	0.5	15.1	14.9	3.4	14.8	84.5	84.7	87.6	84.7		
1920	0.8	0.4	2.7	0.6	8.4	9.3	2.7	8.8	90.8	90.3	94.6	90.6		
Oulu.														
1890	0.7	—	—	0.6	30.5	3.0	4.9	26.5	68.8	97.0	95.1	72.9		
1910	0.7	—	5.3	0.7	12.7	1.1	1.8	11.7	86.6	98.9	92.9	87.6		
1920	0.8	0.2	4.8	0.8	12.2	2.9	—	11.6	87.0	96.9	95.2	87.6		
Pori.														
1890	0.7	0.2	14.2	0.7	43.8	14.5	2.9	38.4	55.5	85.3	82.9	60.9		
1910	0.4	0.3	13.7	0.5	20.7	4.2	3.8	19.2	78.9	95.5	82.5	80.3		
1920	0.7	0.4	2.5	0.7	7.4	1.0	—	7.1	91.9	98.6	97.5	92.2		
Kuopio.														
1920	1.4	0.7	6.2	1.4	9.1	0.7	—	9.0	89.5	98.6	93.8	89.6		
Lahti.														
1920	0.9	0.4	14.5	0.9	10.0	1.6	1.9	9.8	89.1	98.0	83.6	89.3		
Kotka.														
1920	1.0	0.5	1.9	1.0	7.4	3.6	1.9	7.0	91.6	95.9	96.2	92.0		

Esitetyt prosenttiluvut osoittavat, että yleisen sivistystason nousu on johdonmukaisesti ja voimakkaasti ilmennyt niin hyvin suomen- ja ruotsinkielisessä väestöryhmässä kuin myöskin muunkielisten ryhmässä. Tämä kehitys on johtanut myöskin siihen, että se suomen- ja ruotsinkielisten sivistystason välinen erilaisuus, joka aikaisemmin oli sangen jyrkkä, edellisten ollessa jäljessä, on alkanut tasaantumistaan tasaantua. Osoitukseksi siitä mainittakoon, että suomen- ja ruotsinkielisiin väestöryhmiin kuuluvien 10 vuotta vanhempien luku- ja kirjoitustaitoisten henkilöiden suhteellisten lukujen välisen erotus oli:

	V. 1890.	V. 1910.	V. 1920.
Helsingissä	13.0	2.7	1.4
Turussa	27.2	10.5	6.5
Viipurissa	28.1	11.1	6.5
Tampereellä	28.0	12.9	5.1

	V. 1890.	V. 1910.	V. 1920.
Vaasassa	—	0.2	—0.5
Oulussa	28.2	12.3	9.9
Porissa	29.8	16.6	6.7

Koska edellä oleva selonteko, jossa luku- ja kirjoitustaitoisten ryhmään on luettu kaikki henkilöt, jotka osaavat ainakin lukea ja kirjoittaa huolimatta siitä, millä sivistystasolla he muuten ovat, antaa vain sangen ylimalkaisen kuvan eri kieliryhmien sivistyksestä, esitetään seuraavassa vielä eräitä tauluja, jotka antavat yksityiskohtaisemman kuvan suomen- ja ruotsinkielisten väestöryhmien sivistystasosta eri kaupungeissa. Koska muunkielisten ryhmä useimmissa kaupungeissa on sangen pieni, joten siinä vallitsevia sivistyssuhteita esittävät prosenttiluvut olisivat aivan sattuman varassa, ei tätä ryhmää ole otettu ollenkaan mukaan seuraaviin tauluihin.

Population répartie selon le degré d'instruction, la langue et l'âge, en %.

Ikä. — Age.	Seksi- luku- että kirjoitustaidottomia. ¹⁾	Lukutaitoisia. ²⁾	Seksi luku- että kirjoitustaitoisia. ³⁾	Ylempään kansakoulun käyneitä tai vastaavaan oppimäärän suoritt. ⁴⁾	Ylempään kansakoulun tai vastaavaan oppimäärän suorittaneita. ⁵⁾	Korkeamman sivistyksen saaneita. ⁶⁾	Seksi luku- että kirjoitustaidottomia. ¹⁾	Lukutaitoisia. ²⁾	Seksi luku- että kirjoitustaitoisia. ³⁾	Ylempään kansakoulun käyneitä tai vastaavaan oppimäärän suoritt. ⁴⁾	Ylempään kansakoulun tai vastaavaan oppimäärän suorittaneita. ⁵⁾	Korkeamman sivistyksen saaneita. ⁶⁾
Suomenkieliset.												
Parlant le finnois.												
—10 v.	73.02	2.00	24.98	—	—	—	73.77	2.47	23.76	—	—	—
10—15 »	1.10	0.49	71.59	26.43	0.39	—	1.26	0.54	70.95	27.20	0.05	—
15—20 »	0.27	0.22	17.69	69.39	9.44	2.99	0.15	0.31	21.46	68.32	8.97	0.29
20—30 »	0.46	0.48	25.00	55.70	8.12	10.24	0.19	0.79	32.46	58.09	6.25	2.22
30—40 »	0.53	2.21	43.60	41.92	5.09	6.65	0.24	2.68	51.11	40.46	3.47	2.04
40—50 »	0.89	7.96	55.57	27.67	3.95	3.96	0.38	12.01	61.67	22.64	2.01	1.29
50—60 »	1.37	18.84	53.54	19.59	2.92	3.74	0.78	27.45	58.01	11.86	0.96	0.94
60— »	2.73	42.54	44.69	7.24	1.44	1.36	1.68	55.07	39.66	2.30	1.03	0.26
Kaikki	11.69	4.91	38.20	35.73	4.65	4.82	13.68	8.57	42.77	30.95	3.02	1.01
Ruotsinkieliset.												
Parlant le suédois.												
—10 v.	73.01	1.85	25.14	—	—	—	70.70	1.40	27.90	—	—	—
10—15 »	0.62	0.47	58.21	37.67	3.03	—	0.37	0.19	55.75	41.56	2.13	—
15—20 »	0.38	0.16	10.31	59.94	21.98	7.23	0.16	—	12.22	48.98	33.39	5.25
20—30 »	0.22	0.27	12.82	55.33	15.03	16.33	0.10	0.24	16.72	49.49	22.64	10.31
30—40 »	0.32	1.33	22.46	46.42	14.61	14.86	0.18	0.69	22.49	45.23	19.63	11.78
40—50 »	0.50	4.17	30.00	36.57	15.30	13.46	0.27	2.07	30.15	36.70	20.92	9.89
50—60 »	1.00	8.03	32.63	28.88	17.71	11.75	0.24	5.84	34.49	31.65	20.13	7.65
60— »	2.00	21.58	37.59	16.34	16.03	6.46	0.76	17.17	48.13	18.77	11.50	3.67
Kaikki	11.10	3.82	26.28	36.37	12.76	9.67	9.74	3.84	29.61	34.17	16.56	6.58

¹⁾ Ne sachant ni lire ni écrire. ²⁾ Sachant lire. ³⁾ Sachant lire et écrire. ⁴⁾ N'ayant fait que les cours de l'école primaire. ⁵⁾ Ayant fait les cours de l'école secondaire ou les cours d'instruction y correspondant. ⁶⁾ Degré d'instruction supérieur.

Ikä. — Age.	Viipuri.						Tampere.					
	Suomenkieliset. <i>Parlant le finnois.</i>						Suomenkieliset. <i>Parlant le finnois.</i>					
—10 v.	73.24	2.81	23.95	—	—	—	71.60	2.06	26.33	0.01	—	—
10—15 »	1.17	0.87	75.64	22.21	0.11	—	0.60	0.39	77.44	21.41	0.16	—
15—20 »	0.28	0.26	24.34	65.58	9.17	0.37	0.25	0.05	26.60	65.04	7.61	0.45
20—30 »	0.32	0.58	29.12	57.69	9.01	3.28	0.39	0.41	31.02	59.16	6.43	2.59
30—40 »	0.33	2.68	42.52	45.40	5.99	3.08	0.69	2.03	47.25	43.63	3.48	2.92
40—50 »	0.87	10.87	51.78	30.00	3.94	1.64	0.97	9.37	60.10	26.04	2.27	1.25
50—60 »	1.84	22.33	51.88	20.24	2.40	1.31	1.31	23.53	56.33	15.90	1.90	1.03
60— »	2.88	45.71	42.32	7.45	1.25	0.39	1.94	51.24	41.51	4.24	0.84	0.23
Kaikki	13.64	6.45	40.13	33.83	4.45	1.50	12.04	6.99	43.25	33.26	3.22	1.24
—10 v.	68.81	0.30	30.89	—	—	—	64.77	4.14	31.09	—	—	—
10—15 »	0.35	—	49.65	45.07	4.93	—	—	—	60.00	37.14	2.86	—
15—20 »	0.41	—	4.55	43.39	47.93	3.72	0.58	—	6.43	38.60	50.88	3.51
20—30 »	—	—	8.07	34.23	36.43	21.27	—	—	7.09	43.97	32.98	15.96
30—40 »	—	—	7.79	37.44	35.93	18.84	0.40	—	11.51	34.92	29.36	23.81
40—50 »	—	0.23	15.51	37.08	29.21	17.97	—	11.29	10.89	36.69	25.40	15.73
50—60 »	—	1.46	21.05	35.09	28.95	13.45	—	1.53	26.53	30.10	31.12	10.72
60— »	0.64	8.01	47.76	18.91	17.95	6.73	—	10.52	37.43	25.15	19.30	7.60
Kaikki	8.29	1.16	22.01	31.39	25.64	11.51	7.68	3.45	20.99	31.64	25.11	11.13
—10 v.	72.91	4.23	22.86	—	—	—	73.13	2.74	24.13	—	—	—
10—15 »	1.39	0.69	77.33	20.59	—	—	1.87	1.77	74.75	21.57	0.04	—
15—20 »	0.87	1.03	30.48	57.72	9.03	0.87	0.38	0.71	28.86	60.22	9.45	0.38
20—30 »	0.25	0.96	40.03	48.84	6.53	3.39	0.26	0.81	39.70	49.50	6.15	3.58
30—40 »	0.53	5.06	55.73	30.16	4.94	3.58	0.34	3.99	48.56	39.17	4.68	3.26
40—50 »	0.52	12.84	61.19	21.62	1.50	2.33	0.63	9.18	62.62	22.53	2.86	2.18
50—60 »	1.01	24.17	55.83	13.81	2.73	2.45	1.18	18.30	61.97	13.85	3.19	1.51
60— »	2.31	52.69	38.85	4.81	0.58	0.76	1.00	35.31	56.56	4.92	1.57	0.64
Kaikki	16.10	7.53	45.50	25.85	3.31	1.71	15.14	6.50	46.14	27.27	3.45	1.50
—10 v.	71.29	3.63	25.08	—	—	—	72.44	1.57	25.99	—	—	—
10—15 »	0.88	0.20	65.85	32.48	0.59	—	1.10	—	49.45	49.45	—	—
15—20 »	0.09	0.34	15.25	63.65	19.12	1.55	—	—	7.04	39.44	46.48	7.04
20—30 »	0.25	0.68	23.72	56.51	12.79	6.05	—	—	17.86	32.14	39.29	10.71
30—40 »	0.17	3.27	31.38	42.82	14.36	8.00	—	0.97	8.74	19.42	46.60	24.27
40—50 »	0.16	9.72	40.65	33.63	10.29	5.55	0.86	1.72	25.86	22.42	30.17	18.97
50—60 »	0.48	18.82	41.06	25.29	8.46	5.89	0.93	—	24.07	25.93	25.00	24.07
60— »	0.96	35.39	41.30	13.83	6.43	2.09	—	3.08	51.54	20.00	18.46	6.92
Kaikki	11.76	8.38	34.07	33.24	8.92	3.63	11.07	1.05	27.39	24.36	24.59	11.54

1—6) Kts. muist. siv. 78. — Voir la note page 78.

Ikä. — Age.	Pori.						Kuopio.					
	Suomenkieliset. <i>Parlant le finnois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le suédois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le finnois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le suédois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le finnois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le suédois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le finnois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le suédois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le finnois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le suédois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le finnois.</i>	Suomenkieliset. <i>Parlant le suédois.</i>
—10 v.	71.81	4.82	23.37	—	—	—	74.36	1.85	23.79	—	—	—
10—15 »	1.89	2.63	75.38	19.89	0.21	—	2.58	0.54	68.37	28.41	0.10	—
15—20 »	0.91	1.44	32.68	59.64	4.85	0.48	1.42	0.36	19.88	66.26	11.72	0.36
20—30 »	0.31	2.43	37.77	53.14	4.09	2.26	0.64	1.46	28.12	56.41	9.71	3.66
30—40 »	0.14	5.26	52.58	37.13	2.93	1.96	0.67	4.49	40.39	42.57	6.81	5.07
40—50 »	0.21	13.97	55.06	26.54	2.92	1.30	1.27	14.16	50.11	26.99	4.04	3.43
50—60 »	0.30	31.99	51.63	13.50	1.67	0.91	2.35	25.48	50.13	17.41	2.78	1.85
60— »	1.93	54.91	38.38	3.24	1.08	0.46	2.12	45.47	42.10	6.84	2.22	1.25
Kaikki	12.72	11.02	44.24	28.72	2.32	0.98	16.51	7.63	37.36	31.67	4.86	1.97
—10 v.	57.27	3.64	39.09	—	—	—	76.00	—	24.00	—	—	—
10—15 »	—	—	41.53	49.15	9.32	—	28.57	—	42.86	28.57	—	—
15—20 »	—	—	15.53	33.98	40.78	9.71	—	—	14.29	57.14	28.57	—
20—30 »	0.70	0.70	7.75	46.48	26.76	17.61	—	—	—	50.00	39.29	10.71
30—40 »	—	—	17.69	46.16	20.00	16.15	—	—	4.00	34.00	34.00	28.00
40—50 »	—	2.53	15.19	35.44	33.55	13.29	—	—	22.50	47.50	20.00	10.00
50—60 »	—	2.65	21.19	37.09	28.48	10.59	—	—	10.00	28.33	45.00	16.67
60— »	0.59	10.71	44.05	26.79	15.48	2.38	—	2.86	28.57	20.00	37.14	11.43
Kaikki	6.01	2.96	25.14	34.84	22.09	8.96	7.32	0.69	16.38	30.31	31.71	13.59
—10 v.	74.70	4.91	20.39	—	—	—	72.93	1.61	25.46	—	—	—
10—15 »	1.60	0.92	73.39	23.97	0.12	—	0.74	0.41	80.28	18.41	0.16	—
15—20 »	0.21	0.42	17.70	72.29	8.89	0.49	0.42	0.25	21.50	72.43	5.23	0.17
20—30 »	0.39	1.21	28.75	59.99	6.95	2.71	0.22	0.78	33.37	56.65	6.71	2.27
30—40 »	0.43	4.93	48.89	38.37	4.72	2.66	0.55	3.57	49.11	40.86	3.69	2.22
40—50 »	0.79	15.81	58.47	21.69	1.72	1.52	1.73	10.86	60.00	25.00	1.72	0.69
50—60 »	1.43	30.31	52.59	13.34	1.04	1.29	1.15	25.49	54.28	15.46	2.80	0.82
60— »	3.36	53.43	37.25	4.43	1.07	0.46	5.95	48.46	40.66	3.69	1.03	0.21
Kaikki	16.33	8.91	40.37	30.11	3.13	1.15	16.24	6.17	42.98	30.91	2.80	0.90
—10 v.	60.87	—	39.13	—	—	—	70.91	0.91	28.18	—	—	—
10—15 »	—	—	81.82	18.18	—	—	—	—	61.96	34.78	3.26	—
15—20 »	—	—	—	57.15	35.71	7.14	—	—	11.21	55.17	29.31	4.31
20—30 »	—	—	9.52	71.43	11.91	7.14	0.61	—	12.20	48.78	24.39	14.02
30—40 »	—	—	3.77	45.28	33.97	16.98	—	1.43	13.57	45.72	22.14	17.14
40—50 »	—	—	16.33	57.14	20.41	6.12	—	1.72	25.86	35.35	25.86	11.21
50—60 »	—	—	28.21	46.15	15.38	10.26	—	10.48	40.00	27.62	11.42	10.48
60— »	2.22	8.89	48.89	20.00	13.33	6.67	3.03	15.15	52.53	21.21	7.07	1.01
Kaikki	5.43	1.45	23.55	43.12	18.12	8.33	8.69	3.28	27.97	35.06	16.84	8.16

1 *) Kts. muist. siv. 78. — Voir la note page 78.

Seuraavassa esitetään yleiskatsaus sivistys-
suhteisiin eri kieliryhmissä jakamalla suomen-
ja ruotsinkieliset yksi- ja kaksikielisiin, ottaen
huomioon myös venäjän-, saksan- ja muunkie-

liset. Koska luku- ja kirjoitustaidottomien las-
ten suuri luku voisi tehdä prosenttiluvut ereh-
dyttäväksi, on tässä otettu huomioon ainoastaan
15 vuotta täyttäneet henkilöt.

Sivistysaste. <i>Degré d'instruction.</i>	Ainoastaan suomea puhuvat. <i>Parlant le finnois seu- lement.</i>	Ainoastaan ruotsia puhuvat. <i>Parlant le suédois seulement.</i>	Suomen ja ruotsia puhuvat. <i>Parlant le finnois et le suédois.</i>		Venäjänkieliset. <i>Parlant le russe.</i>	Saksankieliset. <i>Parlant l'allemand.</i>	Muunkieliset. <i>Parlant d'autres langues.</i>
			Paremmiin ruotsia. <i>Mieux le suédois.</i>	Paremmiin suomea. <i>Mieux le finnois.</i>			
Helsinki.							
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia ¹⁾	1.12	1.83	0.15	0.30	2.99	0.07	2.59
Lukutaitoisia ²⁾	7.79	8.69	3.36	3.52	1.42	0.07	2.41
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia ³⁾	45.94	30.82	23.47	20.57	23.26	13.65	29.56
Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt. ⁴⁾	42.87	43.24	45.63	43.09	25.46	27.75	33.30
Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt. ⁵⁾	1.44	11.04	12.91	17.71	26.96	32.70	17.23
Korkeamman sivistyksen saaneita ⁶⁾	0.84	4.38	14.48	14.81	19.91	25.76	14.91
Turku.							
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia	0.55	0.88	0.12	0.15	5.80	0.41	2.79
Lukutaitoisia	13.31	7.92	5.56	3.25	2.17	—	12.29
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia	47.63	37.94	30.83	24.47	26.09	13.11	38.55
Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt.	37.91	41.55	43.37	38.71	31.16	49.59	27.93
Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt.	0.52	9.50	14.85	23.59	26.09	27.46	15.65
Korkeamman sivistyksen saaneita	0.08	2.21	5.27	9.83	8.69	9.43	2.79
Viipuri.							
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia	0.87	1.55	0.08	0.04	5.88	0.23	4.90
Lukutaitoisia	9.50	1.55	1.40	1.55	2.13	0.90	1.22
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia	42.81	40.31	15.14	15.40	30.85	22.85	30.61
Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt.	44.78	40.31	40.68	33.98	30.98	25.79	39.59
Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt.	2.04	16.28	29.13	33.28	21.90	35.97	16.74
Korkeamman sivistyksen saaneita	—	—	13.57	15.75	8.26	14.26	6.94
Tampere.							
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia	0.84	—	0.05	0.18	—	—	—
Lukutaitoisia	9.91	15.15	2.29	1.69	3.23	—	15.79
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia	44.70	15.15	17.63	15.42	6.45	10.96	26.32
Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt.	42.58	36.87	40.38	35.47	51.61	53.42	36.84
Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt.	1.78	29.80	25.72	31.37	38.71	27.40	13.16
Korkeamman sivistyksen saaneita	0.19	3.03	13.93	15.87	—	8.22	7.89
Vaasa.							
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia	0.99	0.74	0.20	0.04	3.12	2.50	3.85
Lukutaitoisia	13.22	19.04	4.49	4.32	9.37	—	—
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia	56.33	42.26	33.09	23.85	34.38	25.00	30.77
Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt.	28.69	34.20	44.50	45.21	34.38	45.00	42.31
Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt.	0.64	3.28	11.48	18.40	15.63	17.50	15.38
Korkeamman sivistyksen saaneita	0.13	0.48	6.24	8.18	3.12	10.00	7.69
Oulu.							
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia	0.61	1.94	—	—	—	—	25.00
Lukutaitoisia	9.38	1.94	1.63	0.93	—	—	—
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia	51.26	34.95	22.34	22.53	10.34	13.64	62.50
Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt.	36.52	33.98	34.67	24.02	68.98	45.45	—
Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt.	2.23	27.19	24.15	34.09	10.34	40.91	12.50
Korkeamman sivistyksen saaneita	—	—	17.21	18.43	10.34	—	—

1-6) Kts. muist. siv. 78. — Voir la note page 78.

Sivistysaste. <i>Degré d'instruction.</i>	Aidostaan suomea puhuvat. <i>Parlant le finnois seule- ment.</i>	Aidostaan ruotsia puhuvat. <i>Parlant le suédois seulement.</i>	Suomea ja ruotsia puhuvat. <i>Parlant le finnois et le suédois.</i>	Paremmiin ruotsia. <i>Mieux le suédois.</i>	Venäjänkieliset. <i>Parlant le russe.</i>	Saksankieliset. <i>Parlant l'allemand.</i>	Muunkieliset. <i>Parlant d'autres langues.</i>
Pori.							
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia ¹⁾	0.61	—	0.17	0.26	16.67	—	2.13
Lukutaitoisia ²⁾	15.36	5.43	5.06	2.90	—	—	—
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia ³⁾	47.36	29.35	25.49	20.13	16.67	14.29	21.27
Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt. ⁴⁾	36.21	47.83	41.08	36.05	16.67	71.43	63.83
Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt. ⁵⁾	0.44	15.22	19.05	28.16	16.67	9.52	4.26
Korkeamman sivistyksen saaneita ⁶⁾	0.02	2.17	9.15	12.50	33.32	4.76	8.51
Kuopio.							
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia	1.34	—	0.08	—	8.70	—	20.00
Lukutaitoisia	11.74	—	0.67	0.84	—	—	—
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia	39.45	5.88	10.32	15.55	26.09	8.33	20.00
Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt.	43.10	52.94	31.61	31.93	47.32	33.33	40.00
Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt.	3.73	17.65	35.52	36.97	17.39	41.67	20.00
Korkeamman sivistyksen saaneita	0.64	23.53	21.80	14.71	—	16.67	—
Lahti.							
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia	0.88	—	0.10	0.44	12.50	—	26.32
Lukutaitoisia	13.11	—	1.95	1.75	—	—	5.26
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia	43.51	28.57	14.89	18.86	18.75	29.41	31.58
Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt.	40.82	64.29	41.68	47.37	31.25	11.77	26.32
Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt.	1.68	7.14	26.90	21.49	18.75	52.94	5.26
Korkeamman sivistyksen saaneita	—	—	14.48	10.09	18.75	5.88	5.26
Kotka.							
Sekä luku- että kirjoitustaidottomia	1.21	1.87	0.30	0.32	5.13	—	1.59
Lukutaitoisia	9.42	3.74	3.91	4.11	5.13	—	1.59
Sekä luku- että kirjoitustaitoisia	45.19	25.23	22.57	23.54	30.77	7.14	7.94
Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt.	42.89	56.07	42.93	37.75	46.15	75.00	79.36
Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt.	1.29	13.09	20.06	22.12	10.26	14.29	7.14
Korkeamman sivistyksen saaneita	—	—	9.33	12.16	2.56	3.57	2.38

Alla olevassa taulukossa esitetään lopuksi yleiskatsaus eri uskontokuntiin kuuluvien 15 vuotta täyttäneiden henkilöiden sivistystasoon. Sen vuoksi, että muihin uskontokuntiin paitsi

luterilaiseen kuuluvien henkilöiden luku pienemmissä kaupungeissa on niin vähäinen, että prosenttiluvut joutuisivat aivan sattuman varaan, on mukaan otettu vain neljä suurinta kaupunkia.

Uskontokunta. <i>Confession.</i>	Sekä luku- että kirjoitustaidottomia. ¹⁾	Lukutaitoisia. ²⁾	Sekä luku- että kirjoitustaitoisia. ³⁾	Ylemmän kansakoulun käyn. tai vast. oppim. suoritt. ⁴⁾	Keskikoulun kurssin tai vast. oppim. suoritt. ⁵⁾	Korkeamman sivistyksen saaneita. ⁶⁾
Helsinki.						
Luterilaiset — <i>Luthériens</i>	0.7	5.5	31.7	43.4	9.9	8.8
Muut protestantit — <i>Autres protestants</i>	0.7	1.0	24.7	37.2	22.6	13.8
Kreikkalais-katoliset — <i>Catholiques grecs</i>	2.3	1.8	23.0	34.8	23.3	14.8
Roomalais-katoliset — <i>Catholiques romains</i>	2.7	2.0	23.9	41.9	15.0	14.5
Muihin uskontokuntiin kuuluvat — <i>Autres confessions</i>	4.9	2.6	30.4	39.5	15.7	6.9

¹⁻⁶⁾ Kts. muist. siv. 78. — *Voir la note page 78.*

Uskontokunta. Confession.	Sekä luku- että kirjotustaidottomia. 1)	Intuitiivisia. 2)	Sekä luku- että kirjotustaitoisia. 3)	Ylempään kausse- kouluun käyneitä tai vastaavaan oppimäärään suoritt. 4)	Keskkoulun kurssin tai vastaavaan oppimä- tään suorittaneita. 5)	Korkeamman siviil- tyksen saaneita. 6)
Turku.						
Luterilaiset	0.4	9.8	39.7	39.2	7.9	3.0
Muut protestantit	—	4.5	29.1	43.6	15.5	7.3
Kreikkalais-katoliset	5.6	4.2	26.7	39.7	20.1	3.7
Roomalais-katoliset	5.7	1.9	24.5	60.3	1.9	5.7
Muihin uskontokuntiin kuuluvat..	3.1	3.7	39.5	43.8	6.8	3.1
Viipuri.						
Luterilaiset	0.6	7.9	37.1	43.2	8.2	3.0
Muut protestantit	—	0.9	33.0	33.0	25.5	7.6
Kreikkalais-katoliset	5.3	2.5	33.5	36.9	15.9	5.9
Roomalais-katoliset	4.6	7.3	25.2	39.1	15.9	7.9
Muihin uskontokuntiin kuuluvat..	5.7	1.0	30.2	41.7	15.1	6.3
Tampere.						
Luterilaiset	0.7	8.9	40.6	42.2	5.4	2.2
Muut protestantit	1.3	9.1	50.6	31.2	6.5	1.3
Kreikkalais-katoliset	—	1.2	34.8	37.2	25.6	1.2
Roomalais-katoliset	—	—	61.5	15.4	15.4	7.7
Muihin uskontokuntiin kuuluvat..	3.2	9.7	25.8	54.8	6.5	—

IX. Väestön jakaantuminen uskontokunnan mukaan.

Suurimpien kaupunkiemme väestössä on luterilaisten rinnalla muiden uskontokuntien jäseniä suhteellisesti jonkun verran runsaammin kuin koko maan asujaimistossa. Joulukuun viimeisenä päivänä 1920 oli maan kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkityssä väestössä seuraavat määrät eri uskontokuntiin kuuluvia henkilöitä:

	Kaupun- geissa.	Maa- seudulla.	Koko maassa.
Luterilaisia	97.74 %	98.16 %	98.09 %
Metodisteja	0.19 »	— »	0.03 »
Baptisteja	0.35 »	0.13 »	0.17 »

	Kaupun- geissa.	Maa- seudulla.	Koko maassa.
Kreikkalais-katol.	1.26 %	1.70 %	1.63 %
Room.-katol. ...	0.07 »	— »	0.01 »
Moos. usk.	0.30 »	— »	0.05 »
Siviilirek. merkitt.	0.09 »	0.01 »	0.02 »

Kymmenen laskentakaupungin väestö kokonaisuudessaan taas jakaantui joulukuun 8 päivänä 1920 ja — vertailun vuoksi esitettynä — joulukuun 7 päivänä 1910 uskontokunnan mukaan seuraavalla tavalla:

	1920.		1910.	
	Henkilöitä.	%.	Henkilöitä.	%.
Luterilaisia	434 563	97.38	319 525	94.89
Muita protestantteja	1 956	0.44	1 474	0.44
Kreikkalais-katolisia	6 789	1.52	12 776	3.79
Roomalais-katolisia	1 207	0.27	1 232	0.37
Mooseksenuskaisia	1 486	0.33	1 232	0.37
Muihin uskontok. kuuluvia..	212	0.05	474	0.14
Siviilirekisteriin merkittyjä.	28	0.01	—	—
Uskontokunta tuntematon..	715	?)	575	?)
Yhteensä	446 956	100.00	337 288	100.00

¹⁻⁶⁾ Kts. muist. siv. 78. — *Voir la note page 78.* ⁷⁾ Niitä henkilöitä, joiden uskontokunta on tuntematon, ei ole otettu huomioon suhdelukuja laskettaessa.

Luvut osoittavat, että luterilaisten suhdeluku on kysymyksessä olevan vuosikymmenen aikana kasvanut laskentakaupungeissa huomattavasti, kun taas kreikkalais-katolisten ja roomalais-katolisten luku on sekä absoluuttisesti että suhteellisesti vähentynyt, edellisten sangen paljonkin, ja myöskin mooseksenuskoisten suh-

teellinen luku on pienentynyt. Katolisten väheneminen johtuu luonnollisestikin siitä, että venäläinen väestö maassamme on vähentynyt.

Eri uskontokuntien leveneminen vuoden 1920 todellisessa väenlaskennassa kussakin nyt kysymykseen tulevista kaupungeista näkyy seuraavasta taulukosta.

Répartition de la population selon la confession.

	Helinki.	Turku.	Vihuri.	Tampere.	Vaasa.	Oulu.	Pori.	Kuopio.	Tahti.	Kokka.	Yhteensä.
<i>Miespuoliset. — Sexe masculin.</i>											
Absoluuttiset luvut. — <i>Chiffres absolus.</i>											
Luterilaisia — <i>Luthériens</i>	77 235	26 047	22 379	19 742	8 715	8 488	7 562	7 432	5 579	5 535	188 714
Muita protestant. — <i>Autres protestants</i>	295	77	66	89	248	14	6	14	4	25	838
Kreikkalais-katolisia — <i>Catholiques grecs</i>	1 178	145	1 263	60	56	32	16	35	23	68	2 876
Roomalais-katolisia — <i>Catholiques romains</i>	448	46	105	12	5	1	13	3	5	34	672
Mooseksenuskoisia — <i>Israélites</i> ..	448	112	143	3	2	—	—	—	—	1	709
Muihin uskontokunt. kuuluvia — <i>Autres</i>	48	20	8	20	1	9	10	2	13	4	135
Siviilirekisteriin kuuluvia — <i>Le registre civil</i>	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Uskontokunta tuntematon — <i>Confession inconnue</i>	193	75	25	38	23	3	9	22	—	19	407
Yhteensä	79 855	26 522	23 989	19 964	9 050	8 547	7 616	7 508	5 624	5 686	194 361
<i>Naispuoliset. — Sexe féminin.</i>											
Luterilaisia	102 982	33 583	27 510	27 664	11 819	10 651	9 894	9 227	6 879	5 640	245 849
Muita protestantteja	455	88	69	125	314	20	14	26	3	4	1 118
Kreikkalais-katolisia	1 671	156	1 735	71	66	37	10	48	32	87	3 913
Roomalais-katolisia	375	28	100	5	3	2	11	7	1	3	535
Mooseksenuskoisia	520	108	144	1	—	—	—	—	2	2	777
Muihin uskontokuntiin kuuluvia..	25	11	8	11	1	2	1	2	15	1	77
Siviilirekisteriin kuuluvia	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
Uskontokunta tuntematon	177	28	9	24	20	10	18	21	—	1	308
Yhteensä	106 223	34 002	29 575	27 901	12 223	10 722	9 948	9 331	6 932	5 738	252 595
<i>Molemmat sukupuolet. — Les deux sexes.</i>											
Luterilaisia	180 217	59 630	49 889	47 406	20 534	19 139	17 456	16 659	12 458	11 175	434 563
Muita protestantteja	750	165	135	214	562	34	20	40	7	29	1 956
Kreikkalais-katolisia	2 849	301	2 998	131	122	69	26	83	55	155	6 789
Roomalais-katolisia	823	74	205	17	8	3	24	10	6	37	1 207
Mooseksenuskoisia	968	220	287	4	2	—	—	—	2	3	1 486
Muihin uskontokuntiin kuuluvia	73	31	16	31	2	11	11	4	28	5	212
Siviilirekisteriin kuuluvia	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
Uskontokunta tuntematon	370	103	34	62	43	13	27	43	—	20	715
Yhteensä	186 078	60 524	53 564	47 865	21 273	19 269	17 564	16 839	12 556	11 424	446 956

	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Oulu.	Pori.	Kuopio.	Jyväskylä.	Kotka.	Yhteensä
<i>Miespuoliset. — Sexe masculin.</i>											
	Subteelliset luvut. — <i>Chiffres relatifs.</i>										
Luterilaisia	96.72	98.21	93.29	98.88	96.30	99.31	99.29	98.98	99.20	97.34	97.09
Muita protestantteja	0.37	0.29	0.28	0.45	2.74	0.16	0.08	0.19	0.07	0.44	0.43
Kreikkalais-katolisia	1.48	0.55	5.26	0.30	0.62	0.37	0.21	0.47	0.41	1.20	1.48
Roomalais-katolisia	0.56	0.17	0.44	0.06	0.06	0.01	0.17	0.04	0.09	0.60	0.35
Mooseksensukoisia	0.56	0.42	0.60	0.02	0.02	—	—	—	—	0.02	0.36
Muihin uskontokuntiin kuuluvia	0.06	0.08	0.03	0.10	0.01	0.11	0.13	0.03	0.23	0.07	0.07
Siviilirekisteriin kuuluvia	0.01	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0.01
Uskontokunta tuntematon	0.24	0.28	0.10	0.19	0.25	0.04	0.12	0.29	—	0.33	0.21
Yhteensä	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
<i>Naispuoliset. — Sexe féminin.</i>											
Luterilaisia	96.95	98.77	93.01	99.15	96.70	99.34	99.46	98.88	99.24	98.28	97.33
Muita protestantteja	0.43	0.26	0.23	0.45	2.57	0.19	0.14	0.28	0.04	0.07	0.44
Kreikkalais-katolisia	1.57	0.46	5.87	0.25	0.54	0.34	0.10	0.51	0.46	1.52	1.55
Roomalais-katolisia	0.35	0.08	0.34	0.02	0.02	0.02	0.11	0.08	0.01	0.05	0.21
Mooseksensukoisia	0.49	0.32	0.49	—	—	—	—	—	0.03	0.04	0.31
Muihin uskontokuntiin kuuluvia	0.02	0.03	0.03	0.04	0.01	0.02	0.01	0.02	0.22	0.02	0.03
Siviilirekisteriin kuuluvia	0.02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0.01
Uskontokunta tuntematon	0.17	0.08	0.03	0.09	0.16	0.09	0.18	0.23	—	0.02	0.12
Yhteensä	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
<i>Molemmat sukupuolet. — Les deux sexes.</i>											
Luterilaisia	96.85	98.53	93.14	99.03	96.54	99.32	99.39	98.94	99.21	97.83	97.22
Muita protestantteja	0.40	0.27	0.25	0.45	2.64	0.18	0.11	0.24	0.06	0.25	0.44
Kreikkalais-katolisia	1.53	0.50	5.60	0.27	0.57	0.35	0.15	0.49	0.44	1.36	1.52
Roomalais-katolisia	0.44	0.12	0.38	0.04	0.03	0.02	0.14	0.06	0.05	0.32	0.27
Mooseksensukoisia	0.52	0.36	0.54	0.01	0.01	—	—	—	0.02	0.03	0.33
Muihin uskontokuntiin kuuluvia	0.04	0.05	0.03	0.07	0.01	0.06	0.06	0.02	0.22	0.04	0.05
Siviilirekisteriin kuuluvia	0.02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0.01
Uskontokunta tuntematon	0.20	0.17	0.06	0.13	0.20	0.07	0.15	0.25	—	0.17	0.16
Yhteensä	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

Niinkuin ylläolevasta näkyy, oli muihin uskontokuntiin kuin luterilaiseen kuuluva väestö hyvin pienenä osana puheenaisten kaupunkien koko väestöä. Ainoastaan Viipurissa oli muilla uskontokunnilla jonkin verran huomattavampi sija, kreikkalais-katolisia kun oli 5.6 % väestöstä. Sen jälkeen oli muiden uskontokuntien jäseniä enimmäkseen Vaasassa, nim. 3.5 % väestöstä; tästä määrästä muodostivat suurimman

osan protestanttiset erisuolaiset, baptistit ja metodistit. Jommoinkin joukko, 3.2 % koko väestöstä, vierasuskoisia oli myös Helsingissä; noin puolet niistä oli kreikkalais-katolisia.

Alla esitetään vielä taulukko, joka osoittaa sekä absoluuttisin että prosenttiluvuin, miten kaikkien väenlaskentakaupunkien yhteenlaskettu väestö eri ikäluokissa jakaantui uskontokuntien kesken.

Répartition de la population selon la confession et l'âge.

I k ä. A g e.	Luterilaisia. Luthériens.	Muita protestantteja. Autres protestants.	Kreikkalaiskatolisia. Catholiques-grecs.	Roomalaiskatolisia. Catholiques-romains.	Mooseksen-uskoisia. Israélites.	Muita. Autres.	Yhteensä. Total.
Absoluuttiset luvut. — Chiffres absolus.							
--10	71 172	305	1 045	249	272	184	73 227
10--15	44 400	189	732	98	205	73	45 697
15--20	46 280	178	747	96	165	44	47 510
20--30	87 941	333	1 272	223	238	191	90 198
30--40	70 445	342	1 011	208	255	152	72 413
40--50	52 095	278	814	172	192	74	53 625
50--60	32 557	183	624	97	81	22	33 564
60--70	19 414	98	339	41	48	18	19 958
70--80	7 909	38	122	21	22	12	8 124
80--90	1 610	6	26	—	6	1	1 649
90--	110	—	—	—	—	—	110
Suhteelliset luvut. — Chiffres relatifs.							
10	97.19	0.42	1.43	0.34	0.37	0.25	100.00
10--15	97.16	0.41	1.60	0.22	0.45	0.16	100.00
15--20	97.41	0.38	1.57	0.20	0.35	0.09	100.00
20--30	97.50	0.37	1.41	0.25	0.26	0.21	100.00
30--40	97.28	0.47	1.40	0.29	0.35	0.21	100.00
40--50	97.15	0.52	1.52	0.32	0.36	0.13	100.00
50--60	97.00	0.55	1.86	0.29	0.24	0.06	100.00
60--70	97.27	0.49	1.70	0.21	0.24	0.09	100.00
70--80	97.35	0.47	1.50	0.26	0.27	0.15	100.00
80--90	97.64	0.36	1.58	—	0.36	0.06	100.00
90--	100.00	—	—	—	—	—	100.00

Esitetyt suhdeluvut osoittavat, että eri uskontokunnat osittain sängen tuntuvastikin eroavat toisistaan ikäryhmytykseen nähden, mikä osoittaa, että eräisiin pienehköihin uskontokuntiin kuului suhteellisen paljon tilapäisiä kaupungin asukkaita.

Yksityiskohtaisia tietoja niiden henkilöiden

luvusta, jotka kuuluvat tässä käsiteltyihin uskontokuntiin, on kustakin kaupungista erikseen esitetty XI ja XII taululiitteissä, joista edellinen tekee selvää eri uskontokuntiin kuuluvien henkilöiden ikäryhmytyksestä ja jälkimmäinen niiden sivistystasosta, ryhmittämällä väestö eräisiin yleisiin ikäluokkiin.

X. Ulkovaltojen alamaiset.

Taulu XIV sisältää tietoja väenlaskenta-kaupungeissa vuoden 1920 väenlaskennan aikana olleista ulkovaltojen alamaista. Nämä henkilöt on ryhmitetty niiden valtioiden mukaan, joihin he kuuluivat, sekä sen mukaan, olivatko he syntyneet väenlaskentakaupungissa vaiko sen ulkopuolella ynnä edelleen kaupungissa asuviin ja siellä vain satunnaisesti oleskeleviin henkilöihin.

Ulkovaltojen alamaisten luku kaikissa väenlaskentakaupungeissa yhteensä oli 11 124, josta 5 499 oli miespuolisia ja 5 625 naispuolisia. Verrattuna koko väkilukuun oli kysymyksessä olevia henkilöitä 2.83 % miespuolisista, 2.23 % naispuolisista sekä 2.49 % koko väestöstä. Eri väenlaskentakaupungeissa oli kysymyksessä olevien henkilöiden luku seuraava.

Nombre des sujets étrangers.

	Miespuolisia. Sexe masculin.	Naispuolisia. Sexe féminin.	Molemmat sukupuolet. Les deux sexes.	Verrattuna koko väkilukuun, %. En % de la population.		
				Miespuoliset.	Naispuoliset.	Molemm. sukup.
				S. m.	S. f.	D. s.
Helsinki.....	3 022	3 174	6 196	3.78	2.99	3.33
Turku.....	569	460	1 029	2.15	1.35	1.70
Viipuri.....	1 128	1 360	2 488	4.70	4.60	4.64
Tampere.....	151	168	319	0.76	0.60	0.67
Vaasa.....	152	155	307	1.68	1.27	1.44
Oulu.....	62	51	113	0.73	0.48	0.59
Pori.....	101	64	165	1.33	0.64	0.94
Kuopio.....	23	30	53	0.31	0.32	0.31
Lahti.....	55	59	114	0.98	0.85	0.91
Kotka.....	236	104	340	4.15	1.81	2.98
	5 499	5 625	11 124	2.83	2.23	2.49

Kolmessa lähinnä edellisessä väenlaskennassa koskevat vastaavat suhdeluvut seuraavat: olivat niihin osaaottaneiden kaupunkien väestöä

Nombre des sujets étrangers 1890—1910.

	Absol.			Verrattuna koko väkilukuun, % <i>En % de la population.</i>		
	1890	1900	1910	1890	1900	1910
Helsinki	5 355	7 046	9 049	8.17	7.56	6.63
Turku	1 414	1 309	1 426	4.46	3.12	2.61
Viipuri	4 222	5 584	5 228	20.75	15.26	10.67
Tampere	228	402	477	1.11	1.05	1.08
Vaasa	—	—	404	—	—	2.09
Oulu	72	—	237	0.68	—	1.36
Pori	175	—	370	1.93	—	2.30
Yhteensä ja keskimäärin	11 466	14 346	17 191	7.27	6.81	5.10

Edellä esitetyt luvut osoittavat, että vieraiden valtojen alamaisten luku on laskentakaupungeissa vuoteen 1910 säännöllisesti lisääntynyt, vaikkakaan ei yhtä nopeasti kuin kaupunkien muu väestö. Vuosi 1920 sen sijaan osoittaa jyrkkää käännettä tässä kehityksessä: ulkovaltojen alamaisten luku on vähentynyt huomattavasti, ollen sekä absoluuttisesti että suhteellisesti pienempi kuin yhtenäkkään aikaisempaan vuotena. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että Venäjän alamaisten luku on vähentynyt murtoosaan siitä, mitä se oli aikaisemmissa väenlaskennoissa. Kun Venäjän alamaisia on suurim-

missa kaupungeissamme aikaisemmin ollut paljon enemmän kuin muiden ulkovaltojen alamaisten yhteensä, on ensinmainittujen luvun suuri aleneminen aiheuttanut ulkovaltojen alamaisten kokonaismäärän vähenemisen, siitä huolimatta, että useiden vieraiden valtojen alamaisten oli vuoden 1920 väenlaskennassa mukana enemmän kuin aikaisemmissa laskennoissa.

Ulkovaltojen alamaisten jakaantuminen maiden mukaan käy selville alla olevasta taulukosta, jossa vertailun vuoksi esitetään yhteistulokset myös vuodelta 1910.

Sujets étrangers classés d'après leurs pays 1920 et 1910.

	1920										1910		
	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Oulu.	Pori.	Kuopio.	Lahti.	Kotka.		Yhteensä.	
	<i>Absoluuttisesti. — Chiffres absolus.</i>												
Venäjä	1 420	205	1 768	67	65	40	17	27	53	43	3 705	} 12 307	
Viro	534	28	85	7	6	—	9	3	—	1	673		
Puola	246	12	77	1	3	—	12	—	1	1	353		
Liettua	46	15	20	5	—	1	—	1	—	—	88		
Latvia	107	5	17	4	5	—	—	2	3	28	171		
Ukraina	122	8	40	1	—	2	—	1	7	—	181		
Ruotsi	1 915	393	143	108	157	50	91	8	15	60	2 940		2 833
Norja	137	20	86	18	—	—	9	2	—	98	370		164
Tanska	293	35	31	2	12	—	—	—	1	15	389		297
Saksa	826	200	120	67	31	8	16	5	6	22	1 301		1 004
Suurbritannia	138	15	29	7	9	3	1	—	—	6	208	125	
Ranska	52	1	11	—	—	—	1	—	1	—	66	40	
Itävalta	19	6	5	—	—	—	—	—	—	—	30	117	
Sveitsi	50	6	3	10	10	—	—	1	22	1	103	45	
Italia	89	14	11	11	—	—	2	—	—	—	127	147	
Muut maat	202	66	42	11	9	9	7	3	5	65	419	112	
Yhteensä	6 196	1 029	2 488	319	307	113	165	53	114	340	11 124	17 191	

	1920											1910
	Helsinki.	Turku.	Viipuri.	Tampere.	Vaasa.	Oulu.	Pori.	Kuopio.	Lahti.	Kotka.	Yhteensä.	
	% koko luvusta. — <i>Chiffres relatifs.</i>											
Venäjä	22.9	19.9	71.1	21.0	21.2	35.4	10.3	50.9	46.5	12.6	33.3	71.6
Viro	8.6	2.7	3.4	2.1	2.0	—	5.5	5.7	—	0.3	6.1	
Puola	4.0	1.2	3.1	0.3	1.0	—	7.3	—	0.9	0.3	3.2	
Liettua	0.7	1.5	0.8	1.6	—	0.9	—	1.9	—	—	0.8	
Latvia	1.7	0.5	0.7	1.3	1.6	—	—	3.8	2.6	8.2	1.5	
Ukraina	2.0	0.8	1.6	0.3	—	1.8	—	1.9	6.1	—	1.6	
Ruotsi	30.9	38.2	5.7	33.9	51.2	44.2	55.1	15.0	13.1	17.7	26.4	16.5
Norja	2.2	1.9	3.5	5.6	—	—	5.5	3.8	—	28.8	3.3	0.9
Tanska	4.7	3.4	1.3	0.6	3.9	—	—	—	0.9	4.4	3.5	1.7
Saksa	13.4	19.4	4.8	21.0	10.1	7.1	9.7	9.4	5.3	6.5	11.7	5.8
Suurbritannia	2.2	1.5	1.2	2.2	2.9	2.7	0.6	—	—	1.8	1.9	0.7
Ranska	0.8	0.1	0.4	—	—	—	0.6	—	0.9	—	0.6	0.2
Itävalta	0.3	0.6	0.2	—	—	—	—	—	—	—	0.3	0.7
Sveitsi	0.8	0.6	0.1	3.1	3.2	—	—	1.9	19.3	0.3	0.9	0.3
Italia	1.5	1.3	0.4	3.5	—	—	1.2	—	—	—	1.1	0.9
Muut maat	3.3	6.4	1.7	3.5	2.9	7.9	4.2	5.7	4.4	19.1	3.8	0.7
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Yleiskatsaus vieraiden maiden alamaisten ryhmittymiseen sen mukaan, olivatko he syntyneet väenlaskentakaupungissa vai sen ulkopuolella, samoin kuin sen mukaan, asuivatko he väenlaskennan aikana vakinaisesti siinä kaupun-

gissa, jossa heidät laskettiin, vai oleskelivatko he siellä vain satunnaisesti, annetaan seuraavassa taulukossa, jossa sukupuolet samalla on erotettu toisistaan.

Sujets étrangers, répartis selon le lieu de naissance et le domicile, 1920.

Kaupungit. Villes.	Kaupungissa syntyneitä. <i>Personnes nées dans la ville.</i>						Kaupungin ulkopuolella syntyneitä. <i>Personnes nées hors de la ville.</i>						Yhteensä vieraiden maiden alamaista. ¹⁾ <i>Ensemble des sujets étrangers.¹⁾</i>					
	Kaupungissa asuvia. <i>Domiciliés.</i>		Satunnaisesti kaupungissa oleskelevia. <i>Voyageurs.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>		Kaupungissa asuvia. <i>Domiciliés.</i>		Satunnaisesti kaupungissa oleskelevia. <i>Voyageurs.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>		Kaupungissa asuvia. <i>Domiciliés.</i>		Satunnaisesti kaupungissa oleskelevia. <i>Voyageurs.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
	Helsinki	800	1 091	2	5	802	1 096	2 021	2 017	174	44	2 195	2 061	2 837	3 124	185	50	3 022
Turku	121	145	1	1	122	146	441	302	6	12	447	314	562	447	7	13	569	460
Viipuri	314	448	—	—	314	448	736	906	39	6	775	912	1 051	1 354	77	6	1 128	1 360
Tampere	38	40	—	—	38	40	110	126	3	2	113	128	148	166	3	2	151	168
Vaasa	30	42	—	—	30	42	122	112	—	1	122	113	152	154	—	1	152	155
Oulu	16	17	—	—	16	17	46	33	—	1	46	34	62	50	—	1	62	51
Pori	18	25	—	—	18	25	76	39	7	—	83	39	94	64	7	—	101	64
Kuopio	2	8	—	—	2	8	20	22	—	—	20	22	23	30	—	—	23	30
Lahti	11	9	—	—	11	9	44	50	—	—	44	50	55	59	—	—	55	59
Kotka	42	35	—	—	42	35	58	65	136	4	194	69	100	100	136	4	236	104
Yhteensä Total	1 392	1 860	3	6	1 395	1 866	3 674	3 672	365	70	4 039	3 742	5 084	5 548	415	77	5 499	5 625

Kysymyksessä olevista ulkomaalaisista oli 3 261 henkeä, siis enemmän kuin neljäsosa eli 29.4 % syntynyt vastaavassa laskentakaupungissa ja niin muodoin 70.6 % laskentakaupungin ulkopuolella.

Väenlaskennassa mukana olleet ulkomaalaiset olivat melkein kaikki laskentakaupungeissa vakinaisesti asuvia; vain 492 henkeä eli 4.4 % ulkomaalaisten koko määrästä oleskeli laskentahetkellä satunnaisesti laskentakaupungeissa.

¹⁾ Tähän on luettu nekin henkilöt, joiden syntymäseutu on tuntematon. — *Y compris personnes dont le lieu de naissance est inconnu*

XI. Kaupungin ulkopuolella syntynyt väestö ryhmitettynä kaupunkiinmuuttovuoden mukaan.

Katsoen siihen, että useimmat kaupungit kasvavat etupäässä muuttoliikkeen aiheuttamasta voitosta, joten kaupungin ulkopuolella syntynyt väestö, niinkuin edellä on osoitettu, on tärkeämpänä puolena niiden väestöä, katsoi Päätoimisto vuoden 1920 väenlaskentaa suunnitellessaan suotavaksi saada muuttoliikkeen valaistuksi seikkaperäisemmin kuin edellisissä väenlaskennoissa. Varsinkin oli omansa herättämään mielenkiintoa kysymys siitä, milloin eri henkilöt, jotka olivat syntyneet kaupungin ulkopuolella, olivat tänne muuttaneet. Tämän johdosta lisättiin henkilökorttiin kysymys, »Minä vuonna olette muuttanut nykyiseen vakinaiseen asuinpaikkaanne?» Kysymyksen sanamuoto on valitettavasti, kuten ajneiston tarkastelussa kävi selville, antanut aihetta väärinkäsityksiin sikäli, että moni on ilmoittanut silloiseen asuntoonsa muuttamisen ajan, eikä milloin hän on muuttanut laskenta-alueelle, Ruotsinkielinen sanamuoto: »Vilket år inflyttade Ni till Eder nuvarande fasta boningsort?» ei antanut aihetta samanlaiseen väärinkäsitykseen.

Jottei aineisto tältä osalta jäisi käyttökeltottomaksi, ryhdyttiin Helsinkiin nähden laajaan vertailutyöhön. Kaupungin poliisiviran-

omaisilla on näet verraten tarkat tiedot sen osoiteluetteloissa olevien henkilöiden paikkakunnalle muuton vuodesta, ja tämän aineiston nojalla saatiin puheenalaisen kohdan tiedot verraten luotettaviksi. Samaa mahdollisuutta kontrolliin ei muihin kaupunkiin nähden ollut olemassa, minkä johdosta niitä koskeva aineisto tältä osalta onkin jätetty käyttelemättä. Seuraavassa esitetään näin ollen katsaus siihen, milloin Helsinkiin muuttanut väestö on asetunut tähän kaupunkiin.

Helsingin ulkopuolella syntynyt väestö — s. o. ne henkilöt, jotka väenlaskennan tapahtuessa olivat laskenta-alueen rajojen sisällä, mutta jotka ovat syntyneet muualla — käsitti kaikkiaan, kuten aikaisemmin on osoitettu, 115 222 henkeä eli 62.3 % kaupungin koko väkiluvusta. Näistä oli kuitenkin jokunen määrä, 1 847, matkustajia, jotka on jätetty seuraavan selonteon ulkopuolelle. Muuttovuositilasto koskee niin ollen 113 575 henkeä. Sen vuoden mukaan, jolloin he ovat muuttaneet kaupunkiin, jakaantuivat mainitut henkilöt seuraavasti, kun samalla pidetään erillään sukupuoli- ja samoin kuin varsinaisessa kaupungissa ja tämän rajain ulkopuolilla laskenta-alueella asuva väestö.

Personnes nées hors de la ville d'après l'année de l'entrée dans la ville.

Muuttovuodet. <i>Années de l'entrée.</i>	Henkilöitä, jotka asuivat: — <i>Personnes habitant:</i>						Kaikkiaan. <i>Total.</i>		
	Kaupungin rajain sisällä. <i>La ville propre.</i>			Kaupungin rajain ulkopuolella. <i>La territoire en dehors des limites de la ville.</i>			Mp. <i>S. m.</i>	Np. <i>S. f.</i>	M. s. p. <i>D. s.</i>
	Mp. <i>S. m.</i>	Np. <i>S. f.</i>	M. s. p. <i>D. s.</i>	Mp. <i>S. m.</i>	Np. <i>S. f.</i>	M. s. p. <i>D. s.</i>			
1920	5 406	7 810	13 216	1 644	2 569	4 213	7 050	10 379	17 429
1919	3 470	5 419	8 889	1 022	1 372	2 394	4 492	6 791	11 283
1918	3 081	4 618	7 699	651	868	1 519	3 732	5 486	9 218
1917	1 165	2 215	3 380	314	384	698	1 479	2 599	4 078
1916	1 712	2 753	4 465	242	329	571	1 954	3 082	5 036
1915	2 259	2 965	5 224	212	258	470	2 471	3 223	5 694
1914	1 669	2 465	4 134	224	284	508	1 893	2 749	4 642
1913	1 283	2 016	3 299	167	190	357	1 450	2 206	3 656
1912	1 486	2 275	3 761	178	219	397	1 664	2 494	4 158
1911	1 085	1 684	2 769	137	177	314	1 222	1 861	3 083
1906—10	7 306	10 357	17 663	517	709	1 226	7 823	11 066	18 889
1901—05	3 141	4 628	7 769	124	168	292	3 265	4 796	8 061
1891—1900	3 081	4 848	7 929	97	162	259	3 178	5 010	8 188
1881—90	1 524	2 583	4 107	40	63	103	1 564	2 646	4 210
1871—80	637	1 201	1 838	18	35	53	655	1 236	1 891
ennen 1870	272	659	931	9	22	31	281	681	962
Tuntematon <i>Inconnue</i>	1 377	1 215	2 592	239	266	505	1 616	1 481	3 097
Yhteensä Tot.	39 954	59 711	99 665	5 835	8 075	13 910	45 789	67 786	113 575

Niiden henkilöiden luku, joiden muuttovuodesta puuttuu tietoja, oli melkoisen suuri, 3097 eli 3.0 % koko luvusta. Jos nämä jätetään syrjään, saadaan seuraava kymmenvuositainen yleiskatsaus Helsinkiin muuttaneen väestön muuttovuosista.

	Luku	%
Ennen vuotta 1870	962	0.9
Vuosina 1871—1880	1 891	1.7
» 1881—1890	4 210	3.8
» 1891—1900	8 188	7.4
» 1901—1910	26 950	24.4
» 1911—1920	68 277	61.8

Viime vuosikymmenen kuluessa kaupunkiin muuttaneiden luku tuntuu epäilyttävän suurelta, varsinkin kun ilmoitusten mukaan 47 044 henkeä olisi muuttanut kaupunkiin viime viisivuotiskauden aikana. Väestömuutostilaston mukaan, joka tosin kohdistuu kirkonkirjoissa olevaan, eikä todelliseen väestöön, ja nämähän eivät aivan tarkalleen vastaa toisiaan, muutti näet kaikkiaan vuosina 1916—1920 Helsinkiin vain 45 753 henkeä, siis vähemmän kuin väenlaskentatilaston mukaan. Samaten on vuonna 1920 Helsinkiin kaikkiaan muuttanut 8 792 henkeä, kun taas äskeisen taulukon mukaan niitä oli 17 429 ja varsinaisessa kaupungissakin 13 216. Näin ollen on ilmeistä, että kaikkia tietoja ei ole saatu oikaistuksi, vaan että edelleen eräissä tapauksissa muuttamisaika asunnosta toiseen väenlaskenta-alueen sisällä esiintyy kaupunkiin muuttamisvuoden asemasta. Mutta tämäkin virheellisyys huomioon otettuna voidaan todeta, että muuttaneiden suuri enemmistö vasta verraten myöhään on asettunut kaupunkiin ja että niiden luku nopeasti alenee vuosikymmeneltä seuraavalle, ajassa taaksepäin mentäessä. Kaupungin varsinaiseen alueeseen ja sen ulkopuolella olevaan väenlaskenta-alueen osaan nähden olivat vastaavat suhteet seuraavat.

Kaupungin rajain ulkopuolinen alue

	Kaupungin varsinainen alue		Kaupungin rajain ulkopuolinen alue	
	Luku	%	Luku	%
Ennen vuotta 1870	931	1.0	31	0.2
V. 1871—1880 ...	1 838	1.9	53	0.5
» 1881—1890 ...	4 107	4.2	103	0.8
» 1891—1900 ...	7 929	8.2	259	1.9
» 1901—1910 ...	25 432	26.2	1 518	11.3
» 1911—1920 ...	56 836	58.5	11 441	85.3

Ylläolevat lukusarjat antavat käsityksen siitä, miten paljon myöhäisempää kaupungin ympäristön kuin varsinaisen kaupunkialueen asuttaminen on ollut. Vielä suurempi oli eroavaisuus viimeisellä viisivuotiskaudella. Sen aikana on näet 38.8 % kaupungin rajain sisälle asettuneista muuttanut paikkakunnalle, kun taas vastaava suhdeluku kaupungin rajain ulkopuolella olevaan alueeseen nähden oli 70.1 %. Samaten voidaan todeta, että kun aikaisemmin vain 2—3 % muuttaneista oli asettunut kaupungin ympäristöön, oli näiden suhdeluku vuosina 1911—1915 9.6 % ja 1916—1920 jo 20.0 %. Niistä esikaupungeista ja huvilayhdyskunnista, joihin kaupungin rajain ulkopuolelle muuttaneet puheenalaisena aikana pääasiallisesti ovat asettuneet ja jotka ovat kasvaneet tai syntyneetkin juuri tämän muuttoliikkeen varassa, on ensi sijassa mainittava Brändön huvilakaupunki, Oulunkylä, Huopalahti, Malmi ja Tapaninkylä sekä Grankullan kauppala. Useimmissa niitä alueita, kuten Tikkurilassa, Albergassa, Kilossa ynnä Gröndalissa sekä Kärbölessä, jotka sijaitsevat kauempana kaupungista tai rautatielinjoista, on uusi asutus sitä vastoin toistaiseksi vähälukuisempi kuin paikkakunnan alkuperäinen väestö.

Kaupunkiin muuttaneiden ryhmittäminen muuttovuoden ja puhekielen mukaan näkyy seuraavasta taulukosta.

Personnes nées hors de la ville d'après l'année de l'entrée dans la ville et selon la langue.

Muuttovuodet. <i>Années de l'entrée.</i>	Kaupungin rajain sisällä. <i>La ville propre.</i>			Kaupungin rajain ulkopuolella. <i>La territoire en dehors des limites de la ville.</i>			Kaikkiaan. <i>Total.</i>		
	Suomenkielisiä. <i>Finnois.</i>	Ruotsinkielisiä. <i>Suèdois.</i>	Muita kieliä puhuvia. <i>Parlant d'autres langues.</i>	Suomenkielisiä. <i>Finnois.</i>	Ruotsinkielisiä. <i>Suèdois.</i>	Muita kieliä puhuvia. <i>Parlant d'autres langues.</i>	Suomenkielisiä. <i>Finnois.</i>	Ruotsinkielisiä. <i>Suèdois.</i>	Muita kieliä puhuvia. <i>Parlant d'autres langues.</i>
1916—1920	26 833	8 912	1 904	6 312	2 484	599	33 145	11 396	2 503
1911—1915	14 208	4 616	363	1 355	618	73	15 563	5 234	436
1906—1910	13 568	3 809	286	747	444	35	14 315	4 253	321
1901—1905	5 392	2 243	134	159	130	3	5 551	2 373	137
1891—1900	4 983	2 795	151	120	134	5	5 103	2 929	156
1881—1890	2 283	1 750	74	50	50	3	2 333	1 800	77
1871—1880	907	882	49	24	29	—	931	911	49
ennen 1870	363	532	36	9	21	1	372	553	37
Tuntematon <i>Inconnue</i>	1 794	721	77	299	173	33	2 093	894	110
Yhteensä Tot.	70 331	26 260	3 074	9 075	4 083	752	79 406	30 343	3 826

Muualta Helsinkiin muuttaneista oli siis 79 406 eli 69.9 % suomenkielisiä, 30 343 eli 26.7 % ruotsinkielisiä ja 3 826 eli 3.4 % jotain muuta kieltä puhuvia. Kaupungin varsinaiseen ja sen ulkopuolella olevaan alueeseen nähden

olivat suhteet vähän erilaiset, ja vielä suurempia eroavaisuuksia on olemassa eri vuosikaksina kaupunkiin muuttaneisiin nähden. Tätä valaisee seikkaperäisemmin seuraava asetelma, joka osoittaa eri kieliä puhuvien suhdeluvut.

Personnes nées hors de la ville d'après l'année de l'entrée dans la ville et selon la langue, en %.

Muuttovuodet. <i>Années de l'entrée.</i>	Kaupungin rajain sisällä. <i>La ville propre.</i>			Kaupungin rajain ulkopuolella. <i>La territoire en dehors des limites de la ville.</i>			Kaikkiaan. <i>Total.</i>		
	Suomenkielisiä. <i>Finnois.</i>	Ruotsinkielisiä. <i>Suédois.</i>	Muita kieliä puhuvia. <i>Parlant d'autres langues.</i>	Suomenkielisiä. <i>Finnois.</i>	Ruotsinkielisiä. <i>Suédois.</i>	Muita kieliä puhuvia. <i>Parlant d'autres langues.</i>	Suomenkielisiä. <i>Finnois.</i>	Ruotsinkielisiä. <i>Suédois.</i>	Muita kieliä puhuvia. <i>Parlant d'autres langues.</i>
Ennen v. 1870	39.0	57.1	3.9	29.0	67.8	3.2	38.7	57.5	3.8
1871--1880	49.3	48.0	2.7	45.3	54.7		49.2	48.2	2.6
1881--1890	55.6	42.6	1.8	48.6	48.5	2.9	55.4	42.8	1.8
1891--1900	62.8	35.3	1.9	46.3	51.8	1.9	62.3	35.8	1.9
1901--1905	69.4	28.9	1.7	51.5	44.5	1.0	68.9	29.4	1.7
1906--1910	76.8	21.6	1.6	60.9	36.2	2.9	75.8	22.5	1.7
1911--1915	74.0	24.1	1.9	66.2	30.2	3.6	73.3	24.7	2.0
1916--1920	71.3	23.7	5.0	67.2	26.4	6.4	70.5	24.2	5.3
Tuntematon -- <i>Inconnu</i>	69.2	27.8	3.0	59.2	34.3	6.5	67.6	28.9	3.5
Yht. -- <i>Total</i>	70.6	26.3	3.1	65.2	29.4	5.4	69.9	26.7	3.4

Kaupungin rajain sisälle asettuneessa väestössä oli sekä koko ajanjaksona että kunakin kymmen- ja viisivuotiskautena erikseen suhteellisesti vähän enemmän suomenkielisiä ja vähemmän ruotsinkielisiä kuin kaupungin ympäristöön asettuneiden keskuudessa. Kummassakin väestössä oli suomenkielisten suhdeluku pienin 1870-luvulla, kasvaen sitten vähitellen, kunnes vuoden 1910 jälkeen kaupungin rajain sisälle

asettuneisiin nähden on havaittavissa käänne sikäli, että ruotsinkielisten suhdeluku jälleen on kasvanut hiukkasen. Eroavaisuus kaupungin varsinaiselle ja sen ulkopuolella olevalle alueelle asettuneiden kielisuhteissa näyttää olevan pienenevässä.

Kaupungin ulkopuolella syntyneet ryhmityivät sen mukaan, missä iässä he olivat kaupunkiin muuttaessaan, seuraavalla tavalla.

Personnes nées hors de la ville d'après l'âge à l'entrée dans la ville.

Ikä. <i>Age.</i>	Miehiä. <i>Hommes.</i>	Naisia. <i>Femmes.</i>	Molemmat sukupuolet. <i>Les deux sexes.</i>
		%	%
--10	5 937	13.0	12 628
10--15	2 682	5.9	6 722
15--20	5 740	12.5	17 825
20--30	15 616	34.2	39 262
30--40	8 113	17.7	18 546
40--50	3 823	8.3	8 850
50--60	1 613	3.5	4 263
60 v. ja vanhempia -- <i>60 et au-delà</i>	617	1.3	2 300
Ikä tuntematon -- <i>Inconnu</i>	1 648	3.6	3 179
Yhteensä -- <i>Total</i>	45 789	100.0	113 575

Näistä henkilöistä oli suurin osa muuttanut parhaimmassa iässään, s. o. 15—40 vuoden ikäisinä. Kaikista muuttaneista nämä ikäluokat edustivat $\frac{2}{3}$ eli 66.6 %. Nuorempia oli 17.0 % ja vanhempia vain 13.6 %. Sukupuolten välillä voidaan tässä suhteessa havaita eräitä mainitsemisen arvoisia eroavaisuuksia. Niinpä oli 15—20 vuoden ikäisiä naisia muuttaneiden joukossa runsaasti kaksi vertaa enemmän kuin miehiä. Tämä naisten enemmisyys saanee seli-

tyksensä siitä, että maaseudulta tulevilla naisilla on enemmän kuin miehillä mahdollisuuksia jo näin nuorina saada toimeentulonsa kaupungeissa, nimitäin palvelijoina ja lastenhoitajina. Miehistä tulee suurempi osa teollisuuden palvelukseen tai täysin kehittyneitä ruumiinvoimia vaativaan ulkotyöhön, minkä johdosta heidän keski-ikänsä on korkeampi. Naiset olivat miehiä lukuisammat kaikissa ikäluokissa, vähimmän 0—10 ja 30—40 vuotisten joukossa.